

2024/1788

15.7.2024

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1788

z dnia 13 czerwca 2024 r.

**w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru,
zmieniająca dyrektywę (UE) 2023/1791 i uchylająca dyrektywę 2009/73/WE**

(wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE ⁽⁴⁾ została kilkakrotnie znacząco zmieniona. Ze względu na konieczność wprowadzenia dalszych zmian i w celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) Rynek wewnętrzny gazu ziemnego, który jest stopniowo realizowany od 1999 r., ma na celu zapewnienie prawdziwej możliwości wyboru wszystkim konsumentom w Unii, bez względu na to czy są to obywatele, czy przedsiębiorstwa, stworzenie nowych możliwości gospodarczych oraz zwiększenie poziomu handlu transgranicznego, aby osiągnąć w ten sposób zwiększenie wydajności, konkurencyjne ceny i wyższe standardy usług oraz przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i stabilności.
- (3) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/55/WE ⁽⁵⁾ oraz dyrektywa 2009/73/WE wniosły istotny wkład w tworzenie rynku wewnętrznego gazu ziemnego.
- (4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁶⁾ (UE) 2019/943 oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁷⁾ (UE) 2019/944 przyniosły kolejne postępy w zakresie rozwoju rynku wewnętrznego energii elektrycznej, którego podstawą są obywatele i który przyczynia się do realizacji celów Unii w zakresie przejścia na system czystej

⁽¹⁾ Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 101.

⁽²⁾ Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 83.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 21 maja 2024 r.

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/55/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 98/30/WE (Dz.U. L 176 z 15.7.2003, s. 57).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

energii i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Rynek wewnętrzny gazu ziemnego powinien się opierać na tych samych zasadach, a w szczególności zapewniać równy poziom ochrony konsumentów. W szczególności w unijnej polityce energetycznej należy zwrócić uwagę na odbiorców wrażliwych i przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

- (5) Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119⁽⁸⁾ Unia zobowiązała się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Zasady rynku wewnętrznego paliw gazowych należy dostosować do tego rozporządzenia. W tym kontekście w komunikatach Komisji z dnia 8 lipca 2020 r. pt. „Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego („strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego”) oraz pt. „Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu” („unijna strategia w zakresie wodoru”), a także w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie kompleksowego europejskiego podejścia do magazynowania energii⁽⁹⁾, Unia określiła sposób modernizacji swoich rynków energii, w tym z uwzględnieniem dekarbonizacji rynków gazu. Niniejsza dyrektywa powinna przyczynić się do osiągnięcia unijnego celu, jakim jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw i sprawnego funkcjonowania rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru.
- (6) Niniejsza dyrektywa uzupełnia powiązane instrumenty polityczne i ustawodawcze Unii, w szczególności te zaproponowane na podstawie komunikatu Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. pt. „Europejski Zielony Ład”, takie jak rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/857⁽¹⁰⁾, (UE) 2023/957⁽¹¹⁾, (UE) 2023/1805⁽¹²⁾ i (UE) 2023/2405⁽¹³⁾ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959⁽¹⁴⁾, (UE) 2023/1791⁽¹⁵⁾ i (UE) 2023/2413⁽¹⁶⁾, których celem jest zachęcenie do dekarbonizacji gospodarki Unii i zapewnienie utrzymania jej na trajektorii prowadzącej do neutralności klimatycznej Unii do 2050 r., zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119. Głównym celem niniejszej dyrektywy jest umożliwienie i ułatwienie takiej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej poprzez zapewnienie rozwoju rynku wodoru i efektywnego rynku gazu ziemnego.
- (7) W komunikacie Komisji z dnia 8 marca 2022 r. pt. „REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie” (REPowerEU), które przyjęto po wystąpieniu niczym niesprowokowanej i nieuzasadnionej agresji wojskowej Rosji na Ukrainę, podkreślono znaczenie dywersyfikacji dostaw gazu w celu stopniowego uniezależnienia Unii od rosyjskiej energii. W komunikacie tym uznano, że decydującą rolę mogłoby odegrać zwiększenie skali zrównoważonego biometanu i wprowadzenie wodoru odnawialnego, i w tym celu wezwano ustawodawców do szybkiego przyjęcia niniejszej dyrektywy i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789⁽¹⁷⁾.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. ustanawiające ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 401/2009 i rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

⁽⁹⁾ Dz.U. C 371 z 15.9.2021, s. 58.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/857 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 111 z 26.4.2023, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/957 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/757 w celu włączenia transportu morskiego do unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz monitorowania, raportowania i weryfikacji emisji dodatkowych gazów cieplarnianych i emisji z dodatkowych typów statków (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 105).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1805 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie stosowania paliw odnawialnych i niskoemisyjnych w transporcie morskim oraz zmiany dyrektywy 2009/16/WE (Dz.U. L 234 z 22.9.2023, s. 48).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2405 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie zapewnienia równych warunków działania dla zrównoważonego transportu lotniczego (inicjatywa ReFuelEU Aviation) (Dz.U. L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>).

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 134).

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie rynków wewnętrznych gazów odnawialnych, gazu ziemnego oraz wodoru, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1227/2011, (UE) 2017/1938, (UE) 2019/942 i (UE) 2022/869 oraz decyzję (UE) 2017/684 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

- (8) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011⁽¹⁸⁾ nakłada na uczestników rynku gazu szereg obowiązków. Krajowe organy regulacyjne, o których mowa w tym rozporządzeniu są odpowiedzialne za zapewnienie egzekwowania tego rozporządzenia w państwach członkowskich. Przepisy te mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia, aby handel gazem podlegał obowiązkowi w zakresie przejrzystości.
- (9) Niniejsza dyrektywa ma na celu ułatwienie przeniknięcia gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego oraz wodoru do systemu energetycznego, co umożliwi odejście od kopalnego gazu ziemnego, oraz pozwoli gazowi odnawialnemu i gazowi niskoemisyjnemu oraz wodorowi na odegranie ważnej roli w osiągnięciu celów klimatycznych Unii na 2030 r. i neutralności klimatycznej do 2050 r. Niniejsza dyrektywa ma również na celu ustanowienie ram regulacyjnych, które stworzą wszystkim uczestnikom rynku możliwość i zachętę do rezygnacji z kopalnego gazu ziemnego i planowania ich działalności tak, aby uniknąć uzależnienia od jednego dostawcy oraz zapewnienie stopniowego i terminowego odchodzenia od kopalnego gazu ziemnego, w szczególności we wszystkich odpowiednich sektorach przemysłu i na potrzeby ogrzewania.
- (10) Włączenie zrównoważonego biometanu zgodnie z kryteriami określonymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽¹⁹⁾ do systemu gazu ziemnego wspiera unijne cele klimatyczne i pomaga zdywersyfikować dostawy energii. Wnioski o przyłączenie do sieci produkcji gazu odnawialnego powinny być oceniane w rozsądnych terminach i monitorowane przez właściwe organy regulacyjne. Powinna istnieć możliwość priorytetowego traktowania na poziomie przesyłu i dystrybucji wniosków o przyłączenie produkcji gazu odnawialnego w stosunku do wniosków o przyłączenie produkcji gazu ziemnego i gazu niskoemisyjnego.
- (11) W unijnej strategii w zakresie wodoru uznano, że ze względu na różny potencjał w zakresie produkcji wodoru odnawialnego państw członkowskich, otwarty i konkurencyjny rynek wewnętrzny z niezakłóconym handlem transgranicznym przynosi istotne korzyści dla konkurencji, przystępności cenowej i bezpieczeństwa dostaw. Ponadto w unijnej strategii w zakresie wodoru podkreślono, że przejście na płynny rynek z obrotem wodorem na zasadach handlu surowcami ułatwiłoby wejście na rynek nowym producentom i byłoby korzystne dla głębszej integracji z innymi nośnikami energii oraz dałoby wyraźne sygnały cenowe do inwestycji i decyzji operacyjnych. Przepisy określone w niniejszej dyrektywie powinny zatem ułatwiać powstawanie rynków wodoru, obrót wodorem na zasadach handlu surowcami oraz stworzenie płynnych centrów handlu. Państwa członkowskie powinny wyeliminować wszelkie nieuzasadnione bariery w tym zakresie. Przy uwzględnieniu nieodłącznych różnic, obowiązujące przepisy, które umożliwiły efektywne działania komercyjne oraz obrót, opracowane na potrzeby rynków energii elektrycznej i gazu ziemnego należy również rozważyć w odniesieniu do rynku wodoru. Chociaż niniejsza dyrektywa ustanawia zasady ogólne mające zastosowanie do funkcjonowania rynku wodoru, przy stosowaniu tych zasad należy uwzględnić etap rozwoju tego rynku.
- (12) Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru oczekuje się, że od 2030 r. wodór odnawialny będzie wdrażany na dużą skalę w celu dekarbonizacji niektórych sektorów, od lotnictwa i żeglugi po sektory przemysłu trudne do dekarbonizacji. Wszyscy odbiorcy końcowi przyłączeni do systemów wodorowych powinni korzystać z podstawowych praw konsumentów mających zastosowanie do odbiorców końcowych przyłączonych do systemu gazu ziemnego, takich jak prawo do zmiany dostawcy i do przejrzystości informacji o rozliczeniach. W przypadku gdy odbiorcy przyłączeni są do sieci wodorowej, np. odbiorcy przemysłowi, powinni oni korzystać z tych samych praw ochrony konsumentów, które mają zastosowanie do odbiorców gazu ziemnego. Przepisy dotyczące konsumentów mające na celu zachęcanie odbiorców będących gospodarstwami domowymi do udziału w rynku, takie jak narzędzia porównywania cen i przepisy dotyczące odbiorców aktywnych, nie powinny mieć jednak zastosowania do systemu wodorowego.
- (13) Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru priorytetem Unii jest rozwój wodoru odnawialnego wytwarzanego głównie z wykorzystaniem energii wiatrowej i słonecznej. Wodór odnawialny produkowany z wykorzystaniem energii z biomasy objęty jest zakresem definicji biogazu zawartej w dyrektywie (UE) 2018/2001. Wodór odnawialny jest najbardziej zbieżny z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz z dążeniem do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w perspektywie długoterminowej, a także jest on w największym stopniu spójny ze zintegrowanym systemem energetycznym. Jednak produkcja wodoru odnawialnego prawdopodobnie nie będzie rozwijała się na tyle szybko, aby sprostać oczekivanemu wzrostowi popytu na wodór w Unii. Dlatego też paliwa niskoemisyjne, takie jak wodór niskoemisyjny, mogą odgrywać rolę w transformacji energetycznej zgodnie z unijnymi celami klimatycznymi, zwłaszcza w perspektywie krótko- i średnioterminowej, aby szybko ograniczyć emisje z obecnych paliw i wspierać transformację odbiorców unijnych w sektorach trudnych do dekarbonizacji, w których nie są dostępne bardziej energooszczędne lub racjonalne pod względem kosztów rozwiązania. W celu wsparcia transformacji konieczne jest ustanowienie progów redukcji emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz.U. L 326 z 8.12.2011, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

wodoru niskoemisyjnego i syntetycznych paliw gazowych. Próg ten powinien być bardziej rygorystyczny dla wodoru wytwarzanego w instalacjach uruchamianych od dnia 1 stycznia 2031 r., aby uwzględnić rozwój technologiczny i lepiej stymulować dynamiczne postępy w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych pochodzących z produkcji wodoru.

- (14) W strategii UE dotyczącej integracji systemu energetycznego podkreślono potrzebę wdrożenia ogólnounijnego systemu certyfikacji obejmującego również paliwa niskoemisyjne w celu umożliwienia państwom członkowskim porównania ich z innymi wariantami dekarbonizacji i uwzględnienia ich w koszyku energetycznym jako trwałego rozwiązania. Certyfikacja paliw niskoemisyjnych powinna być prowadzona w sposób spójny z certyfikacją paliw odnawialnych. Należy zatem odnieść się do przepisów dyrektywy (UE) 2018/2001 dotyczących certyfikacji paliw odnawialnych i stosować je przez analogię do certyfikacji paliw niskoemisyjnych. W celu zapewnienia, aby paliwa niskoemisyjne miały taki sam wpływ na obniżenie emisyjności jak alternatywne rozwiązania oparte na odnawialnych źródłach energii, ważne jest, aby były one certyfikowane przez zastosowanie podobnej metodologii opartej na ocenie cyklu życia ich całkowitych emisji gazów cieplarnianych. Taka ocena cyklu życia powinna uwzględniać emisje wynikające z produkcji paliw niskoemisyjnych w całym łańcuchu dostaw, w tym emisje wynikające z wydobycia energii pierwotnej, przetwarzania i transportu, a także powinna uwzględniać emisje pośrednie wynikające z przekierowania sztywnych materiałów wsadowych i rzeczywistych wskaźników wychwytywania dwutlenku węgla. Emisje poprzedzające metanu należy określać w oparciu o środki zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1787⁽²⁰⁾. Umożliwiłoby to wdrożenie kompleksowego ogólnounijnego systemu certyfikacji obejmującego cały unijny koszyk energetyczny. Ponieważ paliwa niskoemisyjne i wodór niskoemisyjny nie są paliwami odnawialnymi, ich terminologia i certyfikacja nie mogły zostać objęte zakresem stosowania dyrektywy (UE) 2018/2001. W związku z tym ich uwzględnienie w niniejszej dyrektywie wypełnia tę lukę.
- (15) Metan i wodór przyczyniają się do globalnego ocieplenia. Należy zatem unikać ich wycieków z systemu gazu ziemnego i wodoru zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” oraz w celu zminimalizowania ich wpływu na klimat. Przesył, dystrybucja, podziemne magazynowanie gazu ziemnego i terminale skroplonego gazu ziemnego muszą być zgodne z odpowiednimi przepisami rozporządzenia (UE) 2024/1787. W tym rozporządzeniu ustanawia się przepisy dotyczące dokładnych pomiarów, kwantyfikacji, monitorowania, raportowania i weryfikacji emisji metanu w sektorze energetycznym w Unii, jak również przepisy dotyczące redukcji tych emisji, w tym w drodze prowadzenia badań mających na celu wykrywanie i naprawę nieszczelności, obowiązki dotyczące przeprowadzania napraw oraz ograniczenia dotyczące uwalniania do atmosfery i spalania gazu w pochodni. Ponadto niniejsza dyrektywa powinna stanowić, że operatorzy sieci, magazynów i terminali wodorowych powinni przyjmować środki w celu zapobiegania emisjom wodoru i ich minimalizacji w swojej działalności oraz przeprowadzania regularnych kontroli wykrywania nieszczelności i badań dotyczących napraw wszystkich istotnych komponentów wchodzących w zakres odpowiedzialności operatora. W stosownych przypadkach Komisja powinna składać sprawozdania na temat ryzyka środowiskowego i klimatycznego związanego z wyciekami wodoru oraz, w stosownych przypadkach, przedłożyć wnioski dotyczące środków zawierających maksymalne wskaźniki wycieku wodoru, aby zminimalizować ewentualne ryzyko wycieku wodoru. W przypadku przyjęcia takich środków należy je uwzględnić w metodologii oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dzięki paliwom niskoemisyjnym.
- (16) Import wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego prawdopodobnie będzie uzupełnieniem dla wodoru produkowanego w Unii, aby zapewnić szybką dostępność dużych ilości wodoru dla zaspokojenia zapotrzebowania Unii. Zaangażowanie się w otwarty i konstruktywny dialog w celu nawiązania współpracy z państwami trzecimi jest zatem wzajemnie korzystne dla Komisji i państw członkowskich, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami. Taka współpraca mogłaby w szczególności przyczynić się do promowania tworzenia rynków czystych i nowych technologii poprzez transfer wiedzy oraz wysoki poziom ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i łagodzenia zmiany klimatu, przy jednoczesnym unikaniu negatywnych skutków społecznych lub środowiskowych. W tym kontekście Unia może również odegrać wiodącą rolę w opracowywaniu globalnych standardów certyfikacji paliw niskoemisyjnych i wzmocnić swoją rolę światowego lidera w dziedzinie klimatu, wykorzystując dyplomację klimatyczną, by rozwijać korzystną dla wszystkich stron współpracę z eksporterami.
- (17) Wolności, jakie Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) gwarantuje obywatelom Unii – między innymi swobodny przepływ towarów, swobodę przedsiębiorczości oraz prawo do swobodnego świadczenia usług – można osiągnąć jedynie w warunkach w pełni otwartego rynku, który umożliwia wszystkim konsumentom swobodny wybór dostawców, a wszystkim dostawcom – swobodną realizację dostaw dla ich odbiorców.
- (18) Aby zrealizować cel Unii, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r., wysiłki na rzecz dekarbonizacji rynku gazu powinny iść w parze z wdrażaniem odnawialnych źródeł energii w ramach celów Unii określonych w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz z uzupełniającymi wysiłkami na rzecz dekarbonizacji opartymi na

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1787 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/942 (Dz.U. L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj>).

innych źródłach niekopalnych. W odniesieniu do w pełni otwartego rynku państwa członkowskie powinny, w kontekście swoich szczególnych uwarunkowań krajowych, nadal mieć możliwość planowania swojego koszyka energetycznego, w tym połączonego wykorzystania paliw odnawialnych i paliw niskoemisyjnych. Mając to na względzie, przy opracowywaniu systemów wsparcia, w tym wsparcia finansowego, dla paliw odnawialnych lub niskoemisyjnych Unia powinna wspierać osiągnięcie celów Unii, natomiast państwa członkowskie zachować prawo wyboru, czy i które źródło paliw odnawialnych lub paliw niskoemisyjnych będą wspierały, przy zastrzeżeniu, że paliwa te spełniają kryteria określone w dyrektywie (UE) 2018/2001 i niniejszej dyrektywie oraz że takie systemy wsparcia są zgodne z mającymi zastosowanie ramami prawnymi dotyczącymi pomocy państwa opartymi na art. 107 i 108 TFUE. Ponadto państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o określeniu dodatkowych wymogów dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych, zgodnie ze swoją krajową strategią dekarbonizacji.

- (19) Interesy konsumentów powinny być głównym elementem niniejszej dyrektywy, a zapewnienie jakości usługi powinno być głównym zadaniem przedsiębiorstw gazowych i wodorowych. Należy umocnić i zagwarantować istniejące prawa konsumentów i prawa dostępu do podstawowych usług, takich jak energia, oraz zwalczanie ubóstwa energetycznego, jak określono w komunikacie Komisji z dnia 26 kwietnia 2017 r. ustanawiającym Europejski filar praw socjalnych, proklamowany i podpisany w dniu 17 listopada 2017 r. przez Parlament Europejski, Radę i Komisję na Szczycie Społecznym w Göteborgu.; prawa te powinny także obejmować większą przejrzystość. W związku z tym należy unikać subsydiowania skrośnego sieci wodorowych poprzez taryfy sieciowe gazu ziemnego lub energii elektrycznej. Ochrona konsumentów powinna zapewniać wszystkim konsumentom na jak najszerszym obszarze Unii korzystanie z konkurencyjnego rynku gazu ziemnego. Państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – organy regulacyjne, powinny egzekwować prawa konsumentów.
- (20) Europejski filar praw socjalnych zalicza energię do usług podstawowych, do których każdy ma mieć dostęp, i wzywa do przyjęcia środków wsparcia dla osób potrzebujących (zasada 20). Cel zrównoważonego rozwoju ONZ nr 7 również wymaga zapewnienia wszystkim dostępu do przystępnej cenowo, niezawodnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii.
- (21) Obowiązek świadczenia usługi publicznej oraz związane z nim wspólne minimalne standardy muszą być w dalszym ciągu wzmocnione w celu zapewnienia, aby wszyscy konsumenci, w szczególności odbiorcy wrażliwi, mogli odnieść korzyści wynikające z konkurencji i sprawiedliwych cen. Obowiązek świadczenia usługi publicznej należy określać na poziomie krajowym, z uwzględnieniem sytuacji krajowej. Państwa członkowskie powinny jednak przestrzegać prawa unijnego.
- (22) Aby ułatwić dekarbonizację ogrzewania opartą na inkluzywności, konsumenci muszą być informowani o zrównoważonych alternatywach, na które mogą przejść, oraz mieć dostęp do odpowiednich opcji finansowania i dotacji. Państwa członkowskie powinny wprowadzić wszelkie niezbędne środki w celu zminimalizowania negatywnego wpływu, jaki zmiana paliwa lub połączenia systemów ciepłowniczych wdrożone na podstawie niniejszej dyrektywy wywierają na odbiorców końcowych, w tym odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i odbiorców wrażliwych. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystywać finansowanie, w tym finansowanie publiczne i instrumenty finansowania wprowadzone na szczeblu Unii, do minimalizacji niekorzystnych skutków i zapewnienia sprawiedliwej transformacji energetycznej sprzyjającej włączeniu społecznemu.
- (23) Państwa członkowskie powinny mieć dużą swobodę w zakresie nakładania obowiązków użyteczności publicznej na przedsiębiorstwa gazowe, dążąc do osiągnięcia celów leżących w ogólnym interesie gospodarczym i nie utrudniając zarazem przejścia na zintegrowany, wysoce efektywny energetycznie i oparty na odnawialnych źródłach energii system energetyczny zgodnie z odpowiednimi celami, przepisami i strategiami Unii. Obowiązki użyteczności publicznej w formie ustalania cen za dostawę gazu ziemnego stanowią jednak środek zasadniczo zakłócający, który często prowadzi do akumulacji deficytów taryfowych, ograniczenia wyboru dla konsumentów, osłabienia zachęt do oszczędzania energii i inwestycji w efektywność energetyczną, niższych standardów usług, niższego poziomu zaangażowania i zadowolenia konsumentów oraz ograniczenia konkurencji, a także do zmniejszenia liczby innowacyjnych produktów i usług na rynku. W związku z tym państwa członkowskie powinny stosować inne narzędzia polityki, w szczególności ukierunkowane środki polityki społecznej, aby zagwarantować swoim obywatelom przystępność cenową dostaw gazu ziemnego. Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawę gazu ziemnego co do zasady stanowiłyby środki zakłócające rynek. Dlatego też takie interwencje powinny być dokonywane wyłącznie w razie konieczności i w formie obowiązku użyteczności publicznej i powinny podlegać specjalnym warunkom. W pełni zliberalizowany, właściwie funkcjonujący rynek detaliczny gazu ziemnego stymulowałby konkurencję cenową i pozycenową między istniejącymi dostawcami i stwarzałby zachęty dla nowych podmiotów wchodzących na rynek, zwiększając tym samym możliwości wyboru i stopień zadowolenia po stronie konsumentów. Na podstawie niniejszej dyrektywy ceny regulowane, w tym poniżej kosztów, powinny być dostępne dla odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym, wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz – w szczególnych przypadkach – odbiorców będących gospodarstwami domowymi

i mikroprzedsiębiorstwami. Podczas kryzysu cen gazu ziemnego, gdy hurtowe i detaliczne ceny gazu ziemnego znacznie rosną, państwa członkowskie powinny mieć możliwość tymczasowego rozszerzenia stosowania cen regulowanych na podstawowe usługi społeczne zdefiniowane w art. 2 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938⁽²¹⁾ oraz na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). W odniesieniu do odbiorców będących gospodarstw domowych, podmiotów świadczących podstawowe usługi społeczne i MŚP należy wyjątkowo i tymczasowo zezwolić państwom członkowskim na ustalenie cen regulowanych na poziomie poniżej kosztów w czasie trwania kryzysu cenowego gazu ziemnego, pod warunkiem że nie spowoduje to zakłóceń między dostawcami i że dostawcy otrzymają rekompensatę z tytułu dostaw poniżej kosztów. Konieczne jest jednak zapewnienie, by regulowanie cen było ukierunkowane i nie stwarzało zachęt do zwiększania konsumpcji. W związku z tym takie wyjątkowe i tymczasowe rozszerzenie regulacji cen powinno być w odniesieniu do gospodarstw domowych ograniczone do 80 % mediany zużycia przez odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz w odniesieniu do podstawowych usług społecznych i MŚP – do 70 % zużycia w roku poprzednim. Rada, działając na wniosek Komisji, powinna mieć możliwość ogłoszenia w drodze decyzji wykonawczej wystąpienie regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu cenowego gazu ziemnego. Ocena istnienia takiego kryzysu cenowego gazu ziemnego powinna opierać się na porównaniu z cenami w czasach normalnego funkcjonowania rynku, a zatem powinna wykluczać wpływ poprzednich kryzysów cenowych gazu ziemnego, których ogłoszenie nastąpiło na w oparciu o przepisy niniejszej dyrektywy. W takiej decyzji wykonawczej należy również ustalić okres, na jaki zostaje wydane ogłoszenie dotyczące kryzysu cenowego gazu ziemnego, podczas którego ma zastosowanie tymczasowe rozszerzenie cen regulowanych. Okres ten nie powinien być dłuższy niż rok. W przypadku gdy warunki stwierdzenia kryzysu cenowego gazu ziemnego są nadal spełniane, Rada powinna mieć możliwość, na wniosek Komisji, przedłużenia okresu ważności decyzji wykonawczej. Powierzenie uprawnień wykonawczych Radzie jest uzasadnione ze względu na istotne horyzontalne skutki decyzji ogłaszającej kryzys cenowy gazu ziemnego dla państw członkowskich, a tym samym uruchomienie rozszerzonych możliwości interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego. Takie skutki są istotne zarówno pod względem liczby zainteresowanych odbiorców, jak i znaczenia kategorii takich odbiorców. Powierzenie uprawnień wykonawczych Radzie odpowiednio uwzględni również polityczny charakter takiej decyzji ogłaszającej występowanie kryzysu cenowego gazu ziemnego, co wymaga delikatnego wyważenia różnych względów politycznych mających zasadnicze znaczenie dla decyzji państw członkowskich wdrażających ustalenie cen energii. W każdym razie, ogłoszenie regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu związanego z cenami gazu ziemnego powinno zapewnić równe warunki działania we wszystkich państwach członkowskich, których dotyczy decyzja, tak aby uniknąć nadmiernych zakłóceń na rynku wewnętrznym.

- (24) Obowiązki użyteczności publicznej w formie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego powinny być stosowane bez naruszania zasady wolnego rynku, w jasno określonych okolicznościach i dla jasno określonych beneficjentów oraz powinny być ograniczone w czasie. Takie okoliczności mogą wystąpić w przypadku poważnego ograniczenia dostaw, powodującego znacznie wyższe niż normalnie ceny gazu ziemnego, lub w przypadku nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, gdy interwencje organów regulacyjnych i organów ochrony konkurencji okazały się nieskuteczne. Występowanie takich okoliczności miałyby nieproporcjonalnie duży wpływ na odbiorców będących gospodarstwami domowymi, a w szczególności na odbiorców wrażliwych, którzy zazwyczaj przeznaczają na rachunki za energię elektryczną większą część swojego dochodu netto niż odbiorcy o wysokich dochodach. Aby złagodzić zakłócający wpływ obowiązków użyteczności publicznej na ustalanie cen za dostawy gazu ziemnego państwa członkowskie stosujące takie interwencje powinny wprowadzić dodatkowe środki, w tym środki zapobiegające zakłóceniom w ustalaniu cen na rynku hurtowym lub środki wspierające efektywność energetyczną, w szczególności w odniesieniu do odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym. Państwa członkowskie powinny zapewnić wszystkim beneficjentom cen regulowanych możliwość korzystania w pełni z ofert dostępnych na konkurencyjnym rynku, jeżeli zechcą. W tym celu powinni oni być bezpośrednio i regularnie informowani o ofertach i oszczędnościach dostępnych na konkurencyjnym rynku, oraz powinni otrzymywać pomoc w odpowiadaniu na oferty rynkowe oraz korzystaniu z takich ofert.
- (25) Interwencje publiczne w ustalanie cen za dostawy gazu ziemnego nie powinny prowadzić do bezpośredniego subsydiowania skrośnego między różnymi kategoriami odbiorców. Zgodnie z tą zasadą systemy cenowe nie mogą bezpośrednio prowadzić do ponoszenia kosztów interwencji cenowych dotyczących jednej kategorii odbiorców przez inne kategorie odbiorców. Obowiązki użyteczności publicznej w zakresie ustalania cen powinny dotyczyć wyłącznie dostaw gazu ziemnego, ponieważ nie oczekuje się, by odbiorcy będący gospodarstwami domowymi na szerszą skalę wykorzystywały wodór do celów grzewczych. Oczekuje się, że rynek wodoru będzie dotyczył głównie przemysłu, który nie wymaga takich interwencji publicznych.
- (26) Konsumentom należy zapewnić dostęp do jasnych i zrozumiałych informacji na temat ich praw w odniesieniu do sektora energetycznego. Po konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym z państwami członkowskimi, organami regulacyjnymi, organami ochrony konsumentów i przedsiębiorstwami gazowymi, Komisja sporządziła dostępną, łatwą w użyciu listę kontrolną konsumenta energii, dostarczającą konsumentom praktyczną informację o ich prawach. Lista kontrolna konsumenta energii powinna być uaktualniana, dostarczana wszystkim konsumentom oraz publicznie dostępna.

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewnających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

- (27) Państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę fakt, że pomyślna transformacja energetyczna wymaga zwiększonych inwestycji w kształcenie, szkolenie i umiejętności pracowników w sektorach gazu ziemnego i wodoru, w tym w odniesieniu do rozwoju infrastruktury, efektywności energetycznej i zastosowań dla użytkowników końcowych, które stosują bardziej efektywne pod względem kosztów i zdekarbonizowane alternatywy. Takie inwestycje byłyby zgodne z dyrektywą (UE) 2023/1791.
- (28) Przepisy rynkowe powinny chronić odbiorców i zapewniać im możliwość dokonywania najbardziej energooszczędnych wyborów, tak aby w pełni włączyć nowy odnawialny gaz i wodór oraz niskoemisyjny gaz i wodór do transformacji energetycznej.
- (29) Gaz ziemny nadal odgrywa kluczową rolę w dostawach energii, ponieważ zużycie przez gospodarstwa domowe energii pochodzącej z gazu ziemnego jest nadal wyższe niż w przypadku energii elektrycznej. Chociaż elektryfikacja jest kluczowym elementem transformacji ekologicznej, w przyszłości nadal będzie istnieć zużycie gazu ziemnego w gospodarstwach domowych, w tym rosnące ilości gazu odnawialnego, w szczególności biometanu.
- (30) W sektorze gazu ziemnego, w tym na rynku detalicznym gazu ziemnego, przepisy dotyczące zaangażowania i ochrony konsumentów nie zostały dostosowane do potrzeb transformacji energetycznej.
- (31) Rynek gazu ziemnego charakteryzuje się niskim poziomem satysfakcji i zaangażowania odbiorców, a także powolnym upowszechnianiem się nowego gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, co świadczy o ograniczonej konkurencji w wielu państwach członkowskich. Ceny gazu ziemnego dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi wzrosły w ostatnim dziesięcioleciu, w wyniku czego gospodarstwa domowe płacą za zużycie gazu ziemnego dwa lub trzy razy więcej niż odbiorcy przemysłowi.
- (32) Podobnie jak w sektorze energii elektrycznej, elastyczność rynku i odpowiednie unijne ramy prawne dotyczące praw konsumentów w sektorze gazu ziemnego mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia konsumentom możliwości uczestniczenia w transformacji energetycznej i korzystania z przystępnych cen, dobrych standardów usług oraz skutecznego wyboru ofert odzwierciedlających rozwój technologiczny.
- (33) Oczekuje się, że przejście z kopalnego gazu ziemnego na alternatywne odnawialne źródła energii skonkretyzuje się, jeżeli energia ze źródeł odnawialnych stanie się atrakcyjnym i niedyskryminującym wyborem dla konsumentów w oparciu o prawdziwie przejrzyste informacje, a koszty transformacji zostaną równomiernie rozłożone między różne grupy konsumentów i uczestników rynku. Jednak zastępowanie gazu ziemnego innymi technologiami zazwyczaj nie jest łatwe ze względu na uzależnienie od jednego dostawcy w zakresie urządzeń bazowych. Tam gdzie infrastruktura gazu ziemnego jest wycofywana z eksploatacji, powinny temu towarzyszyć środki przeciwdziałające negatywnym skutkom dla odbiorców końcowych, w szczególności odbiorców wrażliwych i odbiorców będących gospodarstwami domowymi dotkniętych ubóstwem energetycznym, a także środki służące rozwiązywaniu problemu nierówności wynikającego z transformacji energetycznej. Konsumentów gazu ziemnego należy chronić przed rosnącymi taryfami w przypadku amortyzacji aktywów gazowych, przed subsydiowaniem skrośnym między użytkownikami gazu i wodoru oraz przed rosnącymi taryfami gazu ziemnego wynikającymi z kurczącego się grona odbiorców.
- (34) Aby podjąć temat obecnych luk na detalicznym rynku gazu ziemnego, należy zająć się istniejącą konkurencją i barierami technicznymi utrudniającymi pojawianie się alternatywnego zaopatrzenia w energię w oparciu o źródła odnawialne, nowymi usługami, wyższymi poziomami usług i niższymi cenami dla konsumentów przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym.
- (35) W celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów i konsekwentnego wzmocnienia ich pozycji we wszystkich sektorach energetycznych ramy prawne dla zdekarbonizowanego rynku gazu ziemnego powinny odzwierciedlać ochronę odbiorców na rynku energii elektrycznej i, w stosownych przypadkach, przepisy dotyczące wzmocnienia ich pozycji oraz uwzględniać efektywność systemu energetycznego, a także unijne cele w dziedzinie bezpieczeństwa dostaw, efektywności energetycznej i energii odnawialnej.
- (36) Aby podejście odzwierciedlające niektóre aspekty rynku energii elektrycznej było spójne i skuteczne, powinno obejmować wszystkie przepisy dotyczące ochrony i wzmocnienia pozycji konsumentów, o ile jest to wykonalne i możliwe do dostosowania do rynku gazu ziemnego. Powinno to obejmować podstawowe prawa wynikające z umowy, zasady dotyczące informacji o rozliczeniach, zmianę dostawcy energii, udostępnianie wiarygodnych narzędzi porównywania ofert, ochronę odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym, odpowiednią ochronę danych na potrzeby inteligentnych liczników i zarządzania danymi oraz skuteczne alternatywne rozstrzygnięcie sporów.
- (37) Dążąc do spójności przepisów we wszystkich sektorach, obciążenia dla administracji krajowych i przedsiębiorstw powinny być ograniczone i proporcjonalne, w tym poprzez wykorzystanie doświadczeń związanych z aktami prawnymi Unii zawartymi w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, takimi jak rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999⁽²²⁾, (UE) 2019/941⁽²³⁾, (UE) 2019/942⁽²⁴⁾, (UE) 2019/943 oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844⁽²⁵⁾, (UE) 2018/2001, (UE) 2018/2002⁽²⁶⁾ i (UE) 2019/944.

- (38) Oczekuje się, że modernizacja sektora gazu ziemnego przyniesie znaczne korzyści gospodarcze i środowiskowe zarówno pod względem poprawy konkurencji w sektorze detalicznym, jak i korzyści społecznych i dystrybucyjnych oraz wzmocnienia pozycji odbiorców, w tym wzmocnienia praw wynikających z umów i lepszego dostępu do informacji na temat zużycia i źródeł energii prowadzącego do bardziej ekologicznych wyborów, a także doprowadzi do wdrożenia środków na rzecz efektywności energetycznej oraz ograniczenia zużycia kopalnego gazu ziemnego lub jego zamiany na rzecz bardziej zrównoważonych źródeł energii. Zainteresowane społeczności energetyczne powinny przyczynić się do upowszechnienia gazu odnawialnego.
- (39) Zmiana dostawcy jest ważnym wskaźnikiem zaangażowania odbiorców, a także ważnym narzędziem służącym stymulowaniu konkurencji na rynkach gazu ziemnego i wodoru i dlatego powinna być zagwarantowana odbiorcom jako podstawowe prawo. Między państwami członkowskimi nadal jednak występują różnice w zakresie wskaźników zmiany dostawcy, a konsumenci są zniechęceni do zmiany zarówno źródła energii, jak i dostawcy opłatami za rezygnację i rozwiązanie umowy. Chociaż zniesienie tych opłat mogłoby doprowadzić do zmniejszenia wyboru dla odbiorców wskutek wyeliminowania produktów bazujących na wynagradzaniu lojalności odbiorców, ograniczenie stosowania takich opłat powinno dodatkowo poprawić dobrobyt konsumentów i zwiększyć ich zaangażowanie, a także konkurencję na rynku.
- (40) Skrócenie czasu potrzebnego do zmiany dostawcy mogłoby zachęcić odbiorców do poszukiwania lepszych ofert energii i do zmiany dostawcy. Przy coraz powszechniejszym stosowaniu technologii informacyjnych do 2026 r. techniczna procedura zmiany, polegająca na zarejestrowaniu nowego dostawcy w punkcie pomiarowym operatora rynku, powinna zasadniczo być wykonalna w ciągu 24 godzin w dni robocze. Zapewnienie, aby do roku 2026 możliwe było przeprowadzenie technicznego procesu zmiany dostawcy w ciągu 24 godzin, ograniczyłoby do minimum czas zmiany dostawcy, przyczyniając się do zwiększenia zaangażowania konsumentów i konkurencji w sektorze detalicznym.
- (41) 24-godzinny terminy zmiany dostawcy w przypadku rynku gazu ziemnego i wodoru będą odzwierciedlały to, co już obowiązuje na rynku energii elektrycznej, który ma podobne funkcje zaplecza i wymogi dla bazy danych IT. Harmonizacja czasu potrzebnego do zmiany dostawcy między sektorami przyniosłaby korzyści wszystkim konsumentom, w szczególności konsumentom otrzymującym dwa paliwa w ramach jednej umowy. Krótszy czas zmiany dostawcy zapewniany konsumentom nie powinien mieć wpływu na obowiązki dostawców w zakresie bilansowania.
- (42) Szereg czynników utrudnia odbiorcom dotarcie do dostępnych źródeł informacji rynkowych, ich zrozumienie i działania na ich podstawie. Wynika z tego, że należy poprawić porównywalność ofert poprzez odpowiednie informacje dla odbiorców w oparciu o dostępne dla nich narzędzia porównywania ofert, a nieuzasadnione bariery utrudniające zmianę dostawcy powinny zostać usunięte bez nienależytego ograniczania odbiorcom wyboru. Ważne jest również, by dostawcy udzielali odbiorcom jasnych i zrozumiałych informacji przed zawarciem umowy, tak aby byli oni w pełni świadomi jej szczegółów i skutków.
- (43) Niezależne narzędzia porównywania ofert, w tym służące temu strony internetowe, stanowią skuteczny środek umożliwiający mniejszym odbiorcom ocenę zalet różnych dostępnych na rynku ofert energii. Należy dążyć do obejmowania takimi narzędziami jak największej liczby dostępnych ofert i jak największego obszaru rynku, tak aby przedstawić odbiorcom reprezentatywny przegląd. W przypadku gdy jako najważniejszy element oferty promuje się efektywność środowiskową, opis tej efektywności środowiskowej powinien również znaleźć się w narzędziach porównywania ofert. Bardzo ważne jest, by mniejsi odbiorcy mieli dostęp do co najmniej jednego narzędzia porównywania ofert, a informacje podawane w takich narzędziach były wiarygodne, bezstronne, przejrzyste i zrozumiałe. W tym celu państwa członkowskie mogłyby zapewnić narzędzie porównywania ofert obsługiwane przez organ krajowy lub spółkę prywatną oraz przeprowadzić z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami reprezentującymi interesy konsumentów, konsultacje na temat kryteriów dotyczących narzędzi porównywania ofert.

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

⁽²⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 22).

⁽²⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75).

⁽²⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 210).

- (44) Odbiorcy końcowi powinni również mieć możliwość zużywania, magazynowania i sprzedaży gazu odnawialnego własnej produkcji, przestrzegając przepisów mających zastosowanie do produkcji gazu odnawialnego, w szczególności w odniesieniu do emisji gazów cieplarnianych, oraz uczestnictwa we wszystkich rynkach gazu ziemnego poprzez świadczenie usług pomocniczych na rzecz systemu, na przykład poprzez magazynowanie energii, przy jednoczesnym zachowaniu swoich praw jako odbiorców końcowych na mocy niniejszej dyrektywy. Wspólne ustalenia między aktywnymi odbiorcami dają. usługodawcom i lokalnym firmom, w szczególności MŚP, możliwość przyczynienia się do utrzymania równowagi i elastyczności systemów. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zróżnicowania w prawie krajowym przepisów odnoszących się do podatków i opłat od aktywnych odbiorców działających indywidualnie lub wspólnie.
- (45) Rachunki i informacje o rozliczeniach są ważnym sposobem informowania odbiorców końcowych i wzmacniania ich pozycji. Rachunki ze energią pozostają najbardziej powszechnym problemem konsumentów i źródłem ich skarg, co przyczynia się do utrzymywania się niskiego poziomu zadowolenia konsumentów i ich zaangażowania w sektorze gazu ziemnego. Przepisy dotyczące informacji o rozliczeniach w sektorze gazu również pozostają w tyle za prawami przyznanymi konsumentom w sektorze energii elektrycznej. Konieczne jest zatem ich dostosowanie i ustanowienie minimalnych wymogów dotyczących rachunków i informacji o rozliczeniach w sektorze gazu, tak aby konsumenci mieli dostęp do przejrzystych, kompletnych i zrozumiałych informacji. Rachunki powinny przedstawiać odbiorcom końcowym informacje na temat zużycia i kosztów, emisji dwutlenku węgla, jak również udziału gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, tym samym ułatwiając porównywanie ofert przy zmianie dostawcy lub źródła energii, a także informacje na temat przysługujących im praw konsumentów, jak np. na temat alternatywnych metod rozstrzygania sporów. Ponadto rachunki powinny być narzędziem aktywnego zaangażowania konsumentów na rynku, tak aby konsumenci mogli zarządzać swoją strukturą konsumpcji i dokonywać bardziej ekologicznych wyborów. Ważne jest, aby dostarczać odbiorcom dokładne i kompleksowe informacje w celu zapewnienia im wiedzy na temat wynikającego z ich zużycia oddziaływania na środowisko, w związku z czym odbiorcy mogą wyrażać swoje preferencje co do najbardziej zrównoważonych nośników energii. Dyrektywę (UE) 2023/1791 należy zatem odpowiednio zmienić.
- (46) Regularne dostarczanie dokładnych informacji o rozliczeniach opartych na rzeczywistym zużyciu gazu ziemnego bardzo pomoże odbiorcom w kontrolowaniu zużycia i kosztów gazu ziemnego. Niemniej odbiorcy, w szczególności odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, powinni mieć dostęp do elastycznych sposobów dokonywania rzeczywistej płatności swoich rachunków.
- (47) Kluczowym aspektem dostaw dla odbiorców jest dostęp do obiektywnych i przejrzystych danych na temat zużycia. Z tego względu konsumenci powinni mieć dostęp do swoich danych na temat zużycia oraz związanych z nimi cen i kosztów usług, w tym cen dodatkowych usług, takich jak usługi ubezpieczeniowe i usługi w zakresie efektywności energetycznej, w stosownych przypadkach, tak by mogli zwracać się do konkurentów o składanie ofert w oparciu o te informacje. Konsumenci powinni również mieć prawo do odpowiedniej informacji o własnym zużyciu energii. Przedpłaty nie powinny stawiać stosujących je osób w nieproporcjonalnie niekorzystnej sytuacji, a różne systemy płatności powinny być niedyskryminacyjne. Wystarczająco często przekazywane odbiorcom informacje na temat kosztów energii powinny stwarzać zachęty do oszczędności energii, gdyż dzięki nim odbiorcy uzyskają bezpośrednie informacje zwrotne dotyczące skutków inwestycji w energooszczędne rozwiązania oraz skutków zmiany przyzwyczajzeń.
- (48) Wszelkie decyzje na szczeblu krajowym w sprawie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych gazu ziemnego należy podejmować po przeprowadzeniu ocen kosztów i korzyści. Takie oceny powinny uwzględniać długoterminowe korzyści z wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych dla konsumentów i całego łańcucha wartości. Jeżeli z oceny takiej wyniknie, że wprowadzenie tego rodzaju systemów pomiarowych jest racjonalne z gospodarczego punktu widzenia i opłacalne tylko dla konsumentów o określonym poziomie zużycia gazu ziemnego, państwa członkowskie powinny móc to uwzględnić przy przystępowaniu do wdrożenia. Takie oceny należy poddawać przeglądowi, by reagować na istotne zmiany w jej założeniach, regularnie, a w każdym razie nie rzadziej niż raz na cztery lata ze względu na szybkie tempo rozwoju technologicznego. Ograniczonego wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych, takich jak projekty pilotażowe i fazy testowania, nie uznaje się za wprowadzanie takich systemów w rozumieniu niniejszej dyrektywy.
- (49) Aby ułatwić odbiorcom końcowym aktywne uczestnictwo w rynku, przy wprowadzaniu inteligentnych systemów pomiarowych trzeba należycie uwzględnić stosowanie odpowiednich dostępnych norm, w tym norm umożliwiających interoperacyjność na poziomie modelu danych i warstwy aplikacji, najlepsze praktyki i znaczenie rozwoju wymiany danych oraz przyszłe i innowacyjne usługi energetyczne. Ponadto wdrożone inteligentne systemy pomiarowe nie powinny stanowić bariery dla zmiany dostawcy w przypadku konsumentów gazu ziemnego i powinny być wyposażone w funkcje dostosowane do ich przeznaczenia, które umożliwiają odbiorcom końcowym szybki dostęp do ich danych dotyczących zużycia, adaptowanie ich zachowań w zakresie zużycia energii, bycie wynagradzanym za nie i uzyskiwanie oszczędności na rachunkach. Grupom konsumentów należy zapewnić doradztwo na temat tego, jak korzystać z inteligentnych liczników w celu poprawy ich efektywności energetycznej.

- (50) Państwa członkowskie, które nie wprowadzają systematycznie inteligentnego opomiarowania w systemie gazu ziemnego, powinny umożliwić konsumentom skorzystanie z instalacji inteligentnych liczników – na żądanie oraz na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach choć z poniesieniem powiązanych kosztów, oraz powinny dostarczyć im wszelkich istotnych informacji.
- (51) W następstwie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych w państwach członkowskich opracowano lub opracowuje się obecnie różne modele zarządzania danymi. Niezależnie od modelu zarządzania danymi ważne jest, by państwa członkowskie wprowadziły przejrzyste zasady, zgodnie z którymi dostęp do danych można uzyskać na niedyskryminacyjnych warunkach i które zapewnią najwyższy poziom cyberbezpieczeństwa i ochrony danych, jak również bezstronność podmiotów przetwarzających dane.
- (52) Lepszą ochronę konsumentów gwarantuje dostępność skutecznych środków rozstrzygania sporów dla wszystkich konsumentów. Państwa członkowskie powinny przewidzieć szybkie i skuteczne procedury rozpatrywania skarg. Informacje na temat rozpatrywania skarg powinny być podawane w umowach z odbiorcami i w informacjach o rozliczeniach.
- (53) Oceniając funkcjonowanie swoich mechanizmów pozasądowego rozstrzygania sporów, państwa członkowskie powinny brać pod uwagę udział i przestrzeganie przepisów przez przedsiębiorstwa gazowe.
- (54) Państwa członkowskie powinny przyjmować odpowiednie środki, takie jak zapewnianie świadczeń za pośrednictwem ich systemów zabezpieczeń społecznych, w celu zapewnienia niezbędnych dostaw dla odbiorców wrażliwych, i udzielanie wsparcia na rzecz poprawy efektywności energetycznej i wdrażania energii odnawialnej, aby w sposób zrównoważony rozwiązywać kwestię ubóstwa energetycznego, w tym również w szerszym kontekście ubóstwa. Środki te mogą się różnić w zależności od specyfiki danego państwa członkowskiego i mogą obejmować środki z zakresu polityki społecznej lub energetycznej dotyczące płatności wszelkich rachunków za gaz ziemny i wodór, inwestycji w efektywność energetyczną budynków mieszkalnych lub ochrony konsumenta, takiej jak ochrony przed odłączeniem.
- (55) W zaleceniach Komisji (UE) 2020/1563⁽²⁷⁾ z dnia 14 października 2020 r. i (UE) 2023/2407⁽²⁸⁾ z dnia 20 października 2023 r. dotyczących ubóstwa energetycznego określono dobre praktyki w zakresie definiowania ubóstwa energetycznego na szczeblu krajowym, w tym odpowiednie wskaźniki pomiaru ubóstwa energetycznego, oraz w zakresie środków strukturalnych i usprawnień, które państwa członkowskie są w stanie wprowadzić w celu wyeliminowania pierwotnych przyczyn ubóstwa energetycznego. Podkreśla się inwestycje w środki strukturalne mające na celu rozwiązanie problemu niskiej charakterystyki energetycznej gospodarstw domowych i urzędzeń oraz dekarbonizację i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także inne środki mające na celu dostarczenie informacji na temat sposobów obniżenia rachunków za energię i wprowadzenia praktyk w zakresie oszczędności energii, wspieranie obywateli w przyłączaniu się do społeczności energetycznych lub zachęcanie do przechodzenia na rozwiązania w zakresie energii odnawialnej.
- (56) Odłączenie w istotny sposób wpływa na dostęp odbiorców do dostaw gazu ziemnego, którego potrzebują w szczególności do ogrzewania swoich domów. Odłączanie gazu ziemnego szczególnie negatywnie wpływa na odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i odbiorców wrażliwych, państwa członkowskie powinny więc przyjąć środki, aby zapobiec odłączaniu tych odbiorców z powodów gospodarczych lub handlowych. Państwa członkowskie dysponują wieloma narzędziami i dobrymi praktykami, które obejmują m.in. całoroczne lub sezonowe zakazy odłączania, zapobieganie zadłużeniu i zrównoważone rozwiązania mające na celu wsparcie odbiorców w trudnej sytuacji w płaceniu rachunków za energię. Państwa członkowskie powinny określić najodpowiedniejsze narzędzia w oparciu o swoje uwarunkowania krajowe. Takie środki nie powinny mieć wpływu na tymczasowe odłączanie odbiorców przez operatorów sieci w sytuacji awaryjnej, bez uprzedniego powiadomienia, w sytuacji gdy takie odłączenie podyktowane jest względami bezpieczeństwa, oraz w miarę możliwości, z uprzednim powiadomieniem, w przypadku, gdy dotyczy prac konserwacyjnych.
- (57) Odbiorcy mają prawo do korzystania z procedur składania skarg zarządzanych przez swoich dostawców, a także z procedur pozasądowego rozstrzygania sporów, aby ich prawa były skutecznie egzekwowane i by nie znajdowali się oni w niekorzystnej sytuacji w przypadku braku zgody z dostawcami, w szczególności w odniesieniu do rachunków lub należnej kwoty. W przypadku gdy odbiorcy korzystają z tych procedur, dostawcy nie powinni wypowiadać umów na podstawie faktów, które nadal są przedmiotem sporu. Zarówno dostawcy, jak i odbiorcy powinni nadal wypełniać swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy, w szczególności w zakresie dostaw gazu ziemnego i płacenia za ten gaz ziemny, a procedury składania skarg nie powinny stanowić podstawy do nadużyć umożliwiających odbiorcom niewywiązywanie się ze swoich zobowiązań umownych, w tym opłacanie rachunków. Państwa członkowskie powinny wprowadzić odpowiednie środki w celu uniknięcia stosowania w niewłaściwy sposób tych procedur rozpatrywania skarg lub rozstrzygania sporów.

⁽²⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35).

⁽²⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (58) Aby zapewnić konsumentom ciągłość dostaw, w szczególności w przypadku awarii dostawcy, państwa członkowskie powinny ustanowić system dostawcy z urzędu lub podjąć równoważne środki. Powinna istnieć możliwość wyznaczenia dostawcy z urzędu przed lub w momencie awarii dostawcy. Dostawcą z urzędu może być dział sprzedaży przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, który pełni również funkcje dystrybucyjne, pod warunkiem że spełnia on wymogi rozdziału określone w niniejszej dyrektywie. Nie powinno to jednak oznaczać zobowiązania państw członkowskich do dostaw po określonej stałej cenie minimalnej. W przypadku gdy państwo członkowskie zobowiązuje dostawcę z urzędu do dostarczania gazu ziemnego odbiorcy, który nie otrzymuje ofert rynkowych, zastosowanie powinny mieć warunki określone w art. 4 niniejszej dyrektywy, a zobowiązanie może obejmować cenę regulowaną jedynie w zakresie, w jakim odbiorca jest uprawniony do korzystania z cen regulowanych. Oceniając, czy oferty otrzymywane przez odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi są rynkowe, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę indywidualne okoliczności handlowe i techniczne. W przypadku gdy przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy państwo członkowskie wyznaczyło już dostawcę z urzędu dla gazu ziemnego w drodze uczciwej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury, nie jest konieczne uruchamianie nowej procedury wyznaczania dostawcy z urzędu.
- (59) Uproszczenie i usprawnienie administracyjnych procedur wydawania zezwoleń oraz jasne terminy podejmowania decyzji przez organy właściwe do wydania zezwoleń powinny zapewnić możliwość wprowadzenia instalacji wytwarzania wodoru i infrastruktury systemu wodorowego w odpowiednim tempie, co nie stoi na przeszkodzie konsultacjom publicznym. Państwa członkowskie powinny być zobowiązane do składania sprawozdań z poczynionych postępów. Utrzymanie w mocy zezwoleń (takich jak licencje, pozwolenia, koncesje lub zatwierdzenia) przyznanych na mocy prawa krajowego na budowę i eksploatację istniejących gazociągów gazu ziemnego i innych aktywów sieciowych jest konieczne, gdy transportowany gazowy nośnik energii gazociągu gazu ziemnego zmienia się z gazu ziemnego na (czysty) wodór. To utrzymanie w mocy przyznanych zezwoleń nie powinno wpływać na ważność wymogów dotyczących bezpieczeństwa technicznego infrastruktury wodoru ani na możliwość monitorowania przez właściwe organy zgodności z takimi wymogami oraz podejmowania odpowiednich i proporcjonalnych środków w zakresie ich egzekwowania, w tym, w uzasadnionych przypadkach, ewentualnego wycofania takiego utrzymanego w mocy zezwolenia. Powinno to zapobiegać nieuzasadnionym opóźnieniom w zmianie przeznaczenia istniejących gazociągów gazu ziemnego i innych aktywów sieciowych na potrzeby transportu wodoru. Należy unikać sytuacji, w której warunki udzielania zezwoleń dotyczących infrastruktury systemu wodorowego są zasadniczo różne, chyba że jest to wystarczająco uzasadnione. Względy bezpieczeństwa technicznego mogą uzasadniać zróżnicowane podejście do utrzymywania w mocy zezwoleń lub wydawania nowych zezwoleń. Przepisy dotyczące procedur udzielania zezwoleń powinny mieć zastosowanie bez uszczerbku dla prawa międzynarodowego i unijnego, w tym przepisów dotyczących ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego. W przypadkach należycie uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami powinna istnieć możliwość przedłużenia terminów procedur udzielania zezwoleń o maksymalnie jeden rok.
- (60) Udzielanie wytycznych wnioskodawcom w trakcie administracyjnych procedur składania wniosków o zezwolenie i wydawania zezwoleń za pośrednictwem administracyjnego punktu kontaktowego ma na celu zmniejszenie złożoności dla podmiotów realizujących projekty oraz zwiększenie efektywności i przejrzystości. Umożliwienie wnioskodawcom złożenia odpowiednich dokumentów w formie cyfrowej oraz udostępnienie im podręcznika procedur dla wnioskodawców mogłyby zwiększyć efektywność. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organy wdrażające procedury udzielania zezwoleń były aktywnie zaangażowane w usuwanie pozostałych barier, w tym barier pozafinansowych, takich jak niewystarczająca wiedza, niewystarczające zasoby cyfrowe i ludzkie, które to bariery utrudniają obsługę rosnącej liczby procedur udzielania zezwoleń. Brak zdolności administracyjnych nie powinien utrudniać procedur wydawania pozwoleń na podłączenie do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej. Ponadto takie procedury wydawania pozwoleń nie powinny tworzyć przeszkód w osiągnięciu krajowego celu w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.
- (61) Bez skutecznego oddzielenia sieci od działalności w zakresie produkcji i dostaw („skuteczny rozdział”), istnieje ryzyko dyskryminacji nie tylko w zakresie eksploatacji sieci, ale także w zakresie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do dokonywania stosownych inwestycji w swoje sieci.
- (62) Skuteczny rozdział może zostać zapewniony jedynie poprzez wyeliminowanie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do stosowania dyskryminacji wobec konkurentów w odniesieniu do dostępu do sieci oraz w zakresie inwestycji. Rozdział własności – który należy rozumieć jako wyznaczenie właściciela sieci na operatora systemu i zachowanie jego niezależności od wszelkich interesów związanych z dostawami i produkcją, jest wyraźnie skutecznym i stabilnym sposobem na rozwiązanie nieodłącznego konfliktu interesów oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw. Z tej przyczyny Parlament Europejski w swojej rezolucji z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie perspektyw rynku wewnętrznego gazu i energii elektrycznej nawiązał do rozdziału własności na poziomie przesyłu jako najskuteczniejszego narzędzia promowania inwestycji w infrastrukturę w niedyskryminacyjny sposób, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych podmiotów oraz przejrzystego rynku. Zgodnie z zasadami rozdziału własności, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby ta sama osoba nie była uprawniona do sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem produkującym lub dostarczającym gaz i jednocześnie do sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem

operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego. Z drugiej strony, sprawowanie kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego powinno wykluczać możliwość sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz. W ramach tych ograniczeń, przedsiębiorstwo produkujące lub dostarczające gaz powinno móc posiadać udziały mniejszościowe w operatorze systemu przesyłowego lub w systemie przesyłowym.

- (63) Każdy system rozdziału powinien skutecznie eliminować wszelkie konflikty interesów między producentami, dostawcami i operatorami systemów przesyłowych, aby stworzyć zachęty do niezbędnych inwestycji i zagwarantować dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek w ramach przejrzystego i skutecznego systemu regulacyjnego, i nie powinien tworzyć zbyt kosztownego systemu regulacyjnego dla organów regulacyjnych.
- (64) Definicja terminu „kontrola” w niniejszej dyrektywie jest dostosowana do przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004⁽²⁹⁾.
- (65) Ze względu na pionowe powiązania między sektorami energii elektrycznej i gazu ziemnego przepisy dotyczące rozdziału powinny mieć zastosowanie do sektorów gazu ziemnego, wodoru i energii elektrycznej, jak szczegółowo określono w niniejszej dyrektywie.
- (66) W odniesieniu do sektora wodoru należy niezwłocznie zastosować przepisy dotyczące rozdziału pionowego. Jest to korzystniejsze niż kosztowny rozdział *ex post*, który może być konieczny w przypadku, gdyby sektor rozwinął silną integrację pionową.
- (67) W celu zapewnienia, zgodnie z zasadami rozdziału własności, całkowitej niezależności eksploatacji sieci od interesów związanych z dostawami i produkcją oraz uniemożliwienia wymiany jakichkolwiek informacji poufnych, ta sama osoba nie powinna pełnić funkcji członka zarządów zarówno operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, jak też przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw. Z tego samego powodu ta sama osoba nie powinna być upoważniona do wyznaczania członków zarządów operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego oraz sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz.
- (68) Ustanowienie operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnych od interesów związanych z dostawami i produkcją, powinno umożliwić przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo utrzymanie własności aktywów sieci przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznego oddzielenia interesów, pod warunkiem że ten niezależny operator systemu lub ten niezależny operator przesyłu pełni wszystkie funkcje operatora systemu, oraz że wprowadzone zostaną szczegółowe uregulowania oraz szeroko zakrojone mechanizmy kontroli regulacyjnej.
- (69) W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego było częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie powinny otrzymać możliwość wyboru pomiędzy rozdziałem własności a ustanowieniem operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnego od interesów związanych z dostawami i produkcją.
- (70) W celu pełnego zabezpieczenia interesów wspólników lub akcjonariuszy przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość wyboru między wdrożeniem rozdziału własności w drodze bezpośredniego zbycia lub też poprzez podział udziałów lub akcji przedsiębiorstwa zintegrowanego na udziały lub akcje przedsiębiorstwa sieciowego oraz udziały lub akcje pozostałych przedsiębiorstw dostarczających i produkujących gaz, pod warunkiem że spełnione zostały wymogi wynikające z rozdziału własności.
- (71) Pełna skuteczność opcji niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu powinna zostać zapewniona poprzez szczegółowe zasady uzupełniające. Zasady dotyczące niezależnego operatora przesyłu zapewniają właściwe ramy regulacyjne gwarantujące sprawiedliwą konkurencję, wystarczające inwestycje, dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz integrację rynków gazu ziemnego i wodoru. Skuteczny rozdział w oparciu o przepisy dotyczące niezależnego operatora przesyłu powinien opierać się na zestawie środków natury organizacyjnej i środków dotyczących zarządzania operatorami systemów przesyłowych oraz na zestawie środków dotyczących inwestycji, przyłączenia do sieci nowych zdolności produkcyjnych i integracji rynku poprzez współpracę regionalną. Niezależność operatora przesyłu powinna również zostać zapewniona między innymi poprzez wprowadzenie okresów przejściowych, podczas których w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo nie prowadzi się działalności zarządczej lub innej odnośnej działalności umożliwiającej dostęp do takich samych informacji, jakie uzyskać może osoba na stanowisku kierowniczym.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenie WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw) (Dz.U. L 24 z 29.1.2004, s. 1).

- (72) W celu rozwijania konkurencji na rynkach wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru należy umożliwić dużym odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi, prowadzącym działalność gospodarczą na wielką skalę, wybór ich dostawców, jak również podpisanie umów z kilkoma dostawcami w celu zabezpieczenia ich potrzeb w zakresie gazu ziemnego i wodoru. Odbiorców tych należy chronić przed klauzulami wyłączności, które mają na celu wyeliminowanie konkurencyjnych lub uzupełniających ofert.
- (73) Państwo członkowskie powinno mieć prawo do opowiedzenia się za całkowitym rozdziałem własności na swoim terytorium. W przypadku gdy państwo członkowskie skorzystało z tego prawa, przedsiębiorstwo nie powinno mieć prawa do ustanowienia niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu, chyba że niniejsza dyrektywa stanowi inaczej. Ponadto przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie powinny bezpośrednio ani pośrednio sprawować kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego z państwa członkowskiego, które opowiedziało się za całkowitym rozdziałem własności.
- (74) Na rynku wewnętrznym gazu ziemnego istnieją różne rodzaje zorganizowania rynku. Środki, które państwa członkowskie mogłyby podjąć w celu zapewnienia równych warunków działania, powinny być oparte na nadrzędnych względach interesu ogólnego. Zgodność środków z TFUE oraz z innym odpowiednim prawem unijnym należy konsultować z Komisją.
- (75) Przy wdrażaniu skutecznego rozdziału należy przestrzegać zasady niedyskryminacji między sektorem publicznym i prywatnym. W tym celu ta sama osoba, samodzielnie lub wspólnie z innymi podmiotami, nie powinna móc sprawować kontroli lub wykonywać jakichkolwiek praw – naruszając przy tym zasady rozdziału własności lub opcję niezależnego operatora systemu – w odniesieniu do składu, głosowania lub decyzji organów zarówno operatorów systemów przesyłowych lub systemów przesyłowych, jak i przedsiębiorstw dostarczających lub produkujących gaz. W odniesieniu do rozdziału własności oraz opcji niezależnego operatora systemu – pod warunkiem że dane państwo członkowskie jest w stanie wykazać, że wymóg jest spełniony – dwa odrębne podmioty publiczne powinny móc kontrolować, z jednej strony, działalność w zakresie produkcji i dostaw oraz, z drugiej strony, działalność przesyłową.
- (76) W pełni skuteczne oddzielenie działalności sieciowej od działalności w zakresie dostaw i produkcji powinno mieć zastosowanie w całej Unii, zarówno wobec przedsiębiorstw z Unii, jak i tych z państw trzecich. W celu zapewnienia, aby działalność sieciowa oraz działalność w zakresie dostaw i produkcji w całej Unii były od siebie niezależne, organy regulacyjne powinny zostać uprawnione do odmowy przyznania certyfikacji operatorom systemów przesyłowych, którzy nie spełniają kryteriów rozdziału. Aby zapewnić konsekwentne stosowanie tych zasad na całym obszarze Unii, organy regulacyjne powinny w jak najwyższym stopniu uwzględniać opinię Komisji przy podejmowaniu decyzji w sprawie certyfikacji. Ponadto w celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań międzynarodowych Unii oraz solidarności i bezpieczeństwa energetycznego w Unii, Komisja powinna mieć prawo do wydawania opinii w sprawie certyfikacji w odniesieniu do właściciela systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego kontrolowanego przez osobę z kraju trzeciego. Sporządzając tę ocenę, Komisja powinna uwzględnić stosunki handlowe, które mogłyby negatywnie wpłynąć na motywację i zdolność operatora do wykonywania swoich zadań, a także międzynarodowe zobowiązania Unii oraz wszelkie inne szczególne fakty i okoliczności danej sprawy. Takie fakty i okoliczności powinny obejmować wykorzystywane jako broń ograniczanie dostaw gazu ziemnego i manipulowanie rynkami poprzez zamierzone zakłócenia w przepływie gazu ziemnego, które wyraźnie mogą mieć bezpośredni i poważny wpływ na podstawowe interesy bezpieczeństwa międzynarodowego Unii i państw członkowskich.
- (77) Sieci rurociągów wodoru powinny stanowić ważny środek efektywnego i zrównoważonego transportu wodoru, zarówno na lądzie, jak i na morzu. W związku z wysokimi nakładami inwestycyjnymi potrzebnymi do ich budowy, sieci rurociągów wodorowych mogą stanowić monopole naturalne. Doświadczenia związane z regulacją rynków gazu ziemnego pokazały, jak ważne jest zapewnienie otwartego i niedyskryminacyjnego dostępu do sieci gazociągów w celu ochrony konkurencji na rynkach towarowych. W związku z tym ugruntowane zasady eksploatacji sieci, takie jak dostęp stron trzecich, powinny mieć zastosowanie do lądowych i morskich sieci wodorowych w Unii.
- (78) Definicje „przesyłu wodoru” i „dystrybucji wodoru” zawarte w niniejszej dyrektywie powinny opierać się na funkcjach odpowiednich kategorii sieci oraz na rodzajach połączonej infrastruktury.
- (79) Wodorowe połączenia wzajemne jako sieci wodorowe, które służą istotnemu celowi połączenia krajowych sieci wodorowych państw członkowskich, powinny być obsługiwane przez operatorów sieci przesyłowych wodorowych. W bardzo ograniczonych przypadkach i gdy sieć dystrybucyjna wodorowa zostanie określona w odpowiednim planie rozwoju sieci, można ją podłączyć do sieci przesyłowej wodorowej w innym państwie członkowskim. Pod

warunkiem że ta sieć dystrybucyjna nie jest dodatkowo połączona z siecią przesyłową wodorową lub siecią dystrybucyjną wodorową w państwie członkowskim, w którym znajduje się sieć dystrybucyjna wodorowa, powinna być ona eksploatowana jako sieć dystrybucyjna wodorowa.

- (80) Sieci dystrybucyjne wodorowe, które służą głównie do zapewniania dostaw bezpośrednio podłączonym odbiorcom, powinny korzystać z lepszego systemu regulacyjnego w odniesieniu do rozdziału pionowego i planowania sieci. Takie sieci nie powinny obejmować wodorowych połączeń wzajemnych ani połączeń z główną infrastrukturą, taką jak terminale lub wielkoskalowe instalacje podziemnego magazynowania – chyba że dana sieć jest przekształconą siecią gazu ziemnego – ani z wodorowymi połączeniami wzajemnymi. W połączeniu między wielkoskalowym systemem podziemnego magazynowania a systemem dystrybucyjnym, które zostały przekształcone na potrzeby wykorzystywania wodoru, można w ramach rozbudowy istniejącego systemu dystrybucyjnego zbudować nowy krótkodystansowy rurociąg do transportu wodoru między nimi. Nie należy jednak ograniczać przyłączania mniejszych podziemnych lub nadziemnych instalacji magazynowania wodoru, w tym łatwo odtwarzalnych zbiorników wodoru, do sieci dystrybucyjnych wodorowych, ponieważ oczekuje się, że będą one odgrywać kluczową rolę w równoważeniu tych sieci.
- (81) Eksploatacja sieci wodorowych powinna być oddzielona od działalności związanej z wytwarzaniem i dostawą energii, aby uniknąć ryzyka konfliktu interesów ze strony operatorów sieci. Strukturalne oddzielenie własności sieci przesyłowych wodorowych oraz udziału w produkcji i dostawach energii gwarantuje brak takich konfliktów interesów. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z alternatywnego modelu rozdziału na zasadzie zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej w odniesieniu do operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego podlegających modelowi rozdziału na zasadzie niezależnego operatora przesyłu i w odniesieniu do istniejących sieci wodorowych zintegrowanych pionowo. Operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego, którzy korzystają z odstępstwa na podstawie niniejszej dyrektywy, należy uznać za certyfikowanych do celów określenia ich kwalifikowalności do stosowania modelu zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość zezwolenia na stosowanie modelu „niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej”, aby umożliwić właścicielom sieci przesyłowych wodorowych zintegrowanych pionowo zachowanie własności swoich sieci, przy jednoczesnym zapewnieniu niedyskryminacyjnej eksploatacji takich sieci.
- (82) Zważywszy, że wspólna eksploatacja sieci wodorowych oraz sieci gazu ziemnego lub elektroenergetycznych może prowadzić do synergii i tym samym powinna być dozwolona, działalność w zakresie eksploatacji sieci przesyłowej wodorowej powinna być zorganizowana w odrębnym podmiocie prawnym w celu zapewnienia przejrzystości w odniesieniu do finansowania i stosowania taryf za dostęp. Odstępstwa od tego wymogu prawnego rozdziału poziomego powinny być przyznawane jedynie tymczasowo, z zastrzeżeniem pozytywnej analizy kosztów i korzyści oraz oceny skutków przeprowadzonej przez organy regulacyjne. Takie odstępstwa należy automatycznie przyznać Estonii, Łotwie i Litwie do 2031 r. z uwagi na oddalone położenie i ograniczone rozmiary rynku tych państw. W każdym razie należy zapewnić przejrzystość w odniesieniu do finansowania i stosowania taryf za dostęp, dokonując wyraźnego i przejrzystego rozdziału rachunkowości pod nadzorem organów regulacyjnych. W przypadku gdy operator sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie przesyłu lub dystrybucji gazu ziemnego lub energii elektrycznej, operator sieci powinien przedstawić organowi regulacyjnemu wykaz aktywów infrastrukturalnych przedsiębiorstwa pod kątem wykorzystania sieci do wodoru lub gazu ziemnego, aby w ten sposób zapewnić całkowitą przejrzystość w kwestii wyodrębnienia regulowanej bazy aktywów. Wykaz ten należy aktualizować zgodnie z ogólnie przyjętymi procedurami kontroli rachunkowej.
- (83) Aby zapewnić przejrzystość w odniesieniu do kosztów i finansowania regulowanej działalności, działalność w zakresie eksploatacji sieci przesyłowych wodorowych należy oddzielić od pozostałej działalności związanej z eksploatacją sieci w odniesieniu do innych nośników energii, co najmniej w odniesieniu do formy prawnej i ksiąg rachunkowych operatorów sieci. Do celów rozdziału prawnego operatorów sieci przesyłowej wodorowej za wystarczające należy uznać utworzenie jednostki zależnej lub odrębnego podmiotu prawnego w ramach struktury grupy operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazu ziemnego, bez konieczności funkcjonalnego rozdziału zarządzania lub oddzielenia kierownictwa lub personelu. Powinno się w ten sposób osiągnąć przejrzystość w odniesieniu do kosztów i finansowania działalności regulowanej bez utraty synergii i korzyści kosztowych, które może dawać eksploatacja kilku sieci.
- (84) W celu zapewnienia konkurencji i równych warunków działania na rynku dostaw wodoru stronom trzecim należy umożliwić dostęp do sieci wodorowych. Regulowany dostęp stronom trzecim na podstawie taryf za dostęp regulowany powinien być domyślną zasadą w perspektywie długoterminowej. W celu zapewnienia operatorom niezbędnej elastyczności i zmniejszenia kosztów administracyjnych w początkowej fazie tworzenia rynku wodoru państwa członkowskie powinny mieć możliwość zezwolenia na korzystanie z negocjowanego dostępu stronom trzecim do dnia 31 grudnia 2032 r.
- (85) Jedynie część z występujących naturalnie podziemnych formacji wykorzystywanych do celów magazynowania gazu ziemnego, takich jak kawerny solne, formacje wodonośne, wyeksploatowane złoża gazu ziemnego, może być wykorzystywana również do celów magazynowania wodoru. Dostępność tych dużych podziemnych instalacji magazynowania wodoru jest ograniczona, a ich rozmieszczenie w poszczególnych państwach członkowskich jest nierównomierne. Ze względu na potencjalnie korzystny wpływ na możliwości transportu wodoru i funkcjonowa-

nie rynków wodoru, dostęp do takich dużych podziemnych instalacji magazynowych powinien docelowo funkcjonować na zasadzie regulowanego dostępu stron trzecich służącego zapewnieniu równych warunków działania uczestnikom rynku. Jednak w fazie początkowej tworzenia rynków wodoru państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania do dnia 31 grudnia 2032 r. również z systemów negocjowanego dostępu.

- (86) Należy się spodziewać, że wodór i pochodne wodoru, takie jak amoniak, lub ciekłe organiczne nośniki wodoru będą importowane do Unii i transportowane w jej granicach. Obecnie nie jest jednak pewne, jakimi środkami oraz w jakiej postaci wodór będzie transportowany, ponieważ prawdopodobnie będą współistniały i konkurowały ze sobą różne środki i postaci. Niniejsza dyrektywa przewiduje ramy regulacyjne dla infrastruktury i rynków wodoru gazowego. W związku z tym jedynie tam, gdzie inne postaci wodoru lub pochodne oraz instalacje, w których odbywa się ich przetwarzanie, są istotne dla zapewnienia powstania konkurencyjnego rynku wodoru gazowego, należy w niniejszej dyrektywie zdefiniować funkcję i przepisy mające do nich zastosowanie.
- (87) Terminale do wyładunku i konwersji transportowanego statkiem ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku w wodór gazowy stanowią środek importu wodoru, ale konkurują z innymi środkami transportu wodoru. Chociaż należy zapewnić dostęp stron trzecich do takich terminali, państwa członkowskie powinny zapewnić system negocjowanego dostępu stron trzecich w celu zmniejszenia kosztów administracyjnych ponoszonych przez operatorów i organy regulacyjne. Magazynowanie, które jest powiązane z terminalem i do którego udziela się dostępu stronom trzecim, powinno być proporcjonalne do zdolności tego terminalu do konwersji i załączania wodoru do sieci. Wdrożenie dostępu stron trzecich do usług załadunku samochodów ciężarowych może jednak nie być konieczne, pod warunkiem, że takie działanie nie jest usługą pomocniczą związaną z późniejszą konwersją i wprowadzaniem wodoru do sieci.
- (88) Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o stopniowym odejściu od stosowania gazu ziemnego z myślą o osiągnięciu celu neutralności klimatycznej określonego w rozporządzeniu (UE) 2021/1119 lub z innych powodów technicznych. Istotne znaczenie ma zapewnienie jasnych ram regulacyjnych umożliwiających odmowę dostępu i ewentualne odłączanie użytkowników sieci w celu osiągnięcia tych celów polityki. Powinna istnieć możliwość odmowy dostępu lub odłączenia użytkowników sieci w przypadku infrastruktury, która zostanie wycofana z eksploatacji zgodnie z planem rozwoju sieci na poziomie przesyłu, lub gdy wycofanie z eksploatacji przewidziane jest na poziomie dystrybucji. Jednocześnie należy podjąć odpowiednie środki w celu ochrony użytkowników sieci w takich okolicznościach oraz zapewnić, by decyzje o odmowie dostępu lub odłączeniu podlegały obiektywnym, przejrzystym i niedyskryminacyjnym kryteriom opracowanym przez organy regulacyjne.
- (89) Istniejące sieci wodorowe zintegrowane pionowo powinny kwalifikować się do występowania o odstępstwa od wymogów niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że sieci te nie są znacząco rozbudowane i o ile takie odstępstwo nie będzie mieć szkodliwego wpływu na konkurencję lub infrastrukturę wodoru lub na rozwój rynku, co należy regularnie weryfikować.
- (90) Lokalne klastry wodorowe powinny być ważnym elementem unijnej gospodarki wodorowej. Mogłyby one skorzystać z uproszczonych wymogów regulacyjnych w fazie początkowej tworzenia rynku wodoru, w szczególności w kontekście stosowania rozdziału własnościowego w odniesieniu do sieci obsługujących uczestników rynku w takich klastrach. Odpowiednie uproszczone wymogi regulacyjne powinny również uwzględniać potrzebę elastyczności regulacyjnej bezpośrednich połączeń rurociągowych między producentami wodoru a indywidualnymi odbiorcami.
- (91) Połączenia wzajemne gazociągów z państwami trzecimi mogą służyć jako środek transportu na potrzeby importu lub eksportu wodoru. Stosowanie niniejszej dyrektywy do rurociągów wodorowych do i z państw trzecich powinno być ograniczone do terytorium państw członkowskich. Zasady eksploatacji wodorowych połączeń wzajemnych z państwami trzecimi powinny zostać ujęte w umowie międzynarodowej między Unią a przyłączonymi państwami trzecimi. Takiej umowy międzynarodowej nie uznaje się za konieczną, w przypadku gdy państwo członkowskie połączone lub planujące połączenie za pomocą wodorowego połączenia wzajemnego wynegocjowało i zawarło umowę międzyrządową z danymi państwami trzecimi zgodnie z procedurą upoważnienia przewidzianą w niniejszej dyrektywie, aby zapewnić spójne ramy regulacyjne i ich jednolite stosowanie w odniesieniu do całej infrastruktury.
- (92) Aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie unijnych sieci wodorowych, operatorzy sieci wodorowych powinni być odpowiedzialni za eksploatację, utrzymanie i rozwój sieci w ścisłej współpracy z innymi operatorami sieci wodorowych, a także z innymi operatorami systemów, z którymi ich sieci są lub mogą być połączone, w tym za ułatwianie integracji systemu energetycznego.

- (93) Operatorzy sieci przesyłowej wodorowej powinni budować wystarczającą zdolność transgraniczną do transportu wodoru, odpowiadając na wszelkie ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na taką zdolność i umożliwiając tym samym integrację rynku.
- (94) Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru należy skupić się na transporcie i wykorzystaniu wodoru w jego czystej postaci. W tym sensie ważne jest, by system wodorowy transportował, magazynował i przetwarzał wodór o wysokim stopniu czystości uwzględniając wymogi jakościowe odbiorców końcowych wodoru – w przeciwieństwie do wodoru domieszkowanego w systemie gazu ziemnego. Ważne jest również, aby normy jakości wodoru zawierały dalsze kryteria określania powszechnie akceptowalnych poziomów czystości wodoru. Konieczne jest, by zakres dopuszczalnych poziomów czystości wodoru i inne istotne parametry jakości wodoru, jak np. zanieczyszczenia, zostały zdefiniowane w procesie normalizacji technicznej prowadzonym przez europejskie organy normalizacyjne.
- (95) W niektórych przypadkach, w zależności między innymi od topografii sieci wodorowych i populacji użytkowników końcowych przyłączonych do sieci wodorowych, konieczne może okazać się zarządzanie jakością wodoru przez operatorów sieci wodorowych (np. oczyszczanie). W związku z tym organy regulacyjne powinny powierzyć operatorom sieci wodorowych zadanie zapewnienia efektywnego zarządzania jakością wodoru w ich sieciach, jeżeli jest to konieczne do zarządzania systemem. Podejmując taką działalność, operatorzy sieci wodorowych powinni zapewnić użytkownikom końcowym – w tym w sektorach trudnych do dekarbonizacji – stałą jakość wodoru dzięki przestrzeganiu mających zastosowanie norm jakości.
- (96) W przypadku gdy operatorzy systemów gazu ziemnego lub operatorzy sieci wodorowych odrzucają wnioski o dostęp lub przyłączenie ze względu na brak przepustowości, powinni oni należycie uzasadnić takie odmowy, a operatorzy powinni być zobowiązani do rozbudowy swojego systemu w celu umożliwienia wnioskowanych przyłączeń lub dostępu, jeżeli jest to ekonomicznie uzasadnione oraz zgodnie z odpowiednim procesem planowania.
- (97) Przeszkody, które utrudniają zakończenie tworzenia rynku wewnętrznego gazu ziemnego, wynikające z tego, że zasady rynku unijnego nie mają zastosowania do linii przesyłowych gazu ziemnego do i z państw trzecich należy usunąć. Konieczne jest zapewnienie, aby zasady mające zastosowanie do linii przesyłowych gazu ziemnego łączących dwa państwa członkowskie lub większą ich liczbę miały również zastosowanie, w obrębie Unii, do linii przesyłowych gazu ziemnego do i z państw trzecich. Powinno to zapewnić spójność ram prawnych w Unii, a jednocześnie pozwoli uniknąć zakłóceń konkurencji na wewnętrznym rynku energii w Unii i negatywnego wpływu na bezpieczeństwo dostaw. Powinno to również zwiększyć przejrzystość i zapewnić pewność prawa dla uczestników rynku, w szczególności inwestorów w infrastrukturę gazu ziemnego i użytkowników systemu, w odniesieniu do mającego zastosowanie systemu prawnego.
- (98) Państwa członkowskie i umawiające się strony Traktatu o Wspólnocie Energetycznej⁽³⁰⁾ powinny ściśle współpracować we wszystkich kwestiach dotyczących rozwoju zintegrowanego i zdekarbonizowanego rynku gazu ziemnego oraz nie powinny przedsięwziąć żadnych środków zagrażających dalszej integracji rynków gazu ziemnego lub bezpieczeństwu dostaw państw członkowskich i umawiających się stron. Powyższe mogłoby obejmować współpracę w zakresie zdolności magazynowania gazu ziemnego i zapraszanie ekspertów do odpowiednich regionalnych grup ds. ryzyka gazu ziemnego.
- (99) Gazociągi łączące projekt wydobywania ropy naftowej lub gazu ziemnego w państwie trzecim z zakładem oczyszczania i obróbki lub z końcowym przeładunkowym terminalem przybrzeżnym w państwie członkowskim należy uznać za sieci gazociągów kopalnianych. Do celów niniejszej dyrektywy za sieci gazociągów kopalnianych nie należy uznawać gazociągów łączących projekt wydobywania ropy naftowej lub gazu ziemnego w państwie członkowskim z zakładem oczyszczania i obróbki lub z końcowym przeładunkowym terminalem przybrzeżnym w państwie trzecim, ponieważ jest mało prawdopodobne, aby takie gazociągi miały znaczny wpływ na wewnętrzny rynek energii.
- (100) Operatorzy systemów przesyłowych powinni mieć swobodę zawierania porozumień technicznych z operatorami systemów przesyłowych lub innymi podmiotami w państwach trzecich w kwestiach dotyczących eksploatacji i wzajemnych połączeń systemów przesyłowych, pod warunkiem że treść takich porozumień jest zgodna z prawem Unii.
- (101) Porozumienia techniczne dotyczące eksploatacji linii przesyłowych zawarte pomiędzy operatorami systemów przesyłowych lub innymi podmiotami powinny pozostać w mocy, pod warunkiem że są one zgodne z prawem Unii i odpowiednimi decyzjami organu regulacyjnego.
- (102) W przypadku istnienia takich porozumień technicznych niniejsza dyrektywa nie wymaga zawarcia umowy międzynarodowej między państwem członkowskim a państwem trzecim lub umowy między Unią a państwem trzecim dotyczącej eksploatacji danej linii przesyłowej gazu ziemnego.

⁽³⁰⁾ Dz.U. L 198 z 20.7.2006, s. 18.

- (103) Stosowanie niniejszej dyrektywy do linii przesyłowych gazu ziemnego do i z państw trzecich powinno być ograniczone do terytorium państw członkowskich. W odniesieniu do morskich linii przesyłowych gazu ziemnego niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie na morzu terytorialnym tego państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego z siecią państw członkowskich.
- (104) Istniejące umowy zawarte między państwem członkowskim a państwem trzecim w sprawie eksploatacji linii przesyłowych powinny móc pozostać w mocy, zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (105) W odniesieniu do umów lub części umów z państwami trzecimi mogących mieć wpływ na wspólne zasady Unii należy ustanowić spójną i przejrzystą procedurę upoważnienia państwa członkowskiego – na jego wniosek – do zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia z państwem trzecim umowy w sprawie eksploatacji linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych między tym państwem członkowskim a państwem trzecim. Procedura ta nie powinna opóźniać wdrożenia niniejszej dyrektywy, nie powinna naruszać podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi oraz powinna mieć zastosowanie do istniejących i nowych umów.
- (106) W przypadku gdy jasne jest, że przedmiot umowy należy częściowo do kompetencji Unii, a częściowo do kompetencji państwa członkowskiego, zasadnicze znaczenie ma zapewnienie ścisłej współpracy pomiędzy tym państwem członkowskim a instytucjami Unii.
- (107) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do przyjmowania decyzji o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽³¹⁾.
- (108) Bezpieczeństwo dostaw energii stanowi jeden z zasadniczych elementów bezpieczeństwa publicznego i w związku z tym jest ściśle powiązane ze sprawnym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz z integracją odizolowanych rynków gazu ziemnego państw członkowskich. Gaz ziemny może dotrzeć do obywateli Unii wyłącznie za pośrednictwem sieci. Funkcjonujące otwarte rynki gazu ziemnego oraz, w szczególności, sieci i inne aktywa związane z dostawami gazu ziemnego, są istotne dla bezpieczeństwa publicznego, konkurencyjności gospodarki oraz dobrobytu obywateli Unii. Osobom z krajów trzecich należy zatem zezwolić na kontrolowanie systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego jedynie wtedy, gdy spełniają one wymogi skutecznego rozdziału, które mają zastosowanie w Unii. Bez uszczerbku dla zobowiązań międzynarodowych Unii, Unia uważa, że sektor systemów przesyłowych gazu ziemnego ma bardzo duże znaczenie dla Unii i dlatego niezbędne są dodatkowe zabezpieczenia w odniesieniu do zachowania bezpieczeństwa dostaw energii do Unii, aby uniknąć wszelkich zagrożeń dla porządku i bezpieczeństwa publicznego w Unii oraz dla dobrobytu obywateli Unii. Bezpieczeństwo dostaw energii do Unii wymaga w szczególności oceny niezależności eksploatacji sieci, poziomu uzależnienia Unii oraz poszczególnych państw członkowskich od dostaw energii z krajów trzecich oraz traktowania zarówno krajowego, jak i zagranicznego handlu energią oraz inwestycji w energię przez dany kraj trzeci. Bezpieczeństwo dostaw należy zatem ocenić w świetle okoliczności faktycznych każdego przypadku, a także w świetle praw i obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego, w szczególności z umów międzynarodowych zawartych między Unią a danym krajem trzecim. W stosownych przypadkach Komisja powinna przedłożyć zalecenia dotyczące negocjowania stosownych umów z krajami trzecimi, obejmujących kwestie bezpieczeństwa dostaw energii do Unii, lub do włączenia niezbędnych kwestii w ramy innych negocjacji z tymi krajami trzecimi.
- (109) Należy podjąć dalsze środki w celu zapewnienia przejrzystych i niedyskryminacyjnych taryf za dostęp do transportu. Taryfy te powinny być stosowane wobec wszystkich użytkowników na niedyskryminacyjnych zasadach. W przypadku gdy instalacje magazynowe gazu ziemnego, pojemność akumulacyjna sieci wodorowych lub usługi pomocnicze funkcjonują na wystarczająco konkurencyjnym rynku, dostęp mógłby być przyznawany na podstawie przejrzystych i niedyskryminacyjnych mechanizmów rynkowych.
- (110) Niezbędne jest zapewnienie niezależności operatorów systemu magazynowania gazu ziemnego, tak, aby usprawnić dostęp stron trzecich do instalacji magazynowych gazu ziemnego, które są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców. Za właściwe uznaje się zatem rozwiązanie, w którym instalacje magazynowe gazu ziemnego prowadzone są przez podmioty prawnie odrębne, posiadające skuteczne prawo do podejmowania decyzji odnoszących się do aktywów koniecznych dla utrzymania, eksploatacji i rozbudowy instalacji magazynowych gazu ziemnego. Niezbędne jest również zwiększenie jawności w zakresie zdolności magazynowej gazu ziemnego oferowanej stronom trzecim poprzez zobowiązanie państw członkowskich do ustanowienia i opublikowania niedyskryminacyjnych, jasnych ram, które określą odpowiedni system regulacyjny odnoszący się do instalacji magazynowych gazu ziemnego. Obowiązek ten nie powinien powodować konieczności podjęcia nowej decyzji

⁽³¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

w sprawie systemów dostępu, lecz powinien poprawić przejrzystość w odniesieniu do systemu dostępu do instalacji magazynowych gazu ziemnego. Wymogi dotyczące poufności w odniesieniu do informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie są szczególnie ważne w przypadku danych o charakterze strategicznym lub w przypadku gdy istnieje tylko jeden użytkownik instalacji magazynowej gazu ziemnego.

- (111) Niedyskryminacyjny dostęp do sieci dystrybucyjnej decyduje o dostępie dostawcy do odbiorców na poziomie detalicznym. Możliwości stosowania dyskryminacji w zakresie dostępu stron trzecich oraz inwestycji są jednak mniejsze na poziomie dystrybucji niż na poziomie przesyłu, gdzie ograniczenia i wpływ interesów związanych z produkcją są zazwyczaj większe niż na poziomie dystrybucji. W celu ustanowienia równych warunków działania na poziomie detalicznym, należy monitorować działalność operatorów systemu dystrybucyjnego, zapobiegając tym samym wykorzystywaniu przez nich swojej integracji pionowej w odniesieniu do ich pozycji konkurencyjnej na rynku, zwłaszcza w stosunku do odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz małych odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi.
- (112) Państwa członkowskie powinny podjąć konkretne środki w celu wsparcia szerszego stosowania zrównoważonego biometanu lub innych rodzajów gazów, które technicznie i bezpiecznie mogą zostać wprowadzone do systemu gazu ziemnego i być nim transportowane, a ich producenci powinni uzyskać niedyskryminacyjny dostęp do systemów gazowych, pod warunkiem że dostęp ten pozostaje niezmiennie zgodny z odpowiednimi przepisami technicznymi i normami bezpieczeństwa i o ile niniejsza dyrektywa nie przewiduje inaczej.
- (113) Producenci gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego są często podłączeni do sieci dystrybucyjnej. Aby ułatwić ich absorpcję i integrację rynkową, konieczne jest uzyskanie przez nie nieograniczonego dostępu do rynku hurtowego i odpowiednich wirtualnych punktów obrotu. Dostęp gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego do rynku hurtowego należy ułatwić przez zdefiniowanie systemu wejścia-wyjścia, który obejmuje systemy dystrybucyjne i ostatecznie zapewnia, by wszystkie instalacje wytwarzania miały dostęp do rynku, niezależnie od tego, czy są przyłączone do systemu dystrybucyjnego czy przesyłowego. Ponadto rozporządzenie (UE) 2024/1789 stanowi, że operatorzy systemów dystrybucyjnych i operatorzy systemów przesyłowych działają wspólnie, aby umożliwić przepływy zwrotne z sieci dystrybucyjnej do sieci przesyłowej lub alternatywne środki ułatwiające integrację rynkową gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego.
- (114) Aby uniknąć nakładania nieproporcjonalnie dużych obciążeń finansowych i administracyjnych na małych operatorów systemów dystrybucyjnych, państwa członkowskie powinny móc, w razie konieczności, zwolnić przedsiębiorstwa, których to dotyczy, ze spełniania prawnych wymogów rozdziału.
- (115) W przypadku gdy zamknięty system dystrybucji wykorzystywany jest w celu zapewnienia optymalnej wydajności zintegrowanych dostaw energii wymagających szczególnych standardów funkcjonowania lub gdy zamknięty system dystrybucji utrzymywany jest głównie do użytku jego właściciela, powinno być możliwe zwolnienie operatora systemu dystrybucyjnego z obowiązków, które stanowiłyby nadmierne obciążenie administracyjne ze względu na szczególnie charakter stosunku między operatorem systemu dystrybucyjnego a użytkownikami systemu. Zakłady przemysłowe, obiekty handlowe lub miejsca świadczenia wspólnych usług, takie jak budynki stacji kolejowych, lotniska, szpitale, duże obiekty kempingowe ze zintegrowaną infrastrukturą lub zakłady przemysłu chemicznego mogłyby obejmować zamknięte systemy dystrybucji ze względu na specjalistyczny charakter ich działalności.
- (116) W miarę integracji coraz większych ilości gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego w systemie gazu ziemnego zmienia się jakość gazu transportowanego i używanego w Europie. W celu zapewnienia sprawnego działania systemu gazu ziemnego operatorzy systemów przesyłowych powinni być odpowiedzialni za zarządzanie jakością gazu w swoich instalacjach. W przypadku gdy tłoczenie gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego ma miejsce na poziomie dystrybucji i w przypadku gdy jest to konieczne w celu zarządzania ich wpływem na jakość gazu, organy regulacyjne mogą powierzyć operatorom systemów dystrybucyjnych zadanie polegające na zapewnieniu efektywnego zarządzania jakością gazu w swoich instalacjach. Podejmując zadania polegające na zarządzaniu jakością gazu, operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych powinni przestrzegać stosownych norm jakości gazu.
- (117) Jeżeli rynek wewnętrzny gazu ziemnego ma właściwie funkcjonować, organy regulacyjne powinny móc podejmować decyzje dotyczące wszelkich istotnych kwestii regulacyjnych oraz być w pełni niezależne od jakichkolwiek innych interesów publicznych lub prywatnych. Przepisy dotyczące autonomii w wykonywaniu budżetu przyznanego organowi regulacyjnemu powinny być wdrożone w ramach ustanowionych przez krajowe ustawy i zasady budżetowe. Przyczyniając się do niezależności organu regulacyjnego od wszelkich interesów politycznych lub gospodarczych lub ingerencji poprzez odpowiedni system rotacji, państwa członkowskie powinny mieć możliwość należytego uwzględniania dostępności zasobów ludzkich i wielkości zarządu.
- (118) W celu zapewnienia skutecznego dostępu do rynku wszystkim jego uczestnikom, łącznie z nowymi podmiotami wchodzącymi na rynek, niezbędne są niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty mechanizmy bilansowania. Powinno to zostać osiągnięte poprzez ustanowienie przejrzystych mechanizmów rynkowych do dostaw i zakupu gazu ziemnego, niezbędnego do spełnienia wymogów bilansowania. Organ regulacyjny powinien odgrywać

aktywną rolę w celu zapewnienia, aby ceny bilansowania były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty. Jednocześnie należy zapewnić stosowne zachęty do zbilansowania gazu dostarczanego do systemu i odbieranego z systemu oraz do unikania zagrożenia dla systemu.

- (119) Organy regulacyjne powinny móc ustalać lub zatwierdzać taryfy lub metodologii stosowane do kalkulacji taryf w oparciu o propozycje operatora systemu przesyłowego, operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora systemu skroplonego gazu ziemnego, lub w oparciu o propozycje uzgodnione między tymi operatorami i użytkownikami sieci. Wykonując te zadania, organy regulacyjne powinny zapewnić, aby taryfy przesyłowe i dystrybucyjne były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty, a także powinny uwzględnić długoterminowe marginalne koszty sieci, których uniknięto dzięki zastosowaniu środków zarządzania popytem.
- (120) Organy regulacyjne powinny promować, w ścisłej współpracy z Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), ustanowioną rozporządzeniem (UE) 2019/942, otwarty, konkurencyjny, bezpieczny i zrównoważony środowiskowo rynek wewnętrzny wodoru o niezakłóconych przepływach transgranicznych. Jeżeli rynek wewnętrzny wodoru ma prawidłowo funkcjonować, organy regulacyjne muszą mieć możliwość podejmowania decyzji dotyczących wszystkich istotnych kwestii regulacyjnych.
- (121) Organy regulacyjne powinny posiadać uprawnienia do wydawania decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych lub wodorowych oraz do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe lub wodorowe, które nie wywiązują się ze swoich obowiązków lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia na nie takich sankcji. Organom regulacyjnym należy również przyznać – niezależnie od stosowania zasad konkurencji – uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie stosownych środków zapewniających odbiorcom korzyści poprzez wspieranie skutecznej konkurencji niezbędnej dla właściwego funkcjonowania rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru. Ustanowienie programów liberalizacji jest jednym z możliwych środków, które można użyć w celu promowania skutecznej konkurencji i zapewniania właściwego funkcjonowania rynku.
- (122) Organom regulacyjnym należy również przyznać uprawnienia do zapewniania wysokich standardów usługi publicznej w zgodzie z otwarciem rynku, ochrony odbiorców wrażliwych, a także pełnej skuteczności środków w zakresie ochrony konsumentów. Przepisy te powinny pozostawać bez uszczerbku zarówno dla uprawnień Komisji w zakresie stosowania zasad konkurencji, w tym również badania operacji łączenia przedsiębiorstw o wymiarze unijnym, jak i dla zasad dotyczących rynku wewnętrznego, takich jak swobodny przepływ kapitału. Niezależnym organem, do którego ma prawo odwołać się strona, której dotyczy decyzja organu regulacyjnego, mógłby być sąd lub inny organ sądowy uprawniony do przeprowadzania kontroli sądowej.
- (123) Wszelka harmonizacja uprawnień organów regulacyjnych powinna obejmować uprawnienia do tworzenia zachęt dla przedsiębiorstw oraz uprawnienia do nakładania na przedsiębiorstwa skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji. Ponadto organy regulacyjne powinny posiadać uprawnienia do żądania stosownych informacji od przedsiębiorstw, do prowadzenia odpowiednich i wyczerpujących dochodzeń oraz do rozstrzygania sporów.
- (124) Organy regulacyjne i ACER powinny przekazywać informacje na temat rynku wodoru w celu zapewnienia przejrzystości, w tym aspektów, takich jak podaż i popyt, infrastruktura transportowa, jakość usług, handel transgraniczny, inwestycje, ceny hurtowe i ceny dla konsumentów, a także płynność rynku.
- (125) Operatorzy systemów przesyłowych odgrywają ważną rolę w zapewnianiu racjonalnych pod względem kosztów inwestycji w sieci gazu ziemnego i wodoru. Aby zoptymalizować planowanie dotyczące wszystkich nośników energii oraz wypełnić lukę między różnymi podejściami do planowania sieci na szczeblu krajowym i ogólnounijnym, należy wprowadzić dodatkowe wymogi dotyczące spójnego planowania. Aby zapewnić racjonalną pod względem kosztów rozbudowę infrastruktury i uniknąć aktywów osieroconych, w planowaniu sieci należy również uwzględnić zwiększone powiązania między gazem ziemnym a energią elektryczną, a także wodorem oraz, w stosownych przypadkach, systemami ciepłowniczymi. Oprócz aktywów w zakresie przetwarzania energii w gaz wzajemne powiązania między wodorem a energią elektryczną mogą obejmować również elektrownie wodorowe. Planowanie sieci powinno być przejrzyste oraz umożliwiać udział odpowiednich zainteresowanych stron. W tym celu operatorzy powinni być zobowiązani do przeprowadzenia szeroko zakrojonych konsultacji z zainteresowanymi stronami. Europejski Naukowy Komitet Doradczy ds. Zmiany Klimatu, ustanowiony na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009⁽³²⁾, może wydać opinię na temat wspólnych scenariuszy. Plan rozwoju sieci wodorowej powinien dotyczyć wykorzystania wodoru w sektorach trudnych do dekarbonizacji,

⁽³²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz.U. L 126 z 21.5.2009, s. 13).

w których nie są dostępne żadne bardziej energooszczędne i racjonalne pod względem kosztów rozwiązania alternatywne.

- (126) Dzięki wspólnej lokalizacji produkcja i zużycie wodoru odbywają się w tym samym miejscu lub znajdują się jak najbliżej siebie, co zapewnia stabilną jakość wodoru w odniesieniu do końcowego zastosowania oraz minimalizuje koszty i wpływ na środowisko, a także wycieki wodoru związane z transportem. Operatorzy sieci wodorowych powinni współpracować z połączonymi i sąsiadującymi operatorami sieci wodorowych w celu zapewnienia jak najefektywniejszego połączenia.
- (127) Przy opracowywaniu planu rozwoju sieci ważne jest, aby operatorzy infrastruktury uwzględniali zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” i zasady efektywności systemu ustanowione w zaleceniu Komisji z dnia 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki. Wytyczne i przykłady dotyczące jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i w innych sektorach”, w szczególności przewidywane zużycie wykorzystane przy opracowywaniu wspólnego scenariusza. Rozwiązania po stronie popytu powinny być traktowane priorytetowo w każdym przypadku, gdy są bardziej opłacalne niż inwestycje w infrastrukturę.
- (128) Unijna strategia integracji systemu energetycznego wskazuje na znaczenie skoordynowanego planowania i funkcjonowania systemu energetycznego dla osiągnięcia celów w zakresie dekarbonizacji. W związku z tym konieczne jest sporządzenie planów rozwoju sieci w oparciu o wspólny scenariusz, opracowany z zastosowaniem podejścia międzysektorowego. Mimo że operatorzy infrastruktury nadal są w stanie określić odrębne sektorowe modele sieciowe i oddzielne rozdziały w przypadku wspólnego planu rozwoju sieci, powinni dążyć do wyższego poziomu integracji, uwzględniając potrzeby systemu wykraczające poza określone nośniki energii.
- (129) Plany rozwoju sieci są ważnym elementem służącym identyfikacji luk w infrastrukturze i dostarczaniu informacji na temat infrastruktury, która musi zostać zbudowana lub może zostać wycofana z eksploatacji, a którą można wykorzystać do innych celów, np. do transportu wodoru. Jest tak niezależnie od wybranego modelu rozdziału operatorów sieci.
- (130) Dostarczanie informacji na temat infrastruktury, która może zostać wycofana z eksploatacji w ramach planu rozwoju sieci, może oznaczać permanentne wyłączenie z użytku infrastruktury albo przez jej pozostawienie bez wykorzystania, demontaż, albo udostępnienie jej do wykorzystania do innych celów, np. do transportu wodoru. Cel, jakim jest zwiększenie przejrzystości w zakresie infrastruktury, uwzględnia fakt, że zaadaptowana infrastruktura jest stosunkowo tańsza niż infrastruktura nowo wybudowana, a zatem powinno ono umożliwiać transformację racjonalną pod względem kosztów.
- (131) W państwach członkowskich, w których ma powstać sieć dystrybucyjna wodorowa, rozwój infrastruktury wodoru powinien opierać się na realistycznej i przyszłościowej prognozie zapotrzebowania, w tym na potencjalnych potrzebach z perspektywy systemu elektroenergetycznego i sektorów trudnych do dekarbonizacji. Jeżeli państwa członkowskie podejmą decyzję zezwalającą na opłaty specjalne jako środek współfinansowania nowej infrastruktury wodoru, plan powinien pomóc organowi regulacyjnemu w ocenie tych opłat. Plan należy przedkładać co cztery lata. Plany składane przed dniem 31 grudnia 2032 r. powinny być przedkładane organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi. Plany składane po tej dacie powinny być przedkładane wyłącznie organowi regulacyjnemu.
- (132) Informacje zawarte w planie rozwoju sieci powinny umożliwiać prognozowanie wpływu na taryfy na podstawie planów, wycofania z eksploatacji lub zmiany przeznaczenia dotyczących regulowanej bazy aktywów.
- (133) Zamiast przedstawiać krajowy plan rozwoju sieci na szczeblu poszczególnych państw członkowskich państwa członkowskie powinny mieć możliwość podjęcia decyzji o sporządzeniu planu rozwoju sieci na szczeblu regionalnym, obejmującego więcej niż jedno państwo członkowskie i zgodnego z dobrowolną regionalną integracją rynku gazu ziemnego.
- (134) W przeciwieństwie do energii elektrycznej rola gazu ziemnego będzie w przyszłości stopniowo zmniejszać się, co ma również wpływ na zapotrzebowanie na inwestycje w infrastrukturę. W planie rozwoju sieci należy zatem wyważyć względy dotyczące konkurencji i unikać aktywów osieroconych.
- (135) Państwa członkowskie, w celu zakończenia dystrybucji gazu ziemnego do odbiorców będących gospodarstwami domowymi, powinny móc podejmować strategiczne decyzje dotyczące zamknięcia i dostosowania części swojego systemu dystrybucyjnego na potrzeby przejścia na zrównoważony i skuteczny system.
- (136) Państwa członkowskie powinny wymagać od operatorów sieci przesyłowych wodorowych, aby w planach sieci dystrybucyjnych wodorowych przedstawiali infrastrukturę sieci wodorowej, którą zamierzają rozwijać i przekształcać. Operatorzy systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego powinni być zobowiązani do opracowania planów wycofania sieci z eksploatacji, jeżeli spodziewane jest zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny, które wymaga

wycofania z eksploatacji systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego lub ich części. Operatorzy systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego i operatorzy sieci dystrybucyjnych wodorowych mogą mieć możliwość opracowania wspólnych planów, jeżeli działalność na tym samym obszarze i częściach sieci ma zostać przekształcona. Plany te powinny być zgodne z dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci. Plany rozwoju sieci dystrybucyjnych i plany wycofania z eksploatacji gazu ziemnego powinny promować efektywność energetyczną i integrację systemu energetycznego z uwzględnieniem lokalnych planów ogrzewania i chłodzenia. Plany te powinny przyczyniać się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie energii i klimatu oraz opierać się na rozsądnych założeniach dotyczących popytu na gaz ziemny i wodór oraz ich produkcji. Podczas przygotowywania planu operatorzy powinni być zobowiązani do przeprowadzenia konsultacji z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron i do podania projektów planów do wiadomości publicznej. Państwa członkowskie powinny zapewnić wytyczne od organów regulacyjnych, w przypadku gdy części systemu dystrybucyjnego mogą wymagać wycofania z eksploatacji, w szczególności przed upływem pierwotnie przewidywanego okresu amortyzacji.

- (137) Ramy regulujące obliczanie kosztów przyłączenia i opłat od producentów biometanu oraz obciążanie ich kosztami i opłatami odgrywają ważną rolę w umożliwianiu włączenia zrównoważonego biometanu do unijnych sieci gazu ziemnego. Państwa członkowskie powinny zapewnić ramy regulacyjne ułatwiające skuteczne przyłączenie zakładów produkujących biometan do systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf lub metodologii, które mają być stosowane przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, organy regulacyjne, bez uszczerbku dla ich niezależności w wykonywaniu tych zadań, powinny zachować możliwość uwzględnienia kosztów poniesionych przez tych operatorów systemów i dokonanych przez nich inwestycji.
- (138) Konieczne jest poczynienie postępów w kierunku wzajemnie połączonych rynków wodoru w Unii, a tym samym ułatwienie inwestycji w transgraniczną infrastrukturę wodoru.
- (139) Niezbędne jest zwiększenie zaufania do rynku, jego płynności oraz zwiększenie liczby uczestników rynku, dlatego też należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w zakresie dostaw gazu ziemnego. Wymogi takie powinny pozostać bez uszczerbku oraz być zgodne z istniejącym prawem unijnym dotyczącym rynków finansowych. Niezbędna jest współpraca między organami regulacyjnymi i organami nadzoru rynków finansowych, w celu umożliwienia każdemu z nich wzajemnego zapoznania się z ogólną sytuacją na odnośnych rynkach. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia stabilności finansowej przedsiębiorstw dostarczających gaz ziemny jako kryteria udzielania zezwoleń na sprzedaż, w tym odsprzedaż, gazu ziemnego. Takie kryteria powinny być w pełni przejrzyste i niedyskryminacyjne.
- (140) Gaz ziemny importuje się do Unii głównie i w coraz większym stopniu z krajów trzecich. Prawo unijne powinno uwzględniać właściwości gazu ziemnego, takie jak pewne strukturalne braki elastyczności wynikające z koncentracji dostawców, długoterminowe umowy oraz brak płynności na poziomie detalicznym. W związku z tym konieczna jest większa przejrzystość, w tym w odniesieniu do ustalania cen.
- (141) Przed przyjęciem przez Komisję wytycznych określających dalsze wymogi w zakresie prowadzenia dokumentacji, ACER oraz Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1095/2010⁽³³⁾ powinny porozumieć się z Komisją i doradzać jej w sprawie treści wytycznych. ACER i ESMA powinny również współpracować w celu przeprowadzenia dalszej analizy oraz doradzania w odniesieniu do kwestii, czy transakcje w ramach umów na dostawy gazu ziemnego oraz derywaty dotyczące gazu ziemnego powinny podlegać wymogom w zakresie zachowania przejrzystości przed lub po zawarciu transakcji, a jeżeli tak, jaka powinna być treść tych wymogów.
- (142) Państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – organ regulacyjny, powinny zachęcać do opracowywania umów na dostawy przerywalne.
- (143) Państwa członkowskie powinny zapewnić, uwzględniając niezbędne wymagania jakościowe, niedyskryminacyjny dostęp biometanu lub innych rodzajów gazu do systemu gazu ziemnego, pod warunkiem, że dostęp ten będzie stale zgodny z zasadami technicznymi i normami bezpieczeństwa. Te zasady i normy powinny zapewniać technicznie wykonalne i bezpieczne wprowadzanie i transport biometanu i innych rodzajów gazów systemem gazu ziemnego oraz powinny uwzględniać charakterystykę chemiczną tych gazów.
- (144) Umowy długoterminowe stanowią ważny element dostaw gazu ziemnego w państwach członkowskich. Nie powinny one jednak stanowić bariery dla wejścia gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego na rynek, dlatego też okres obowiązywania umów na dostawy standardowego kopalnego gazu ziemnego nie powinien wykraczać poza dzień 31 grudnia 2049 r. Umowy takie powinny być zawsze zgodne z celami niniejszej dyrektywy i być zgodne z TFUE, w tym z zasadami konkurencji. Niezbędne jest uwzględnianie umów długoterminowych przy planowaniu zdolności dostawczych i transportowych przedsiębiorstw. Mimo że standardowy kopalny gaz ziemny nadal odgrywa

⁽³³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1095/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), zmiany decyzji nr 716/2009/WE i uchylenia decyzji Komisji 2009/77/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 84).

ważną rolę, jego znaczenie dla zabezpieczenia dostaw energii do Unii będzie stopniowo maleć. Państwa członkowskie powinny zapewnić stopniowe wycofywanie kopalnego gazu ziemnego, biorąc pod uwagę dostępność rozwiązań alternatywnych. W przypadku gdy jest to przewidziane w ich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustalenia – przypadającej przed dniem 31 grudnia 2049 r. – daty końcowej okresu obowiązywania długoterminowych umów na standardowy kopalny gaz ziemny.

- (145) Aby zapewnić utrzymanie wysokich standardów usługi publicznej w Unii, Komisja powinna być regularnie powiadamiana o wszelkich środkach podejmowanych przez państwa członkowskie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Komisja powinna regularnie publikować sprawozdanie analizujące środki podjęte na poziomie krajowym dla osiągnięcia celów związanych z usługą publiczną oraz porównujące ich skuteczność, w celu opracowania zaleceń dotyczących środków, jakie należy podjąć na poziomie krajowym dla osiągnięcia wysokich standardów usług publicznych.
- (146) Przestrzeganie obowiązku świadczenia usługi publicznej jest podstawowym wymogiem niniejszej dyrektywy, ważne jest więc, aby wspólne minimalne standardy, przestrzegane przez wszystkie państwa członkowskie, zostały określone w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem celów wspólnej ochrony, rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego, monitorowania cen, bezpieczeństwa dostaw, ochrony środowiska i równoważnych poziomów konkurencji we wszystkich państwach członkowskich. Ważne jest, aby obowiązek świadczenia usługi publicznej podlegały interpretacji na poziomie krajowym, uwzględniając uwarunkowania krajowe i pod warunkiem przestrzegania prawa unijnego.
- (147) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wdrażania środków mających na celu osiągnięcie celów spójności społecznej i gospodarczej, obejmujących w szczególności zapewnienie odpowiednich bodźców ekonomicznych przy użyciu, w stosownych przypadkach, wszelkich istniejących narzędzi unijnych i krajowych. Narzędzia te mogą obejmować mechanizmy zobowiązań dla zagwarantowania koniecznych inwestycji.
- (148) W zakresie, w jakim środki podjęte przez państwa członkowskie w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej stanowią pomoc państwa, zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE, istnieje obowiązek zgłoszenia ich Komisji wynikający z art. 108 ust. 3 TFUE.
- (149) Ceny rynkowe powinny stwarzać właściwe zachęty do rozwoju sieci.
- (150) Niektóre państwa członkowskie ze względu na uwarunkowania historyczne i poziomy dojrzałości ich rynków gazu ziemnego powinny mieć możliwość odstępstwa od stosowania określonych przepisów ustanowionych w niniejszej dyrektywie, aby zapobiec nieuzasadnionej penalizacji i sprzyjać skutecznemu rozwojowi rynków gazu ziemnego w tych państwach członkowskich. Ma to w szczególności zastosowanie do Luksemburga, ze względu na specyficzne cechy jego rynku, oraz wszystkich państw członkowskich, które nie są jeszcze połączone z systemem wzajemnie połączonym jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego lub które nie otrzymały jeszcze pierwszej handlowej dostawy w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawę gazu ziemnego. Aby zapewnić jednolite stosowanie prawa Unii, odstępstwa dla państw członkowskich, które nie są jeszcze połączone z systemem wzajemnie połączonym jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego lub które nie otrzymały jeszcze pierwszej handlowej dostawy w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawę gazu ziemnego powinny być tymczasowe i mieć zastosowanie tylko do momentu, gdy te państwa członkowskie będą w stanie spełnić wyższe standardy w zakresie otwarcia rynku i wzajemnych połączeń z zintegrowanym systemem gazu ziemnego w Unii. W przypadku gdy jest stosowane takie odstępstwo, powinno ono również obejmować wszelkie przepisy niniejszej dyrektywy mające charakter pomocniczy w stosunku do któregośkolwiek z przepisów, od których przyznano odstępstwo, lub wszystkie przepisy wymagające uprzedniego zastosowania przepisów, od których przyznano odstępstwo.
- (151) Wspieranie uczciwej konkurencji i łatwego dostępu dla różnych dostawców powinno być dla państw członkowskich kwestią najwyższej wagi, tak aby pozwolić konsumentom na pełne wykorzystanie możliwości wynikających ze zliberalizowanego rynku wewnętrznego gazu ziemnego.
- (152) Mając na uwadze tworzenie rynku wewnętrznego gazu ziemnego, państwa członkowskie powinny sprzyjać integracji swoich krajowych rynków oraz współpracy operatorów systemu na poziomie unijnym i regionalnym, włączając w to również odizolowane systemy tworzące wyspy gazowe, które nadal istnieją w Unii.
- (153) Dobrowolna integracja rynków regionalnych, w szczególności łączenie rynków, może przynieść różne korzyści w zależności od specyfiki rynków. Integracja rynku może być okazją do optymalnego wykorzystania infrastruktury, pod warunkiem że nie będzie miała ona negatywnego wpływu na sąsiednie rynki, na przykład poprzez zwiększenie taryf transgranicznych. Jest to również szansa na zwiększenie konkurencji, płynności i obrotów z korzyścią dla konsumentów końcowych w regionie poprzez przyciągnięcie dostawców, którzy w przeciwnym razie nie weszliby na dany rynek ze względu na jego niewielki rozmiar. Integracja rynku umożliwia również stworzenie większych stref z dostępem do większej liczby źródeł dostaw. Taka dywersyfikacja może mieć wpływ na ceny na rynku hurtowym dzięki zwiększonej konkurencji między źródłami energii, ale może również przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa dostaw, jeżeli w nowo połączonej strefie nie utrzymują się wewnętrzne ograniczenia przesyłowe.

Integracja rynku mogłaby stanowić podstawę dalszego wspierania transformacji rynku gazu ziemnego, w tym wprowadzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego. Państwa członkowskie, organy regulacyjne i operatorzy systemów przesyłowych powinni współpracować w celu ułatwienia integracji regionalnej.

- (154) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być tworzenie prawdziwie wewnętrznego rynku gazu ziemnego poprzez sieć połączeń w całej Unii, a zajmowanie się kwestiami regulacyjnymi dotyczącymi wzajemnych połączeń transgranicznych i rynków regionalnych powinno należeć do głównych zadań organów regulacyjnych, w stosownych przypadkach działających w ścisłej współpracy z ACER.
- (155) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być również zagwarantowanie wspólnych zasad prawdziwie wewnętrznego rynku wewnętrznego i bogatej oferty dostaw gazu ziemnego. W tym celu niezakłócone ceny rynkowe stanowiłyby zachętę do transgranicznego obrotu, prowadząc jednocześnie do konwergencji cen.
- (156) Organy regulacyjne powinny również dostarczać informacje rynkowi, aby pozwolić Komisji na spełnianie jej roli polegającej na obserwowaniu i monitorowaniu rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz jego rozwoju w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, włączając w to aspekty takie jak podaż i popyt, infrastruktury przesyłowe i dystrybucyjne, jakość usług, handel transgraniczny, zarządzanie ograniczeniami, inwestycje, ceny hurtowe i detaliczne, płynność rynku, a także poprawa w zakresie środowiska i wydajności. Organy regulacyjne powinny powiadamiać krajowe organy ochrony konkurencji i Komisję o państwach członkowskich, w których ceny mają niekorzystny wpływ na konkurencję i prawidłowe funkcjonowanie rynku.
- (157) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie utworzenie w pełni funkcjonalnego rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, ale możliwe jest lepsze jego osiągnięcie, dzięki skali lub efektem takiego działania, na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (158) Na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1789 Komisja może przyjąć wytyczne lub kodeksy sieci w celu osiągnięcia niezbędnego stopnia harmonizacji. Takie wytyczne lub kodeksy sieci, które stanowią wiążące zasady przyjęte w formie rozporządzeń wykonawczych Komisji, są – również w odniesieniu do niektórych postanowień niniejszej dyrektywy – użytecznym narzędziem, które może być w razie konieczności szybko dostosowane.
- (159) W szczególności należy przyznać Komisji uprawnienia do przyjmowania wytycznych niezbędnych do zapewnienia minimalnego stopnia harmonizacji wymaganego do osiągnięcia celu niniejszej dyrektywy.
- (160) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione, w szczególności w następstwie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-543/17⁽³⁴⁾.
- (161) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”). W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna być interpretowana i stosowana zgodnie z tymi prawami i zasadami, w szczególności z prawem do ochrony danych osobowych zagwarantowanym w art. 8 Karty. Zasadnicze znaczenie ma, aby każde przetwarzanie danych osobowych na mocy niniejszej dyrektywy było zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁽³⁵⁾.
- (162) W celu zmiany innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy lub jej uzupełnienia w odniesieniu do niektórych szczególnych obszarów, które mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy, Komisji należy zgodnie z art. 290 TFUE przekazać uprawnienia do przyjmowania aktów w odniesieniu do wydawania wytycznych w sprawie minimalnych kryteriów zapewniających niezależność właściciela systemu przesyłowego lub sieci przesyłowej wodorowej i systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatora magazynowania wodoru, wytycznych określających szczegóły procedury certyfikacji operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowej wodorowej, wytycznych dotyczących zakresu obowiązków organów regulacyjnych w zakresie

⁽³⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 8 lipca 2019 r., Komisja przeciwko Królestwu Belgii, C-543/17, ECLI:EU:C:2019:573.

⁽³⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

współpracy wzajemnej oraz z ACER, wytycznych określających szczegółowo procedurę dotyczącą zgodności decyzji podjętej przez organ regulacyjny z kodeksami sieci i wytycznych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i rozporządzenia (UE) 2024/1789 oraz wytycznych określających metodologie i ustalenia w zakresie prowadzenia dokumentacji, a także formy i treści danych dotyczących transakcji w ramach umów na dostawy gazu ziemnego i wodoru oraz derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru zapewnianych przez przedsiębiorstwa dostarczające gaz. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja przeprowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽³⁶⁾. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (163) Aby zapewnić jednolite warunki wykonywania niniejszej dyrektywy, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w celu określania wymogów interoperacyjności oraz niedyskryminacyjnych i przejrzystych procedur dostępu do danych. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (164) Aby zapewnić sprawne i skuteczne wdrożenie niniejszej dyrektywy, Komisja wspiera państwa członkowskie za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240⁽³⁷⁾ oraz zapewniając dostosowaną do potrzeb fachową wiedzę techniczną w celu opracowania i wdrożenia reform, w tym reform wspierających konkurencyjne rynki wewnętrzne gazu ziemnego i wodoru, umożliwiając integrację gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego oraz zacieśniając współpracę i wzmacniając koordynację między operatorami systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Wsparcie techniczne obejmuje przykładowo wzmocnienie potencjału administracyjnego, harmonizację ram prawnych oraz wymianę stosownych najlepszych praktyk.
- (165) Należy zatem uchylić dyrektywę 2009/73/WE, a zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z dyrektywą 2009/73/WE. Zobowiązanie do transponowania przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z tej dyrektywy.
- (166) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w części B załącznika III do niniejszej dyrektywy,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne ramy dekarbonizacji rynków gazu ziemnego i wodoru, aby przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie klimatu i energii.
2. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące przesyłu, dystrybucji, dostaw i magazynowania gazu ziemnego z wykorzystaniem systemu gazu ziemnego oraz przepisy dotyczące ochrony konsumentów w celu stworzenia zintegrowanego, konkurencyjnego i przejrzystego rynku gazu ziemnego w Unii. Ustanawia ona zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania tego sektora, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie do udzielania zezwoleń na świadczenie usług przesyłowych, dystrybucyjnych, dostawy i magazynowanie gazu ziemnego z wykorzystaniem systemu gazu ziemnego oraz na eksploatację tego systemu.

⁽³⁶⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

⁽³⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument Wsparcia Technicznego (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1).

3. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące transportu, dostaw i magazynowania gazu ziemnego oraz przekształcenia systemu gazu ziemnego w zintegrowany i wysoce efektywny system, którego podstawę stanowią gaz odnawialny i gaz niskoemisyjny.
4. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące transportu, dostaw i magazynowania wodoru z wykorzystaniem systemu wodorowego. Ustanawia ona zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania tego sektora, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie do udzielania zezwoleń dla sieci, na dostawy i magazynowanie wodoru oraz na eksploatację tego systemu.
5. Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady dotyczące stopniowego tworzenia ogólnounijnego wzajemnie połączonego systemu wodorowego, przyczyniającego się do długoterminowej elastyczności systemu elektroenergetycznego oraz do zmniejszenia emisji netto gazów cieplarnianych z sektorów trudnych do dekarbonizacji, z uwzględnieniem potencjału redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej i racjonalności pod względem kosztów w odniesieniu do innych wariantów, a co za tym idzie, wspierającego dekarbonizację systemu energetycznego Unii.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „gaz ziemny” oznacza gaz składający się w głównej mierze z metanu, w tym biometanu, lub innych rodzajów gazu, które technicznie i bezpiecznie mogą zostać wprowadzone do systemu gazu ziemnego i być w nim transportowane;
- 2) „gaz odnawialny” oznacza biogaz zdefiniowany w art. 2 pkt 28 dyrektywy (UE) 2018/2001, w tym biogaz przerobiony na biometan oraz odnawialne paliwa pochodzenia niebiologicznego zdefiniowane w art. 2 pkt 36 tej dyrektywy;
- 3) „system gazu ziemnego” oznacza system infrastruktury, w tym gazociągi, terminale skroplonego gazu ziemnego (LNG) i instalacje magazynowe gazu ziemnego, służące do przesyłu gazu ziemnego;
- 4) „system wodorowy” oznacza system infrastruktury, w tym sieci wodoru, instalacje magazynowania wodoru i terminale wodorowe, zawierający wodór o wysokim stopniu czystości;
- 5) „instalacja magazynowania wodoru” oznacza instalację używaną do magazynowania wodoru o wysokim stopniu czystości:
 - a) obejmującą część terminalu wodorowego wykorzystywaną do celów magazynowania, ale z wyłączeniem części wykorzystywanej na potrzeby produkcji, oraz instalacje przeznaczone wyłącznie dla operatorów sieci wodorowych na potrzeby realizacji ich funkcji;
 - b) obejmującą duże, w szczególności podziemne, instalacje magazynowania wodoru, ale z wyłączeniem mniejszych, łatwo odtwarzalnych instalacji magazynowania wodoru;
- 6) „operator magazynowania wodoru” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się magazynowaniem wodoru i jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji magazynowania wodoru;
- 7) „pojemność akumulacyjna sieci wodorowych” oznacza magazynowanie wodoru o wysokiej czystości pod ciśnieniem w sieciach wodorowych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych dla operatorów sieci wodorowych na potrzeby realizacji ich funkcji;
- 8) „terminal wodorowy” oznacza instalację wykorzystywaną na potrzeby wyładunku ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku i ich przemiany w wodór w stanie gazowym do celów załączania do sieci wodoru lub do systemu gazu ziemnego, lub na potrzeby skraplania wodoru gazowego i jego załadunku, z uwzględnieniem usług pomocniczych i instalacji tymczasowego magazynowania niezbędnych w procesie przemiany i następującego po nim załączania wodoru do sieci, ale bez jakiegokolwiek części terminalu wodorowego przeznaczonej do magazynowania;
- 9) „operator terminalu wodorowego” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się wyładunkiem ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku i ich przemianą w wodór w stanie gazowym do celów załączania do sieci wodoru lub do systemu gazu ziemnego lub skraplaniem wodoru gazowego i jego załadunkiem i jest odpowiedzialna za eksploatację terminalu;
- 10) „jakość wodoru” oznacza czystość wodoru i jego zanieczyszczenia zgodne ze stosownymi normami jakości wodoru na potrzeby systemu wodorowego;

- 11) „wodór niskoemisyjny” oznacza wodór, którego wartość energetyczna pochodzi ze źródeł nieodnawialnych i który spełnia wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie 70 % w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego odnawialnych paliw pochodzenia niebiologicznego określonego według metodologii oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynikającego ze stosowania odnawialnych paliw pochodzenia niebiologicznego oraz pochodzących z recyklingu paliw węglowych, przyjętej na podstawie art. 29a ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 12) „gaz niskoemisyjny” oznacza część paliw gazowych w ramach pochodzących z recyklingu paliw węglowych zdefiniowanych w art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2018/2001, wodór niskoemisyjny i syntetyczne paliwa gazowe, których wartość energetyczna pochodzi z wodoru niskoemisyjnego, które spełniają wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie 70 % w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego odnawialnych paliw pochodzenia niebiologicznego określonego według metod przyjętej na podstawie art. 29a ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 13) „paliwa niskoemisyjne” oznaczają pochodzące z recyklingu paliwa węglowe zdefiniowane w art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2018/2001, wodór niskoemisyjny i syntetyczne paliwa gazowe i ciekłe, których wartość energetyczna pochodzi z wodoru niskoemisyjnego i które spełniają wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie 70 % w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego odnawialnych paliw pochodzenia niebiologicznego określonego według metodyki przyjętej na podstawie art. 29a ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 14) „przedsiębiorstwo wodorowe” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która prowadzi co najmniej jeden z następujących rodzajów działalności: produkcja, transport, dostawa, zakup lub magazynowanie wodoru lub eksploatacja terminalu wodorowego, i która jest odpowiedzialna za zadania handlowe, techniczne lub w zakresie obsługi technicznej dotyczące tych rodzajów działalności, z wyłączeniem odbiorców końcowych;
- 15) „przedsiębiorstwo gazowe” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która prowadzi działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw, w zakresie zakupu lub magazynowania gazu ziemnego, w tym również LNG, i która odpowiada za zadania handlowe, techniczne lub w zakresie utrzymania dotyczące tych działalności, z wyłączeniem odbiorców końcowych;
- 16) „sieć gazociągów kopalnianych” oznacza każdy gazociąg lub sieć gazociągów eksploatowanych lub zbudowanych w ramach projektu wydobywania ropy naftowej lub gazu ziemnego, bądź wykorzystywanych do przesyłania gazu ziemnego z jednego lub z większej liczby miejsc wydobywania do zakładu oczyszczania i obróbki, do terminalu albo do końcowego przeładunkowego terminalu przybrzeżnego;
- 17) „przesył” oznacza transport gazu ziemnego poprzez sieć, składającą się głównie z gazociągów wysokiego ciśnienia, inną niż sieć gazociągów kopalnianych i inną niż część gazociągów wysokiego ciśnienia używanych głównie w ramach dystrybucji lokalnej gazu ziemnego, w celu dostarczenia go odbiorcom, z wyłączeniem dostaw;
- 18) „operator systemu przesyłowego” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się przesyłem i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie oraz, w razie konieczności, rozbudowę systemu przesyłowego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu gazu ziemnego;
- 19) „dystrybucja” oznacza transport gazu ziemnego lokalnymi lub regionalnymi sieciami gazociągów w celu dostarczenia go odbiorcom, z wyłączeniem dostaw;
- 20) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dystrybucją gazu ziemnego i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie lub, w razie konieczności, rozbudowę systemu dystrybucyjnego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami i za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb dystrybucji gazu ziemnego;
- 21) „sieć wodorowa” oznacza sieć rurociągów lądowych i morskich, wykorzystywanych do transportu wodoru o wysokim stopniu czystości w celu jego dostarczenia do odbiorców, z wyłączeniem dostaw;
- 22) „transport wodoru” oznacza przesył lub dystrybucję wodoru za pośrednictwem sieci wodorowej w celu jego dostarczenia do odbiorców, z wyłączeniem dostaw;
- 23) „sieć przesyłowa wodorowa” oznacza sieć rurociągów do transportu wodoru o wysokim stopniu czystości, w szczególności sieć, która obejmuje wodorowe połączenia wzajemne lub która jest bezpośrednio połączona z magazynem wodoru, terminalami wodorowymi lub co najmniej dwoma wodorowymi połączeniami wzajemnymi lub która służy głównie do transportu wodoru do innych sieci wodorowych, magazynów wodoru lub terminali wodorowych, nie wyłączając możliwości takich sieci, aby takie sieci służyły celowi zaopatrywania bezpośrednio podłączonych odbiorców;

- 24) „sieć dystrybucyjna wodorowa” oznacza sieć rurociągów do lokalnego lub regionalnego transportu wodoru o wysokim stopniu czystości, która służy głównie do zaopatrywania bezpośrednio podłączonych odbiorców i nie obejmuje wodorowych połączeń wzajemnych, a także które nie jest bezpośrednio połączona z instalacjami magazynowania wodoru lub terminalami wodorowymi, chyba że dana sieć była systemem dystrybucyjnym gazu ziemnego w dniu 4 sierpnia 2024 r. i została częściowo lub całkowicie przekształcona na potrzeby transportu wodoru lub w co najmniej dwa wodorowe połączenia wzajemne;
- 25) „operator sieci wodorowej” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się transportem wodoru i jest odpowiedzialna za eksploatację, zapewnienie obsługi technicznej oraz, w razie konieczności, rozbudowę sieci wodorowej na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi sieciami wodorowymi, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu wodoru;
- 26) „operator sieci przesyłowej wodorowej” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która jest odpowiedzialna za eksploatację, zapewnienie obsługi technicznej oraz, w razie konieczności, rozbudowę sieci przesyłowej wodorowej na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi sieciami wodorowymi, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności sieci do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu wodoru;
- 27) „operator sieci dystrybucyjnej wodorowej” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która jest odpowiedzialna za eksploatację, zapewnienie obsługi technicznej oraz, w razie konieczności, rozbudowę sieci dystrybucyjnej wodorowej na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi sieciami wodorowymi, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności sieci do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu wodoru;
- 28) „dostawa” oznacza sprzedaż, w tym również odsprzedaż, gazu ziemnego, w tym LNG, lub wodoru, w tym w postaci ciekłych organicznych nośników wodoru lub ciekłego wodoru i pochodnych wodoru, w tym amoniaku lub metanolu, odbiorcom;
- 29) „przedsiębiorstwo dostarczające gaz” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dostawami;
- 30) „dostawca z urzędu oznacza dostawcę wyznaczonego do przejęcia dostaw gazu ziemnego do odbiorców dostawcy, który zaprzestał działalności;”;
- 31) „instalacja magazynowa gazu ziemnego” oznacza instalację używaną do magazynowania gazu ziemnego, będącą własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowaną przez nie, wraz z częścią instalacji LNG używaną do magazynowania gazu ziemnego, z wyłączeniem części wykorzystywanej do działalności produkcyjnej oraz z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;
- 32) „operator systemu magazynowania gazu ziemnego” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się magazynowaniem gazu ziemnego i jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji magazynowych gazu ziemnego;
- 33) „instalacja LNG” oznacza terminal wykorzystywany do skraplania gazu ziemnego lub importu, wyładunku i regazyfikacji LNG, obejmujący usługi pomocnicze i buforowe zbiorniki magazynowe niezbędne do procesu regazyfikacji, a następnie dostarczania gazu do systemu przesyłowego, z wyłączeniem wszelkich części terminali LNG, które przeznaczone są do magazynowania;
- 34) „operator systemu LNG” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się skraplaniem gazu ziemnego lub jego przywozem, wyładunkiem i regazyfikacją LNG oraz jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji LNG;
- 35) „system” oznacza wszelkie sieci przesyłowe, sieci dystrybucyjne, instalacje LNG lub instalacje magazynowe gazu ziemnego będące własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowane przez nie, obejmujące pojemności akumulacyjne sieci gazowych i instalacje dostarczające usługi pomocnicze oraz instalacje przedsiębiorstw powiązanych, niezbędne do zapewnienia dostępu do sieci przesyłowych, dystrybucyjnych i instalacji LNG;
- 36) „usługi pomocnicze” oznaczają wszelkie usługi niezbędne do zapewnienia dostępu i eksploatacji sieci przesyłowych, sieci dystrybucyjnych, instalacji LNG lub instalacji magazynowych gazu ziemnego, w tym również instalacji do kompensowania krótkotrwałych wzrostów zapotrzebowania, domieszkowania i zatłaczania gazu obojętnego, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;
- 37) „pojemność akumulacyjna sieci gazowych” oznacza magazynowanie gazu ziemnego pod ciśnieniem w systemach przesyłowych i dystrybucyjnych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;
- 38) „system wzajemnie połączony” oznacza kilka wzajemnie ze sobą połączonych systemów;

- 39) „połączenie wzajemne” oznacza linię przesyłową przebiegającą przez granicę lub łączącą obie strony granicy między państwami członkowskimi, która ma na celu połączenie krajowego systemu przesyłowego tych państw członkowskich lub linię przesyłową między państwem członkowskim a państwem trzecim do terytorium państw członkowskich lub
- 40) „wodorowe połączenie wzajemne” oznacza sieć wodorową przebiegającą przez granicę lub łączącą obie strony granicy między państwami członkowskimi, która ma na celu połączenie krajowych sieci wodorowych tych państw członkowskich lub sieci wodorowej między państwem członkowskim a państwem trzecim na odcinku do terytorium państw członkowskich lub na odcinku morza terytorialnego tego państwa członkowskiego;
- 41) „gazociąg bezpośredni” oznacza dodatkowy gazociąg uzupełniający system wzajemnie połączony;
- 42) „zintegrowane przedsiębiorstwo gazowe” oznacza przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo lub poziomo;
- 43) „przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo” oznacza przedsiębiorstwo gazowe lub grupę przedsiębiorstw gazowych, lub przedsiębiorstwo wodorowe, lub grupę przedsiębiorstw wodorowych, w których ta sama osoba lub te same osoby są uprawnione, bezpośrednio lub pośrednio, do sprawowania kontroli, a dane przedsiębiorstwo lub grupa przedsiębiorstw prowadzi co najmniej jedną z następujących działalności: działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność związaną z transportem wodoru lub eksploatacją terminalu wodorowego, działalność w zakresie magazynowania LNG lub gazu ziemnego lub wodoru oraz co najmniej jedną z następujących działalności: w zakresie produkcji lub w zakresie dostaw gazu ziemnego lub wodoru;
- 44) „przedsiębiorstwo zintegrowane poziomo” oznacza przedsiębiorstwo, które prowadzi co najmniej jeden z następujących rodzajów działalności: działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw lub magazynowanie gazu ziemnego, a także inną działalność niezwiązaną z gazem ziemnym;
- 45) „przedsiębiorstwo powiązane” oznacza przedsiębiorstwo powiązane zgodnie z definicją w art. 2 pkt 12 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE⁽³⁸⁾ lub przedsiębiorstwo należące do tych samych wspólników lub akcjonariuszy;
- 46) „użytkownik systemu” oznacza osobę fizyczną lub prawną dostarczającą gaz ziemny lub wodór do systemu lub pobierającą go z tego systemu;
- 47) „odbiorca” oznacza hurtowego lub końcowego odbiorcę gazu ziemnego lub wodoru lub przedsiębiorstwo gazowe lub wodorowe, które dokonuje zakupu gazu ziemnego lub wodoru;
- 48) „odbiorca będący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego lub wodoru na potrzeby własnego zużycia odbiorcy w jego gospodarstwie domowym;
- 49) „odbiorca niebędący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego lub wodoru, który nie jest przeznaczony na użytek jego własnego gospodarstwa domowego;
- 50) „odbiorca końcowy” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego lub wodoru na własny użytek odbiorcy;
- 51) „odbiorca hurtowy” oznacza osobę fizyczną lub prawną, inną niż operator systemu przesyłowego lub operator systemu dystrybucyjnego, który dokonuje zakupu gazu ziemnego lub wodoru w celu jego odsprzedaży wewnątrz systemu, w którym ta osoba działa, lub poza nim;
- 52) „mikroprzedsiębiorstwo”, „małe przedsiębiorstwo” lub „średnie przedsiębiorstwo” oznacza mikroprzedsiębiorstwo, małe przedsiębiorstwo lub średnie przedsiębiorstwo zdefiniowane w art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE⁽³⁹⁾;
- 53) „umowa na dostawy gazu” oznacza umowę dostawy gazu ziemnego lub wodoru, z wyłączeniem derywatu dotyczącego gazu ziemnego;
- 54) „derywat dotyczący gazu ziemnego” oznacza instrument finansowy określony w pkt 5, 6 lub 7 sekcji C załącznika I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE⁽⁴⁰⁾, w przypadku gdy ten instrument finansowy odnosi się do gazu ziemnego;

⁽³⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19).

⁽³⁹⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽⁴⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 349).

- 55) „kontrola” oznacza wszelkiego rodzaju prawa, umowy lub jakiegokolwiek inne środki, które oddzielnie lub wspólnie i uwzględniając okoliczności faktyczne lub prawne dają możliwość wywierania decydującego wpływu na przedsiębiorstwo, w szczególności poprzez:
- a) własność lub prawo użytkowania całego lub części aktywów przedsiębiorstwa;
 - b) prawa lub umowy przyznające decydujący wpływ na skład, głosowanie lub decyzje organów przedsiębiorstwa;
- 56) „umowa długoterminowa” oznacza umowę na dostawy gazu na okres przekraczający jeden rok;
- 57) „system wejścia-wyjścia” oznacza model dostępu do gazu ziemnego lub wodoru, w którym użytkownicy systemu rezerwują prawa do przepustowości zakładający rezerwowanie przez użytkowników systemu praw do zdolności niezależnie w punktach wejścia i wyjścia, który obejmuje system przesyłowy i może obejmować cały system dystrybucyjny lub jego część, lub sieci wodoru;
- 58) „obszar bilansowania” oznacza system, do którego ma zastosowanie określony system bilansowania i który obejmuje system przesyłowy i może obejmować całe systemy dystrybucyjne lub ich części;
- 59) „wirtualny punkt obrotu” oznacza niematerialny punkt sprzedaży w ramach systemu wejścia-wyjścia, w którym wymiana gazu ziemnego lub wodoru między sprzedającym a kupującym następuje bez potrzeby rezerwacji zdolności;
- 60) „użytkownik sieci” oznacza odbiorcę lub potencjalnego odbiorcę operatora systemu lub samego operatora systemu w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla tego operatora systemu do wykonywania jego zadań w odniesieniu do transportu gazu ziemnego lub wodoru;
- 61) „punkt wejścia” oznacza punkt podlegający procedurom rezerwacji przez użytkowników sieci zapewniający dostęp do systemu wejścia-wyjścia;
- 62) „punkt wyjścia” oznacza punkt podlegający procedurom rezerwacji przez użytkowników sieci zapewniający przepływy gazu z systemu wejścia-wyjścia;
- 63) „punkt połączenia międzysystemowego” oznacza fizycznie istniejący lub wirtualny punkt połączenia sąsiadujących systemów wejścia-wyjścia lub połączenia systemu wejścia-wyjścia z połączeniem wzajemnym, o ile taki punkt podlega procedurom rezerwacji przepustowości przez użytkowników sieci;
- 64) „wirtualny punkt połączenia międzysystemowego” oznacza co najmniej dwa punkty połączeń międzysystemowych łączące te same dwa sąsiadujące systemy wejścia-wyjścia, zintegrowane w celu zapewniania jednej usługi z zakresu przepustowości;
- 65) „uczestnik rynku” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która kupuje, sprzedaje lub wytwarza gaz ziemny lub wodór lub jest operatorem usług magazynowania, co obejmuje składanie zleceń transakcji na jednym lub większej liczbie rynków gazu ziemnego lub wodoru, w tym na rynkach bilansujących;
- 66) „opłata za rozwiązanie umowy” oznacza opłatę lub karę nałożoną na odbiorców przez dostawców lub uczestników rynku za rozwiązanie umowy na dostawy gazu lub o świadczenie usług;
- 67) „opłata związana ze zmianą dostawcy” oznacza opłatę lub karę za zmianę dostawców lub uczestników rynku, w tym opłaty za rozwiązanie umowy, nałożone bezpośrednio lub pośrednio na odbiorców przez dostawców, uczestników rynku lub operatorów systemów;
- 68) „informacje o rozliczeniach” oznaczają wszelkie informacje podawane na rachunku odbiorcy końcowego, niebędące wezwaniem do zapłaty;
- 69) „licznik konwencjonalny” oznacza licznik analogowy lub elektroniczny, który nie może zarazem przysyłać i odbierać danych;
- 70) „inteligentny system pomiarowy” oznacza system elektroniczny, za pomocą którego można mierzyć ilość gazu ziemnego lub wodoru wprowadzonego do sieci lub zużycie gazu ziemnego lub wodoru z sieci, uzyskując więcej informacji niż w przypadku konwencjonalnego licznika, a także przysyłać i otrzymywać dane na potrzeby informowania, monitorowania i kontroli, przy wykorzystaniu łączności elektronicznej;
- 71) „interoperacyjność” oznacza, w kontekście inteligentnego opomiarowania, zdolność co najmniej dwóch sieci, systemów, urządzeń, aplikacji lub elementów energetycznych bądź łączności do współpracy oraz do wymiany i wykorzystywania informacji w celu wykonywania wymaganych zadań;

- 72) „najbardziej aktualny dostępny” oznacza, w kontekście danych z inteligentnych liczników, że są one przekazywane w okresie odpowiadającym najkrótszemu okresowi rozliczania na rynku krajowym;
- 73) „najlepsze dostępne techniki” oznaczają, w kontekście ochrony i bezpieczeństwa danych w środowisku inteligentnego opomiarowania, najbardziej efektywne, zaawansowane i praktycznie przydatne techniki które mają umożliwić osiągnięcie zgodności z unijnymi przepisami w dziedzinie ochrony danych i bezpieczeństwa;
- 74) „ubóstwo energetyczne” oznacza ubóstwo energetyczne w rozumieniu art. 2 pkt 52 dyrektywy (UE) 2023/1791;
- 75) „odbiorca aktywny” oznacza odbiorcę końcowego gazu ziemnego lub grupę działających wspólnie odbiorców końcowych gazu ziemnego, którzy:
- a) zużywają lub magazynują gaz odnawialny wytwarzany:
 - (i) na ich terenie o określonych granicach; lub
 - (ii) na innym terenie, jeżeli zezwala na to państwo członkowskie;
 - b) pod warunkiem, że działalność, o której mowa, nie stanowi podstawowej działalności handlowej lub zawodowej odbiorcy końcowego i jest zgodna z prawem mającym zastosowanie do produkcji gazu odnawialnego, w szczególności w odniesieniu do emisji gazów cieplarnianych
 - (i) sprzedają gaz odnawialny wytworzony we własnym zakresie przy użyciu systemu gazu ziemnego; lub
 - (ii) uczestniczą w systemach elastyczności lub efektywności energetycznej;
- 76) „efektywność energetyczna przede wszystkim” oznacza zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” zdefiniowaną w art. 2 pkt 18 rozporządzenia (UE) 2018/1999;
- 77) „przekształcenie” oznacza przekształcenie zdefiniowane w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 ⁽⁴¹⁾.

ROZDZIAŁ II

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI RYNKU

Artykuł 3

Konkurencyjne, zorientowane na potrzeby odbiorcy, elastyczne i niedyskryminacyjne rynki gazu ziemnego i wodoru

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy odbiorcy mieli swobodę zakupu gazu ziemnego i wodoru od wybranego przez nich dostawcy oraz zapewniają wszystkim odbiorcom swobodę zawarcia więcej niż jednej umowy na dostawę gazu ziemnego lub wodoru jednocześnie, pod warunkiem że utworzone są wymagane przyłączenia i punkty pomiarowe.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by ich prawo krajowe nie utrudniało bezzasadnie transgranicznego handlu gazem ziemnym i wodorem, funkcjonowania i powstawania płynnego obrotu gazem ziemnym i wodorem, udziału konsumentów, inwestycji, w szczególności w gaz odnawialny i gaz niskoemisyjny, lub magazynowania energii między państwami członkowskimi, oraz by ceny gazu ziemnego i wodoru odzwierciedlały rzeczywisty poziom zapotrzebowania i dostaw.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby na rynkach wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru nie istniały żadne nieuzasadnione przeszkody w zakresie wchodzenia na rynek, opuszczania go, prowadzenia obrotu i prowadzenia działalności.
4. Państwa członkowskie i organy regulacyjne zapewniają, aby przedsiębiorstwa energetyczne podlegały przejrzystym, proporcjonalnym i wolnym od dyskryminacji przepisom, opłatom i zasadom traktowania, w szczególności w odniesieniu do przyłączenia do sieci, dostępu do rynków hurtowych, dostępu do danych, procedur zmiany dostawcy oraz systemów rozliczeń, a w stosownych przypadkach udzielania koncesji.

⁽⁴¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektywy 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45).

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby uczestnicy rynku z państw trzecich działający na rynkach wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru przestrzegali mającego zastosowanie prawa Unii i prawa krajowego, w tym odnoszącego się do środowiska i bezpieczeństwa.
6. Państwa członkowskie zapewniają ukierunkowane na odbiorcę i efektywne energetycznie podejście na rynku wodoru. Wykorzystanie wodoru jest ukierunkowane na odbiorców w sektorach trudnych do dekarbonizacji o wysokim potencjale redukcji emisji gazów cieplarnianych, w przypadku gdy nie są dostępne żadne bardziej energooszczędne i racjonalne pod względem kosztów rozwiązania.
7. Państwa członkowskie zapewniają, aby niniejsza dyrektywa była wdrażana w sposób sprzyjający integracji systemu energetycznego, nie dyskryminując jednocześnie nadmiernie rozwiązań bardziej energooszczędnych, takich jak bezpośrednia elektryfikacja, zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

Artykuł 4

Rynkowe ceny dostaw

1. Dostawcom przysługuje swoboda w ustalaniu ceny, po jakiej dostarczają gaz ziemny i wodór odbiorcom. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu zapewnienia skutecznej konkurencji między dostawcami oraz zapewnienia przystępnych cen dla odbiorców końcowych.
2. Państwa członkowskie zapewniają ochronę odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi, zgodnie z art. 26 do 29 za pomocą polityki socjalnej lub środków innych niż interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego i wodoru.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 państwa członkowskie mogą stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego dla odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym lub wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi. Takie interwencje publiczne muszą spełniać warunki określone w ust. 4 i 5.
4. Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego:
 - a) muszą służyć ogólnemu interesowi gospodarczemu i nie mogą wykroczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia ogólnego interesu gospodarczego;
 - b) muszą być jasno określone, przejrzyste, wolne od dyskryminacji i możliwe do zweryfikowania;
 - c) muszą gwarantować unijnym przedsiębiorstwom gazowym dostęp do odbiorców na równych warunkach;
 - d) muszą być ograniczone w czasie i proporcjonalne dla beneficjentów;
 - e) nie mogą pociągać za sobą dodatkowych kosztów dyskryminujących uczestników rynku;
 - f) nie mogą utrudniać stopniowego i terminowego wycofywania kopalnego gazu ziemnego prowadzonego z myślą o osiągnięciu unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu neutralności klimatycznej określonego w rozporządzeniu (UE) 2021/1119.
5. Każde państwo członkowskie, które stosuje interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu przestrzega również art. 3 ust. 3 lit. d) i art. 24 rozporządzenia (UE) 2018/1999, niezależnie od tego, czy liczba odbiorców będących gospodarstwami domowymi dotkniętych ubóstwem energetycznym w tym państwie członkowskim jest znacząca. Przed zniesieniem interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego państwa członkowskie zapewniają odpowiednie środki wsparcia dla odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.
6. W celu wprowadzenia skutecznej konkurencji między dostawcami w odniesieniu do umów na dostawy gazu ziemnego, a także aby doprowadzić do w pełni skutecznego ustalania przystępnych cen detalicznych gazu ziemnego na zasadach rynkowych zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie mogą w okresie przejściowym stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, którzy nie korzystają z interwencji publicznych na mocy ust. 3, oraz dla mikroprzedsiębiorstw.
7. Interwencje publiczne prowadzone zgodnie z ust. 6 muszą spełniać kryteria określone w ust. 4, a także:
 - a) musi im towarzyszyć zestaw środków służących wprowadzeniu skutecznej konkurencji, jak również metody oceny postępów w odniesieniu do tych środków;

- b) muszą być określone z wykorzystaniem metod zapewniających niedyskryminujące traktowanie dostawców;
- c) muszą ustalać cenę na poziomie przewyższającym koszty, umożliwiającym rzeczywistą konkurencję cenową;
- d) muszą być opracowane tak, by minimalizować wszelki negatywny wpływ na hurtowy rynek gazu ziemnego;
- e) muszą zapewniać wszystkim beneficjentom takich interwencji publicznych możliwość wyboru konkurencyjnych ofert rynkowych i informowanie ich bezpośrednio, co najmniej raz na kwartał, o dostępności ofert i możliwości oszczędności na konkurencyjnym rynku, a także zapewniać pomoc przy przechodzeniu na ofertę rynkową;
- f) muszą zapewniać, w przypadku gdy dane państwo członkowskie przystępuje do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych zgodnie z art. 17, by wszyscy beneficjenci takich interwencji publicznych byli bezpośrednio informowani o możliwości instalacji inteligentnych liczników i otrzymywali niezbędną pomoc w tym zakresie;
- g) nie mogą prowadzić do bezpośredniego subsydiowania skróśnego między odbiorcami zaopatrywanymi po cenach wolnorynkowych a odbiorcami zaopatrywanymi po cenach regulowanych.

8. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o środkach przyjętych zgodnie z ust. 3 i 6 w ciągu miesiąca od ich przyjęcia i mogą niezwłocznie je zastosować. Do powiadomienia dołącza się wyjaśnienie, dlaczego zakładanego celu nie można osiągnąć w wystarczającym stopniu za pomocą innych instrumentów, jak zapewniono zgodność z wymogami określonymi w ust. 4, 5 i 7 i jaki jest wpływ zgłoszonych środków na konkurencję. W powiadomieniu opisuje się zakres beneficjentów, w szczególności odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i odbiorców wrażliwych będących gospodarstwami domowymi, a także ewentualnych innych beneficjentów, czas trwania środków i liczbę odbiorców będących gospodarstwami domowymi, których dotyczy dany środek, oraz wyjaśnia się, jak ustalono ceny regulowane.

9. Do dnia 15 marca 2025 r., a następnie co dwa lata, w ramach zintegrowanych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu dotyczących postępów państwa członkowskie przedkładają Komisji sprawozdania dotyczące wykonania niniejszego artykułu oraz konieczności i proporcjonalności interwencji publicznych na podstawie niniejszego artykułu oraz oceny postępów we wprowadzaniu skutecznej konkurencji między dostawcami i w przechodzeniu na ceny rynkowe. Państwa członkowskie, które stosują ceny regulowane zgodnie z ust. 6, składają sprawozdania dotyczące spełnienia warunków określonych w ust. 7, w tym wykonywania przez dostawców obowiązku stosowania takich interwencji oraz wpływu cen regulowanych na sytuację finansową tych dostawców.

10. Komisja przeprowadza przegląd wykonania niniejszego artykułu w celu osiągnięcia rynkowych cen detalicznych gazu ziemnego oraz i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat stosownych przypadkach, sprawozdanie zawiera w stosownych przypadkach ocenę wpływu środków na postępy w osiągnięciu unijnego celu neutralności klimatycznej oraz pozostałych celów dotyczących energii i klimatu. To sprawozdanie można połączyć ze sprawozdaniem, o którym mowa w art. 5 ust. 10 dyrektywy (UE) 2019/944, na temat wykonania tego artykułu. W odpowiednich przypadkach, równoległe ze sprawozdaniem lub po jego przedłożeniu należy przedłożyć wniosek ustawodawczy. Wniosek ten może określać datę zakończenia stosowania cen regulowanych.

Artykuł 5

Dostęp do przystępnej cenowo energii podczas kryzysu cen gazu ziemnego

1. Rada, na wniosek Komisji, w drodze decyzji wykonawczej, może ogłosić regionalny lub ogólnounijny kryzys związany z cenami gazu ziemnego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

a) istnienie bardzo wysokich średnich cen na hurtowych rynkach gazu ziemnego – co najmniej dwuipółkrotnie wyższe niż średnia cena z poprzednich 5 lat i wynoszące co najmniej 180 EUR/MWh – które według przewidywań utrzymają się przez co najmniej 6 miesięcy; przy obliczaniu średniej ceny w ciągu poprzednich 5 lat nie uwzględnia się tych okresów, w czasie których ogłoszony był regionalny lub ogólnounijny kryzys związany z cenami gazu ziemnego;

b) występuje gwałtowny wzrost cen detalicznych gazu ziemnego wynoszący około 70 %, który według przewidywań utrzyma się przez co najmniej 3 miesiące.

2. W decyzji wykonawczej, o której mowa w ust. 1 określa się okres ważności tej decyzji, który może wynosić maksymalnie jeden rok. Okres ten może zostać przedłużony zgodnie z procedurą określoną w ust. 8 na kolejne okresy nieprzekraczające jednego roku.

3. Ogłoszenie regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu związanego z cenami gazu ziemnego na mocy ust. 1 zapewnia uczciwą konkurencję i handel we wszystkich państwach członkowskich, których dotyczy ta decyzja wykonawcza, tak aby uniknąć nadmiernych zakłóceń na rynku wewnętrznym.

4. W przypadku gdy spełnione są warunki, o których mowa w ust. 1, Komisja przedstawia wniosek dotyczący ogłoszenia regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu związanego z cenami gazu ziemnego, który zawiera proponowany okres ważności decyzji wykonawczej.

5. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmienić wniosek Komisji przedłożony na podstawie ust. 4 lub 8.

6. W przypadku gdy Rada przyjęła decyzję wykonawczą na podstawie ust. 1, państwa członkowskie mogą – w okresie ważności tej decyzji – stosować ukierunkowane interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP), gospodarstwom domowym i podmiotom świadczącym podstawowe usługi społeczne zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938. Takie interwencje publiczne:

a) ograniczają się do maksymalnie 70 % zużycia przez beneficjenta w tym samym okresie poprzedniego roku i podtrzymują zachętę do zmniejszenia zapotrzebowania;

b) spełniają warunki określone w art. 4 ust. 4 i 7;

c) w stosownych przypadkach spełniają warunki określone w ust. 7;

d) są opracowane tak, by minimalizować wszelką negatywną fragmentację na rynku wewnętrznym.

7. W przypadku gdy Rada przyjęła decyzję wykonawczą na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą na czas trwania okresu ważności tej decyzji, na zasadzie odstępstwa od art. 4 ust. 7 lit. c), stosując ukierunkowane interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego na podstawie art. 4 ust. 6 lub na podstawie ust. 6 niniejszego artykułu, wyjątkowo i tymczasowo ustalić cenę dostawy gazu ziemnego poniżej kosztów, pod warunkiem że spełnione są następujące warunki:

a) cena ustalona dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi ma zastosowanie jedynie do maksymalnie 80 % mediany zużycia w sektorze gospodarstw domowych i podtrzymuje zachętę do zmniejszenia zapotrzebowania;

b) nie dochodzi do dyskryminacji żadnych dostawców;

c) dostawcy otrzymują rekompensatę za dostawy poniżej kosztów w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny;

d) wszyscy dostawcy kwalifikują się do składania ofert dotyczących ceny za dostawy gazu ziemnego poniżej kosztów na tych samych podstawach;

e) proponowane środki nie zakłócają wewnętrznego rynku gazu ziemnego.

8. W odpowiednim czasie przed upływem okresu ważności określonego zgodnie z ust. 2 Komisja ocenia, czy warunki ustanowione w ust. 1 są nadal spełnione. Jeżeli Komisja uzna, że warunki ustanowione w ust. 1 są nadal spełnione, przedkłada Radzie wniosek w sprawie przedłużenia okresu ważności decyzji wykonawczej przyjętej zgodnie z ust. 1. W przypadku gdy Rada podejmie decyzję o przedłużeniu okresu ważności, ust. 6 i 7 mają zastosowanie w trakcie tego przedłużonego okresu 7.

Komisja stale ocenia i monitoruje wpływ środków przyjętych na mocy niniejszego artykułu oraz regularnie publikuje wyniki takich ocen.

Artykuł 6

Obowiązki użyteczności publicznej

1. Państwa członkowskie, opierając się na swojej strukturze organizacyjnej i z należyтым uwzględnieniem zasady pomocniczości, zapewniają bez uszczerbku dla ust. 2 działanie przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw wodorowych zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, mając na celu stworzenie konkurencyjnych, bezpiecznych i zrównoważonych pod względem środowiskowym rynków gazu ziemnego i wodoru. Państwa członkowskie nie dyskryminują tych przedsiębiorstw pod względem ich praw lub obowiązków.

2. W pełni uwzględniając odpowiednie postanowienia TFUE, w szczególności jego art. 106, państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa wodorowe obowiązki użyteczności publicznej, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym również do bezpieczeństwa dostaw, regularności i jakości dostaw, a także ochrony środowiska, w tym również do wydajności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i ochrony klimatu, jak również do cen dostaw gazu ziemnego. Takie obowiązki muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne, weryfikowalne i gwarantować unijnym przedsiębiorstwom gazowym i przedsiębiorstwom wodorowym równość dostępu do konsumentów krajowych. Obowiązki użyteczności publicznej dotyczące interwencji publicznych w zakresie ustalania cen dostaw gazu ziemnego spełniają wymogi określone w art. 4 i 5 niniejszej dyrektywy.
3. Obowiązki użyteczności publicznej związane z bezpieczeństwem dostaw gazu zapewniają zgodność przedsiębiorstw gazowych ze standardem w zakresie dostaw gazu na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938 i są spójne z wynikami krajowych ocen ryzyka przeprowadzanych na podstawie art. 7 ust. 3 tego rozporządzenia, jak określono w planach działań zapobiegawczych przygotowywanych na podstawie art. 9 ust. 1 lit. c), d) i k) tego rozporządzenia. Obowiązki użyteczności publicznej wykraczające poza to, co jest konieczne do zapewnienia zgodności z art. 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938, są zgodne z kryteriami określonymi w art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia.
4. Jeżeli za wypełnienie obowiązków określonych w niniejszym artykule przewidziano przyznawanie przez państwo członkowskie rekompensat finansowych lub innych form rekompensaty, odbywa się to w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny.
5. Dokonując transpozycji niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie informują Komisję o wszystkich środkach przyjętych w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej, w tym również ochrony konsumentów i ochrony środowiska, a także o ich możliwym wpływie na konkurencję krajową i międzynarodową oraz o tym, czy takie środki wymagają odstępstwa od niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powiadamiają następnie Komisję co dwa lata o wszelkich zmianach takich środków niezależnie od tego, czy wymagają one odstępstwa od niniejszej dyrektywy czy też nie.
6. Nakładając obowiązki użyteczności publicznej na podstawie ust. 2, państwa członkowskie konsultują się z odpowiednimi zainteresowanymi stronami na wczesnym etapie oraz w sposób otwarty, inkluzywny i przejrzysty. Wszystkie oficjalne dokumenty związane z konsultacjami i dokumenty wykorzystane do stworzenia obowiązku użyteczności publicznej są udostępniane publicznie z zachowaniem poufności szczególnie chronionych informacji handlowych i ochrony danych.

Artykuł 7

Promowanie regionalnej współpracy i integracji

1. Państwa członkowskie, jak również organy regulacyjne, współpracują ze sobą w celu integracji ich rynków krajowych na jednym lub wielu poziomach regionalnych w kierunku stworzenia rynków regionalnych, w przypadku gdy tak zdecydują państwa członkowskie lub ich organy regulacyjne, a następnie w kierunku stworzenia w pełni zliberalizowanego rynku wewnętrznego. W szczególności państwa członkowskie lub – jeżeli państwa członkowskie tak postanowiły – organy regulacyjne promują i ułatwiają współpracę operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego i operatorów sieci przesyłowych wodorowych na poziomie regionalnym, w tym w sprawach transgranicznych i w kwestii wycofania aktywów z eksploatacji, w celu zapewnienia racjonalnej kosztowo dekarbonizacji zgodnie z unijnym celem neutralności klimatycznej i utworzenia konkurencyjnych rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru, działają na rzecz spójności swoich ram prawnych, regulacyjnych i technicznych oraz ułatwiają integrację systemów odizolowanych tworzących wyspy gazu ziemnego, które nadal istnieją w Unii. Obszary geograficzne objęte tą współpracą regionalną obejmują współpracę w obszarach geograficznych określonych zgodnie z art. 31 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/1789. Współpraca ta może obejmować inne obszary geograficzne. W przypadku gdy Komisja uzna, że przepisy na poziomie Unii są istotne dla regionalnej integracji rynków gazu ziemnego i wodoru, zapewnia odpowiednie niewiążące wytyczne uwzględniające specyfikę tych rynków i wpływ na rynki sąsiednie.
2. Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) współpracuje z organami regulacyjnymi i z operatorami systemów przesyłowych i operatorami sieci przesyłowych wodorowych w celu zapewnienia zgodności ram regulacyjnych między regionami i w ramach regionów z myślą o utworzeniu konkurencyjnych rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru. W przypadku gdy ACER uzna, że konieczne są wiążące zasady dotyczące takiej współpracy, wydaje ona odpowiednie zalecenia.
3. W przypadku, gdy operatorzy systemów przesyłowych zintegrowani pionowo uczestniczą we wspólnym przedsiębiorstwie ustanowionym w celu wprowadzania w życie takiej współpracy, to wspólne przedsiębiorstwo ustanawia i wprowadza w życie program zgodności określający środki, które mają zostać podjęte w celu wykluczenia zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. W tym programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników

związane z osiągnięciem celu polegającego na wyeliminowaniu zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. Program podlega zatwierdzeniu przez ACER. Zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektorów do spraw zgodności operatorów systemów przesyłowych zintegrowanych pionowo.

Artykuł 8

Procedura udzielania zezwoleń

1. W przypadkach, gdy wymagane jest zezwolenie, takie jak licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie, na budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego, instalacji wytwarzania wodoru i infrastruktury systemu wodorowego, państwa członkowskie lub jakikolwiek właściwy organ udzielają zezwoleń na budowę lub eksploatację na swoim terytorium takich instalacji, infrastruktury, gazociągów lub związanych z nimi urządzeń, zgodnie z ust. 2–11. Państwa członkowskie lub jakikolwiek właściwy organ przez nie wyznaczony mogą również na tej samej podstawie udzielać zezwoleń na dostawę gazu ziemnego i wodoru oraz zezwoleń dla odbiorców hurtowych.
2. W przypadku, gdy w państwach członkowskich istnieje system zezwoleń, określają one obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria oraz przejrzyste procedury, które powinny być spełnione, w przypadku gdy przedsiębiorstwo występuje o zezwolenie na dostawę gazu ziemnego i wodoru lub budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego, instalacji wytwarzania wodoru lub infrastruktury systemu wodorowego. Kryteria i procedury udzielania zezwoleń podawane są do wiadomości publicznej. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedury udzielania zezwoleń na takie instalacje, infrastrukturę, gazociągi lub związane z nimi urządzenia uwzględniały w stosownych przypadkach znaczenie projektu dla rynków wewnętrznych gazu ziemnego i wodoru. Państwa członkowskie zapewniają spójność systemu zezwoleń na infrastrukturę systemu wodorowego z planami rozwoju sieci przesyłowych i sieci dystrybucyjnych wodorowych, przyjętymi na podstawie art. 55 i 56.
3. W przypadku dostawców gazu ziemnego państwa członkowskie mogą ocenić kondycję finansową i możliwości techniczne wnioskodawców jako kryterium udzielenia zezwolenia. Takie kryterium jest w pełni przejrzyste i niedyskryminacyjne.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelkie przepisy krajowe dotyczące procedury udzielania zezwoleń, o której mowa w niniejszym artykule, były proporcjonalne, niezbędne i przyczyniały się do wdrożenia ogólnych zasad organizacji rynków gazu ziemnego i wodoru oraz dostępu do infrastruktury, zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, osiągnięcia unijnych celów w zakresie klimatu i energii oraz do realizacji zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państw członkowskich, a także ich długoterminowych strategii przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999.
5. Procedury udzielania zezwoleń na działalność, o której mowa w ust. 1, nie mogą trwać dłużej niż dwa lata, z uwzględnieniem wszystkich odpowiednich procedur właściwych organów. Jeżeli jest to należyte uzasadnione ze względu na wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności, można przedłużyć ten okres dwóch lat maksymalnie o jeden rok.
6. Państwa członkowskie oceniają, które krajowe środki ustawodawcze i nieustawodawcze są niezbędne do usprawnienia procedur wydawania zezwoleń, z uwzględnieniem i bez utrudniania wszelkich etapów procedur związanych z procedurami oceny oddziaływania na środowisko i konsultacji publicznych. Państwa członkowskie przekazują Komisji wyniki takich ocen w ramach swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, o których mowa w art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i zgodnie z procedurą określoną w art. 7–12 tego rozporządzenia, a także w ramach zintegrowanych krajowych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu na podstawie art. 17 tego rozporządzenia.
7. Terminy ustanowione w ust. 5 niniejszego artykułu stosuje się bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z mającego zastosowanie prawa Unii w dziedzinie środowiska i energii, w tym dyrektywy (UE) 2018/2001, oraz dla odwołań sądowych, środków zaskarżenia i innych postępowań przed sądem lub trybunałem oraz alternatywnych mechanizmów rozstrzygania sporów, w tym procedur rozpatrywania skarg, pozasądowych odwołań i środków zaskarżenia; terminy te mogą być przedłużone na okres trwania takich procedur.
8. Państwa członkowskie tworzą lub wyznaczają co najmniej jeden punkt kontaktowy. Taki punkt kontaktowy, na żądanie wnioskodawcy i nieodpłatnie, zapewnia wnioskodawcy pomoc w przejściu przez procedurę udzielania zezwoleń i ułatwia jej przeprowadzenie w zakresie działalności, o której mowa w ust. 1, aż do momentu wydania zezwolenia przez odpowiedzialne organy na zakończenie procedury. Podczas całej procedury administracyjnej nie należy zmuszać wnioskodawcy do kontaktowania się z więcej niż z jednym punktem kontaktowym podczas całej procedury administracyjnej.
9. Państwa członkowskie zapewniają, aby zezwolenia wydawane na mocy prawa krajowego na budowę i eksploatację infrastruktury dla systemu gazu ziemnego miały zastosowanie również do infrastruktury systemu wodorowego. Pozostaje to bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do cofnięcia tych zezwoleń, jeżeli infrastruktura wodoru nie spełnia określonych w prawie unijnym lub krajowym przepisów bezpieczeństwa technicznego dla infrastruktury systemu wodorowego.

10. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące prawa użytkownika gruntów w zakresie budowy i eksploatacji gazociągów i innych aktywów sieci były stosowane również do rurociągów i innych aktywów sieci na potrzeby transportu wodoru.
11. W przypadku przeniesienia własności infrastruktury w ramach tego samego przedsiębiorstwa w celu spełnienia wymogów art. 69, zezwolenia i prawa użytkownika gruntów dotyczące tej infrastruktury są również przenoszone na nowego właściciela.
12. Państwa członkowskie zapewniają, aby przyczyny każdej odmowy udzielenia zezwolenia były obiektywne i niedyskryminacyjne oraz, aby zostały one przedstawione wnioskodawcy. Przyczyny takich odmów są zgłaszane Komisji. Państwa członkowskie ustanawiają procedurę umożliwiającą wnioskodawcy odwoływanie się od takich odmów.
13. Mając na uwadze rozwój nowych obszarów zaopatrywanych w gaz i ogólną skuteczność działań, oraz bez uszczerbku dla art. 34, państwa członkowskie mogą odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na budowę lub eksploatację systemu gazociągów dystrybucyjnych gazu ziemnego na określonym obszarze, jeżeli systemy gazociągowe zostały już zbudowane lub jest zatwierdzona ich budowa na tym obszarze oraz gdy istniejąca lub proponowana zdolność nie jest w pełni wykorzystana.
14. Państwa członkowskie odmawiają udzielenia zezwolenia na budowę i eksploatację infrastruktury przesyłowej lub dystrybucyjnej gazu ziemnego na obszarach, na których plan rozwoju sieci na podstawie art. 55 przewiduje wycofanie z eksploatacji systemu przesyłowego lub jego odpowiednich części lub plan wycofania z eksploatacji sieci dystrybucyjnej został zatwierdzony na podstawie art. 57.
15. W przypadku, gdy zezwolenie w rozumieniu ust. 1 niniejszego artykułu wchodzi w zakres stosowania art. 15 i art. 15b–17 dyrektywy (UE) 2018/2001, zastosowanie mają wyłącznie te przepisy.

Artykuł 9

Certyfikacja paliw odnawialnych i paliw niskoemisyjnych

1. Gaz odnawialny certyfikuje się zgodnie z art. 29, 29a i 30 dyrektywy (UE) 2018/2001. Paliwa niskoemisyjne certyfikuje się zgodnie z niniejszym artykułem.
2. W celu zapewnienia, aby ograniczenia emisji gazów cieplarnianych spowodowane wykorzystaniem paliw niskoemisyjnych wyniosły co najmniej 70 %, państwa członkowskie nakładają na podmioty gospodarcze obowiązek wykazania, że przedmiotowy próg oraz wymogi określone w metodologii, o której mowa w ust. 5 niniejszego artykułu, zostały spełnione. Do tych celów nakładają one na podmioty gospodarcze obowiązek stosowania systemu bilansu masy zgodnie z art. 30 ust. 1 i 2 dyrektywy (UE) 2018/2001.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty gospodarcze przekazywały wiarygodne informacje dotyczące przestrzegania ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynoszącego 70 %, o którym mowa w ust. 2, i zgodności z metodologią, o której mowa w ust. 5, oraz aby podmioty gospodarcze udostępniały właściwemu państwu członkowskiemu, na żądanie, dane wykorzystane do przekazania tych informacji. Państwa członkowskie wymagają od podmiotów gospodarczych wprowadzenia odpowiedniego standardu niezależnego audytu przedłożonych informacji oraz dostarczenia dowodów przeprowadzenia go. Audyt kontroluje, czy systemy stosowane przez podmioty gospodarcze są dokładne, wiarygodne i zabezpieczone przed nadużyciami.
4. Obowiązki określone w ust. 2 mają zastosowanie bez względu na to, czy paliwa niskoemisyjne są wytwarzane w Unii, czy też importowane. Informacje dotyczące pochodzenia geograficznego i rodzaju surowców przeznaczonych na paliwa niskoemisyjne lub wodor niskoemisyjny w podziale na dostawców paliw udostępnia się konsumentom na stronach internetowych operatorów, dostawców lub odpowiednich właściwych organów i co roku aktualizuje.
5. Do dnia 5 sierpnia 2025 r. Komisja przyjmie akty delegowane zgodnie z art. 90 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez określenie metodologii oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dzięki paliwom niskoemisyjnym. Metodologia ta zapewnia, że uprawnienia z uniknięte emisje uniknięte nie są przyznawane w odniesieniu do dwutlenku węgla ze źródeł kopalnych, którego wychwycenie otrzymało już uprawnienia do emisji na podstawie innych przepisów prawa, oraz obejmuje cykl życia emisji gazów cieplarnianych i uwzględnia emisje pośrednie wynikające z przekierowania sztywnych materiałów wsadowych. Metodologia ta jest spójną z metodologią oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego oraz pochodzących z recyklingu paliw węglowych, w tym traktowania emisji spowodowanych wyciekami wodoru, oraz uwzględnia emisje poprzedzające metanu i rzeczywiste wskaźniki wychwytywania dwutlenku węgla.

6. W stosownych przypadkach Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia wycieki wodoru, w tym zagrożenia dla środowiska i klimatu, specyfikę techniczną i odpowiednie maksymalne poziomy wycieków wodoru. Na podstawie tego sprawozdania Komisja w stosownych przypadkach przedkłada wniosek ustawodawczy dotyczący wprowadzenia środków mających zminimalizować ewentualne ryzyko wycieku wodoru oraz ustalić maksymalne poziomy wycieku wodoru i ustanowić mechanizmy zgodności. Odpowiednie maksymalne poziomy wycieku wodoru uwzględnia się w metodologii, o której mowa w ust. 5.

7. Komisja może przyjmować decyzje uznające, że dobrowolne systemy krajowe lub międzynarodowe określające standardy dotyczące wytwarzania paliw niskoemisyjnych lub wodoru niskoemisyjnego przekazują dokładne dane dotyczące ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na potrzeby niniejszego artykułu, a także wykazują zgodność z metodologią, o której mowa w ust. 5 niniejszego artykułu. Komisja przyjmuje takie decyzje, tylko jeżeli dany system spełnia odpowiednie normy wiarygodności, przejrzystości i niezależnego audytu zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu wykonawczego Komisji (UE) 2022/996⁽⁴²⁾ w odniesieniu do certyfikacji paliw odnawialnych.

8. Jeżeli podmiot gospodarczy przedstawia dowód lub dane uzyskane w ramach systemu będącego przedmiotem uznania zgodnie z ust. 7, państwo członkowskie nie wymaga od podmiotu gospodarczego przedstawiania dalszego dowodu zgodności systemu z kryteriami, na podstawie których Komisja uznała ten system.

9. Właściwe organy państw członkowskich nadzorują działania jednostek certyfikujących, które prowadzą niezależny audyt w ramach dobrowolnego systemu. Jednostki certyfikujące przedkładają na żądanie właściwych organów wszystkie istotne informacje niezbędne do nadzorowania audytów, w tym dokładną datę, czas i miejsce audytów. W przypadku gdy państwa członkowskie stwierdzą przypadki braku zgodności, informują niezwłocznie dany dobrowolny system.

10. Na wniosek państwa członkowskiego, którego podstawę może stanowić wniosek podmiotu gospodarczego, na podstawie wszystkich dostępnych materiałów dowodowych Komisja bada, czy kryteria ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określone w niniejszym artykule, metodologia opracowana zgodnie z ust. 5 niniejszego artykułu i progi ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wskazane w art. 2 pkt 11, 12 i 13 zostały osiągnięte. W terminie sześciu miesięcy od otrzymania takiego wniosku Komisja podejmuje decyzję, czy zainteresowane państwo członkowskie może:

- a) zaakceptować już przekazane materiały dowodowe w celu wykazania spełnienia kryteriów ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dla paliw niskoemisyjnych; lub
- b) na zasadzie odstępstwa od ust. 8 nałożyć na dostawców paliw niskoemisyjnych obowiązek przekazania dodatkowych materiałów dowodowych dotyczących spełnienia kryteriów dotyczących ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i przestrzegania progu 70 % ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

11. Państwa członkowskie nakładają również na odpowiednie podmioty gospodarcze obowiązek wprowadzenia – do unijnej bazy danych ustanowionej na podstawie art. 31a ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001 lub do krajowych baz danych połączonych z unijną bazą danych, zgodnie z art. 31a ust. 2 tej dyrektywy – informacji o przeprowadzonych transakcjach i o dotyczących zrównoważonego rozwoju właściwościach gazu odnawialnego i paliw niskoemisyjnych zgodnie z wymogami dla paliw odnawialnych ustanowionymi w art. 31a tej dyrektywy. W przypadku gdy w odniesieniu do produkcji partii gazu niskoemisyjnego wydano gwarancje pochodzenia, podlegają one tym samym przepisom, które zostały określone w tym artykule w odniesieniu do gwarancji pochodzenia wydawanych dla produkcji gazu odnawialnego.

12. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych decyzje w sprawie uznania na podstawie ust. 7 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 91 ust. 3. Takie decyzje mają ograniczony okres ważności nieprzekraczający pięciu lat.

Artykuł 10

Zasady techniczne

1. Państwa członkowskiego lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – organy regulacyjne, zapewniają ustanowienie kryteriów bezpieczeństwa technicznego, a także opracowanie i podanie do wiadomości publicznej zasad technicznych ustalających minimalne wymogi techniczno-projektowe i eksploatacyjne przyłączenia do systemu instalacji LNG, instalacji magazynowych gazu ziemnego, innych systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych lub

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/996 z dnia 14 czerwca 2022 r. w sprawie zasad weryfikacji kryteriów zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych oraz kryteriów niskiego ryzyka spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów (Dz.U. L 168 z 27.6.2022, s. 1).

gazociągów bezpośrednich, a także systemu wodorowego. Te zasady techniczne zapewniają interoperacyjność systemów oraz są obiektywne i niedyskryminacyjne. W stosownych przypadkach ACER może wydać odpowiednie zalecenia dotyczące osiągnięcia zgodności z tymi zasadami. O zasadach tych powiadamia się Komisję zgodnie z art. 5 dyrektywy (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴³⁾.

2. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – organy regulacyjne nakładają na operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych i operatorów sieci wodorowych na swoim terytorium obowiązek publikowania zasad technicznych zgodnie z niniejszym artykułem, w szczególności w odniesieniu do zasad przyłączania do sieci, które obejmują wymagania dotyczące jakości, nawaniania i ciśnienia gazu. Państwa członkowskie nakładają również na operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych obowiązek publikacji opłat przyłączeniowych za przyłączenie gazu z odnawialnych źródeł opartych o obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria.

ROZDZIAŁ III

WZMOCNIENIE POZYCJI I OCHRONA KONSUMENTÓW ORAZ RYNKI DETALICZNE

Artykuł 11

Podstawowe prawa wynikające z umowy

1. Państwa członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom końcowym prawo do zakupu gazu ziemnego i wodoru od dostawcy, z zastrzeżeniem jego zgody, niezależnie od tego, w jakim państwie członkowskim dostawca jest zarejestrowany, pod warunkiem że dostawca ten przestrzega obowiązujących zasad dotyczących handlu, bilansowania i bezpieczeństwa dostaw oraz kryteriów zgodnie z art 8 ust. 2. W związku z tym państwa członkowskie przyjmują wszystkie środki niezbędne do zapobieżenia dyskryminacji w procedurach administracyjnych dostawców zarejestrowanych już w innym państwie członkowskim.

2. Bez uszczerbku dla unijnych zasad ochrony konsumentów, w szczególności dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE ⁽⁴⁴⁾ oraz dyrektywy Rady 93/13/EWG ⁽⁴⁵⁾, państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi posiadali prawa przewidziane w ust. 3–11 niniejszego artykułu.

3. Odbiorcy końcowi mają prawo do zawierania z dostawcą umowy, która określa:

- a) tożsamość i dane kontaktowe dostawcy, w tym adres, adres e-mail i numer telefonu infolinii służącej udzielaniu wsparcia konsumentom;
- b) świadczone usługi (w tym nazwę produktu i taryfy), główne cechy świadczonych usług, oferowany poziom jakości usług oraz termin przyłączenia;
- c) rodzaj oferowanych usług konserwacyjnych;
- d) sposoby uzyskiwania aktualnych informacji na temat wszystkich obowiązujących taryf, opłat za utrzymanie oraz wiązanych produktów lub usług;
- e) okres obowiązywania umowy, warunki przedłużania oraz rozwiązania umowy i zakończenia świadczenia usług, w tym w odniesieniu do produktów lub usług wiązanych z tymi usługami, a także czy dozwolone jest rozwiązanie umowy bez opłat;
- f) wszelkie ustalenia dotyczące rekompensat i zwrotu opłat, które mają zastosowanie w przypadku gdy nie są spełnione standardy jakości usług zagwarantowane w umowie, włącznie z niepoprawnym lub opóźnionym rozliczeniem;
- g) w przypadku gdy jako istotna cecha promowana jest efektywność środowiskowa, w tym w stosownych przypadkach emisje dwutlenku węgla, jasne, obiektywne, publicznie dostępne i weryfikowalne zobowiązania dostawcy a w przypadku dostaw gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, certyfikację gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, zgodnie z art. 9;

⁽⁴³⁾ Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 241 z 17.9.2015, s. 1).

⁽⁴⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/44/WE oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 97/7/WE (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

⁽⁴⁵⁾ Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29).

- h) metodę wszczynania procedur pozasądowego rozstrzygnięcia sporów zgodnie z art. 25;
- i) informacje dotyczące praw konsumenta, włącznie z jasnymi i zrozumiałymi informacjami dotyczącymi rozpatrywania skarg oraz sposobu i miejsca składania skargi, a także wszystkimi informacjami, o których mowa w niniejszym ustępie, przekazywane w sposób przejrzysty na rachunku lub na stronach internetowych przedsiębiorstw wodorowych lub przedsiębiorstw gazowych;
- j) w stosownych przypadkach informacje na temat dostawcy i ceny produktów lub usług, które są związane lub powiązane z dostawami gazu ziemnego lub wodoru.

Warunki umowne są uczciwe i znane z góry. W każdym przypadku informacje są dostarczane przed zawarciem lub potwierdzeniem umowy, w języku przyjaznym dla konsumenta, jasnym i jednoznacznym. W przypadku gdy umowy są zawierane przez pośredników, informacje, o których mowa w niniejszym ustępie, dostarczane są także przed zawarciem umowy. Informacje na temat dostawcy produktów lub usług oraz ceny tych produktów lub usług, które są związane lub powiązane z dostawami gazu, dostarczane są przed zawarciem umowy.

Odbiorcy końcowi otrzymują jedno streszczenie kluczowych warunków umowy w przystępnej i zwięzłej formie, zredagowane prostym językiem. Państwa członkowskie wymagają od dostawcy stosowania tej samej terminologii. Komisja przedstawi niewiążące wytyczne w tej kwestii.

4. Odbiorcy końcowi otrzymują stosowne zawiadomienia o każdym zamiarze wprowadzenia zmian do umowy oraz są informowani o prawie do rozwiązania umowy w momencie otrzymania takiego zawiadomienia. Dostawcy powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców końcowych, w przejrzysty i zrozumiały sposób, o każdym dostosowaniu cen dostaw oraz o powodach i warunkach takiego dostosowania i o jego zakresie, w przejrzysty i zrozumiały sposób, nie później niż dwa tygodnie, a w przypadku odbiorców będących gospodarstwami domowymi – nie później niż jeden miesiąc przed wprowadzeniem zmian. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym prawo do rozwiązania umowy, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków umownych lub dostosowań cen dostaw, o których zawiadomił ich dostawca.

5. Dostawcy zapewniają odbiorcom końcowym przejrzyste informacje o mających zastosowanie cenach, taryfach i standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług i korzystania z usług dotyczących gazu ziemnego i wodoru, w szczególności informacje na temat tego, czy cena jest stała czy zmienna oraz, w stosownych przypadkach, na temat promocji i zniżek. Dostawca wskazuje kluczowe informacje umowne.

6. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym szeroki wybór metod płatności. Metody płatności nie mogą różnicować odbiorców. Wobec odbiorców wrażliwych, o których mowa w art. 26 niniejszej dyrektywy, oraz odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym można przyznać bardziej korzystne traktowanie. Wszelkie różnice dotyczące opłat związanych z metodami płatności lub systemów przedpłat muszą być obiektywne, niedyskryminacyjne i proporcjonalne oraz nie mogą przekraczać kosztów bezpośrednich ponoszonych przez odbiorcę płatności z tytułu korzystania z określonej metody płatności lub systemu przedpłat, zgodnie z art. 62 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366⁽⁴⁶⁾.

7. Odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, którzy mają dostęp do systemów przedpłat, nie mogą być stawiani w niekorzystnej sytuacji z tego powodu.

8. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym sprawiedliwe i przejrzyste warunki ogólne, które muszą być przedstawione jasnym i jednoznacznym językiem i nie mogą zawierać pozaumownych barier w korzystaniu z praw odbiorców, takich jak nadmierna dokumentacja umów. Odbiorcy są chronieni przed nieuczciwymi lub wprowadzającymi w błąd metodami sprzedaży.

9. Odbiorcy końcowi mają prawo do dobrej jakości usług oraz do rozpatrywania skarg przez ich dostawców. Dostawcy muszą rozpatrywać skargi w prosty, sprawiedliwy i szybki sposób.

10. Dostawcy zapewniają odbiorcom gazu ziemnego będącym gospodarstwami domowymi adekwatne informacje dotyczące rozwiązań alternatywnych w celu uniknięcia odłączenia – z odpowiednim wyprzedzeniem przed planowanym odłączeniem. Takie rozwiązania alternatywne mogą obejmować informacje dotyczące źródeł wsparcia w celu uniknięcia odłączenia, systemów przedpłat, audytów energetycznych, usług doradztwa w zakresie energii, alternatywnych planów płatności, doradztwa w zakresie zarządzania długiem lub moratorium na odłączenie i nie mogą się wiązać z dodatkowymi kosztami dla odbiorców, którym grozi odłączenie.

11. Dostawcy przedstawiają odbiorcom końcowym bilans zamknięcia konta po jakiegokolwiek zmianie dostawcy nie później niż w terminie sześciu tygodni od takiej zmiany.

⁽⁴⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35).

Artykuł 12

Prawo do zmiany dostawcy oraz przepisy dotyczące opłat związanych ze zmianą dostawcy

1. Odbiorcy mają prawo do zmiany dostawców gazu ziemnego i wodoru lub do zmiany uczestników rynku gazu ziemnego i wodoru. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorca, który wyraża chęć zmiany dostawców lub uczestników rynku był uprawniony, z poszanowaniem warunków umowy, do takiej zmiany w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w ciągu trzech tygodni od daty złożenia wniosku przez odbiorcę. Do dnia 1 stycznia 2026 r. techniczny proces zmiany dostawcy lub uczestnika rynku nie może trwać dłużej niż 24 godziny, a jego przeprowadzenie musi być możliwe każdego dnia roboczego.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by prawo do zmiany dostawcy lub uczestnika rynku przyznawano odbiorcom w sposób niedyskryminacyjny w odniesieniu do kosztów, wysiłku i czasu.
3. Państwa członkowskie zapewniają nieobciążanie co najmniej odbiorców będących gospodarstwami domowymi, mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw opłatami związanymi ze zmianą dostawcy gazu ziemnego i wodoru, w tym w przypadku gdy dostawy gazu są związane lub powiązane z innymi usługami, urządzeniami lub produktami. Państwa członkowskie mogą jednak pozwolić dostawcom lub uczestnikom rynku na pobieranie od ich odbiorców opłat za rozwiązanie umowy, jeżeli ci odbiorcy z własnej woli przed terminem wygaśnięcia rozwiązują zawarte na czas określony umowy na dostawy po stałej cenie, pod warunkiem że takie opłaty:
 - a) zapisano w umowie, którą odbiorca zawarł dobrowolnie; oraz
 - b) zostały zakomunikowane odbiorcy w sposób przejrzysty przed zawarciem umowy.

Wysokość takich opłat musi być współmierna i nie może przekraczać wysokości bezpośrednich strat ekonomicznych, jakie ponosi dostawca lub uczestnik rynku w wyniku rozwiązania umowy przez odbiorcę. W przypadku ofert w formie pakietów odbiorcy mogą zrezygnować z poszczególnych usług objętych tą umową. Ciężar udowodnienia bezpośredniej straty ekonomicznej spoczywa na dostawcy lub uczestniku rynku. Dopuszczalność opłat za rozwiązanie umowy monitoruje organ regulacyjny lub inny właściwy organ krajowy.

4. Odbiorcy gazu ziemnego i wodoru będący gospodarstwami domowymi mają prawo uczestniczyć w systemach zbiorowej zmiany dostawcy. Państwa członkowskie usuwają wszelkie bariery regulacyjne lub administracyjne utrudniające zbiorową zmianę dostawcy i tworzą ramy zapewniające odbiorcom ochronę przed wszelkimi nadużyciami.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje na temat zmiany dostawcy były przekazywane odbiorcom końcowym w formacie przyjaznym dla użytkownika, w tym za pośrednictwem kompleksowych punktów kontaktowych, o których mowa w art. 24.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy mieli prawo rozwiązywania umów na dostawy gazu z zastosowaniem krótkiego terminu wypowiedzenia.

Artykuł 13

Prawa i ochrona odbiorców w odniesieniu do stopniowego wycofywania gazu ziemnego

W przypadku gdy zgodnie z art. 38 ust. 6 dozwolone jest odłączenie użytkowników sieci, państwa członkowskie zapewniają, by:

- a) przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi użytkownikami sieci i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w szczególności organami ochrony konsumentów;
- b) użytkowników sieci, odbiorców końcowych i odpowiednie zainteresowane strony poinformowano z wystarczającym wyprzedzeniem o planowanej dacie, procedurze odłączenia i odpowiednim harmonogramie;

- c) odbiorcy końcowi otrzymywali informacje na temat możliwych rozwiązań w zakresie zrównoważonego ogrzewania i mieli dostęp do odpowiedniego poradnictwa na ten temat, a także informacje na temat wsparcia finansowego za pośrednictwem odpowiednich podmiotów, które zostaną określone przez organy krajowe, w tym punktów kompleksowej obsługi ustanowionych na podstawie art. 21 i 22 dyrektywy (UE) 2023/1791 i art. 18 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275⁽⁴⁷⁾ oraz punktów kontaktowych utworzonych lub wyznaczonych na podstawie art. 16 ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- d) przy planowaniu i przeprowadzaniu stopniowego wycofywania gazu ziemnego należy uwzględniano szczególne potrzeby odbiorców wrażliwych, o których mowa w art. 26, i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz w stosownych przypadkach podjęte zostały odpowiednie środki w celu usunięcia negatywnych skutków wycofywania gazu ziemnego, uwzględniając wytyczne, o których mowa w art. 27, które mogą obejmować wykorzystanie finansowania publicznego i instrumentów finansowania ustanowionych na poziomie Unii;
- e) wszelkie transfery finansowe między usługami regulowanymi odbywają się zgodnie z zasadami określonymi w art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1789 i nie dochodzi do dyskryminacji między różnymi kategoriami odbiorców i między nośnikami energii.

Artykuł 14

Narzędzia porównywania ofert dostawców gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby co najmniej odbiorcy gazu ziemnego będący gospodarstwami domowymi, a także mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa o przewidywanym rocznym zużyciu poniżej 100 000 kWh mieli nieodpłatny dostęp do co najmniej jednego narzędzia porównywania ofert dostawców, w tym ofert w formie pakietów. Odbiorcy są informowani o dostępności takich narzędzi na rachunkach, wraz z rachunkami lub w inny sposób. Takie narzędzia co najmniej:

- a) są niezależne od uczestników rynku i zapewniają równe traktowanie przedsiębiorstw gazu ziemnego w wynikach wyszukiwania;
- b) zawierają jasną i widoczną informację o właścicielach narzędzi i o osobie fizycznej lub prawnej obsługującej i kontrolującej te narzędzia, oraz informację o tym, jak te narzędzia są finansowane;
- c) określają i prezentują jasne i obiektywne kryteria porównania, łącznie z usługami;
- d) używają prostego i jednoznacznego języka;
- e) dostarczają dokładne i aktualne informacje oraz określają datę ostatniej aktualizacji informacji;
- f) dzięki swej czytelności, funkcjonalności, jasności i rzeczowości są dostępne dla osób niepełnosprawnych;
- g) obejmują skuteczną procedurę zgłaszania nieprawidłowych informacji o opublikowanych ofertach;
- h) dokonują porównań, ograniczając zakres wymaganych danych osobowych do niezbędnych do przeprowadzenia porównań;
- i) wyraźnie wskazują, czy cena jest stała czy zmienna, oraz czas trwania obowiązywania umowy.

Państwa członkowskie zapewniają, by co najmniej jedno narzędzie obejmowało cały rynek gazu ziemnego. W przypadku gdy rynek jest objęty przez kilka narzędzi, narzędzia te uwzględniają jak najpełniejszy zakres ofert dotyczących gazu ziemnego obejmujących znaczną część rynku, a jeżeli narzędzia te nie obejmują całości rynku, informują o tym jasno przed wyświetleniem wyników.

Dostawcy i właściwi pośrednicy przekazują swoje odpowiednie oferty do co najmniej jednego narzędzia porównywania cen, które obejmuje cały rynek.

Dostawcy zapewniają, aby informacje przekazywane do operatora narzędzia porównywania ofert były dokładne i aktualne.

⁽⁴⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

2. Operatorami narzędzi mogą być dowolne podmioty, w tym spółki prywatne i organy lub jednostki publiczne.
3. Państwa członkowskie mogą wprowadzić wymóg, by narzędzia, o których mowa w ust. 1, obejmowały kryteria porównawcze odnoszące się do charakteru usług oferowanych przez dostawców, w tym jednolitą cenę jednostkową, wszystkie opłaty i informacje na temat zniżek oraz, w stosownych przypadkach, efektywności środowiskowej.

Przy ustalaniu kryteriów, państwa członkowskie konsultują się z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

4. Państwa członkowskie wyznaczają właściwy organ odpowiedzialny za przyznawanie znaków zaufania narzędziom porównywania ofert, które spełniają wymogi wymienione w ust. 1, oraz za zapewnianie, by narzędzia porównywania ofert opatrzone takim znakiem zaufania pozostawały zgodne z tymi wymogami. Ten właściwy organ musi być niezależny od wszelkich uczestników rynku i operatorów narzędzi porównywania ofert.
5. W odniesieniu do każdego narzędzia porównywania ofert uczestników rynku można ubiegać się o znak zaufania, o którym mowa w ust. 4, dobrowolnie i na niedyskryminacyjnych zasadach.
6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 4 i 5 państwa członkowskie mogą postanowić, że nie wprowadzą systemu wydawania znaków zaufania w odniesieniu do narzędzi porównywania ofert, jeżeli jednostka publiczna lub organ publiczny oferuje narzędzie porównywania ofert spełniające wymogi określone w ust. 1.

Artykuł 15

Odbiorcy aktywni na rynku gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi, w szczególności z sektora rolnego lub sektora publicznego, zachowując wprowadzone w niniejszej dyrektywie prawa odbiorców końcowych, byli uprawnieni do działania w charakterze odbiorców aktywnych gazu i nie podlegali przy tym niewspółmiernym lub dyskryminującym wymogom technicznym, wymogom administracyjnym, procedurom i opłatom ani nieodzwoiercedlającym kosztów opłatom sieciowym.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni:
 - a) byli uprawnieni do działania bezpośredniego;
 - b) byli uprawnieni do sprzedaży wytworzonego we własnym zakresie odnawialnego gazu ziemnego przy użyciu systemu gazu ziemnego;
 - c) byli uprawnieni do udziału w systemach efektywności energetycznej i systemach przesuwania popytu;
 - d) byli uprawnieni do oddelegowania stronie trzeciej zarządzania instalacjami potrzebnymi do ich działalności, co obejmuje instalowanie, eksploatację, obsługę danych i utrzymanie, przy czym tej stronie trzeciej nie uznaje się za odbiorcę aktywnego;
 - e) ponosili opłaty sieciowe odzwierciedlające koszty, przejrzyste i wolne od dyskryminacji, zapewniające, by w odpowiedni i wyważony sposób partycypowali w ogólnych kosztach systemu;
 - f) byli pod względem finansowym odpowiedzialni za niezbilansowanie, które powodują w systemie gazu ziemnego, lub delegowali swoją odpowiedzialność za bilansowanie zgodnie z art. 3 lit. e) rozporządzenia (UE) 2024/1789.
3. Państwa członkowskie mogą zróżnicować w prawie krajowym przepisy na mające zastosowanie do odbiorców aktywnych działających indywidualnie lubi wspólnie, pod warunkiem że prawa i obowiązki określone w niniejszym artykule mają zastosowanie do wszystkich odbiorców aktywnych. Jakiegokolwiek odmienne traktowanie wspólnie działających odbiorców aktywnych musi być proporcjonalne i należyście uzasadnione.
4. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni będący właścicielami instalacji magazynowania, którzy magazynują gaz odnawialny:
 - a) mieli prawo do przyłączenia do sieci w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku w tej sprawie, pod warunkiem że spełnione są wszystkie niezbędne warunki, takie jak odpowiedzialność za bilansowanie;
 - b) nie podlegali podwójnym opłatom, w tym opłatom sieciowym, za magazynowany gaz odnawialny pozostający w ich obiekcie;
 - c) nie byli objęci nieproporcjonalnymi wymogami koncesyjnymi ani opłatami;

d) mogli świadczyć jednocześnie kilka usług, jeżeli jest to technicznie wykonalne.

Artykuł 16

Rachunki i informacje o rozliczeniach

1. Państwa członkowskie zapewniają, by rachunki i informacje o rozliczeniach były dokładne, łatwe do zrozumienia, jasne, zwięzłe, przyjazne dla użytkownika i przedstawione w sposób ułatwiający odbiorcom końcowym porównanie oraz by spełniały minimalne wymogi określone w załączniku I. Odbiorcy końcowi powinni otrzymywać na żądanie jasne i zrozumiałe wyjaśnienie, w jaki sposób wyliczono ich rachunek, zwłaszcza gdy rachunki nie są oparte na rzeczywistym zużyciu.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi otrzymywali wszelkie rachunki i informacje o rozliczeniach nieodpłatnie.
3. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcom końcowym oferowano możliwość otrzymywania rachunków i informacji o rozliczeniach w formie elektronicznej oraz elastyczne sposoby rozwiązywania w zakresie faktycznej płatności rachunków.
4. W przypadku gdy umowa przewiduje przyszłą zmianę produktu lub ceny bądź rabat, taką informację umieszcza się na rachunku wraz z datą wprowadzenia zmiany.
5. Państwa członkowskie konsultują się z organami ochrony konsumentów, jeżeli rozważają zmiany w wymaganiach dotyczących treści rachunków.

Artykuł 17

Inteligentne systemy pomiarowe w systemie gazu ziemnego

1. W celu uzupełnienia środków efektywności energetycznej przyjętych na podstawie dyrektyw (UE) 2023/1791 i (UE) 2024/1275 i dalszego wzmocnienia pozycji odbiorców końcowych państwa członkowskie lub – jeżeli państwo członkowskie tak postanowiło – organy regulacyjne, zdecydowanie zalecają przedsiębiorstwom gazowym optymalizację wykorzystania gazu ziemnego, między innymi przez dostarczanie usług w zakresie zarządzania energią i wprowadzenie zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu inteligentnych systemów pomiarowych, które są interoperacyjne, w szczególności w połączeniu z konsumenckimi systemami zarządzania energią i inteligentnymi sieciami, zgodnie z mającymi zastosowanie unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych.
2. Państwa członkowskie przystępują do wprowadzania na swoich terytoriach inteligentnych systemów pomiarowych dopiero po przeprowadzeniu oceny kosztów i korzyści, którą przeprowadza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku II, określającej korzyści netto dla odbiorców wynikające ze stosowania inteligentnych liczników i przystąpienia do ofert opartych na inteligentnych licznikach. W swojej analizie kosztów i korzyści państwa członkowskie mogą dokonywać odrębnych analiz i oceniać skutki wdrożenia inteligentnych systemów pomiarowych dla różnych kategorii odbiorców i grup odbiorców, takich jak odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, mikroprzedsiębiorstwa, MŚP oraz przemysł.
3. Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych przyjmują i publikują minimalne wymagania funkcjonalne i techniczne dotyczące inteligentnych systemów pomiarowych, które mają zostać wprowadzone na ich terytoriach, zgodnie z art. 19 i z załącznikiem II. Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność tych inteligentnych systemów pomiarowych, jak również ich zdolność do generowania danych wyjściowych na potrzeby konsumenckich systemów zarządzania energią. W tym względzie państwa członkowskie należycie uwzględniają stosowanie odpowiednich dostępnych norm, w tym norm umożliwiających interoperacyjność, oraz najlepszych praktyk, a także znaczenie rozwoju inteligentnych sieci i rozwoju rynku wewnętrznego gazu ziemnego.
4. Państwa członkowskie, które przystąpią do wdrażania inteligentnych systemów pomiarowych, zapewniają odbiorcom dostarczanie jasnych i zrozumiałych informacji i porad na temat korzyści płynących z inteligentnych liczników po konsultacji z organizacjami konsumenckimi i innymi odpowiednimi organizacjami. Informacje te co najmniej:
 - a) obejmują informacje o tym, jak odbiorcy mogą wykorzystać inteligentne systemy pomiarowe do zwiększenia efektywności energetycznej;
 - b) zaspokajają szczególne potrzeby odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym lub odbiorców wrażliwych, o których mowa w art. 26 niniejszej dyrektywy, takich jak osoby z upośledzeniem wzroku lub słuchu oraz osoby o niskim poziomie umiejętności czytania i pisania, w tym poprzez strategie zaangażowania zdefiniowane w art. 2 pkt 55 dyrektywy (UE) 2023/1791.

5. Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych zapewniają, by odbiorcy końcowi w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny partycypowali w kosztach związanych z wprowadzaniem takich systemów, przy czym uwzględniają długoterminowe korzyści dla całego łańcucha wartości, w tym korzyści dla operacji sieciowych, przy obliczaniu opłat sieciowych mających zastosowanie do odbiorców lub opłat przez nich uiszczanych. Państwa członkowskie lub – jeżeli państwa członkowskie tak postanowiły – wyznaczone właściwe organy, regularnie monitorują to wprowadzanie na ich terytorium, śledząc korzyści uzyskiwane przez odbiorców.
6. Jeżeli wprowadzenie inteligentnego systemu pomiarowego zostanie w wyniku oceny kosztów i korzyści, o której mowa w ust. 2, ocenione negatywnie, państwa członkowskie zapewniają rewizję oceny w odpowiedzi na istotne zmiany w założeniach, na których została oparta, oraz w odpowiedzi na rozwój technologii i rynku. Państwa członkowskie informują Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nie zaktualizowanej oceny kosztów i korzyści niezwłocznie po ich uzyskaniu.
7. Zawarte w niniejszej dyrektywie przepisy dotyczące inteligentnego systemu pomiarowego mają zastosowanie do przyszłych instalacji oraz do instalacji zastępujących starsze inteligentne liczniki. Inteligentne systemy pomiarowe, które są już zainstalowane lub w przypadku których „rozpoczęcie prac” miało miejsce przed dniem 4 sierpnia 2024 r., mogą być nadal użytkowane przez cały okres użytkowania. Jednak inteligentne systemy pomiarowe, które nie spełniają wymogów art. 19 i załącznika II, nie mogą pozostawać w użytku po dniu 5 sierpnia 2036 r.
8. Na potrzeby ust. 7 „rozpoczęcie prac” oznacza rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją albo pierwsze wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi wcześniej. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W przypadku przejść „rozpoczęcie prac” stanowi moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem.

Artykuł 18

Inteligentne systemy pomiarowe w systemie wodorowym

1. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych, które mogą dokładnie mierzyć zużycie, podawać informacje o rzeczywistym czasie korzystania i są w stanie przesyłać i odbierać dane na potrzeby informowania, monitorowania i kontroli, przy wykorzystaniu łączności elektronicznej.
2. Niezależnie od ust. 1 niniejszego artykułu taki obowiązek wprowadzenia ich może być uzależniony od analizy kosztów i korzyści co najmniej dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, którą przeprowadza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku II.
3. Państwa członkowskie zapewniają bezpieczeństwo inteligentnych systemów pomiarowych i odpowiedniej transmisji danych, oraz prywatność odbiorców końcowych zgodnie z odpowiednim prawem Unii o ochronie danych i prywatności, a także ich interoperacyjność, z uwzględnieniem odpowiednich standardów.
4. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych wymogi interoperacyjności na potrzeby inteligentnego pomiaru oraz procedury zapewniające uprawnionym osobom dostęp do danych z inteligentnych systemów pomiarowych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 91 ust. 2.
5. Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych zapewniają, by odbiorcy końcowi w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny partycypowali w kosztach związanych z wprowadzaniem takich systemów, przy czym uwzględniają długoterminowe korzyści dla całego łańcucha wartości, w tym dla operacji sieciowych, przy obliczaniu opłat sieciowych mających zastosowanie do odbiorców lub opłat przez nich uiszczanych. Państwa członkowskie regularnie monitorują takie wprowadzanie na swoim terytorium, aby śledzić zapewnianie korzyści odbiorcom.
6. Jeżeli wprowadzenie inteligentnego systemu pomiarowego zostanie w wyniku oceny kosztów i korzyści, o której mowa w ust. 2, ocenione negatywnie, państwa członkowskie zapewniają okresową rewizję oceny w odpowiedzi na istotne zmiany w założeniach, na których została oparta, oraz w odpowiedzi na rozwój technologii i rynku. Państwa członkowskie informują Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nie zaktualizowanej oceny kosztów i korzyści niezwłocznie po ich uzyskaniu.

Artykuł 19

Funkcjonalności inteligentnych systemów pomiarowych w systemie gazu ziemnego

Jeżeli wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostało pozytywnie ocenione w wyniku analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 17 ust. 2, lub inteligentne systemy pomiarowe są systematycznie wprowadzane po dniu 4 sierpnia 2024 r., państwa członkowskie wprowadzają te systemy zgodnie z normami europejskimi, załącznikiem II oraz z następującymi wymogami:

- a) inteligentne systemy pomiarowe dokładnie mierzą rzeczywiste zużycie gazu ziemnego i są w stanie dostarczyć odbiorcom końcowym informacje o rzeczywistym czasie zużycia; w tym zatwierdzone dane dotyczące zużycia w przeszłości, do których dostęp jest łatwy i bezpieczny, a na żądanie odbiorców końcowych dane te są im wyświetlane bez dodatkowych kosztów; dostęp odbiorców końcowych do najbardziej aktualnych dostępnych niezatwierdzonych danych dotyczących zużycia, przez znormalizowany interfejs lub przez zdalny dostęp, także jest łatwy i bezpieczny, bez dodatkowych kosztów, w celu wsparcia zautomatyzowanych programów efektywności energetycznej i innych usług;
- b) bezpieczeństwo inteligentnych systemów pomiarowych i wymiany danych jest zgodne ze stosownymi przepisami unijnymi dotyczącymi bezpieczeństwa, z należyтым uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik służących zapewnieniu najwyższego poziomu ochrony w zakresie cyberbezpieczeństwa, przy czym należy uwzględnić koszty i zasadę proporcjonalności;
- c) ochrona prywatności odbiorców końcowych i ich danych jest zgodna ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności;
- d) na żądanie odbiorców końcowych dane dotyczące ich zużycia gazu ziemnego są udostępniane, zgodnie z aktami wykonawczymi przyjętymi na podstawie art. 23, odbiorcom końcowym lub stronie trzeciej działającej w ich imieniu – za pośrednictwem znormalizowanego interfejsu komunikacyjnego lub za pośrednictwem zdalnego dostępu, w łatwo zrozumiałym formacie, umożliwiającym porównywanie ofert z podobnymi ofertami;
- e) odbiorcom końcowym przekazuje się odpowiednie porady i informacje przy instalacji inteligentnych liczników lub przed taką instalacją, w szczególności informacje dotyczące pełnych możliwości liczników pod względem zarządzania odczytem i monitorowania zużycia energii oraz dotyczące gromadzenia i przetwarzania danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi o ochronie danych;
- f) inteligentne systemy pomiarowe stwarzają odbiorcom końcowym możliwość pomiaru i rozliczania ich zużycia w przedziałach czasowych odpowiadających najkrótszym okresom rozliczania na rynku krajowym.

Na użytek lit. d) odbiorcy końcowi mają możliwość pobierania swoich danych ze swoich liczników lub przekazywania ich innym osobom bez dodatkowych kosztów i zgodnie z przysługującym im prawem do przenoszenia danych przewidzianym w unijnych przepisach dotyczących ochrony danych.

Artykuł 20

Prawo do inteligentnego licznika gazu ziemnego

1. Jeżeli wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostało ocenione negatywnie w wyniku analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 17 ust. 2, a inteligentne systemy pomiarowe nie są systematycznie wprowadzane, państwa członkowskie zapewniają, aby na żądanie oraz na sprawiedliwych rozsądnych i opłacalnych warunkach u odbiorców, którzy poniosą związane z tym koszty, zainstalowano lub, w stosownych przypadkach, zmodernizowano inteligentny licznik, który:

- a) jest wyposażony, w przypadku gdy jest to technicznie wykonalne, w funkcjonalności, o których mowa w art. 19, lub w minimalny zestaw funkcjonalności, który zgodnie z załącznikiem II ustanowią i opublikują państwa członkowskie na poziomie krajowym;
- b) jest interoperacyjny i zdolny do zapewnienia pożądanej łączności między infrastrukturą pomiarową a konsumentami systemami zarządzania energią.

2. W przypadku gdy odbiorca wnioskuje o instalację inteligentnego licznika na podstawie ust. 1, państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – wyznaczone właściwe organy:

- a) zapewniają, by w ofercie składanej odbiorcy wnioskującemu o instalację inteligentnego licznika wyraźnie podano i jasno opisano:
 - (i) funkcje, jakie posiada i interoperacyjność, jaką charakteryzuje się inteligentny licznik oraz usługi, jakie może zapewniać, a także korzyści, jakie można realnie osiągnąć dzięki posiadaniu danego inteligentnego licznika w danym momencie;

- (ii) wszelkie powiązane koszty, jakie musi ponieść odbiorca;
- b) zapewniają, aby inteligentny licznik został zainstalowany w rozsądnym terminie, a w każdym razie nie później niż cztery miesiące po złożeniu wniosku przez odbiorcę;
- c) regularnie, a w każdym razie nie rzadziej niż co dwa lata, dokonują przeglądu powiązanych kosztów i upubliczniają informację o nich oraz śledzą ewolucję tych kosztów w następstwie rozwoju technologicznego i ewentualnych modernizacji systemu pomiarowego.

Artykuł 21

Liczniki konwencjonalne gazu ziemnego

1. W przypadku gdy odbiorcy końcowi gazu ziemnego nie posiadają inteligentnych liczników, państwa członkowskie zapewniają, by zostali oni wyposażeni w indywidualne liczniki konwencjonalne, które dokładnie mierzą rzeczywiste zużycie. Państwa członkowskie mogą zwolnić z tego wymogu odbiorców będących gospodarstwami domowymi, którzy nie wykorzystują gazu ziemnego do celów grzewczych, w przypadku gdy wprowadzanie takich liczników nie jest technicznie możliwe, uzasadnione finansowo ani proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii. Zwolnienie to można również rozszerzyć na odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi zlokalizowanych w budynkach, w których większość odbiorców to gospodarstwa domowe kwalifikujące się do zwolnienia, i jeżeli wprowadzenie takich liczników nie jest technicznie wykonalne.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy końcowi gazu ziemnego byli w stanie łatwo odczytywać stan swoich liczników konwencjonalnych, bezpośrednio lub pośrednio za pośrednictwem interfejsu internetowego lub innego odpowiedniego interfejsu.

Artykuł 22

Zarządzanie danymi

1. Ustanawiając przepisy w zakresie zarządzania danymi i ich wymiany, państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – wyznaczone właściwe organy, określają zasady dostępu uprawnionych stron do danych odbiorcy końcowego zgodnie z niniejszym artykułem i mającymi zastosowanie unijnymi ramami prawnymi. Na potrzeby niniejszej dyrektywy jako dane rozumie się dane pomiarowe i dane dotyczące zużycia, a także dane wymagane do zmiany dostawy przez odbiorcę i innych usług.
2. Państwa członkowskie organizują zarządzanie danymi w celu zapewnienia skutecznego i bezpiecznego dostępu do danych i ich wymiany, a także ochrony i bezpieczeństwa danych.

Niezależnie od modelu zarządzania danymi stosowanego w każdym państwie członkowskim strony odpowiedzialne za zarządzanie danymi zapewniają każdej uprawnionej stronie dostęp do danych odbiorcy końcowego zgodnie z ust. 1. Żądane dane powinny być udostępniane uprawnionym stronom w sposób niedyskryminacyjny i jednocześnie. Zapewnia się łatwy dostęp do danych, a odnośne procedury uzyskiwania dostępu do danych podaje się do wiadomości publicznej.

3. Na potrzeby niniejszej dyrektywy zasady dostępu do danych i przechowywania danych muszą być zgodne z odpowiednim prawem Unii.

Przetwarzanie danych osobowych w ramach niniejszej dyrektywy odbywa się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679.

4. Państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – wyznaczone właściwe organy, upoważniają strony odpowiedzialne za zarządzanie danymi i certyfikują je lub, w stosownych przypadkach, nadzorują je w celu zapewnienia spełnienia przez nie wymagań niniejszej dyrektywy.

Bez uszczerbku dla ustanowionych w rozporządzeniu (UE) 2016/679 zadań inspektorów ochrony danych, państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, że będą wymagać od stron odpowiedzialnych za zarządzanie danymi, by wyznaczyły one inspektorów do spraw zgodności, odpowiedzialnych za monitorowanie realizacji działań podejmowanych przez te strony w celu zapewnienia niedyskryminacyjnego dostępu do danych i zgodności z wymaganiami określonymi w niniejszej dyrektywie.

Państwa członkowskie mogą wyznaczyć inspektorów do spraw zgodności lub organy, o których mowa w art. 46 ust. 2 lit. d), do wypełniania obowiązków wynikających z niniejszego ustępu.

5. Odbiorców końcowych nie obciąża się żadnymi dodatkowymi kosztami za dostęp do ich danych ani za wnioski o udostępnienie ich danych.

Państwa członkowskie odpowiadają za określenie wysokości odpowiednich opłat za dostęp uprawnionych stron do danych.

Państwa członkowskie zapewniają, by opłaty nałożone przez podmioty regulowane świadczące usługi w zakresie danych były racjonalne i należycie uzasadnione.

Artykuł 23

Wymogi interoperacyjności i procedury dostępu do danych na rynku gazu ziemnego

1. W celu wspierania konkurencji na rynku detalicznym gazu ziemnego oraz unikania nadmiernych kosztów administracyjnych dla stron uprawnionych, państwa członkowskie ułatwiają pełną interoperacyjność usług energetycznych w Unii.
2. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych wymogi interoperacyjności oraz niedyskryminacyjne i przejrzyste procedury dostępu do danych, o których mowa w art. 22 ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 91 ust. 2.
3. Państwa członkowskie zapewniają, by przedsiębiorstwa gazowe stosowały wymogi interoperacyjności i procedury dostępu do danych, o których mowa w ust. 2. Te wymogi i procedury muszą opierać się na istniejących praktykach krajowych.

Artykuł 24

Kompleksowe punkty kontaktowe

Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie kompleksowych punktów kontaktowych udostępniających wszystkim odbiorcom, w tym odbiorcom nieposiadającym dostępu do internetu, wszystkie niezbędne informacje na temat ich praw, certyfikowanych narzędzi porównywania ofert, dostępnych środków wsparcia, w tym środków skierowanych do odbiorców wrażliwych, o których mowa w art. 26 niniejszej dyrektywy, mających zastosowanie przepisów oraz dostępnych dla nich w razie zaistnienia sporu mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów. Takie kompleksowe punkty kontaktowe mogą być elementem ogólnych punktów informacji dla konsumentów i mogą być to te same podmioty, które pełnią funkcję kompleksowych punktów kontaktowych w obszarze energii elektrycznej, o których mowa w art. 25 dyrektywy (UE) 2019/944, lub punktów kontaktowych ustanowionych na podstawie art. 16 ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001 oraz punktów kompleksowej obsługi ustanowionych na podstawie art. 21 i 22 dyrektywy (UE) 2023/1791 oraz art. 18 dyrektywy (UE) 2024/1275. Państwa członkowskie wspierają dostosowanie między kompleksowymi punktami kontaktowymi ustanowionymi na podstawie niniejszej dyrektywy a organami ustanowionymi na podstawie tych aktów prawnych Unii.

Artykuł 25

Pozasądowe rozstrzygnięcie sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym dostęp do prostych, sprawiedliwych, racjonalnych, przejrzystych, niezależnych, opłacalnych i sprawnie działających mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących praw i obowiązków ustanowionych na mocy niniejszej dyrektywy, za pośrednictwem niezależnego podmiotu, takiego jak rzecznik praw odbiorców energii, lub organ ochrony konsumentów, lub za pośrednictwem organu regulacyjnego. Jeżeli odbiorca końcowy jest konsumentem w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE⁽⁴⁸⁾, takie mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów muszą spełniać wymogi jakościowe wspomnianej dyrektywy oraz obejmować, w uzasadnionych przypadkach, systemy zwrotu kosztów i rekompensaty.
2. W razie potrzeby państwa członkowskie zapewniają współpracę podmiotów alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów, by zapewnić proste, sprawiedliwe, przejrzyste, niezależne, skuteczne i wydajne mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących produktów lub usług związanych lub wiązanych z jakimikolwiek produktami lub usługami objętymi zakresem niniejszej dyrektywy.
3. Udział przedsiębiorstw gazowych w mechanizmach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi jest obowiązkowy, chyba że zainteresowane państwo członkowskie wykaże Komisji, że inne mechanizmy są równie skuteczne.

⁽⁴⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich) (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 63).

4. Bez uszczerbku dla dyrektywy 2013/11/UE państwa członkowskie oceniają funkcjonowanie swoich mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów, o których mowa w niniejszym artykule.

Artykuł 26

Ochrona odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym

1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym. W tym kontekście każde państwo członkowskie określa pojęcie odbiorców wrażliwych, które może odnosić się do ubóstwa energetycznego. Definicja odbiorców wrażliwych jest spójna z pojęciem odbiorcy wrażliwego zdefiniowanym przez państwo członkowskie na podstawie art. 28 dyrektywy (UE) 2019/944.

2. Państwa członkowskie podejmują w szczególności odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, którzy są podłączeni do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego na obszarach oddalonych. Państwa członkowskie zapewniają wysoki poziom ochrony konsumentów, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umownych, oraz konkurencyjnych, przejrzystych i niedyskryminujących cen, informacji ogólnych i mechanizmów rozstrzygnięcia sporów.

Artykuł 27

Ubóstwo energetyczne i wycofanie z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego

Komisja zapewnia wytyczne dotyczące zapewnienia ochrony odbiorcom wrażliwym i odbiorcom dotkniętym ubóstwem energetycznym podczas planowania i wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego, w szczególności w celu zapewnienia należytego uwzględnienia szczególnych potrzeb takich odbiorców zgodnie z art. 13 ust. 1 lit. d).

Artykuł 28

Ochrona przed odłączeniem

1. Państwo członkowskie wprowadza środki zapobiegające odłączaniu odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym. W odniesieniu do odbiorców wrażliwych środki te podlegają art. 26.

Powiadamiając Komisję o środkach transpozycji niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie wyjaśniają związek między akapitem pierwszym a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy nie rozwiązywali umów z odbiorcami ani nie odłączali ich od sieci z powodów, w związku z którymi dany dostawca rozpatruje skargę zgodnie z art. 11 ust. 9 lub które są przedmiotem pozasądowego rozstrzygnięcia sporów zgodnie z art. 25, oraz by nie miało to wpływu na prawa i obowiązki stron wynikające z umowy. Państwa członkowskie mogą podjąć odpowiednie środki w celu uniknięcia nadużywania procedury.

3. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu umożliwienia odbiorcom uniknięcia odłączenia, które mogą obejmować:

a) promowanie dobrowolnych porozumień pomiędzy dostawcami i odbiorcami mających na celu zapobieganie i zarządzanie sytuacjami odbiorców zalegających z płatnościami, które mogą dotyczyć wsparcia odbiorców w zarządzaniu zużyciem energii i jej kosztami, w tym sygnalizowania nietypowych gwałtownych wzrostów cen lub zużycia energii, oferowania odpowiednich elastycznych planów płatności, środków doradztwa w zakresie zadłużenia, lepszej komunikacji z odbiorcami i agencji wsparcia;

b) promowanie edukacji i świadomości odbiorców na temat ich praw i zarządzania długiem; oraz

c) dostęp do finansowania, bonów lub dotacji w celu wsparcia płatności rachunków.

*Artykuł 29***Dostawca z urzędu**

1. Państwa członkowskie ustanawiają system dostawcy z urzędu lub podejmują równoważne środki w celu zapewnienia ciągłości dostaw co najmniej odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi. Dostawców z urzędu wyznacza się w drodze sprawiedliwej, przejrzystej i niedyskryminującej procedury.
2. Odbiorcy końcowi, którzy są przenoszeni do dostawców z urzędu, nadal korzystają ze swoich praw jako odbiorcy.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy z urzędu niezwłocznie informowali przeniesionych odbiorców o swoich warunkach umów i zapewniali im niezakłóconą ciągłość świadczenia usług przez okres niezbędny do znalezienia nowego dostawcy.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy końcowi otrzymywali informacje o ofercie rynkowej i zachęty do przejścia na taką ofertę.
5. Państwa członkowskie mogą wymagać od dostawcy z urzędu dostarczania gazu ziemnego odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi oraz małym i średnim przedsiębiorstwom, które nie otrzymują ofert rynkowych, w tym do celów art. 28 ust. 3. W takich przypadkach stosuje się warunki określone w art. 4.

ROZDZIAŁ 4

DOSTĘP STRON TRZECICH DO INFRASTRUKTURY*Sekcja 1***Dostęp do infrastruktury gazu ziemnego***Artykuł 30***Dostęp do rynku dla gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego**

Państwa członkowskie umożliwiają dostęp gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do rynku i infrastruktury bez względu na to, czy instalacje wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych są przyłączone do sieci dystrybucyjnych lub przesyłowych, przy uwzględnieniu założeń dotyczących rozwoju produkcji, dostaw i zużycia gazu ziemnego zgodnie z art. 55. ust. 2 lit. f).

*Artykuł 31***Dostęp stron trzecich do dystrybucji i przesyłu gazu ziemnego oraz terminali LNG**

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do systemu przesyłowego i dystrybucyjnego oraz do instalacji LNG opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie do wszystkich odbiorców, w tym również do przedsiębiorstw dostarczających gaz, oraz stosowanego w sposób obiektywny i bez dyskryminacji między użytkownikami systemu. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy lub metodologie stosowane do ich kalkulacji były zatwierdzane przez organ regulacyjny, przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 78, a także zapewniają publikację tych taryf oraz metodologii – w przypadku gdy zatwierdzane są jedynie metodologie– przed ich wejściem w życie.
2. Operatorzy systemów przesyłowych mają dostęp do sieci innych operatorów systemów przesyłowych, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania ich funkcji w związku z przesyłem transgranicznym.
3. Niniejsza dyrektywa nie uniemożliwia zawierania umów długoterminowych na dostawę gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, w zakresie, w jakim są one zgodne z unijnymi zasadami konkurencji i przyczyniają się do dekarbonizacji. Nie można zawierać umów długoterminowych na dostawy standardowego kopalnego gazu ziemnego na okres wykraczający poza 31 grudnia 2049 r.

Artykuł 32

Dostęp do sieci gazociągów kopalnianych gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwa gazowe i uprawnieni odbiorcy, niezależnie od miejsca gdzie się znajdują, mogli uzyskać dostęp do sieci gazociągów kopalnianych, w tym również do instalacji dostarczających usługi pomocnicze związane z tym dostępem, zgodnie z niniejszym artykułem, z wyjątkiem tych części takich sieci i instalacji, które są używane do lokalnej działalności produkcyjnej na obszarze złoża, gdzie produkowany jest gaz ziemny. Przyjęte środki powinny zostać zgłoszone do Komisji zgodnie z art. 94.
2. Dostęp, o którym mowa w ust. 1, przyznawany jest w sposób określony przez państwo członkowskie zgodnie z właściwymi aktami prawnymi. Państwa członkowskie stosują cele sprawiedliwego i otwartego dostępu, tworzenia konkurencyjnego rynku gazu ziemnego i unikania jakiegokolwiek nadużywania pozycji dominującej, uwzględniając bezpieczeństwo i regularność dostaw, dostępną lub możliwą do uzyskania zdolność oraz ochronę środowiska. Możliwe jest uwzględnienie następujących potrzeb:
 - a) konieczności odmowy dostępu w przypadku niezgodności specyfikacji technicznych, której nie można wyeliminować w rozsądny sposób;
 - b) konieczności unikania trudności, których nie można przewyciężyć w rozsądny sposób i które mogłyby zaszkodzić sprawnej bieżącej i planowanej przyszłej produkcji węglowodorów, w tym również pochodzących ze złóż o marginalnej opłacalności ekonomicznej;
 - c) konieczności poszanowania należycie uzasadnionych potrzeb właściciela lub operatora sieci gazociągów kopalnianych w zakresie transportu, oczyszczania i uzdatniania gazu ziemnego oraz interesów wszystkich innych użytkowników tych gazociągów kopalnianych lub odnośnych instalacji przetwarzania i oddawania gazu do sieci, których może to dotyczyć; oraz
 - d) konieczności stosowania ich przepisów i procedur administracyjnych, zgodnie z prawem unijnym, przy wydawaniu zezwoleń na produkcję lub rozbudowę sieci gazociągów kopalnianych.
3. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie odpowiednich środków rozstrzygania sporów, w tym również niezależnego od stron organu posiadającego dostęp do wszystkich istotnych informacji, aby umożliwić szybkie rozstrzygnięcie sporów związanych z dostępem do sieci gazociągów kopalnianych, uwzględniając potrzeby określone w ust. 2 oraz liczbę stron, które mogą być zaangażowane w negocjowanie dostępu do tych sieci.
4. W przypadku sporów transgranicznych zastosowanie mają środki rozstrzygania sporów państwa członkowskiego sprawującego jurysdykcję nad siecią gazociągów kopalnianych, do których odmówiono dostępu. W przypadku gdy w sporach transgranicznych dana sieć podlega więcej niż jednemu państwu członkowskiemu, państwa członkowskie, których to dotyczy powinny konsultować się wzajemnie, w celu zapewnienia spójnego stosowania niniejszej dyrektywy. W przypadku gdy sieć gazociągów kopalnianych rozpoczyna się w państwie trzecim i łączy się z co najmniej jednym państwem członkowskim, państwa członkowskie, których to dotyczy, konsultują się wzajemnie, a państwo członkowskie, w którym znajduje się pierwszy punkt wejścia do sieci państw członkowskich, konsultuje się z państwem trzecim, którego to dotyczy, w którym rozpoczyna się sieć gazociągów kopalnianych, w celu zapewnienia spójnego stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do danej sieci na terytorium państw członkowskich.

Artykuł 33

Dostęp do magazynowania gazu ziemnego

1. W celu zorganizowania dostępu do instalacji magazynowych gazu ziemnego i do pojemności akumulacyjnej sieci gazowych w przypadku gdy jest to niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców, a także w celu zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, państwa członkowskie mogą wybrać jedną lub obydwie procedury, o których mowa w ust. 3 i 4. Procedury te należy stosować zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

Przy wyborze procedury dostępu do magazynowania gazu ziemnego zgodnie z niniejszym artykułem państwa członkowskie uwzględniają wyniki wspólnych i krajowych ocen ryzyka przeprowadzonych zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938.

Organy regulacyjne ustanawiają oraz publikują kryteria, zgodnie z którymi należy określić zasady dostępu obowiązujące w odniesieniu do instalacji magazynowych gazu ziemnego oraz pojemności akumulacyjnej sieci gazowych. Podają one do wiadomości publicznej lub zobowiązują operatorów systemów magazynowania gazu ziemnego i systemów przesyłowych do podania do wiadomości publicznej, które instalacje magazynowe gazu ziemnego lub które części instalacji magazynowych gazu ziemnego, oraz które zdolności pojemności akumulacyjnej sieci gazowych są oferowane w ramach różnych procedur, o których mowa w ust. 3 i 4.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do usług pomocniczych i tymczasowego magazynowania związanych z instalacjami LNG, koniecznych do procesu regazyfikacji LNG i następującego po tym dostarczania gazu do systemu przesyłowego.

3. W przypadku dostępu negocjowanego organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki, aby przedsiębiorstwa i uprawnieni odbiorcy z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym mieli możliwość negocjowania dostępu do instalacji magazynowych gazu ziemnego i do pojemności akumulacyjnej sieci gazowych, gdy jest to niezbędne z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także dla zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Strony zobowiązane są do negocjowania w dobrej wierze dostępu do magazynowania, do pojemności akumulacyjnej sieci gazowych i do innych usług pomocniczych.

Umowy dotyczące dostępu do magazynowania, do pojemności akumulacyjnej sieci gazowych i do innych usług pomocniczych są negocjowane z odpowiednim operatorem systemu magazynowania gazu ziemnego. Organy regulacyjne wymagają od operatorów systemu magazynowania gazu ziemnego i przedsiębiorstw gazowych opublikowania co roku podstawowych warunków handlowych korzystania z magazynowania, pojemności akumulacyjnej sieci gazowych i z innych usług pomocniczych.

Opracowując te warunki operatorzy systemów magazynowania gazu ziemnego konsultują się z użytkownikami systemu.

4. W przypadku dostępu regulowanego, organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki, aby przyznać przedsiębiorstwom gazowym i uprawnionym odbiorcom z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym prawo dostępu do magazynowania, do pojemności akumulacyjnej sieci gazowych i do innych usług pomocniczych, na podstawie opublikowanych taryf lub innych warunków i obowiązków w odniesieniu do korzystania z tego magazynowania i z pojemności akumulacyjnej sieci wodorowych, gdy z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia jest to niezbędne do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także do zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Organy regulacyjne konsultują się z użytkownikami systemu przy opracowywaniu tych taryf lub metodologii ich ustalania. Prawo dostępu dla uprawnionych odbiorców może zostać przyznane przez umożliwienie im zawierania umów dostawy gazu z konkurencyjnymi przedsiębiorstwami, innymi niż właściciel lub operator systemu lub z przedsiębiorstwem powiązanym.

Artykuł 34

Gazociągi bezpośrednie gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby umożliwić:

- a) przedsiębiorstwom gazowym prowadzącym działalność na ich terytorium zaopatrywanie uprawnionych odbiorców gazociągiem bezpośrednim; oraz
- b) zaopatrywanie gazociągiem bezpośrednim wszystkich odbiorców na ich terytorium przez przedsiębiorstwa gazowe.

2. W przypadkach gdy wymagane jest zezwolenie – takie jak licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie – na budowę lub eksploatację gazociągów bezpośrednich, państwa członkowskie lub każdy właściwy wyznaczony przez nie organ ustalają kryteria udzielania zezwoleń na budowę lub eksploatację takich gazociągów na ich terytorium. Kryteria te są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne.

3. Państwa członkowskie mogą uzależnić wydanie zezwolenia na budowę gazociągu bezpośredniego od odmowy dostępu do systemu wydanej na podstawie art. 38 lub od wszczęcia procedury rozstrzygania sporów zgodnie z art. 79.

Sekcja 2

Dostęp do infrastruktury wodoru

Artykuł 35

Dostęp stron trzecich do sieci wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu regulowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie w sposób obiektywny i bez dyskryminacji między użytkownikami sieci wodorowych.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu lub metodologie stosowane do ich kalkulacji były zatwierdzane przez organ regulacyjny przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 78, a także zapewniają publikację tych taryf oraz metodologii – w przypadku gdy zatwierdzane są jedynie metodologie – przed ich wejściem w życie.
3. Operatorzy sieci wodorowych mają dostęp do sieci innych operatorów sieci wodorowych, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania ich funkcji m.in. w związku z transportem wodoru.
4. Do dnia 31 grudnia 2032 r. państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W takim przypadku państwo członkowskie zapewnia wdrożenie systemu negocjowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami. Organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki w celu umożliwienia użytkownikom sieci wodorowych negocjowania dostępu do sieci wodorowych oraz w celu zapewnienia, by strony były zobowiązane do negocjowania dostępu do sieci wodorowych w dobrej wierze.
5. W przypadku gdy wykorzystywany jest negocjowany dostęp, o którym mowa w ust. 4, organy regulacyjne zapewniają wytyczne dla użytkowników sieci wodorowych na temat tego, jaki wpływ na wynegocjowane taryfy ma mieć wprowadzenie regulowanego dostępu stron trzecich.

Artykuł 36

Dostęp stron trzecich do terminali wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do terminali wodorowych w oparciu o dostęp wynegocjowany w obiektywny, przejrzysty i niedyskryminacyjny sposób, zgodnie z którym organy regulacyjne wprowadzają środki niezbędne w celu umożliwienia użytkownikom terminali wodorowych negocjowania dostępu do tych terminali. Strony są zobowiązane do negocjowania dostępu w dobrej wierze.
2. Organy regulacyjne monitorują warunki dostępu stron trzecich do terminali wodorowych i ich wpływ na rynek wodoru, a w razie konieczności ochrony konkurencji wprowadzają środki w celu poprawy dostępu zgodnie z kryteriami określonymi w ust. 1.

Artykuł 37

Dostęp do magazynów wodoru

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu regulowanego dostępu stron trzecich do magazynów wodoru i – gdy jest to technicznie i ekonomicznie niezbędne do zapewnienia efektywnego dostępu do systemu na potrzeby dostaw do odbiorców – dostępu do pojemności akumulacyjnej sieci wodorowych, a także na potrzeby zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, w oparciu o opublikowane taryfy i stosowanego w sposób obiektywny i wolny od dyskryminacji wobec jakichkolwiek użytkowników systemu wodorowego. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy lub metodologie stosowane do ich kalkulacji były zatwierdzane przez organ regulacyjny przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 78.
2. Do dnia 31 grudnia 2032 r. państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu negocjowanego dostępu stron trzecich do magazynów wodoru i – gdy jest to technicznie i ekonomicznie niezbędne do zapewnienia efektywnego dostępu do systemu na potrzeby dostaw do odbiorców – dostępu do pojemności akumulacyjnej sieci wodorowych, a także na potrzeby zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, w zgodzie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami. Organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki w celu umożliwienia użytkownikom magazynów wodoru negocjowania dostępu do magazynów wodoru oraz w celu zapewnienia, by strony były zobowiązane do negocjowania dostępu do magazynów wodoru w dobrej wierze.

3. Państwa członkowskie mogą postanowić, że prawa do zdolności przyznane przed dniem 5 sierpnia 2026 r. w ramach systemu negocjowanego dostępu stron trzecich zgodnie z ust. 2 będą przestrzegane do dnia ich wygaśnięcia oraz że wdrożenie regulowanego dostępu stron trzecich na podstawie ust. 1 nie będzie miało na nie wpływu.

Sekcja 3

Odmowa dostępu i przyłączenia

Artykuł 38

Odmowa dostępu i przyłączenia

1. Operatorzy systemu przesyłowego, operatorzy systemu dystrybucyjnego oraz operatorzy sieci wodoru mogą odmówić dostępu lub przyłączenia do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego z powodu braku zdolności lub braku połączeń.

2. Bez uszczerbku dla unijnych i krajowych celów w zakresie dekarbonizacji oraz istniejących wymogów dotyczących ograniczenia zużycia kopalnych gazów ziemnych lub odchodzenia od ich stosowania państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby operator systemu przesyłowego, operator systemu dystrybucyjnego lub operator sieci wodoru odmawiający dostępu lub przyłączenia do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego ze względu na brak zdolności lub brak połączeń dokonali koniecznych ulepszeń, w zakresie, w jakim jest to opłacalne lub w przypadku gdy potencjalny odbiorca jest gotów za taki dostęp lub przyłączenie zapłacić.

3. Dostępu do systemu dla gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego można odmówić jedynie z zastrzeżeniem przepisów art. 20 i 36 rozporządzenia (UE) 2024/1789.

4. W drodze odstępstwa od ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu państwo członkowskie zapewnia, aby operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych mieli możliwość odmowy dostępu lub przyłączenia użytkowników sieci gazu ziemnego lub możliwość odłączenia tych użytkowników, w szczególności w celu zapewnienia zgodności z realizacją celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119, w przypadku gdy:

- a) plan rozwoju sieci ustanowiony zgodnie z art. 55 przewiduje wycofanie z eksploatacji systemu przesyłowego lub jego odpowiednich części; lub
- b) odpowiedni organ krajowy zatwierdził plan dotyczący wycofania sieci z eksploatacji zgodnie z art. 57 ust. 3;
- c) odpowiedni operator sieci dystrybucyjnej, zwolniony z obowiązku przedłożenia planu dotyczącego wycofania sieci z eksploatacji zgodnie z art. 57 ust. 5, poinformował odpowiedni organ krajowy o wycofaniu z eksploatacji sieci dystrybucyjnej lub jej odpowiednich części.

5. Państwa członkowskie zezwalające na odmowę dostępu lub przyłączenia użytkowników sieci lub na ich odłączenie zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu zapewniają ramy regulacyjne odmowy dostępu, przyłączenia lub odłączenia, które opierają się na obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach określonych przez organ regulacyjny, z uwzględnieniem interesów stron, których to dotyczy, istniejących wymogów dotyczących ograniczenia zużycia gazu ziemnego lub odchodzenia od jego stosowania oraz odpowiednich lokalnych planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia ustanowionych zgodnie z art. 25 ust. 6 dyrektywy (UE) 2023/1791. Pozwalając na odłączanie, państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony użytkowników sieci zgodnie z art. 13 niniejszej dyrektywy.

6. Każda odmowa dostępu lub przyłączenia oraz każde odłączenie na podstawie niniejszego artykułu muszą być należycie uzasadnione.

ROZDZIAŁ V

ZASADY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO OPERATORÓW SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH, SYSTEMÓW MAGAZYNOWANIA I SYSTEMÓW LNG W OBSZARZE GAZU ZIEMNEGO

Artykuł 39

Zadania operatorów systemu przesyłowego, systemu magazynowania lub systemu LNG w obszarze gazu ziemnego

1. Każdy operator systemu przesyłowego, systemu magazynowania lub systemu LNG w obszarze gazu ziemnego:
 - a) eksploatuje, utrzymuje, rozbudowuje i wycofuje z eksploatacji – w warunkach opłacalności ekonomicznej – bezpieczne, niezawodne i wydajne instalacje przesyłowe, magazynowe lub instalacje LNG dla gazu ziemnego, w celu zagwarantowania otwartego rynku, z należytym uwzględnieniem środowiska i klimatu, obowiązków określonych w rozporządzeniu (UE) 2024/1787 oraz zapewnia odpowiednie środki w celu spełniania obowiązków w zakresie świadczenia usług;
 - b) nie stosuje dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, szczególnie na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw;
 - c) dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu przesyłowego gazu ziemnego, każdemu innemu operatorowi systemu magazynowania, każdemu innemu operatorowi systemu LNG lub każdemu operatorowi systemu dystrybucyjnego wystarczającą ilość informacji, aby zapewnić, że transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywają się w sposób zgodny z bezpieczną i skuteczną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych;
 - d) dostarcza użytkownikom systemu informacji niezbędnych do skutecznego dostępu do systemu.
2. Każdy operator systemu przesyłowego tworzy wystarczającą transgraniczną zdolność przesyłową w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury przesyłowej zaspokajającej całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na zdolność oraz uwzględniającej bezpieczeństwo dostaw gazu.
3. Operatorzy systemów przesyłowych współpracują z operatorami systemów dystrybucyjnych w celu zapewnienia uczestnikom rynku podłączonym do ich sieci rzeczywistego udziału w rynku detalicznym, hurtowym i bilansującym.
4. Operatorzy systemów przesyłowych zapewniają efektywne zarządzanie jakością gazu w swoich instalacjach zgodnie z odpowiednimi normami jakości gazu.
5. Zasady przyjęte przez operatorów systemów przesyłowych dla bilansowania gazu w systemie przesyłu powinny być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, włączając w to zasady dotyczące opłat od użytkowników ich sieci w przypadku spowodowanego przez nich niebilansowania energii. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemów przesyłowych, wraz z zasadami i taryfami, ustalone są według metodologii zgodnej z art. 78 ust. 7 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.
6. Państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – organy regulacyjne, mogą wymagać od operatorów systemów przesyłowych przestrzegania minimalnych wymogów związanych z utrzymaniem i rozbudową systemu przesyłowego, w tym również zdolności połączeń wzajemnych.
7. Państwa członkowskie mogą postanowić, że jeden lub kilka zadań wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu nakłada się na operatora systemu przesyłowego innego niż operator będący właścicielem systemu przesyłowego, na którym w przeciwnym przypadku ciążyłyby dane obowiązki. Operator systemu przesyłowego, któremu powierza się te zadania, musi być certyfikowany jako operator z rozdziałem własności, niezależny operator systemu lub niezależny operator systemu przesyłowego i spełniać wymagania określone w art. 60, ale nie można wymagać, aby był właścicielem systemu przesyłowego, za który jest odpowiedzialny.
8. Operator systemu przesyłowego będący właścicielem tego systemu przesyłowego musi spełniać wymagania przewidziane w rozdziale IX i być certyfikowany zgodnie z art. 71. Pozostaje to bez uszczerbku dla możliwości operatorów systemów przesyłowych, certyfikowanych jako operatorzy z rozdziałem własności, niezależni operatorzy systemu lub niezależni operatorzy systemu przesyłowego delegowania, z własnej inicjatywy i pod swoim nadzorem, niektórych zadań innym operatorom systemów przesyłowych certyfikowanym jako operatorzy z rozdziałem własnościowym, niezależni operatorzy systemu albo niezależni operatorzy systemu przesyłowego, jeżeli oddelegowanie zadań nie naraża na szwank skutecznych i niezależnych uprawnień delegującego operatora systemu przesyłowego do podejmowania decyzji.
9. Operatorzy systemu LNG, systemu przesyłowego i systemu magazynowania gazu ziemnego współpracują ze sobą w ramach jednego państwa członkowskiego i regionalnie w celu zapewnienia najbardziej efektywnego wykorzystania zdolności instalacji i synergii między takimi instalacjami, z uwzględnieniem integralności i eksploatacji systemu oraz przy unikaniu tworzenia ograniczeń w eksploatacji instalacji LNG i instalacji magazynowych gazu ziemnego.

10. Operatorzy systemów przesyłowych zaopatrują się w energię, którą wykorzystują do prowadzenia swej działalności zgodnie z przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi procedurami rynkowymi.

Artykuł 40

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów przesyłowych i właścicieli systemów przesyłowych

1. Bez uszczerbku dla art. 74 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu przesyłowego, magazynowego lub systemu LNG w obszarze gazu ziemnego, oraz każdy właściciel systemu przesyłowego, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskali w trakcie swojej działalności, oraz zapobiegają ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych. Jeżeli operator systemu przesyłowego, systemu magazynowego lub systemu LNG w obszarze gazu ziemnego lub właściciel systemu przesyłowego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, nie ujawnia on w szczególności żadnych szczególnie chronionych informacji handlowych pozostałym częściom przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innym niż operatorzy systemu przesyłowego, operatorzy systemu dystrybucyjnego lub operatorzy sieci wodorowej, o ile nie jest to niezbędne dla przeprowadzenia transakcji handlowej. W celu zapewnienia pełnego poszanowania zasad rozdziału informacyjnego, państwa członkowskie zapewniają, aby właściciel systemu przesyłowego, w tym również – w przypadku operatora systemów połączonych – operator systemu dystrybucyjnego oraz pozostałe części przedsiębiorstwa niebędące operatorami systemu przesyłowego lub systemu dystrybucyjnego lub operatorami sieci wodorowej nie korzystali ze wspólnych służb, takich jak wspólna obsługa prawna, z wyjątkiem funkcji czysto administracyjnych lub informatycznych.
2. W ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, operatorzy systemu przesyłowego, magazynowania lub systemu LNG w obszarze gazu ziemnego nie wykorzystują w niewłaściwy sposób informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.
3. Informacje niezbędne do skutecznej konkurencji i skutecznego funkcjonowania rynku są podawane do publicznej wiadomości. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla ochrony informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Artykuł 41

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączania instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego do systemu przesyłowego

1. Operator systemu przesyłowego ustanawia i publikuje przejrzyste i skuteczne procedury niedyskryminacyjnego przyłączania instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego zgodnie ze zdolnościami określonymi w dziesięcioletnim planie rozwoju sieci, o którym mowa w art. 55. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organy regulacyjne. Państwa członkowskie mogą przyznać instalacjom wytwarzania biometanu pierwszeństwo w przyłączeniu.
2. Operatorzy systemów przesyłowych nie są uprawnieni do odrzucania uzasadnionych ekonomicznie i wykonalnych pod względem technicznym wniosków o przyłączenie nowej lub istniejącej, ale jeszcze nie przyłączonej instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, z wyjątkiem sytuacji, w których spełnione są warunki określone w art. 38.
3. W celu szybkiej realizacji przyłączenia do sieci wytwarzania biometanu do sieci państwa członkowskie dążą do zapewnienia – w oparciu o monitorowanie prowadzone przez organy regulacyjne zgodnie z art. 78 ust. 1 lit. t) – aby operator systemu przesyłowego przestrzegał rozsądnych terminów w zakresie dokonywania oceny wniosków o zatłaczanie biometanu, składania oferty i realizowania przyłączenia.

Artykuł 42

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączania do systemu przesyłowego i sieci przesyłowej wodorowej

1. Operator systemu przesyłowego i operator sieci przesyłowej wodorowej ustanawiają i publikują przejrzyste i skuteczne procedury i taryfy dotyczące niedyskryminacyjnego przyłączania instalacji magazynowych gazu ziemnego i instalacji magazynowania wodoru, instalacji i LNG, terminali wodorowych oraz odbiorców przemysłowych do systemu przesyłowego i sieci przesyłowej wodorowej. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.
2. Operator systemu przesyłowego i operator sieci przesyłowej wodorowej nie mają prawa odmówić przyłączenia nowej instalacji magazynowej gazu ziemnego lub instalacji magazynowania wodoru, instalacji LNG, terminalu wodorowego lub odbiorcy przemysłowego ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci lub ze względu na dodatkowe koszty związane z niezbędnym zwiększeniem zdolności. Operator systemu przesyłowego i operator sieci przesyłowej wodorowej zapewniają nowemu przyłączeniu wystarczającą zdolność na punktach wejścia i wyjścia.

ROZDZIAŁ VI

EKSPLOATACJA SYSTEMU DYSTRYBUCYJNEGO GAZU ZIEMNEGO I WODORU

Artykuł 43

Wyznaczenie operatorów systemu dystrybucyjnego i operatorów dystrybucyjnej sieci wodorowej

Państwa członkowskie wyznaczają – lub zobowiązują do tego przedsiębiorstwa, które posiadają systemy dystrybucyjne lub dystrybucyjne sieci wodorowe lub są za nie odpowiedzialne, zgodnie z przejrzystą procedurą – na okres, który ma być określony przez państwa członkowskie, z uwzględnieniem efektywności ekonomicznej i energetycznej oraz rachunku ekonomicznego, jednego lub większą liczbę operatorów systemów dystrybucyjnych lub operatorów dystrybucyjnej sieci wodorowej oraz zapewniają, aby operatorzy ci działali zgodnie z art. 44, 46, 47 i 50.

Artykuł 44

Zadania operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Każdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za zapewnianie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania w zakresie dystrybucji gazu ziemnego zgodnie z art. 55 i 57 niniejszej dyrektywy, w tym w zakresie zatłaczania biometanu, oraz za eksploatację, utrzymanie i rozbudowę lub wycofanie z eksploatacji – w warunkach opłacalności ekonomicznej – bezpiecznego, niezawodnego i wydajnego systemu na swoim obszarze, z należyтым poszanowaniem środowiska, obowiązków określonych w rozporządzeniu (UE) 2024/1787 i efektywności energetycznej.
2. Jeżeli organy regulacyjne podejmą taką decyzję, operatorzy systemów dystrybucyjnych mogą być odpowiedzialni za zapewnienie efektywnego zarządzania jakością gazu w swoich instalacjach zgodnie ze stosownymi normami jakości gazu, w przypadku gdy jest to niezbędne do celów zarządzania systemem w związku z zatłaczaniem gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego.
3. W żadnym przypadku operator systemu dystrybucyjnego nie stosuje dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw.
4. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu dystrybucyjnego, przesyłowego, LNG lub magazynowania gazu ziemnego wystarczającą ilość informacji w celu zapewnienia, aby transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywały się w sposób zgodny z bezpieczną i wydajną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych.
5. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza użytkownikom systemu informacje niezbędne im do skutecznego dostępu do systemu, w tym również korzystania z niego.
6. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za bilansowanie systemu dystrybucyjnego, zasady przyjęte przez niego w tym celu są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne oraz obejmują zasady dotyczące opłat od użytkowników systemu za niezbilansowanie energii. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemów dystrybucyjnych, wraz z zasadami i taryfami, ustalane są według metodologii zgodnej z art. 78 ust. 7 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.
7. Operatorzy systemów dystrybucyjnych współpracują z operatorami systemów przesyłowych w celu zapewnienia uczestnikom rynku podłączonym do ich infrastruktury rzeczywistego udziału w rynkach detalicznym, hurtowym i bilansującym w ramach systemu wejścia–wyjścia, do którego należy dany system dystrybucyjny.
8. Operatorzy systemów dystrybucyjnych nie są uprawnieni do odrzucania uzasadnionych ekonomicznie i wykonalnych pod względem technicznym wniosków o przyłączenie nowej lub istniejącej, ale jeszcze nieprzyłączonej instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego, z wyjątkiem sytuacji, w których spełnione są warunki określone w art. 38.

Artykuł 45

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączania instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego do systemu dystrybucyjnego

Organy regulacyjne nakładają na operatora systemu dystrybucyjnego wymóg publikacji przejrzystych i skutecznych procedur niedyskryminacyjnego przyłączania instalacji wytwarzania gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organy regulacyjne. Państwa członkowskie mogą przyznać instalacjom wytwarzania biometanu pierwszeństwo w przyłączaniu.

W celu szybkiej realizacji przyłączenia do sieci wytwarzania biometanu państwa członkowskie dążą do zapewnienia – w oparciu o monitorowanie prowadzone przez organy regulacyjne zgodnie z art. 78 ust. 1 lit. t) – aby operator systemu dystrybucyjnego przestrzegał rozsądnych terminów w zakresie dokonywania oceny wniosków o zatłaczanie biometanu, składania oferty i realizowania przyłączenia.

Artykuł 46

Rozdział operatorów systemu dystrybucyjnego i operatorów dystrybucyjnej sieci wodorowej

1. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny – co najmniej w zakresie formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji – od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją lub dystrybucją wodoru. Zasady te nie tworzą obowiązku wydzielenia własności aktywów systemu dystrybucyjnego lub dystrybucyjnej sieci wodorowej od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo. Państwa członkowskie mogą przewidzieć umożliwienie operatorom sieci dystrybucyjnych wodorowych najem lub dzierżawę aktywów sieci wodorowej od innych właścicieli systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego, operatorów systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego lub operatorów dystrybucyjnej sieci wodorowej działających w ramach tego samego przedsiębiorstwa. Taki wynajem lub taka dzierżawa nie mogą prowadzić do subsydiowania skrośnego między różnymi operatorami.

2. Oprócz wymogów ustanowionych w ust. 1, w przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny w zakresie swojej organizacji i uprawnień do podejmowania decyzji od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją lub dystrybucją wodoru. Aby to osiągnąć, stosuje się następujące kryteria minimalne:

- a) kierownictwo operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej nie może uczestniczyć w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego lub przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo odpowiedzialnego, bezpośrednio lub pośrednio, za bieżącą działalność w zakresie produkcji, przesyłu i dostaw gazu ziemnego i wodoru;
- b) podjęte zostają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego lub operatorem sieci dystrybucyjnej wodorowej były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;
- c) operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej posiada skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego lub przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy sieci; aby móc wykonywać te zadania, operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej dysponuje niezbędnymi zasobami, w tym zasobami ludzkimi, technicznymi, finansowymi i fizycznymi. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 78 ust. 7. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu na wydawanie poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji linii dystrybucyjnych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu;
- d) operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej ustanawia program zgodności określający środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewnia odpowiednie monitorowanie przestrzegania tego programu. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności lub inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej, przedkładają organowi regulacyjnemu roczne sprawozdanie przedstawiające zastosowane środki; sprawozdanie to jest publikowane. Inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej musi być w pełni niezależny oraz mieć dostęp do wszystkich niezbędnych informacji operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej i wszelkich powiązanych przedsiębiorstw, w celu wypełniania zadania inspektora do spraw zgodności.

3. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego lub operator dystrybucyjnej sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie zapewniają monitorowanie działalności operatora systemu dystrybucyjnego lub operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej przez organy regulacyjne lub inne właściwe podmioty, tak, aby nie mógł on wykorzystywać swojego zintegrowania pionowego w celu zakłócania konkurencji. W szczególności zintegrowani pionowo operatorzy systemu dystrybucyjnego lub operatorzy dystrybucyjnej sieci wodorowej nie mogą powodować – w zakresie komunikacji i marki – nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo zajmującej się dostawami.

4. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1, 2 i 3 wobec operatorów systemu dystrybucyjnego będących częścią zintegrowanych przedsiębiorstw gazowych obsługujących mniej niż 100 000 przyłączonych odbiorców. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego korzysta z odstępstwa zgodnie z niniejszym ustępem w dniu 4 sierpnia 2024 r., państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1, 2 i 3 wobec operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej działającego w ramach tego samego przedsiębiorstwa, pod warunkiem że łączna liczba przyłączonych odbiorców operatora systemu dystrybucyjnego i operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej pozostaje niższa niż 100 000.

Artykuł 47

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Bez uszczerbku dla art. 74 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu dystrybucyjnego zachowuje poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskał w trakcie swojej działalności, oraz zapobiega ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych.
2. Operatorzy systemów dystrybucyjnych, w ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, nie nadużywają informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.

Artykuł 48

Zamknięte systemy dystrybucyjne gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organy regulacyjne lub inne właściwe organy klasyfikują system dystrybuujący gaz ziemny na ograniczonym geograficznie obszarze zakładu przemysłowego, obiektu handlowego lub miejsca świadczenia usług wspólnych i niezaopatrujący odbiorców będących gospodarstwami domowymi, bez uszczerbku dla ust. 4, jako zamknięty system dystrybucyjny, jeżeli:
 - a) ze szczególnych względów technicznych lub bezpieczeństwa procesy eksploatacji lub produkcji użytkowników tego systemu są zintegrowane; lub
 - b) system ten dystrybuuje gaz ziemny głównie do właściciela lub operatora systemu lub do powiązanych z nim przedsiębiorstw.
2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organy regulacyjne zwolnią operatora zamkniętego systemu dystrybucji gazu ziemnego z wymogu przewidzianego w art. 27 ust. 1, zgodnie z którym taryfy lub metodologie stosowane do ich kalkulacji są zatwierdzane przed ich wejściem w życie zgodnie z przepisami art. 78.
3. W przypadku gdy przyznano zwolnienie na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu, mające zastosowanie taryfy lub metodologie stosowane do ich kalkulacji poddaje się przeglądowi i zatwierdzeniu zgodnie z art. 78 na wniosek użytkownika zamkniętego systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego.
4. Użytkowanie systemu w niewielkim zakresie przez niewielką liczbę odbiorców będących gospodarstwami domowymi pozostających z właścicielem systemu dystrybucyjnego w stosunku zatrudnienia lub podobnym oraz położonych na obszarze obsługiwanych przez zamknięty system dystrybucyjny nie wyklucza przyznania zwolnienia na podstawie ust. 2.
5. Do celów niniejszej dyrektywy zamknięte systemy dystrybucyjne uznaje się za systemy dystrybucyjne.

Artykuł 49

Operator systemów połączonych

1. Art. 46 ust. 1 nie uniemożliwia funkcjonowania połączonego operatora systemu przesyłowego, instalacji magazynowania lub instalacji LNG dla gazu ziemnego lub systemu dystrybucyjnego, pod warunkiem że operator ten spełnia wymogi określone w rozdziale IX.
2. Art. 46 ust. 1 nie uniemożliwia funkcjonowania połączonego operatora sieci przesyłowych wodoru, terminali wodorowych, instalacji magazynowania wodoru lub dystrybucyjnej sieci wodorowej, pod warunkiem że operator ten spełnia wymogi określone w art. 68 i 69.

3. Ust. 1 i 2 niniejszego artykułu nie uniemożliwiają działania – w ramach systemów gazu ziemnego i systemów wodorowych – operatora połączonego, z zastrzeżeniem wymogów art. 69.

ROZDZIAŁ VII

ZASADY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO SIECI WODOROWYCH

Artykuł 50

Zadania operatorów sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru i terminali wodorowych

1. Każdy operator sieci, magazynów lub terminali wodorowych jest odpowiedzialny za:
 - a) eksploatację, utrzymywanie oraz rozwój, w tym przekształcenie– w warunkach opłacalności ekonomicznej – bezpiecznej i niezawodnej infrastruktury transportu lub magazynowania wodoru z należytym uwzględnieniem środowiska, w ścisłej współpracy z operatorami przyłączonych lub sąsiednich sieci wodorowych z myślą o optymalizacji wspólnej lokalizacji produkcji i wykorzystania wodoru oraz na podstawie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, o którym mowa w art. 55;
 - b) zapewnienie długoterminowej zdolności systemu wodorowego do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb zidentyfikowanych w zakresie transportu i magazynowania wodoru zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci, o którym mowa w art. 55;
 - c) zapewnienie odpowiednich środków w celu spełniania swoich obowiązków;
 - d) dostarczanie operatorowi innych sieci lub systemów, z którymi jego system jest wzajemnie połączony, informacji, w tym na temat jakości wodoru, wystarczających do zapewnienia bezpiecznego i wydajnego działania, skoordynowanego rozwoju oraz interoperacyjności wzajemnie połączonego systemu;
 - e) powstrzymanie się od stosowania dyskryminacji wobec użytkowników systemu wodorowego lub kategorii użytkowników infrastruktury, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw;
 - f) dostarczanie użytkownikom systemu wodorowego informacji niezbędnych do skutecznego dostępu do infrastruktury;
 - g) podejmowanie wszelkich dostępnych rozsądnych środków w celu zapobiegania emisjom wodoru i ich minimalizacji w swojej działalności oraz wykonywanie regularnych kontroli wykrywania nieszczelności i badań dotyczących napraw wszystkich istotnych komponentów wchodzących w zakres odpowiedzialności operatora;
 - h) przekazywanie właściwym organom sprawozdania z kontroli wykrywania nieszczelności i, w razie potrzeby, programu napraw lub wymiany komponentów oraz coroczne podawanie do wiadomości publicznej informacji statystycznych na temat wykrywania nieszczelności i napraw.
2. Operatorzy sieci przesyłowej wodorowej starają się zapewnić wystarczającą transgraniczną zdolność w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury zaspokajającej całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na zdolność – określone w dziesięcioletnim planie rozwoju sieci, o którym mowa w art. 55 niniejszej dyrektywy, oraz w ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci w odniesieniu do wodoru, o którym mowa w art. 60 rozporządzenia (UE) 2024/1789 – oraz uwzględniającej bezpieczeństwo dostaw wodoru. Po ich certyfikacji zgodnie z art. 71 niniejszej dyrektywy i art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789 właściwe organy państw członkowskich mogą zdecydować o powierzeniu jednemu operatorowi sieci przesyłowej wodorowej lub ich ograniczonej liczbie odpowiedzialności za zapewnienie zdolności transgranicznej.
3. W przypadku gdy ma to znaczenie dla zarządzania systemem i odbiorców końcowych, organ regulacyjny powierza operatorom sieci wodorowych odpowiedzialność za zapewnienie skutecznego zarządzania jakością wodoru i jego stabilnej jakości w ich sieciach zgodnie z mającymi zastosowanie normami jakości wodoru.
4. Operatorzy sieci wodorowych są odpowiedzialni za bilansowanie w swoich sieciach od dnia 1 stycznia 2033 r. lub od wcześniejszej daty, w przypadku gdy tak zdecyduje organ regulacyjny. Zasady przyjęte przez operatorów sieci wodorowej dla bilansowania sieci wodorowej powinny być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, włączając w to zasady dotyczące opłat od użytkowników w przypadku spowodowanego przez nich niezbilansowania energii.

*Artykuł 51***Istniejące sieci wodorowe**

1. Państwa członkowskie mogą przewidzieć możliwość przyznawania przez organy regulacyjne odstępstwa od wybranych wymogów z art. 35, 46, 68, 69, 70 i 71 niniejszej dyrektywy oraz art. 7 i 65 rozporządzenia (UE) 2024/1789 w stosunku do sieci wodorowych, które należały do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w dniu 4 sierpnia 2024 r.
2. Wszelkie odstępstwa przyznane na podstawie ust. 1 wygasają w następujących sytuacjach:
 - a) organ regulacyjny, na wniosek przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, podejmuje decyzję o zakończeniu odstępstwa;
 - b) sieć wodorowa korzystająca z odstępstwa zostaje przyłączona do innej sieci wodorowej;
 - c) sieć wodorowa korzystająca z odstępstwa lub jej zdolność zostają zwiększone o ponad [5 %] pod względem długości lub zdolności w porównaniu z dniem 4 sierpnia 2024 r.; lub
 - d) organ regulacyjny stwierdza w drodze decyzji, że dalsze stosowanie odstępstwa wiązałoby się z ryzykiem zakłócenia konkurencji lub ryzykiem negatywnego wpływu na efektywność rozmieszczania infrastruktury wodoru lub rozwój i funkcjonowanie rynku wodoru w danym państwie członkowskim lub w Unii.
3. Co siedem lat od daty przyznania odstępstwa na podstawie ust. 1 organ regulacyjny publikuje ocenę wpływu odstępstwa na konkurencję, na infrastrukturę wodoru oraz na rozwój i funkcjonowanie rynku wodoru w Unii lub w państwie członkowskim.
4. Organy regulacyjne mogą zwrócić się do operatorów istniejących sieci wodorowych o dostarczenie im wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania ich zadań.

*Artykuł 52***Ograniczone geograficznie sieci wodorowe**

1. Państwa członkowskie mogą zezwolić organom regulacyjnym na przyznawanie odstępstw od art. 68 i 71 lub od art. 46 w stosunku do sieci wodorowych transportujących wodór na ograniczonym geograficznie obszarze przemysłowym lub handlowym. Na czas trwania odstępstwa sieć taka musi spełniać wszystkie następujące warunki:
 - a) w jej skład nie wchodzi wodorowe połączenia wzajemne;
 - b) nie ma połączeń bezpośrednich z instalacjami magazynowania wodoru lub z terminalami wodorowymi, chyba że takie instalacje magazynowania lub terminale są podłączone również do sieci wodorowej, która nie korzysta z odstępstwa przyznanego na podstawie niniejszego artykułu lub art. 51.
 - c) służy głównie do dostarczania wodoru odbiorcom bezpośrednio podłączonym do tej sieci; oraz
 - d) nie jest podłączona do żadnej innej sieci wodorowej, z wyjątkiem sieci korzystających również z odstępstwa przyznanego na podstawie niniejszego artykułu, eksploatowanych przez tego samego operatora sieci wodorowej.
2. Organ regulacyjny przyjmuje decyzję o cofnięciu odstępstwa przyznanego na podstawie ust. 1, jeśli stwierdzi, że dalsze stosowanie odstępstwa wiązałoby się z ryzykiem zakłócenia konkurencji lub ryzykiem negatywnego wpływu na efektywność rozmieszczania infrastruktury wodoru lub na rozwój i funkcjonowanie rynku wodoru w Unii lub w państwie członkowskim lub jeżeli nie jest już spełniany którykolwiek z warunków wymienionych w ust. 1.

Co siedem lat od daty przyznania odstępstwa na podstawie ust. 1 organ regulacyjny publikuje ocenę wpływu odstępstwa na konkurencję, na infrastrukturę wodoru oraz na rozwój i funkcjonowanie rynku wodoru w państwie członkowskim lub w Unii.

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wnioski o dostęp składane przez producentów wodoru, a także wnioski o przyłączenie składane przez odbiorców przemysłowych były notyfikowane organowi regulacyjnemu, podawane do wiadomości publicznej i rozpatrywane zgodnie z art. 42. Przy publikacji wniosków o dostęp zachowuje się poufność szczególnie chronionych informacji handlowych.

Artykuł 53

Wodorowe połączenia wzajemne z państwami trzecimi

1. Dla każdego wodorowego połączenia wzajemnego między państwami członkowskimi a państwami trzecimi Unia zgodnie z art. 218 zawiera przed rozpoczęciem jego eksploatacji umowę międzynarodową z odnośnym połączonym państwem trzecim; w umowie tej określa się zasady eksploatacji danego wodorowego połączenia wzajemnego, w stosownych przypadkach z myślą o zapewnieniu spójności i zgodności z mającymi zastosowanie do sieci wodorowych przepisami określonymi w niniejszej dyrektywie oraz w rozporządzeniu (UE) 2024/1789. Umowa międzynarodowa nie jest uznawana za konieczną, jeżeli państwo członkowskie połączone lub zamierzające połączyć się za pomocą wodorowego połączenia wzajemnego wynegocjuje i zawrze umowę międzyrządową z połączonymi zainteresowanymi państwami trzecimi zgodnie z art. 89 niniejszej dyrektywy, określającym zasady eksploatacji danego wodorowego połączenia wzajemnego w celu zapewnienia spójności i zgodności z zasadami mającymi zastosowanie do sieci wodorowych określonymi w niniejszej dyrektywie i w rozporządzeniu (UE) 2024/1789.
2. Ustęp 1 niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla art. 85 oraz dla podziału kompetencji między Unią a państwami członkowskimi.
3. Ustęp 1 pozostaje również bez uszczerbku dla możliwości nawiązywania przez Unię i państwa członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami i zgodnie z mającymi zastosowanie procedurami, dialogów z przyłączonymi państwami trzecimi, w tym w celu nawiązania współpracy w kwestiach istotnych dla produkcji wodoru, takich jak kwestie społeczne i środowiskowe.

Artykuł 54

Zasady poufności obowiązujące operatorów sieci wodorowych, instalacji magazynowania wodoru i terminali wodorowych

1. Bez uszczerbku dla obowiązków prawnych w zakresie ujawniania informacji wszyscy operatorzy sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego oraz wszyscy właściciele sieci wodorowych zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskali w trakcie swojej działalności, oraz zapobiegają ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych. W szczególności w przypadku gdy operator sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego bądź właściciel sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, nie może on ujawniać żadnych szczególnie chronionych informacji handlowych pozostałym częściom tego zintegrowanego pionowo przedsiębiorstwa niebędącym operatorami systemu przesyłowego, operatorami systemu dystrybucyjnego lub operatorami sieci wodorowej, chyba że jest to niezbędne dla przeprowadzenia transakcji handlowej.
2. W ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, operator sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego nie może wykorzystywać w niewłaściwy sposób informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.
3. Informacje niezbędne do skutecznej konkurencji i skutecznego funkcjonowania rynku są podawane do publicznej wiadomości. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla ochrony informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

ROZDZIAŁ VIII

ZINTEGROWANE PLANOWANIE SIECI

Artykuł 55

Rozbudowa sieci gazu ziemnego i wodoru oraz uprawnienia do podejmowania decyzji inwestycyjnych

1. Co najmniej co dwa lata wszyscy operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy sieci przesyłowych wodorowych przedstawiają właściwemu organowi regulacyjnemu dziesięcioletni plan rozwoju sieci oparty na istniejącej i prognozowanej podaży i istniejącym i prognozowanym popycie, po konsultacji ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami zgodnie z ust. 2 lit. f). W każdym państwie członkowskim przygotowuje się jeden jednolity plan rozwoju sieci dla gazu ziemnego i jeden jednolity plan rozwoju sieci dla wodoru lub jeden wspólny plan dla gazu ziemnego i wodoru.

Państwa członkowskie zezwalające na jeden wspólny plan zapewniają, by był on wystarczająco przejrzysty i w związku z tym pozwalał organowi regulacyjnemu jednoznacznie zidentyfikować objęte tym planem szczególne potrzeby sektora gazu ziemnego oraz szczególne potrzeby sektora wodoru. Należy przeprowadzić odrębne modelowanie dla każdego nośnika energii z przygotowaniem osobnych rozdziałów przedstawiających mapy sieci gazu ziemnego i mapy sieci wodorowych.

Państwa członkowskie, w których przygotowuje się odrębne plany dla gazu ziemnego i dla wodoru zapewniają ścisłą współpracę między operatorami systemu przesyłowego i operatorami sieci przesyłowej wodorowej w sytuacjach, w których konieczne jest podjęcie decyzji w celu zapewnienia – zdefiniowanej w art. 2 pkt 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 – efektywności systemu z uwzględnieniem wszystkich nośników energii, na przykład decyzji dotyczących przekształcenia infrastruktury.

Operatorzy sieci przesyłowych wodorowych, w stosownych przypadkach, ściśle współpracują z operatorami systemów przesyłowych energii elektrycznej i operatorami systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej z myślą o koordynacji wspólnych wymogów dotyczących infrastruktury, takich jak lokalizacja elektrolizerów i odpowiedniej infrastruktury przesyłowej, oraz w jak największym stopniu uwzględniają opinie tych operatorów.

Państwa członkowskie dążą do zapewnienia skoordynowanych etapów planowania odpowiednich dziesięcioletnich planów rozwoju sieci gazu ziemnego, sieci wodoru i sieci energii elektrycznej.

Operatorzy infrastruktury, w tym operatorzy terminali LNG, operatorzy systemów magazynowania gazu ziemnego, operatorzy systemów dystrybucyjnych, operatorzy sieci dystrybucyjnych wodorowych, operatorzy terminali wodorowych, operatorzy magazynowania wodoru, operatorzy infrastruktury ciepłowniczej oraz operatorzy energii elektrycznej są zobowiązani do zapewnienia wszystkich istotnych informacji operatorom systemów przesyłowych i operatorom sieci dystrybucyjnych wodorowych i do wymiany tych informacji z tymi operatorami –dotyczących dziesięcioletniego planu rozwoju sieci. Dziesięcioletni plan rozwoju sieci w odniesieniu do gazu ziemnego zawiera skuteczne środki w celu zagwarantowania wystarczalności systemu gazu ziemnego i bezpieczeństwa dostaw, w szczególności zapewnia zgodność ze standardami w zakresie infrastruktury określonymi w rozporządzeniu (UE) 2017/1938. Dziesięcioletnie plany rozwoju sieci są publikowane i dostępne na stronie internetowej wraz z wynikami konsultacji z zainteresowanymi stronami. Strona ta jest regularnie aktualizowana w celu zapewnienia, aby wszystkie zainteresowane strony były informowane o terminach, sposobie i zakresie konsultacji.

2. Dziesięcioletni plan rozwoju sieci, o którym mowa w ust. 1, w szczególności:

- a) zawiera kompleksowe i szczegółowe informacje o najważniejszej infrastrukturze, którą należy zbudować lub zmodernizować w ciągu następnych dziesięciu lat, z uwzględnieniem wszelkiego wzmocnienia infrastruktury niezbędnego do przyłączenia instalacji gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych oraz z uwzględnieniem infrastruktury, która powstała w celu umożliwienia przepływów zwrotnych do sieci przesyłowej;
- b) zawiera informacje na temat wszelkich inwestycji, o których już zdecydowano i określa nowe inwestycje oraz rozwiązania po stronie popytu niewymagające nowych inwestycji w infrastrukturę, które muszą być zrealizowane w ciągu najbliższych trzech lat;
- c) w przypadku gazu ziemnego zawiera kompleksowe i szczegółowe informacje o infrastrukturze, która może zostać lub zostanie wycofana z eksploatacji;
- d) w przypadku wodoru zawiera kompleksowe i szczegółowe informacje o infrastrukturze, która może zostać lub zostanie przekształcona na potrzeby przesyłu wodoru, w szczególności w celu dostarczania wodoru odbiorcom końcowym w sektorach trudnych do dekarbonizacji, z uwzględnieniem potencjału redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej i racjonalności pod względem kosztów w odniesieniu do innych wariantów;
- e) określa ramy czasowe dla wszystkich projektów w zakresie inwestycji i wycofania z eksploatacji;
- f) opiera się na wspólnym scenariuszu opracowywanym co dwa lata w gronie odpowiednich operatorów infrastruktury, obejmującym odpowiednich operatorów systemów dystrybucyjnych co najmniej z obszarów gazu ziemnego, wodoru, energii elektrycznej, a w stosownych przypadkach, z obszaru systemów ciepłowniczych;
- g) w przypadku gazu ziemnego jest spójny z wynikami wspólnych i krajowych ocen ryzyka zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938;
- h) jest zgodny ze zintegrowanym krajowym planem w zakresie energii i klimatu oraz jego aktualizacjami, uwzględnia aktualną sytuację przedstawioną w zintegrowanych sprawozdaniach w dziedzinie energii i klimatu przedkładanymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999, jest spójny z celami ustanowionymi dyrektywą (UE) 2018/2001 i wspiera realizację celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 i art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119;

- i) jest spójny – w stosownych przypadkach – z ogólnounijnym dziesięcioletnim planem rozwoju sieci w odniesieniu do gazu ziemnego, o którym mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2024/1789 i ogólnounijnym dziesięcioletnim planem rozwoju sieci w odniesieniu do wodoru, o którym mowa w art. 60 tego rozporządzenia;
- j) uwzględnia plan rozwoju dystrybucyjnej sieci wodorowej, o którym mowa w art. 56 i plany w zakresie wycofania z eksploatacji sieci gazu ziemnego, o których mowa w art. 57.

Wspólne scenariusze, o których mowa w akapicie pierwszym lit. f), opierają się na rozsądnych założeniach dotyczących rozwoju produkcji, dostaw i zużycia, w szczególności w zakresie potrzeb sektorów trudnych do dekarbonizacji, z uwzględnieniem potencjału redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej i racjonalności pod względem kosztów w odniesieniu do innych wariantów oraz uwzględniają rozwiązania po stronie popytu niewymagające nowych inwestycji w infrastrukturę. Uwzględniają one również wymianę transgraniczną, w tym z państwami trzecimi, oraz rolę magazynowania wodoru i integracji terminali wodorowych. Operatorzy infrastruktury przeprowadzają szeroko zakrojone konsultacje na temat takich scenariuszy otwarte dla odpowiednich zainteresowanych stron, w tym dla operatorów systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego i energii elektrycznej, operatorów dystrybucyjnych sieci wodorowych, stowarzyszeń działających na rynkach energii elektrycznej, gazu ziemnego i wodoru, ogrzewania i chłodzenia, przedsiębiorstw zajmujących się dostawami i produkcją, niezależnych koncentраторów, operatorów właściwych do reagowania na zapotrzebowanie, organizacji zajmujących się rozwiązaniami w zakresie efektywności energetycznej, stowarzyszeń konsumentów energii oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Konsultacje prowadzi się na wczesnym etapie przed opracowaniem dziesięcioletniego planu rozwoju sieci – w sposób otwarty, inkluzywny i przejrzysty. Wszystkie dokumenty dostarczone przez operatorów infrastruktury w celu ułatwienia konsultacji podaje się do wiadomości publicznej, podobnie jak wyniki konsultacji z zainteresowanymi stronami. Odpowiednią stroną aktualizuje się terminowo po udostępnieniu tych dokumentów, tak by odpowiednie zainteresowane strony zostały wystarczająco poinformowane w stopniu umożliwiającym im efektywny udział w konsultacjach.

Wspólne scenariusze, o których mowa w akapicie pierwszym lit. f) niniejszego ustępu, muszą być zgodne z ogólnounijnymi scenariuszami przewidzianymi w art. 12 rozporządzenia (UE) 2022/869 i ze zintegrowanym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu oraz jego aktualizacjami przewidzianymi w rozporządzeniu (UE) 2018/1999, a także wspierać cel neutralności klimatycznej określony w art. 2 ust. 1 i art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119. Takie wspólne scenariusze są zatwierdzane przez właściwy organ krajowy. Europejski Naukowy Komitet Doradczy ds. Zmiany Klimatu ustanowiony na podstawie art. 10a rozporządzenia (WE) nr 401/2009 może z własnej inicjatywy wydać opinię na temat zgodności wspólnych scenariuszy z unijnymi celami w dziedzinie energii i klimatu na rok 2030 i z celem polegającym na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. Opinia ta musi być uwzględniona przez właściwy organ krajowy.

3. Przy opracowywaniu dziesięcioletnich planów rozwoju sieci operator systemu przesyłowego oraz operator sieci przesyłowej wodorowej w pełni uwzględniają potencjał rozwiązań alternatywnych do rozbudowy systemu, np. wykorzystanie odpowiedzi odbioru, oraz przewidywane zużycie w efekcie zastosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” zgodnie z art. 27 dyrektywy (UE) 2023/1791, handel z innymi krajami i ogólnounijne plany rozwoju sieci. Mając na uwadze integrację systemu energetycznego, operator systemu przesyłowego i operator sieci przesyłowej wodorowej oceniają, w miarę możliwości, w jaki sposób zaspokoić potrzebę występującą w ramach całych systemów energii elektrycznej, w stosownych przypadkach systemów ciepłowniczych oraz systemów gazu ziemnego i wodoru, z uwzględnieniem informacji dotyczących optymalnej lokalizacji i rozmiaru aktywów w zakresie magazynowania energii i przetwarzania energii elektrycznej w gaz, a także na temat wspólnej lokalizacji produkcji i wykorzystania wodoru. Operator sieci przesyłowej wodorowej podaje informacje na temat lokalizacji odbiorców końcowych w sektorach trudnych do dekarbonizacji z myślą o ukierunkowaniu stosowania wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego w tych sektorach.

4. Organ regulacyjny konsultuje się w sprawie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci ze wszystkimi obecnymi lub potencjalnymi użytkownikami systemu w sposób otwarty i przejrzysty. Od osób lub przedsiębiorstw, które twierdzą, że są potencjalnymi użytkownikami systemu, można wymagać uzasadnienia tych twierdzeń. Organ regulacyjny podaje do publicznej wiadomości wyniki procesu konsultacji, w tym ewentualne potrzeby inwestycyjne, potrzeby w zakresie wycofania aktywów z eksploatacji oraz rozwiązań po stronie popytu niewymagających nowych inwestycji w infrastrukturę.

5. Organ regulacyjny bada, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci jest zgodny z ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, czy obejmuje wszystkie potrzeby inwestycyjne określone w procesie konsultacji oraz, w stosownych przypadkach, czy jest spójny z najnowszą ogólnounijną symulacją scenariuszy zakłócenia dostaw przeprowadzoną przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSO gazu) zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938, z regionalnymi i krajowymi ocenami ryzyka zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938, a także z niewiązującymi ogólnounijnymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci o zasięgu unijnym („ogólnounijne plany rozwoju sieci”), o których mowa w art. 30 ust. 1, lit. b) rozporządzenia (UE) 2019/943, jak również, czy jest zgodny z art. 32 i art. 60 rozporządzenia (UE) 2024/1789. Jeżeli pojawiają się jakiegokolwiek wątpliwości co do spójności z ogólnounijnym planem rozwoju sieci, organ regulacyjny konsultuje się z ACER. Organ regulacyjny może zwrócić się do operatora systemu przesyłowego, aby zmienił swój dziesięcioletni plan rozwoju sieci.

Właściwe organy krajowe oceniają, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci jest spójny z celem w neutralności klimatycznej określonym w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119, z krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu i z jego aktualizacjami oraz ze zintegrowanymi sprawozdaniami w dziedzinie energii i klimatu przedkładanymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999, oraz – w przypadku niespójności – mogą przedstawić organowi regulacyjnemu uzasadnioną opinię opisującą przedmiotową niespójność, która to opinia musi zostać należycie uwzględniona.

6. Organ regulacyjny monitoruje i ocenia wdrażanie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci.

7. W przypadku gdy niezależny operator systemu lub niezależny operator przesyłu lub zintegrowany operator sieci przesyłowej wodorowej lub niezależny operator sieci przesyłowej wodorowej – z przyczyn innych niż nadrzędne przyczyny niezależne od niego – nie zrealizują inwestycji, która – zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci – miała być zrealizowana w ciągu najbliższych trzech lat, państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny został zobowiązany do podjęcia co najmniej jednego z następujących środków w celu zapewnienia realizacji danej inwestycji, jeżeli inwestycja ta jest w dalszym ciągu istotna w oparciu o najnowszy dziesięcioletni plan rozwoju sieci:

- a) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowej wodorowej do zrealizowania danej inwestycji;
- b) zorganizowanie otwartej dla wszystkich inwestorów procedury przetargowej na daną inwestycję;
- c) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowej wodorowej do zaakceptowania podwyższenia kapitału, aby sfinansować niezbędną inwestycję i umożliwić niezależnym inwestorom udział w kapitale.

W przypadku gdy organ regulacyjny wykonuje swoje uprawnienia na podstawie lit. b) akapitu pierwszego, może on zobowiązać operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowej wodorowej do zaakceptowania jednego lub większej liczby poniższych warunków:

- a) finansowania przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- b) budowy, przekształcenia lub wycofania z eksploatacji przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- c) samodzielnej budowy odpowiedniego składnika aktywów;
- d) samodzielnej eksploatacji odpowiedniego składnika aktywów.

Operator systemu przesyłowego lub operator sieci przesyłowej wodorowej udziela inwestorom wszystkich informacji niezbędnych do realizacji inwestycji, przyłącza nowe aktywa do systemu przesyłowego lub do sieci przesyłowej wodorowej oraz ogólnie dokłada wszelkich starań, aby ułatwić realizację projektu tej inwestycji.

Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.

8. W przypadku gdy organ regulacyjny wykonywał swoje uprawnienia na podstawie ust. 7, odpowiednie taryfy dostępu do sieci określone lub zatwierdzone przez organ regulacyjny uwzględniają koszty danej inwestycji.

Artykuł 56

Plan rozwoju dystrybucyjnej sieci wodorowej

1. Operatorzy dystrybucyjnych sieci wodorowych co cztery lata przekazują organowi regulacyjnemu plan przedstawiający infrastrukturę sieci wodorowych, którą zamierzają rozwijać. Plan ten opracowuje się w ścisłej współpracy z operatorami systemów dystrybucyjnych w odniesieniu do gazu ziemnego i energii elektrycznej, a także, w stosownych przypadkach, z operatorami systemów ciepłowniczych i chłodniczych, w celu zapewnienia skutecznej integracji systemu energetycznego i przy uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii wyrażonych przez tych operatorów. Państwa członkowskie mogą zezwolić operatorom dystrybucyjnych sieci wodorowych – zgodnie z niniejszym artykułem i operatorom systemów dystrybucyjnych – zgodnie z art. 57, którzy prowadzą działalność w tym samym regionie, na opracowanie wspólnego planu.

Państwa członkowskie zezwalające na jeden wspólny plan zapewniają wystarczającą przejrzystość tego planu i umożliwiającą jednoznaczne wskazanie objętych tym planem szczególnych potrzeb sektora gazu ziemnego oraz szczególnych potrzeb sektora wodoru. Należy przeprowadzić odrębne modelowanie dla każdego nośnika energii, z przygotowaniem osobnych rozdziałów przedstawiających mapy sieci w odniesieniu do gazu ziemnego i mapy sieci w odniesieniu do wodoru.

Państwa członkowskie, w których przygotowuje się odrębne plany w odniesieniu do gazu ziemnego i w odniesieniu do wodoru zapewniają ścisłą współpracę między operatorami systemu dystrybucyjnego i operatorami dystrybucyjnej sieci wodorowej w sytuacjach, w których konieczne jest podjęcie decyzji w celu zapewnienia efektywności systemu z uwzględnieniem wszystkich nośników energii, na przykład decyzji dotyczących przekształcenia infrastruktury.

2. W szczególności plan rozwoju dystrybucyjnej sieci wodorowej:

- a) obejmuje informacje na temat potrzeb w zakresie zdolności, zarówno pod względem wolumenu, jak i czasu, wynegocjowanych między użytkownikami dystrybucyjnych sieci wodorowych a operatorami dystrybucyjnych sieci wodorowych, na temat dostaw wodoru oraz na temat potrzeb w zakresie zdolności, zarówno pod względem wolumenu, jak i czasu, istniejących i potencjalnych przyszłych odbiorców końcowych, którym trudno jest obniżyć emisje, z uwzględnieniem potencjału redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej i racjonalności pod względem kosztów w odniesieniu do innych wariantów oraz lokalizacji tych odbiorców końcowych z myślą o ukierunkowaniu stosowania wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego w tych sektorach;
- b) uwzględnia plany w zakresie ogrzewania i chłodzenia ustanowionych zgodnie z art. 25 ust. 6 dyrektywy (UE) 2023/1791 oraz zapotrzebowania w sektorach nieobjętych planami w zakresie ogrzewania i chłodzenia oraz ocenia, w jaki sposób przestrzegana jest – zgodnie z art. 27 tej dyrektywy – zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” przy analizowaniu rozbudowy dystrybucyjnych sieci wodorowych w sektorach, w których dostępne są bardziej energooszczędne alternatywy;
- c) obejmuje informacje dotyczące zakresu, w jakim zaadaptowane rurociągi gazu ziemnego będą wykorzystywane do transportu wodoru, a także zakresu, w jakim takie przekształcenie jest konieczne do zaspokojenia potrzeb w zakresie zdolności określonych zgodnie z lit. a);
- d) opiera się na procesie konsultacji, który jest otwarty dla odpowiednich zainteresowanych stron, aby umożliwić im wczesne i efektywne uczestnictwo w procesie planowania, w tym dostarczanie i wymianę wszystkich istotnych informacji;
- e) jest publikowany na stronie internetowej operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej wraz z wynikami konsultacji z zainteresowanymi stronami i przedkładany organowi regulacyjnemu wraz z wynikami przedmiotowych konsultacji. Ta strona internetowa musi być regularnie aktualizowana, tak by odpowiednie zainteresowane strony zostały wystarczająco poinformowane w stopniu umożliwiającym im efektywny udział w konsultacjach;
- f) jest zgodny ze zintegrowanym krajowym planem w zakresie energii i klimatu oraz jego aktualizacjami i ze zintegrowanymi sprawozdaniami w dziedzinie energii i klimatu przedłożonymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 i wspiera realizację celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119;
- g) jest spójny z ogólnounijnym planem rozwoju sieci w odniesieniu do wodoru, o którym mowa w art. 60 rozporządzenia (UE) 2024/1789 i z krajowymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci opracowanymi zgodnie z art. 55 niniejszej dyrektywy.

3. Operatorzy dystrybucyjnych sieci wodorowych dokonują wymiany z innymi operatorami sieci wodorowych, w tym – w przypadku istnienia połączenia bezpośredniego – z operatorami sieci wodorowych w sąsiadujących państwach członkowskich, wszystkich istotnych informacji potrzebnych do opracowania planu.

4. Organ regulacyjny ocenia, czy plan dotyczące dystrybucyjnych sieci wodorowych jest zgodny z ust. 1 niniejszego artykułu. Organ regulacyjny analizuje plan i może zwrócić się o wprowadzenie w nim zmian na podstawie oceny. W ramach tej analizy bierze pod uwagę ogólną potrzebę istnienia sieci wodorowej pod względem energetycznym i ekonomicznym, a także wspólny scenariusz ramowy opracowany zgodnie z art. 55 ust. 2 lit. f). W przypadku planów przedłożonych w odniesieniu do sieci wodorowych korzystających z odstępstwa zgodnie z art. 51 lub art. 52 organ regulacyjny może odstąpić od analizy takiego planu i przedstawiania zaleceń dotyczących zmian.

5. Organ regulacyjny bierze pod uwagę analizę planu przy zatwierdzaniu opłat specjalnych w rozumieniu art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1789.

6. Do dnia 31 grudnia 2032 r. i bez uszczerbku dla uprawnień organu regulacyjnego dotyczących nadzoru nad zasadami dostępu do sieci państwa członkowskie mogą powierzyć innemu właściwemu organowi zadanie przeanalizowania planu i przedstawienia zaleceń dotyczących zmian w przedłożonym przez operatora dystrybucyjnej sieci wodorowej planie w celu zapewnienia spójności ze zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu i ich aktualizacjami.

7. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1–5 niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o stosowaniu wobec operatorów dystrybucyjnych sieci wodorowych wymogów określonych w art. 55 od dnia 4 sierpnia 2024 r.

Artykuł 57

Plany w zakresie wycofania sieci z eksploatacji przygotowywane przez operatorów systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów dystrybucyjnych opracowywali plany w zakresie wycofania sieci z eksploatacji, w sytuacjach gdy spodziewane jest zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny powodujące konieczność wycofania z eksploatacji dystrybucyjnych sieci gazu ziemnego lub ich części. Takie plany opracowuje się w ścisłej współpracy z operatorami dystrybucyjnych sieci wodorowych, operatorami systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej oraz operatorami systemów ciepłowniczych i chłodniczych, z zapewnieniem skutecznej integracji systemu energetycznego i odzwierciedleniem zmniejszonego stosowania gazu ziemnego do ogrzewania i chłodzenia budynków, w przypadku gdy dostępne są bardziej energooszczędne i racjonalne pod względem kosztów rozwiązania alternatywne. Państwa członkowskie mogą zezwolić operatorom systemów dystrybucyjnych – zgodnie z niniejszym artykułem i operatorom dystrybucyjnych sieci wodorowych – zgodnie z art. 56, którzy prowadzą działalność w tym samym regionie, na opracowanie wspólnego planu, jeżeli przekształcenie ma obejmować części infrastruktury gazu ziemnego. Państwa członkowskie, które zezwalają na jeden wspólny plan zapewniają, by był on wystarczająco przejrzysty i jasno wskazywał objęte tym planem szczególne potrzeby sektora gazu ziemnego oraz szczególne potrzeby sektora wodoru. W stosownych przypadkach, należy przeprowadzić odrębne modelowanie dla każdego nośnika energii, z przygotowaniem osobnych rozdziałów przedstawiających mapy sieci w odniesieniu do gazu ziemnego i mapy sieci w odniesieniu do wodoru.

Państwa członkowskie, w których przygotowuje się odrębne plany dla gazu ziemnego i dla wodoru zapewniają ścisłą współpracę między operatorami systemu dystrybucyjnego i operatorami dystrybucyjnej sieci wodorowej w sytuacjach, w których konieczne jest podjęcie decyzji w celu zapewnienia efektywności systemu z uwzględnieniem wszystkich nośników energii, na przykład decyzji dotyczących przekształcenia infrastruktury.

2. Plany w zakresie wycofania sieci dystrybucyjnej z eksploatacji muszą być zgodne z co najmniej z następującymi zasadami:

- a) plany te opierają się na planach dotyczących ogrzewania i chłodzenia opracowanych zgodnie z art. 25. ust. 6 dyrektywy (UE) 2023/1791 i należyście uwzględniają zapotrzebowanie sektorów nieobjętych planami w zakresie ogrzewania i chłodzenia;
- b) plany te opierają się na rozsądnych założeniach dotyczących rozwoju produkcji, zatłaczania i dostaw gazu ziemnego, w tym biometanu, z jednej strony, i zużycia gazu ziemnego we wszystkich sektorach na poziomie dystrybucji, z drugiej strony;
- c) operatorzy systemów dystrybucyjnych identyfikują wymagane dostosowania infrastruktury, przy czym priorytetowo traktuje się rozwiązania po stronie popytu niewymagające nowych inwestycji w infrastrukturę, a w planach wskazuje się infrastrukturę, która ma zostać wycofana z eksploatacji, również w celu zapewnienia przejrzystości w odniesieniu do ewentualnego przekształcenia takiej infrastruktury do celów transportu wodoru;
- d) operatorzy systemów dystrybucyjnych przeprowadzają proces konsultacji otwarty dla odpowiednich zainteresowanych stron podczas opracowywania planu, aby umożliwić im wczesne i skuteczne uczestnictwo w procesie planowania, w tym dostarczanie i wymianę wszystkich istotnych informacji; wyniki konsultacji i plan wycofania sieci z eksploatacji są przekazywane odpowiedniemu organowi krajowemu;
- e) plany i wyniki konsultacji z zainteresowanymi stronami są publikowane na stronach internetowych operatorów systemów dystrybucyjnych, a strony te są regularnie aktualizowane w celu zapewnienia, aby odpowiednie zainteresowane strony zostały wystarczająco poinformowane w stopniu umożliwiającym im efektywny udział w konsultacjach;
- f) plany są aktualizowane co najmniej raz na cztery lata w oparciu o najnowsze prognozy na temat zapotrzebowania na gaz ziemny i dostaw tego gazu w danym regionie i obejmują okres dziesięciu lat;
- g) operatorzy systemów dystrybucyjnych aktywni w tym samym regionie mogą opracować jeden wspólny plan wycofania sieci z eksploatacji;
- h) plany te są spójne z ogólnounijnym planem rozwoju sieci w odniesieniu do gazu ziemnego, o którym mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2024/1789 i z krajowymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci opracowanymi zgodnie z art. 55 niniejszej dyrektywy;

- i) plany te są spójne ze zintegrowanym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu danego państwa członkowskiego, zintegrowanym krajowym sprawozdaniem z postępów w dziedzinie energii i klimatu oraz z długoterminową strategią przedłożoną zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 i wspierają cel neutralności klimatycznej określony w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119.
3. Odpowiednie organy krajowe oceniają, czy plany w zakresie wycofania sieci dystrybucyjnej z eksploatacji są zgodne z zasadami ustanowionymi w ust. 2. Zatwierdzają lub odrzucają taki plan i mogą wymagać wprowadzenia do niego zmian.
4. Opracowanie planów w zakresie wycofania sieci dystrybucyjnej z eksploatacji ułatwia ochronę odbiorców końcowych zgodnie z art. 13, a także uwzględnia ich prawa zgodnie z art. 38 ust. 6.
5. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu obowiązków wymienionych w ust. 1–4 wobec operatorów systemów dystrybucyjnych, które do dnia 4 sierpnia 2024 r. obsługują mniej niż 45 000 przyłączonych odbiorców. W przypadku gdy operatorzy systemów dystrybucyjnych są zwolnieni z obowiązku przedłożenia planu wycofania sieci dystrybucyjnej z eksploatacji, informują oni organ regulacyjny o wycofaniu takiej sieci lub jej części z eksploatacji.
6. W przypadku gdy niektóre części dystrybucyjnej sieci gazu ziemnego mogą wymagać wycofania z eksploatacji przed końcem ich pierwotnie przewidzianego cyklu życia, organ regulacyjny ustanawia wytyczne dotyczące strukturalnego podejścia do amortyzacji takich aktywów i ustalania taryf zgodnie z art. 78 ust. 7. Opracowując takie wytyczne, organy regulacyjne konsultują się z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w szczególności z operatorami systemów dystrybucyjnych i organami ochrony konsumentów.

Artykuł 58

Oplaty i koszty za przyłączenie dla instalacji do produkcji biometanu

1. Państwa członkowskie zapewniają sprzyjające ramy regulacyjne dla instalacji do produkcji biometanu w odniesieniu do opłat za przyłączenie i kosztów wynikających z przyłączenia tych instalacji do sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych. Takie ramy regulacyjne zapewniają, aby:
 - a) opłaty za przyłączenie i koszty uwzględniały zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” mającą zastosowanie do rozwoju sieci zgodnie z art. 3 i art. 27 ust. 2 dyrektywy (UE) 2023/1791;
 - b) opłaty za przyłączenie i koszty były publikowane w ramach procedur przyłączania nowych instalacji wytwarzania gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych do systemów przesyłowych i dystrybucyjnych ustanowionych w art. 41 i 45 niniejszej dyrektywy oraz zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy (UE) 2018/2001;
 - c) uwzględnione były zasady przejrzystości i niedyskryminacji, potrzeba stabilnych ram finansowych dla istniejących inwestycji, postępy we wprowadzaniu gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych w odnośnych państwach członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, istnienie alternatywnych mechanizmów wsparcia na rzecz zwiększania wykorzystywania gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych.
2. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf lub metodologii, które mają być stosowane przez operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów dystrybucyjnych, organy regulacyjne mogą uwzględnić poniesione przez tych operatorów koszty i inwestycje dokonane przez nich w celu wypełnienia ich obowiązków, które nie zostały bezpośrednio odzyskane w postaci kosztów za przyłączenie i opłat, o ile nakłady te odpowiadają nakładowi ponoszonym przez efektywnego i porównywalnego pod względem strukturalnym operatora podlegającego regulacji.

Artykuł 59

Finansowanie transgranicznej infrastruktury wodoru

1. W przypadku gdy państwa członkowskie stosują system regulowanego dostępu stron trzecich do przesyłowych sieci wodorowych na podstawie art. 35 ust. 1 oraz w przypadku gdy projekt wodorowego połączenia wzajemnego nie jest projektem będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania, o którym mowa w rozdziale II i w pkt 3 załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869⁽⁴⁹⁾ operatorzy sąsiednich sieci przesyłowych wodorowych, na które ma wpływ ten projekt, ponoszą koszty projektu i mogą uwzględnić je w swoich odpowiednich systemach taryfowych, z zastrzeżeniem uzyskania zgody organu regulacyjnego. Jeśli operatorzy sieci przesyłowych

⁽⁴⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektywy 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45).

wodorowych stwierdzą znaczącą rozbieżność między korzyściami a kosztami, mogą stworzyć plan projektu uwzględniający wniosek o transgraniczną alokację kosztów, i przekazać go wspólnie odpowiednim organom regulacyjnym w celu wspólnego zatwierdzenia.

2. W przypadkach gdy operatorzy sieci przesyłowych wodorowych przedkładają plan projektu zgodnie z ust. 1, planowi temu i wnioskowi o transgraniczną alokację kosztów towarzyszy odnośnica do konkretnego projektu analiza kosztów i korzyści, uwzględniająca korzyści wykraczające poza granice zainteresowanych państw członkowskich, a także biznesplan oceniający opłacalność projektu, który obejmuje wybrany wariant finansowania i określa, czy zainteresowani operatorzy sieci przesyłowych wodorowych zgadzają się na uzasadniony wniosek dotyczący transgranicznej alokacji kosztów.

Po konsultacji z operatorami sieci przesyłowych wodorowych odnośne organy regulacyjne podejmują wspólną decyzję w sprawie alokacji kosztów inwestycji, które ma ponieść każdy operator sieci przesyłowej wodorowej na rzecz projektu.

3. Od dnia 1 stycznia 2033 r. wszyscy zainteresowani operatorzy sieci przesyłowych wodorowych negocjują system rekompensat finansowych w celu zapewnienia finansowania transgranicznej infrastruktury wodoru, jeżeli nie pobiera się taryf za dostęp do sieci przesyłowych wodorowych w punktach połączenia międzysystemowego między państwami członkowskimi zgodnie z art. 7 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1789. Opracowując ten system, operatorzy sieci przesyłowych wodorowych prowadzą szeroko zakrojony proces konsultacji z udziałem wszystkich odpowiednich uczestników rynku.

4. Zainteresowani operatorzy sieci przesyłowych wodorowych uzgadniają system rekompensat finansowych do dnia 31 grudnia 2035 r. oraz przedkładają go odnośnym organom regulacyjnym do wspólnego zatwierdzenia. Jeżeli w tym terminie nie uda się osiągnąć porozumienia, odnośne organy regulacyjne podejmują wspólnie decyzję w terminie dwóch lat. Jeżeli odnośne organy regulacyjne nie osiągną wspólnego porozumienia w terminie dwóch lat, ACER podejmuje decyzję w procedurze określonej w art. 6 ust. 10 rozporządzenia (UE) 2019/942.

5. System rekompensat finansowych wdraża się zgodnie z art. 78 ust. 1 lit. c).

6. Przy przejściu na system rekompensat finansowych, wprowadzony mechanizm tych rekompensat nie może naruszać obowiązujących umów dotyczących zdolności.

7. Dodatkowe informacje potrzebne do wdrożenia procesu określonego w niniejszym artykule, z uwzględnieniem wymaganych procesów i terminów, procesu przeglądu i, w razie konieczności, zmiany systemu rekompensat finansowych, umożliwiające uwzględnienie stopniowych zmian taryf i rozwoju sieci wodorowych, zostaną określone w kodeksie sieci ustanowionym zgodnie z art. 72 rozporządzenia (UE) 2024/1789.

ROZDZIAŁ IX

ROZDZIAŁ OPERATORÓW SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH ORAZ OPERATORÓW SIECI PRZESYŁOWYCH WODOROWYCH

Sekcja 1

Rozdział własnościowy

Artykuł 60

Rozdział systemów przesyłowych i operatorów systemów przesyłowych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby:

a) każde przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego działało jako operator systemu przesyłowego;

b) ta sama osoba nie była uprawniona:

(i) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego; ani

- (ii) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw;
 - c) ta sama osoba nie była uprawniona do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu ani organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw;
 - d) ta sama osoba nie była uprawniona do pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, zarówno przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, jak i operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego.
2. Prawa, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c), obejmują w szczególności:
- a) prawo do wykonywania prawa głosu;
 - b) prawo do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji prawnej przedsiębiorstwa; lub
 - c) posiadanie pakietu większościowego.
3. Do celów ust. 1 lit. b), termin „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw” jest rozumiane jako obejmujące „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie wytwarzania lub dostaw” w rozumieniu dyrektywy (UE) 2019/944, a pojęcia „operator systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” są rozumiane jako obejmujące „operatora systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” w rozumieniu tej dyrektywy.
4. Obowiązek określony w ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu uważa się za spełniony w sytuacji, gdy dwa lub większa liczba przedsiębiorstw będących właścicielami systemów przesyłowych utworzyły wspólne przedsięwzięcie pełniące funkcję operatora systemu przesyłowego w dwóch lub większej liczbie państw członkowskich dla danych systemów przesyłowych. Żadne inne przedsiębiorstwo nie może być częścią tego wspólnego przedsięwzięcia, o ile nie zostało ono zatwierdzone na podstawie art. 61 jako niezależny operator systemu lub jako niezależny operator przesyłu do celów sekcji 3.
5. Do celów wdrożenia niniejszego artykułu, jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 lit. b), c) i d) jest państwem członkowskim lub innym podmiotem publicznym, nie uznaje się za tę samą osobę dwóch oddzielnych podmiotów publicznych sprawujących kontrolę nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, z jednej strony, oraz nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, z drugiej strony.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, o których mowa w art. 40, będących w posiadaniu operatora systemu przesyłowego, który był częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, ani personelu takiego operatora systemu przesyłowego, nie przekazywano ani nie przenoszono do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw.
7. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, przebiegającej między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1.

W takim przypadku państwa członkowskie, których to dotyczy:

- a) wyznaczają niezależnego operatora systemu zgodnie z art. 61; lub
- b) stosują się do przepisów sekcji 3.

8. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz istnieją rozwiązania gwarantujące skuteczniejszą niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu.

W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, przebiegającej między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz istnieją rozwiązania gwarantujące skuteczniejszą niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3, to państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu.

9. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego na podstawie ust. 8 niniejszego artykułu, musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w art. 71 ust. 4, 5 i 6 niniejszej dyrektywy oraz w art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789. Następnie Komisja sprawdza, czy istniejące rozwiązania w sposób wyraźny gwarantują bardziej skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3.

10. W żadnym wypadku przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo będącemu właścicielem systemu przesyłowego nie uniemożliwia się podejmowania kroków zmierzających do zastosowania się do ust. 1.

11. Przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą w żadnym wypadku sprawować bezpośrednio ani pośrednio kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem wydzielonych operatorów systemów przesyłowych w państwie członkowskim, które stosuje przepisy ust. 1.

Sekcja 2

Niezależni operatorzy systemów

Artykuł 61

Niezależni operatorzy systemów

1. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu art. 60 ust. 1 i wyznaczeniu niezależnego operatora systemu na wniosek właściciela systemu przesyłowego.

W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, znajdującej się na odcinku między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, to państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu art. 60 ust. 1 i wyznaczeniu niezależnego operatora systemu na wniosek właściciela systemu przesyłowego.

Wyznaczenie niezależnego operatora systemu podlega zatwierdzeniu przez Komisję.

2. Państwo członkowskie może zatwierdzić i wyznaczyć niezależnego operatora systemu jedynie w przypadku gdy:

- a) kandydat na operatora wykazał, że spełnia wymogi art. 60 ust. 1 lit. b), c) i d);
- b) kandydat na operatora wykazał, że dysponuje wymaganymi zasobami finansowymi, technicznymi, fizycznymi i kadrowymi, aby wykonywać swoje zadania na podstawie art. 39;
- c) kandydat na operatora zobowiązał się do zastosowania się do dziesięcioletniego planu rozwoju sieci monitorowanego przez organ regulacyjny;
- d) właściciel systemu przesyłowego wykazał zdolność do wypełnienia swoich obowiązków na podstawie ust. 5; w tym celu przekazuje on wszelkie projekty umów z przedsiębiorstwem kandydującym oraz z każdym innym właściwym podmiotem;
- e) kandydat na operatora wykazał zdolność do wykonywania swoich obowiązków na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1789, w tym obowiązku współpracy operatorów systemów przesyłowych na poziomie europejskim i regionalnym.

3. Przedsiębiorstwa, które uzyskały certyfikację od organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 72 oraz ust. 2 niniejszego artykułu, są zatwierdzane i wyznaczane przez państwa członkowskie jako niezależni operatorzy systemów przesyłowych. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 71 niniejszej dyrektywy oraz w art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789 lub w art. 72 niniejszej dyrektywy.

4. Każdy niezależny operator systemu jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim i zarządzanie takim dostępem, w tym również za pobieranie opłat za dostęp i opłat ograniczeniowych, za eksploatację, utrzymywanie oraz rozbudowę systemu przesyłowego oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania za pomocą planowania inwestycyjnego. Podczas rozbudowy systemu przesyłowego niezależny operator systemu odpowiedzialny jest za planowanie, w tym również za procedurę udzielania zezwoleń, budowę i oddawanie do eksploatacji nowej infrastruktury. W tym celu niezależny operator systemu działa jako operator systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Właściciel systemu przesyłowego nie jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim ani za zarządzanie takim dostępem, ani za planowanie inwestycyjne.

5. W przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu, właściciel systemu przesyłowego:
- zapewnia wszelką stosowną współpracę i wsparcie niezależnemu operatorowi systemu w celu wykonywania jego zadań, w tym w szczególności wszelkie stosowne informacje;
 - finansuje inwestycje przewidziane przez niezależnego operatora systemu i zatwierdzone przez organ regulacyjny lub wyraża zgodę na ich finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu. Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Przed takim zatwierdzeniem finansowania organ regulacyjny konsultuje się z właścicielem systemu przesyłowego oraz z innymi zainteresowanymi stronami;
 - zapewnia pokrycie odpowiedzialności związanej z aktywami sieci, z wyłączeniem odpowiedzialności związanej z zadaniami niezależnego operatora systemu;
 - udziela gwarancji w celu ułatwienia finansowania wszelkiej rozbudowy sieci z wyjątkiem tych inwestycji, w których przypadku wydał zgodę z lit. b) zgodę na finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu.
6. W ścisłej współpracy z organem regulacyjnym, właściwemu krajowemu organowi ochrony konkurencji przysznaje się wszelkie stosowne uprawnienia do skutecznego monitorowania wypełniania przez właściciela systemu przesyłowego jego obowiązków na podstawie ust. 5.

Artykuł 62

Rozdział właścicieli systemu przesyłowego, właścicieli sieci przesyłowej wodorowej, operatorów systemu magazynowania gazu ziemnego i operatorów magazynowania wodoru

1. Właściciele systemu przesyłowego i właściciele sieci przesyłowej wodorowej – w przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu lub niezależny operator sieci przesyłowej wodorowej – oraz operatorzy systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatorzy magazynowania wodoru, którzy są częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, muszą być niezależni, co najmniej w zakresie swojej formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji, od wszelkich innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją, transportem i magazynowaniem gazu ziemnego i wodoru.

Niniejszy artykuł stosuje się jedynie do instalacji magazynowych gazu ziemnego, które są niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców zgodnie z art. 33.

2. W celu zapewnienia niezależności właściciela systemu przesyłowego lub sieci przesyłowej wodorowej i operatora systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatora instalacji magazynowania wodoru, o których mowa w ust. 1, stosuje się następujące kryteria minimalne:

- osoby, które są odpowiedzialne za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego lub sieci przesyłowej wodorowej i operatorem systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatorem magazynowania wodoru, nie uczestniczą w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego bezpośrednio lub pośrednio za bieżącą działalność w zakresie produkcji i dostaw gazu ziemnego i wodoru;
- podjęte zostają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego lub sieci przesyłowej wodorowej i operatorem systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatorem magazynowania wodoru były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;
- operator systemu magazynowania gazu ziemnego lub operator magazynowania wodoru posiada skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy instalacji magazynowych. Nie wyklucza to istnienia odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 78 ust. 7. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatora magazynowania wodoru oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierystemu na wydawanie poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji instalacji magazynowych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub jakiegokolwiek innego równoważnego instrumentu;

- d) właściciel systemu przesyłowego lub właściciel sieci przesyłowej wodorowej i operator systemu magazynowania gazu ziemnego lub operator magazynowania wodoru ustanawiają program zgodności, który określa środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewniają odpowiednie monitorowanie jego przestrzegania. W programie zgodności określa się również szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tych celów. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu roczne sprawozdanie przedstawiające podjęte środki; sprawozdanie to jest publikowane.
3. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 90 uzupełniających niniejszą dyrektywę, aby ustanowić wytyczne w celu zapewnienia pełnego i rzeczywistego przestrzegania ust. 2 niniejszego artykułu przez właściciela systemu przesyłowego lub sieci przesyłowej wodorowej i operatora systemu magazynowania gazu ziemnego lub operatora magazynowania wodoru.

Sekcja 3

Niezależni operatorzy przesyłu

Artykuł 63

Aktywa, urządzenia, pracownicy i tożsamość

1. Operatorzy systemów przesyłowych mają do dyspozycji wszelkie zasoby ludzkie, techniczne, fizyczne i finansowe niezbędne do wypełniania ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy i do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu ziemnego, w szczególności:
- a) aktywa, które są niezbędne do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu ziemnego, w tym również system przesyłowy, są własnością operatora systemu przesyłowego;
 - b) pracowników niezbędnych do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu ziemnego, w tym do wykonywania wszelkich zadań związanych z zarządzaniem przedsiębiorstwem, zatrudnionych przez operatora systemu przesyłowego;
 - c) wynajęcie pracowników od innych części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz wynajęcie pracowników na rzecz tych części, a także świadczenie usług na rzecz tych części i korzystanie z ich usług są zabronione, jednak operator systemu przesyłowego może świadczyć usługi na rzecz przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, pod warunkiem że:
 - (i) świadczenie tych usług nie wprowadza dyskryminacji między użytkownikami systemu, jest dostępne dla wszystkich użytkowników systemu na tych samych warunkach i nie ogranicza, nie zakłóca ani nie zapobiega konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw;
 - (ii) warunki świadczenia tych usług zostały zatwierdzone przez organ regulacyjny;
 - d) bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na podstawie art. 66, odpowiednie zasoby finansowe na przyszłe inwestycje lub na zastąpienie istniejących aktywów udostępniane są operatorowi systemu przesyłowego we właściwym czasie przez przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, w następstwie stosownego wniosku operatora systemu przesyłowego.
2. Oprócz zadań wymienionych w art. 39, działalność w zakresie przesyłania gazu ziemnego obejmuje co najmniej następujące zadania:
- a) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego i utrzymywanie kontaktów ze stronami trzecimi i z organami regulacyjnymi;
 - b) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego w ENTSO gazu;
 - c) przyznawanie dostępu stronom trzecim bez dyskryminacji poszczególnych użytkowników systemu lub kategorii użytkowników systemu oraz zarządzanie tym dostępem;
 - d) pobieranie wszystkich opłat związanych z systemem przesyłowym, w tym także opłat za dostęp, opłat bilansujących za usługi pomocnicze, takie jak uzdatnianie gazu ziemnego, zakup usług (koszty bilansowania, straty energii);

- e) eksploatacja, utrzymywanie i rozbudowa bezpiecznego, sprawnego i opłacalnego systemu przesyłowego;
 - f) planowanie inwestycyjne zapewniające długoterminową zdolność systemu do zaspokajania uzasadnionego zapotrzebowania i gwarantujące bezpieczeństwo dostaw;
 - g) tworzenie wspólnych przedsięwzięć, w tym również z jednym lub większą liczbą operatorów systemów przesyłowych, giełdami gazu ziemnego i innymi właściwymi uczestnikami rynku w celu tworzenia rynków regionalnych lub ułatwiania procesu liberalizacji;
 - h) wszelką obsługę administracyjno-zarządczą, w tym obsługę prawną, rachunkowość i usługi informatyczne.
3. Operatorzy systemów przesyłowych działają w formie prawnej, o której mowa w załączniku II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132⁽⁵⁰⁾.
4. Operator systemu przesyłowego nie może powodować – w zakresie tożsamości korporacyjnej, komunikacji, marki i obiektów – nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.
5. Operator systemu przesyłowego nie może dzielić systemów ani urządzeń informatycznych, obiektów fizycznych i zabezpieczonych systemów dostępu z żadną częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo ani nie korzysta z usług tych samych konsultantów ani wykonawców zewnętrznych w zakresie systemów i urządzeń informatycznych ani systemów zabezpieczenia dostępu.
6. Rachunkowość operatorów systemów przesyłowych kontrolowana jest przez biegłego rewidenta innego niż biegły rewident kontrolujący rachunkowość przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.

Artykuł 64

Niezależność operatora systemu przesyłowego

1. Bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na podstawie z art. 66, operator systemu przesyłowego posiada:
- a) skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania i rozbudowy systemu przesyłowego;
 - b) uprawnienia do pozyskiwania środków pieniężnych na rynku kapitałowym, w szczególności poprzez zaciąganie pożyczek i podwyższanie kapitału.
2. Operator systemu przesyłowego w każdym przypadku działa tak, aby zapewnić sobie posiadanie zasobów niezbędnych do właściwego i skutecznego prowadzenia działalności przesyłowej oraz rozbudowy i utrzymywania sprawnego, bezpiecznego i opłacalnego systemu przesyłowego.
3. Podmioty zależne przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzące działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji operatora systemu przesyłowego. Operator systemu przesyłowego nie może mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji jakiegokolwiek podmiotu zależnego przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw ani nie może otrzymywać dywidend lub innych korzyści finansowych od tego podmiotu zależnego.
4. Ogólna struktura zarządcza i statut operatora systemu przesyłowego muszą zapewniać skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego zgodnie z niniejszą sekcją. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo nie może określać, bezpośrednio ani pośrednio, zachowań konkurencyjnych operatora systemu przesyłowego w zakresie jego bieżącej działalności oraz zarządzania siecią ani w zakresie działań niezbędnych do przygotowania dziesięcioletniego planu rozwoju sieci opracowywanego zgodnie z art. 55.
5. Wykonując swoje zadania wymienione w art. 39 i art. 63 ust. 2 niniejszej dyrektywy oraz spełniając wymogi art. 6 ust. 1 lit. a), art. 10 ust. 2, 3 i 4, art. 13 ust. 1, art. 17 ust. 1 oraz art. 33 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2024/1789, operatorzy systemów przesyłowych nie dyskryminują poszczególnych osób lub podmiotów, ani nie ograniczają, nie zakłócają ani nie zapobiegają konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw.

⁽⁵⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.U. L 169 z 30.6.2017, s. 46).

6. Wszelkie powiązania handlowe i finansowe między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego, w tym również pożyczki udzielane przez operatora systemu przesyłowego przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo, muszą być zgodne z warunkami rynkowymi. Operator systemu przesyłowego prowadzi szczegółową dokumentację tych powiązań handlowych i finansowych i udostępnia ją na wniosek organowi regulacyjnemu.
7. Operator systemu przesyłowego przedstawia do zatwierdzenia organowi regulacyjnemu wszelkie umowy handlowe i finansowe z przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo.
8. Operator systemu przesyłowego informuje organ regulacyjny o zasobach finansowych, o których mowa w art. 63 ust. 1 lit. d), dostępnych na cel przyszłych inwestycji lub odtworzenia istniejących aktywów.
9. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo powstrzymuje się od wszelkich działań utrudniających operatorowi systemu przesyłowego przestrzeganie jego obowiązków przewidzianych w niniejszej sekcji oraz nie wymaga od operatora systemu przesyłowego uzyskania zgody przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo na wypełnianie tych obowiązków.
10. Przedsiębiorstwo, które uzyskało od organu regulacyjnego certyfikat zgodności z wymogami niniejszej sekcji, jest zatwierdzane i wyznaczone przez dane państwo członkowskie jako operator systemu przesyłowego. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 71 niniejszej dyrektywy oraz w art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789 lub w art. 72 niniejszej dyrektywy.
11. Na podstawie art. 16 i 17 rozporządzenia Komisji (UE) 2015/703 ⁽⁵¹⁾ operator systemu przesyłowego podaje do wiadomości publicznej szczegółowe informacje dotyczące jakości gazu ziemnego transportowanego w jego sieciach.

Artykuł 65

Niezależność pracowników i kierownictwa operatora systemu przesyłowego

1. Decyzje dotyczące powoływania i przedłużania okresu urzędowania, warunków zatrudnienia – w tym również wynagrodzenia i rozwiązywania stosunku pracy – osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego podejmowane są przez organ nadzorujący operatora systemu przesyłowego powoływany zgodnie z art. 66.
2. Organowi regulacyjnemu zgłasza się dane osobowe oraz warunki regulujące kadencję, czas trwania i zakończenie okresu urzędowania osób wyznaczonych przez organ nadzorujący do powoływania lub przedłużania okresu urzędowania jako osoby odpowiedzialne za zarządzanie wykonawcze lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz uzasadnienie jakiegokolwiek proponowanej decyzji zakończenia okresu urzędowania tych osób. Warunki te oraz decyzje, o których mowa w ust. 1, stają się wiążące jedynie w przypadku gdy organ regulacyjny nie zgłosił żadnych zastrzeżeń w terminie trzech tygodni od powiadomienia.

Organ regulacyjny może zgłosić sprzeciw wobec decyzji, o których mowa w ust. 1 w przypadku gdy:

 - a) powstają wątpliwości co do niezależności zawodowej powołanej osoby odpowiedzialnej za zarządzanie lub członka organów administracyjnych; lub
 - b) w przypadku przedterminowego zakończenia okresu urzędowania – jeżeli istnieją wątpliwości co do uzasadnienia takiego przedterminowego zakończenia.
3. Nie jest dozwolone zajmowanie jakiegokolwiek stanowiska ani wykonywanie jakichkolwiek obowiązków zawodowych, posiadanie jakichkolwiek interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami innymi niż operator systemu przesyłowego przez okres trzech lat przed powołaniem osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, podlegających przepisom niniejszego ustępu.
4. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą zajmować jakiegokolwiek innego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek innych obowiązków zawodowych, posiadać jakichkolwiek innych interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w jakiegokolwiek innej części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami.

⁽⁵¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/703 z dnia 30 kwietnia 2015 r. ustanawiające kodeks sieci dotyczący zasad interoperacyjności i wymiany danych (Dz.U. L 113 z 1.5.2015, s. 13).

5. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą, bezpośrednio ani pośrednio, posiadać żadnych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innej niż operator systemu przesyłowego ani otrzymywać od niej żadnych korzyści finansowych. Ich wynagrodzenie nie zależy od działalności ani wyników przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innych niż działalność lub wyniki operatora systemu przesyłowego.

6. Gwarantuje się skuteczne prawo odwołania do organu regulacyjnego w przypadku jakichkolwiek skarg wnoszonych przez osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego w związku z przedterminowym zakończeniem okresu urzędowania.

7. Po zakończeniu okresu urzędowania w strukturach operatora systemu przesyłowego, osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim lub członkowie jego organów administracyjnych nie mogą zajmować żadnego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek obowiązków zawodowych, mieć interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub w jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go współnikami lub akcjonariuszami przez okres nie mniej niż czterech lat.

8. Ust. 3 ma zastosowanie do większości osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego.

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, którzy nie podlegają przepisom ust. 3, nie mogą wykonywać jakiegokolwiek działalności zarządczej ani innej odnośnej działalności w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo przez okres co najmniej sześciu miesięcy przed ich powołaniem.

Pierwszy akapit niniejszego ustępu oraz ust. 4–7 mają zastosowanie do osób należących do kierownictwa wykonawczego i do osób bezpośrednio im podległych w sprawach związanych z eksploatacją, utrzymywaniem lub rozbudową sieci.

Artykuł 66

Organ nadzorujący

1. Operator systemu przesyłowego posiada organ nadzorujący, odpowiedzialny za podejmowanie decyzji, które mogą mieć znaczący wpływ na wartość aktywów współników lub akcjonariuszy operatora systemu przesyłowego, w szczególności za decyzje dotyczące zatwierdzenia rocznych i długoterminowych planów finansowych, poziomu zadłużenia operatora systemu przesyłowego i wielkości dywidendy wypłacanej współnikom lub akcjonariuszom. Decyzje należące do kompetencji organu nadzorującego nie obejmują decyzji związanych z bieżącą działalnością operatora systemu przesyłowego i zarządzaniem siecią oraz działań związanych z przygotowaniem dziesięcioletniego planu rozwoju sieci opracowywanego zgodnie z art. 55.

2. Organ nadzorujący składa się z członków reprezentujących przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, członków reprezentujących współników lub akcjonariuszy będących stronami trzecimi oraz, w przypadku gdy jest to przewidziane w odpowiednim prawie krajowym – członków reprezentujących inne zainteresowane strony, takich jak pracowników operatora systemu przesyłowego.

3. Art. 65 ust. 2 akapit pierwszy oraz art. 65 ust. 3–7 mają zastosowanie do co najmniej połowy członków organu nadzorującego minus jedna osoba.

Art. 65 ust. 2 akapit drugi lit. b) ma zastosowanie do wszystkich członków organu nadzorującego.

Artykuł 67

Program zgodności i inspektor do spraw zgodności

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych ustanowili i wdrażali program zgodności, który określa środki podejmowane w celu zapewnienia wyeliminowania działań dyskryminacyjnych oraz zapewnienia odpowiedniego monitorowania zgodności z tym programem. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Program podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Bez uszczerbku dla uprawnień organu regulacyjnego zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektora do spraw zgodności.

2. Inspektor do spraw zgodności powoływany jest przez organ nadzorujący, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez organ regulacyjny. Organ regulacyjny może odmówić zatwierdzenia inspektora do spraw zgodności jedynie z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych. Inspektorem do spraw zgodności może być osoba fizyczna lub prawna. Art. 65 ust. 2–8 ma zastosowanie do inspektora do spraw zgodności.

3. Inspektor do spraw zgodności odpowiada za:
 - a) monitorowanie wdrażania programu zgodności;
 - b) opracowywanie sprawozdania rocznego określającego środki podjęte w celu wdrożenia programu zgodności i za przedłożenie go organowi regulacyjnemu;
 - c) składanie sprawozdań organowi nadzorującemu i wydawanie zaleceń dotyczących programu zgodności i jego wdrażania;
 - d) powiadamianie organu regulacyjnego o wszelkich istotnych naruszeniach w zakresie wdrażania programu zgodności;
 - e) składanie organowi regulacyjnemu sprawozdań dotyczących wszelkich powiązań handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego.
4. Inspektor do spraw zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu propozycje decyzji w sprawie planu inwestycyjnego lub w sprawie poszczególnych inwestycji w sieć. Ma to miejsce najpóźniej w chwili przedstawienia tych propozycji organowi nadzorującemu przez kierownictwo lub właściwy organ administracyjny operatora systemu przesyłowego.
5. W przypadku gdy przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, podczas walnego zgromadzenia lub w drodze głosowania członków powołanego przez siebie organu nadzorującego, sprzeciwi się przyjęciu decyzji, czego skutkiem będzie niemożność dokonania lub opóźnienie inwestycji, które zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju miały być zrealizowane w ciągu trzech kolejnych lat, inspektor do spraw zgodności powiadamia o tym organ regulacyjny, który działa w takim przypadku zgodnie z art. 55.
6. Warunki regulujące mandat lub warunki zatrudnienia inspektora do spraw zgodności, w tym czas trwania jego mandatu, podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Warunki te zapewniają niezależność inspektora do spraw zgodności, w tym poprzez zapewnienie mu wszystkich zasobów niezbędnych do wykonywania jego zadań. Przez czas trwania swojego mandatu inspektor do spraw zgodności nie może zajmować, pośrednio ani bezpośrednio, żadnego innego stanowiska, pełnić jakichkolwiek innych zadań ani mieć jakichkolwiek innych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z taką jego częścią lub z jej wspólnikami lub akcjonariuszami posiadającymi pakiet kontrolny.
7. Inspektor do spraw zgodności składa organowi regulacyjnemu regularne sprawozdania, ustne lub pisemne i jest uprawniony do składania regularnego sprawozdania, ustnego lub pisemnego organowi nadzorującemu operatora systemu przesyłowego.
8. Inspektor do spraw zgodności może brać udział we wszelkich posiedzeniach kierownictwa lub organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz w posiedzeniach organu nadzorującego i w walnych zgromadzeniach. Inspektor do spraw zgodności bierze udział we wszystkich posiedzeniach, na których omawiane są następujące kwestie:
 - a) warunki dostępu do sieci określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1789, w szczególności dotyczące taryf, usług związanych z dostępem stron trzecich, alokacji zdolności i zarządzania ograniczeniami, przejrzystości, bilansowania i rynków wtórnych;
 - b) przedsięwzięcia podjęte w celu eksploatacji, utrzymywania i rozbudowy systemu przesyłowego, w tym również inwestycje w nowe połączenia transportowe, w zwiększanie zdolności i w optymalizację istniejącej zdolności;
 - c) zakup lub sprzedaż energii niezbędnej do eksploatacji systemu przesyłowego.
9. Inspektor do spraw zgodności monitoruje przestrzeganie art. 40 przez operatora systemu przesyłowego.
10. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do wszystkich stosownych danych i do biur operatora systemu przesyłowego, a także do wszystkich informacji niezbędnych do wykonywania zadania inspektora do spraw zgodności.
11. Po uprzednim zatwierdzeniu przez organ regulacyjny, organ nadzorujący może odwołać inspektora do spraw zgodności. Odwołuje on inspektora do spraw zgodności z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych na wniosek organu regulacyjnego.
12. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do biur operatora systemu przesyłowego bez uprzedniego zawiadomienia.

Sekcja 4

Rozdział operatorów wyspecjalizowanych sieci wodorowych

Artykuł 68

Rozdział operatorów sieci przesyłowych wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby od dnia 5 sierpnia 2026 r. operatorzy sieci przesyłowych wodorowych byli wydzieleni zgodnie z przepisami dotyczącymi operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego określonymi w art. 60.
2. Do celów niniejszego artykułu, art. 46 i 60 niniejszej dyrektywy oraz art. 35 i 43 dyrektywy (UE) 2019/944 „wytwarzanie lub dostawy” obejmują wytwarzanie i dostawy wodoru, a przesył obejmuje transport wodoru.
3. Państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu do sieci przesyłowych wodorowych należących do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo. W takim przypadku dane państwo członkowskie wyznacza niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej, wydzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów systemów gazu ziemnego określonymi w art. 61. Operatorzy sieci przesyłowych wodorowych i operatorzy systemów przesyłowych gazu ziemnego rozdzieleni zgodnie z art. 60 ust. 1 mogą działać jako niezależny operator sieci przesyłowej wodorowej, z zastrzeżeniem wymogów określonych w art. 69.
4. W przypadku gdy sieć przesyłowa wodorowa należy do co najmniej jednego certyfikowanego operatora systemu przesyłowego gazu ziemnego lub jeżeli w dniu 4 sierpnia 2024 r. sieć przesyłowa wodorowa należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw wodoru, państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu i wyznaczyć podmiot pozostający pod wyłączną kontrolą operatora systemu przesyłowego lub wspólną kontrolą dwóch lub większej liczby operatorów systemów przesyłowych lub pod wyłączną kontrolą przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw wodoru na zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej rozdzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów przesyłu gazu ziemnego określonymi w niniejszym rozdziale sekcja 3.

Niezależnie od akapitu pierwszego niniejszego ustępu, w przypadku gdy państwo członkowskie przyznało odstępstwo od wymogów art. 69 zgodnie z ust. 2 tego artykułu, a sieć przesyłowa wodorowa należy do co najmniej jednego certyfikowanego operatora systemu przesyłowego gazu ziemnego rozdzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów przesyłu gazu ziemnego określonymi w niniejszym rozdziale sekcja 3, państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu i wyznaczyć ten podmiot lub podmiot pozostający pod wspólną kontrolą dwóch lub większej liczby operatorów systemów przesyłowych na zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej rozdzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów przesyłu gazu ziemnego określonymi w niniejszym rozdziale sekcja 3.

W przypadku gdy w skład przedsiębiorstwa wchodzi operator systemu przesyłowego rozdzielony zgodnie z art. 60 ust. 1 oraz zintegrowany operator sieci przesyłowej wodorowej, przedsiębiorstwo to może prowadzić działalność w zakresie produkcji lub dostaw wodoru, ale nie w zakresie produkcji lub dostaw gazu ziemnego lub energii elektrycznej. W przypadku gdy takie przedsiębiorstwo prowadzi działalność w zakresie produkcji lub dostaw wodoru, operator systemu przesyłowego gazu ziemnego przestrzega wymogów określonych w niniejszym rozdziale sekcja 3, a przedsiębiorstwo to i wszystkie jego części nie rezerwują ani nie wykorzystują praw do zdolności w celu zatłaczania wodoru do systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazu ziemnego eksploatowanego przez to przedsiębiorstwo.

5. Określone w art. 72 zasady mające zastosowanie do operatorów systemów przesyłowych mają zastosowanie do operatorów sieci przesyłowych wodorowych.

Artykuł 69

Rozdział poziomy operatorów sieci przesyłowych wodorowych

1. W przypadku gdy operator sieci przesyłowej wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie przesyłu lub dystrybucji gazu ziemnego lub energii elektrycznej, musi on być niezależny co najmniej pod względem formy prawnej.
2. Państwa członkowskie mogą przyznać – w oparciu o publicznie dostępne pozytywne analizy kosztów i korzyści – operatorom sieci przesyłowych wodorowych odstępstwa od wymogów ust. 1, z zastrzeżeniem wydania pozytywnej oceny przez organ regulacyjny zgodnie z ust. 4.

3. Odstępstwa przyznane na podstawie ust. 2 są publikowane i zgłaszane Komisji wraz z odpowiednią oceną, o której mowa w ust. 4, przy zachowaniu poufności szczególnie chronionych informacji handlowych.

4. W momencie przyznania odstępstwa na podstawie ust. 2, a następnie co najmniej raz na siedem lat od tej daty, lub na uzasadniony wniosek Komisji organ regulacyjny państwa członkowskiego przyznającego odstępstwo publikuje ocenę wpływu tego odstępstwa na przejrzystość, subsydiowanie skrośne, taryfy sieciowe i handel transgraniczny. Taka ocena obejmuje co najmniej harmonogram oczekiwanych transferów aktywów z sektora gazu ziemnego do sektora wodoru.

Jeżeli na podstawie oceny organ regulacyjny stwierdzi, że dalsze stosowanie odstępstwa miałyby negatywny wpływ na przejrzystość, subsydiowanie skrośne, taryfy sieciowe i handel transgraniczny, lub jeżeli zakończył się transfer aktywów z sektora gazu ziemnego do sektora wodoru, państwo członkowskie cofa odstępstwo.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2, 3 i 4 Estonia, Łotwa i Litwa mogą przyznawać odstępstwa od wymogów ust. 1 operatorom sieci przesyłowych wodorowych. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji i wygasa z dniem 31 grudnia 2030 r. Po dacie wygaśnięcia odstępstwa przyznanego na podstawie niniejszego ustępu Estonia, Łotwa i Litwa mogą przyznawać odstępstwa zgodnie z ust. 2, 3 i 4.

Artykuł 70

Rozdział rachunkowości w przypadku operatorów sieci wodorowych

Państwa członkowskie zapewniają, aby rachunkowość operatorów sieci wodorowych była prowadzona zgodnie z art. 75.

Sekcja 5

Wyznaczenie i certyfikacja operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci przesyłowych wodorowych

Artykuł 71

Wyznaczenie i certyfikacja operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci przesyłowych wodorowych

1. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowego wodorowej, musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w ust. 4, 5 i 6 niniejszego artykułu oraz w art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789.

2. Przedsiębiorstwa, które uzyskały certyfikację od organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 60 lub 68, zgodnie z procedurą certyfikacji, zostają zatwierdzone i wyznaczane przez państwa członkowskie jako operatorzy systemów przesyłowych lub operatorzy sieci przesyłowi wodorowych. Informacja o wyznaczeniu operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci przesyłowych wodorowych zgłaszana jest Komisji oraz publikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

3. Certyfikowane przedsiębiorstwa powiadamiają organ regulacyjny o wszelkich planowanych transakcjach, które mogą wymagać powtórnej oceny ich zgodności z wymogami art. 60 lub art. 68.

4. Organy regulacyjne monitorują stałe przestrzeganie przez certyfikowane przedsiębiorstwa wymogów art. 60 lub art. 68. Wszczynają one procedurę certyfikacji w celu zapewnienia takiej zgodności:

a) po złożeniu przez certyfikowane przedsiębiorstwo powiadomienia zgodnie z ust. 3;

b) z własnej inicjatywy, jeżeli dowiedziały się, że planowana zmiana w zakresie praw lub wpływu wobec certyfikowanych przedsiębiorstw lub właścicieli systemów przesyłowych może prowadzić do naruszenia art. 60 lub art. 68, lub w przypadku gdy mają powody, aby sądzić, że takie naruszenie mogło mieć miejsce; lub

c) na podstawie uzasadnionego wniosku Komisji.

5. Organy regulacyjne przyjmują decyzję w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowego wodorowej w terminie 100 dni roboczych od daty powiadomienia dokonanego przez operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowego wodorowej lub od daty wniosku Komisji. Po upływie tego terminu certyfikację uznaje się za przyznaną. Wyrażna lub dorozumiana decyzja organu regulacyjnego staje się skuteczna jedynie po zakończeniu procedury określonej w ust. 6.
6. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o wyrażnej lub dorozumianej decyzji w sprawie certyfikacji, przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji. Komisja stanowi zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 14 rozporządzenia (UE) 2024/1789.
7. Organy regulacyjne oraz Komisja mogą zwrócić się do operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci przesyłowych wodorowych i do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw o dostarczenie wszelkich informacji istotnych z punktu widzenia wypełniania ich zadań zgodnie z niniejszym artykułem.
8. Organy regulacyjne oraz Komisja zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Artykuł 72

Certyfikacja w odniesieniu do krajów trzecich

1. W przypadku gdy o certyfikację zwraca się właściciel systemu przesyłowego, operator systemu przesyłowego, operator sieci przesyłowej wodorowej lub właściciel sieci przesyłowej wodorowej, który jest kontrolowany przez osobę z państwa trzeciego, organ regulacyjny powiadamia o tym Komisję.

Organ regulacyjny powiadamia również niezwłocznie Komisję w wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym, nad operatorem systemu przesyłowego, nad siecią wodorową lub nad operatorem sieci wodorowej przez osobę z państwa trzeciego.

2. Operator systemu przesyłowego lub operator sieci przesyłowej wodorowej powiadamia organ regulacyjny o wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym, nad operatorem systemu przesyłowego, nad siecią przesyłową wodorową lub nad operatorem sieci przesyłowej wodorowej przez osobę z państwa trzeciego.

3. Organ regulacyjny przyjmuje projekt decyzji w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci przesyłowej wodorowej w terminie 100 dni roboczych od daty powiadomienia przez operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci wodorowej. Organ regulacyjny odmawia certyfikacji, jeżeli nie wykazano:

a) że dany podmiot spełnia wymogi art. 60 lub art. 68; oraz

b) organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi wyznaczonemu przez państwo członkowskie, że udzielenie certyfikacji nie stworzy zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii lub istotnych interesów bezpieczeństwa w danym państwie członkowskim i w Unii; mając na uwadze tę kwestię, organ regulacyjny lub inny właściwy organ wyznaczony w ten sposób uwzględni:

(i) prawa i zobowiązania Unii względem tego państwa trzeciego, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z jakiegokolwiek umowy zawartej z jednym lub większą liczbą państw trzecich, której stroną jest Unia i która

(ii) prawa i zobowiązania danego państwa członkowskiego względem tego państwa trzeciego, wynikające z umów zawartych z tym państwem trzecim, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem unijnym;

(iii) własność, dostawy lub inne relacje handlowe, które mogłyby negatywnie wpłynąć na zachęty i zdolność właściciela systemu przesyłowego, operatora systemu przesyłowego, właściciela sieci przesyłowej wodorowej lub operatora sieci przesyłowej wodorowej w zakresie dostaw gazu ziemnego lub wodoru do państwa członkowskiego lub Unii;

(iv) inne szczególne fakty i okoliczności dotyczące danego przypadku i danego państwa trzeciego.

4. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o projekcie decyzji, przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny lub wyznaczony właściwy organ, o którym mowa w ust. 3 lit. b) niniejszego artykułu – przed przyjęciem decyzji w sprawie certyfikacji przez organ regulacyjny – wystąpił z wnioskiem do Komisji o opinię:

- a) czy dany podmiot spełnia wymogi art. 60 lub art. 68; oraz
- b) czy przyznanie certyfikacji będzie stanowiło zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii do Unii.

6. Komisja bada wnioski, o którym mowa w ust. 5, niezwłocznie po jego otrzymaniu. W terminie 50 dni roboczych od otrzymania wniosku Komisja wydaje swoją opinię dla organu regulacyjnego lub, jeżeli z wnioskiem wystąpił wyznaczony właściwy organ, dla tego organu.

Przygotowując tę opinię, Komisja może zwrócić się do ACER, danego państwa członkowskiego i zainteresowanych stron o przedstawienie przez nie swoich uwag. W przypadku gdy Komisja występuje z takim wnioskiem, okres 50 dni roboczych ulega przedłużeniu o dodatkowe 50 dni roboczych.

W przypadku gdy Komisja nie wyda opinii w terminie, o którym mowa w akapicie pierwszym i drugim, uznaje się, że Komisja nie zgłasza żadnych zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.

7. Oceniając, czy kontrola wykonywana przez osobę z państwa trzeciego będzie stanowiła zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii lub istotnych interesów bezpieczeństwa w odniesieniu do Unii lub któregośkolwiek z państw członkowskich, Komisja uwzględnia:

- a) szczególne okoliczności danego przypadku i danego państwa trzeciego, w tym dowody na wpływ danego kraju trzeciego na sytuację opisaną w ust. 3 lit. b) pkt (iii); oraz
- b) prawa i zobowiązania Unii wobec tego państwa trzeciego, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z umowy zawartej z jednym lub większą liczbą państw trzecich, której stroną jest Unia i która dotyczy kwestii bezpieczeństwa dostaw.

8. Organ regulacyjny przyjmuje ostateczną decyzję w sprawie certyfikacji w terminie 50 dni roboczych po upływie terminu, o którym mowa w ust. 6. Przyjmując ostateczną decyzję, organ regulacyjny w najwyższym stopniu uwzględnia opinię Komisji. W każdym przypadku państwo członkowskie ma prawo odmowy certyfikacji w przypadku gdy wydanie certyfikacji stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii tego państwa członkowskiego lub dla bezpieczeństwa dostaw energii innego państwa członkowskiego. W przypadku gdy państwo członkowskie wyznaczyło inny właściwy organ na podstawie ust. 3 lit. b), może ono wymagać od organu regulacyjnego przyjęcia ostatecznej decyzji zgodnie z oceną dokonaną przez ten właściwy organ. Ostateczna decyzja organu regulacyjnego publikowana jest wraz z opinią Komisji. W przypadku gdy ostateczna decyzja odbiega od opinii Komisji, dane państwo członkowskie przedstawia i publikuje wraz z tą decyzją uzasadnienie takiej decyzji.

9. Niniejszy artykuł w żaden sposób nie narusza prawa państw członkowskich do wykonywania, zgodnie z prawem unijnym, krajowej kontroli sądowej w celu ochrony prawnie uzasadnionych interesów bezpieczeństwa publicznego.

10. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 90 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez zapewnienie wytycznych ustalających szczegółowe zasady procedury, która ma być realizowana do celów stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 73

Wyznaczenie operatorów systemów magazynowania gazu ziemnego, magazynowania wodoru, instalacji LNG oraz terminali wodorowych

Państwa członkowskie wyznaczają lub wymagają od przedsiębiorstw będących właścicielami instalacji magazynowych gazu ziemnego, instalacji magazynowania wodoru, instalacji LNG i terminali wodorowych wyznaczenia – na czas określony przez państwa członkowskie – jednego lub większej liczby operatorów takiej infrastruktury, uwzględniając efektywność i rachunek ekonomiczny.

Sekcja 6

Rozdział i przejrzystość rachunkowości

Artykuł 74

Prawo wglądu do rachunkowości

1. Państwa członkowskie lub każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne oraz organy rozstrzygające spory, o których mowa w art. 32 ust. 3, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do wykonywania ich zadań, uprawnione są do wglądu do rachunkowości przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem zgodnie z art. 75.
2. Państwa członkowskie i każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne oraz organy rozstrzygające spory, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie. Państwa członkowskie mogą przewidzieć ujawnienie takich informacji, gdy jest to niezbędne do wykonywania przez właściwe organy ich funkcji.

Artykuł 75

Rozdział rachunkowości

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby rachunkowość przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem prowadzona była zgodnie z ust. 2–5.
2. Przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa wodorowe, niezależnie od ich struktury własności lub formy prawnej, sporządzają, poddają kontroli i publikują swoje roczne sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami prawa krajowego dotyczącymi rocznych sprawozdań finansowych spółek, przyjętymi zgodnie z dyrektywą 2013/34/UE.

Przedsiębiorstwa, które nie mają obowiązku prawnego publikacji swoich rocznych sprawozdań finansowych, przechowują w swojej siedzibie głównej po jednym ich egzemplarzu do wglądu publicznego.

3. Przedsiębiorstwa prowadzą w swej wewnętrznej rachunkowości odrębne księgi rachunkowe dla swojej działalności w zakresie przesyłu, dystrybucji, LNG, terminali wodorowych, magazynowania gazu ziemnego, i wodoru oraz transportu wodoru, tak jak byłyby do tego zobowiązane, gdyby odnośne działalności były prowadzone przez odrębne przedsiębiorstwa, w celu uniknięcia dyskryminacji, subsydiowania skrośnego i zakłócenia konkurencji. Aktywa infrastrukturalne przedsiębiorstw są przypisane do odpowiednich rachunków, a regulowane bazy aktywów są odrębne dla aktywów gazu ziemnego, energii elektrycznej lub wodoru, a takie przypisanie jest przejrzyste. Przedsiębiorstwa prowadzą również rachunkowość, która może być skonsolidowana, dla innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją, LNG, terminalami wodorowymi, magazynowaniem gazu ziemnego lub wodoru lub transportem wodoru. W rachunkowości wykazuje się dochód wynikający z własności sieci przesyłowej, dystrybucyjnej lub wodorowej. W stosownych przypadkach przedsiębiorstwa prowadzą skonsolidowaną rachunkowość dla innych rodzajów działalności niezwiązanej z gazem ziemnym ani wodorem. Wewnętrzna rachunkowość obejmuje bilans oraz rachunek zysków i strat dla każdego rodzaju działalności. Odrębna rachunkowość jest kontrolowana zgodnie z zasadami opisanymi w ust. 2, a sprawozdanie składa się odpowiedniemu organowi regulacyjnemu.
4. Kontrola, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, weryfikuje w szczególności przestrzeganie obowiązku unikania dyskryminacji i subsydiowania skrośnego, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu. Bez uszczerbku dla art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1789 nie stosuje się subsydiowania skrośnego między użytkownikami systemu gazu ziemnego a użytkownikami sieci wodorowej.
5. Przedsiębiorstwa określają w swojej wewnętrznej rachunkowości zasady księgowania aktywów i pasywów, wydatków i przychodów, jak również amortyzacji, bez uszczerbku dla stosowanych w kraju zasad rachunkowości, których przestrzegają przy prowadzeniu oddzielnej rachunkowości, o której mowa w ust. 3. Te wewnętrzne zasady mogą zostać zmienione tylko w wyjątkowych przypadkach. Takie zmiany zgłasza się organowi regulacyjnemu i należyce uzasadnia.
6. W rocznych sprawozdaniach finansowych oznacza się w uwagach każdą transakcję o określonej wartości przeprowadzaną z przedsiębiorstwami powiązanymi.

ROZDZIAŁ X
ORGANY REGULACYJNE

Artykuł 76

Wyznaczanie i niezależność organów regulacyjnych

1. Każde państwo członkowskie wyznacza jeden organ regulacyjny na poziomie krajowym.
2. Ust. 1 niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia innych organów regulacyjnych na poziomie regionalnym w państwach członkowskich, pod warunkiem że istnieje jeden wyższej rangi przedstawiciel pełniący funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Unii w Radzie Organów Regulacyjnych ACER zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/942.
3. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, państwo członkowskie może wyznaczyć organy regulacyjne dla małych systemów w odrębnym geograficznie regionie, w którym zużycie w roku 2008 wyniosło mniej niż 3 % całości zużycia państwa członkowskiego, którego stanowi on część. Odstępstwo to pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia jednego wyższej rangi przedstawiciela pełniącego funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Unii w Radzie Organów Regulacyjnych ACER zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/942.
4. Państwa członkowskie gwarantują niezależność organu regulacyjnego i zapewniają, aby wykonywał on swoje uprawnienia w sposób bezstronny i przejrzysty. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych powierzonych mu na mocy niniejszej dyrektywy i powiązanych aktów prawnych, organ regulacyjny:
 - a) był prawnie odrębny i funkcjonalnie niezależny od jakiegokolwiek innego podmiotu publicznego lub prywatnego;
 - b) zapewniał, aby jego pracownicy oraz osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim:
 - (i) działali niezależnie od wszelkich interesów rynkowych;
 - (ii) przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych nie zwracali się o bezpośrednie polecenia ani nie wykonywali bezpośrednich poleceń któregoś z rządów lub innego podmiotu publicznego lub prywatnego. Niniejszy wymóg pozostaje bez uszczerbku dla ścisłej współpracy, w stosownych przypadkach, z innymi właściwymi organami krajowymi oraz dla ogólnych wytycznych polityki opracowanych przez rząd i niezwiązanych z uprawnieniami i obowiązkami regulacyjnymi na podstawie z art. 78.
5. W celu ochrony niezależności organu regulacyjnego państwa członkowskie zapewniają w szczególności, aby:
 - a) organ regulacyjny mógł podejmować niezależne decyzje, niezależnie od jakichkolwiek podmiotów politycznych;
 - b) organ regulacyjny miał wszystkie zasoby kadrowe i finansowe, jakich potrzebuje, aby móc skutecznie i wydajnie spełniać swoje obowiązki i wykonywać swoje uprawnienia;
 - c) organ regulacyjny miał odrębne środki w budżecie rocznym i niezależność w wykonywaniu tego przyznanego budżetu;
 - d) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłe kierownictwo organu regulacyjnego byli powoływani na ustaloną kadencję od pięciu do siedmiu lat, z możliwością jednokrotnego odnowienia;
 - e) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłe kierownictwo organu regulacyjnego byli powoływani w oparciu o obiektywne, przejrzyste i opublikowane kryteria, w wyniku niezależnej i bezstronnej procedury zapewniającej, by kandydaci posiadali umiejętności i doświadczenie niezbędne do zajmowania odpowiednich stanowisk w organie regulacyjnym;
 - f) wprowadzono przepisy dotyczące konfliktu interesów, a obowiązek zachowania poufności obejmował również okres po zakończeniu mandatu członków zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego;
 - g) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego mogli zostać odwołani wyłącznie na podstawie ustanowionych przejrzystych kryteriów.

W odniesieniu do lit. d) akapit pierwszy, państwa członkowskie zapewniają odpowiedni system rotacji w zarządzie lub w ścisłym kierownictwie. Członkowie zarządu lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa mogą zostać zwolnieni z pełnienia funkcji w trakcie swojej kadencji, jedynie w przypadku gdy nie spełniają już warunków określonych w niniejszym artykule lub dopuścili się uchybienia w rozumieniu prawa krajowego.

Państwa członkowskie mogą ustanowić kontrole ex post rocznych sprawozdań finansowych organów regulacyjnych przez niezależnego rewidenta.

6. Do dnia 5 lipca 2026 r., a następnie co cztery lata Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące przestrzegania przez organy krajowe zasady niezależności ustanowionej w niniejszym artykule. Komisja podaje te sprawozdania do wiadomości publicznej.

Artykuł 77

Ogólne cele organu regulacyjnego

Wykonując zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, organ regulacyjny podejmuje wszelkie rozsądne środki służące realizacji następujących celów w ramach swoich obowiązków i uprawnień określonych w art. 78, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi, w tym również z organami ochrony konkurencji oraz z istotnymi organami z sąsiednich państw członkowskich i sąsiednich państw trzecich, w tym z krajów trzecich, i bez uszczerbku dla ich kompetencji:

- a) promowanie, w ścisłej współpracy z organami regulacyjnymi innych państw członkowskich, Komisją oraz ACER, konkurencyjnych, elastycznych, bezpiecznych i zrównoważonych pod względem środowiskowym rynków wewnętrznych gazu ziemnego, gazu odnawialnego, gazu niskoemisyjnego oraz wodoru w Unii oraz zapewnianie właściwych warunków dla wydajnej i niezawodnej eksploatacji sieci gazu ziemnego i sieci wodorowych i postępów w zakresie integracji systemu energetycznego, przy uwzględnieniu celów długoterminowych, a tym samym przyczynianie się do spójnego, sprawnego i efektywnego stosowania przepisów Unii w celu osiągnięcia unijnych celów w zakresie klimatu i energii;
- b) rozwój konkurencyjnych i właściwie funkcjonujących transgranicznych rynków regionalnych w Unii, z myślą o osiągnięciu celów, o których mowa w lit. a);
- c) zniesienie ograniczeń w handlu gazem ziemnym i wodorem między państwami członkowskimi, w tym również zniesienie ograniczeń spowodowanych różnicami jakości gazu ziemnego i wodoru lub ilości wodoru mieszanego w systemie gazu ziemnego z uwagi na różnice jakości wodoru w systemie wodorowym, rozwój odpowiednich transgranicznych zdolności przesyłowych lub w zakresie transportu w celu zaspokojenia popytu i wzmocnienia integracji rynków krajowych zapewniający interoperacyjność wzajemnie połączonego unijnego systemu gazu ziemnego lub unijnego systemu wodorowego, co może ułatwić swobodny przepływ gazu ziemnego w Unii;
- d) pomoc – w sposób najbardziej racjonalny pod względem kosztów i przy uwzględnieniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” – w rozwoju bezpiecznych, niezawodnych i skutecznych niedyskryminacyjnych systemów zorientowanych na konsumenta, wspieranie wystarczalności systemu oraz, zgodnie z ogólnymi celami polityki energetycznej i klimatycznej, efektywności energetycznej, a także integracji produkcji gazu ze źródeł odnawialnych na dużą i małą skalę oraz rozproszonej produkcji gazu zarówno w sieciach przesyłowych, jak i dystrybucyjnych oraz ułatwianie ich eksploatacji w związku z innymi sieciami energetycznymi energii elektrycznej i ciepła;
- e) ułatwianie przyłączania i dostępu do sieci dla nowych zdolności produkcyjnych, w szczególności usuwanie barier, które mogłyby uniemożliwiać podmiotom przyłączanie i dostęp do rynku gazu i wodoru ze źródeł odnawialnych;
- f) zapewnianie, aby operatorzy systemu i użytkownicy systemu otrzymywali stosowne zachęty, zarówno krótko-, jak i długoterminowe, zwłaszcza odnośnie do efektywności energetycznej, w celu zwiększenia wydajności w zakresie działania sieci oraz rozwijania integracji rynkowej;
- g) zapewnianie odbiorcom korzyści poprzez skuteczne funkcjonowanie ich rynku krajowego, wspieranie skutecznej konkurencji oraz pomoc w zapewnieniu wysokich poziomów ochrony konsumentów w ścisłej współpracy z właściwymi organami ochrony konsumentów i w porozumieniu z odpowiednimi organami ochrony konsumentów;
- h) pomoc w osiągnięciu wysokich standardów usługi publicznej w odniesieniu do gazu ziemnego, przyczynianie się do ochrony odbiorców wrażliwych oraz do zgodności procesów wymiany niezbędnych danych w przypadku zmiany dostawcy przez odbiorcę.

Artykuł 78

Obowiązki i uprawnienia organu regulacyjnego

1. Do obowiązków organu regulacyjnego należy:
 - a) ustalanie lub zatwierdzanie, na podstawie przejrzystych kryteriów, taryf przesyłowych lub dystrybucyjnych lub metodologii ich ustalania lub zarówno taryf, jak i metodologii;
 - b) zatwierdzanie wspólnych scenariuszy dziesięcioletnich planów rozwoju sieci zgodnie z art. 55 ust. 2 lit. f), w przypadku gdy takie zatwierdzanie jest przewidziane przez państwo członkowskie;
 - c) ustalanie lub zatwierdzanie, zgodnie z przejrzystymi kryteriami, taryf za dostęp do sieci wodorowych lub metodologii ich ustalania lub zarówno taryf, jak i metodologii, bez uszczerbku dla decyzji państw członkowskich na podstawie art. 35 ust. 4;
 - d) ustalanie lub zatwierdzanie, zgodnie z przejrzystymi kryteriami,:
 - (i) wysokości i czasu obowiązywania opłaty specjalnej i transferu finansowego lub metodologii ich ustalania lub zarówno opłaty i transferu, jak i metodologii,
 - (ii) wartości przenoszonych aktywów i przeznaczenia wszelkich zysków i strat, które mogą z tego wyniknąć, oraz
 - (iii) alokacja składek wkładów na poczet opłaty specjalnej;
 - e) zapewnienie przestrzegania przez operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów dystrybucyjnych, a także, w stosownych przypadkach, właścicieli systemów, operatorów sieci wodorowych, jak również przez wszelkie przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa wodorowe oraz innych uczestników rynku ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą i rozporządzeniem (UE) 2024/1789, kodeksami sieci i wytycznymi przyjętymi na podstawie art. 70, 71 i 72 rozporządzenia (UE) 2024/1789, rozporządzeniem (UE) 2017/1938 i z innymi właściwymi przepisami unijnymi, w tym również w odniesieniu do kwestii transgranicznych, a także zgodnie z decyzjami ACER;
 - f) zapewnienie, w ścisłej koordynacji z pozostałymi organami regulacyjnymi, przestrzegania przez ENTSO gazu, europejską organizację operatorów systemów dystrybucyjnych (OSD UE) ustanowioną zgodnie z art. 52 - 57 rozporządzenia (UE) 2019/943 i europejską sieć operatorów sieci wodorowych (ENNOH) ustanowioną zgodnie z art. 57 rozporządzenia (UE) 2024/1789, ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy i rozporządzenia (UE) 2024/1789, kodeksów sieci i wytycznych przyjętych na podstawie art. 70–74 rozporządzenia (UE) 2024/1789 oraz innych stosownych przepisów Unii, w tym w odniesieniu do kwestii transgranicznych, a także decyzji ACER, oraz wspólnego stwierdzenia braku wypełnienia przez ENTSO gazu, organizację OSD UE i ENNOH ich odpowiednich obowiązków; w przypadku gdy organy regulacyjne nie były w stanie osiągnąć porozumienia w terminie czterech miesięcy od rozpoczęcia konsultacji w celu wspólnego stwierdzenia przypadków niewypełnienia obowiązków, sprawę przekazuje się do decyzji ACER zgodnie z art. 6 ust. 10 rozporządzenia (UE) 2019/942;
 - g) monitorowanie zmian jakości gazu i zarządzania jakością gazu przez operatorów systemów przesyłowych oraz, w stosownych przypadkach, przez operatorów systemów dystrybucyjnych, w tym monitorowanie zmian kosztów związanych z zarządzaniem jakością gazu przez operatorów systemów oraz zmian związanych z domieszkowaniem wodoru w systemie gazu ziemnego i jego separacją przez operatorów systemów magazynowania i operatorów instalacji LNG; oraz w przypadku gdy państwo członkowskie wyznaczyło inny właściwy organ do gromadzenia informacji, ten właściwy organ udostępnia informacje organowi regulacyjnemu;
 - h) monitorowanie zmian jakości wodoru i zarządzanie jakością wodoru przez operatorów sieci wodorowych, w stosownych przypadkach, jak określono w art. 50, w tym monitorowanie zmian kosztów związanych z zarządzaniem jakością wodoru;
 - i) uwzględnianie analizy i oceny planów rozwoju infrastruktury transportu wodoru przedkładanych przez operatorów sieci wodorowych zgodnie z art. 55 i 56 niniejszej dyrektywy przy zatwierdzaniu opłat specjalnych w rozumieniu art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1789;
 - j) współpraca w kwestiach transgranicznych z organem lub organami regulacyjnymi odnośnych państw członkowskich oraz z ACER, w szczególności przez udział w pracach Rady Organów Regulacyjnych ACER zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE) 2019/942. W odniesieniu do infrastruktury do i z państwa trzeciego organ regulacyjny państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego z siecią państw członkowskich, może współpracować z odpowiednimi organami państwa trzeciego, z uwzględnieniem umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej, po konsultacji z organami regulacyjnymi innych państw członkowskich, których to dotyczy, mając na celu spójne stosowanie na terytorium państw członkowskich niniejszej dyrektywy w odniesieniu do tej infrastruktury;

- k) przestrzeganie i wdrażanie wszelkich stosownych prawnie wiążących decyzji ACER oraz Komisji;
- l) przedkładanie właściwym organom państw członkowskich, ACER i Komisji corocznego sprawozdania z działalności i z wypełniania obowiązków organu regulacyjnego, przedstawiającego zastosowane środki oraz uzyskane wyniki w zakresie każdego z zadań wymienionych w niniejszym artykule;
- m) zapewnianie, aby nie występowało subsydiowanie skrośne między działalnością w zakresie przesyłu, dystrybucji, transportu wodoru, magazynowania gazu ziemnego i wodoru, LNG oraz terminali wodorowych i w zakresie dostaw gazu ziemnego oraz wodoru, bez uszczerbku dla art. 5 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1789;
- n) monitorowanie planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci przesyłowych wodorowych, zamieszczanie w jego sprawozdaniu rocznym oceny planu inwestycyjnego operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci przesyłowych wodorowych w zakresie ich zgodności z ogólnounijnymi planami rozwoju sieci, o których mowa w art. 32 i 60 rozporządzenia (UE) 2024/1789; i zawieranie w takiej ocenie zalecenia dokonania zmian w planach inwestycyjnych;
- o) monitorowanie zgodności oraz dokonywanie przeglądu dotychczasowego funkcjonowania zasad dotyczących bezpieczeństwa i niezawodności sieci, a także ustalanie i zatwierdzanie standardów i wymogów jakości usług oraz dostaw lub przyczynianie się do tego wraz z innymi właściwymi organami;
- p) monitorowanie poziomu przejrzystości, w tym cen hurtowych, oraz zapewnianie przestrzegania przez przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa wodorowe wymogów w zakresie przejrzystości;
- q) monitorowanie poziomu i skuteczności otwarcia rynku i konkurencji na poziomie hurtowym i detalicznym, w tym również na giełdach gazu ziemnego i wodoru, a także cen dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, w tym systemów przedpłat, przejrzystości ofert, nagłych wzrostów cen i ich wpływu na ceny hurtowe i konsumpcyjne, związku między cenami dla gospodarstw domowych a cenami hurtowymi, częstotliwości zmian dostawców, częstotliwości odłączenia od sieci, opłat za usługi konserwacyjne i ich wykonanie oraz skarg zgłaszanych przez odbiorców będących gospodarstwami domowymi, jak również wszelkich zakłóceń lub ograniczeń konkurencji, łącznie z dostarczaniem wszelkich stosownych informacji oraz przekazywaniem do wiadomości właściwym organom ochrony konkurencji wszelkich istotnych spraw, w szczególności w odniesieniu do odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem;
- r) monitorowanie występowania restrykcyjnych praktyk umownych, w tym klauzul wyłączności, które mogą uniemożliwiać dużym odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi jednoczesne zawieranie umów z więcej niż jednym dostawcą lub ograniczać ich wybór w tym zakresie, a w stosownych przypadkach powiadamianie o takich praktykach krajowych organów ochrony konkurencji;
- s) poszanowanie swobody zawierania umów w odniesieniu do umów długoterminowych, pod warunkiem że są one zgodne z prawem unijnym oraz spójne z polityką Unii oraz pod warunkiem że wnoszą wkład w cele dekarbonizacji, przy zastrzeżeniu, że nie można zawierać długoterminowych umów na dostawy standardowego kopalnego gazu ziemnego na okres wykraczający poza 31 grudnia 2049 r.;
- t) monitorowanie czasu potrzebnego operatorom systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub operatorów sieci wodorowych do wykonania połączeń i napraw, w tym wniosków o przyłączenie do sieci instalacji do produkcji biometanu;
- u) monitorowanie i dokonywanie przeglądu warunków dostępu do magazynowania gazu ziemnego, pojemności akumulacyjnej sieci wodorowych i do innych usług pomocniczych przewidzianych w art. 33 lub 37, z wyłączeniem przeglądu taryf, w przypadku, gdy system dostępu do magazynowania gazu ziemnego jest ustanowiony zgodnie z art. 33 ust. 3;
- v) pomoc w zapewnieniu, przy udziale innych właściwych organów, aby środki z zakresu ochrony konsumenta, w tym środki określone w załączniku I, były skuteczne i egzekwowane, oraz w szczególności ocena istnienia barier utrudniających odbiorcom korzystanie z przysługujących im praw, takich jak zmiana dostawcy, rozwiązanie umowy i dostęp do mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów;
- w) publikowanie co najmniej raz w roku zaleceń dotyczących zapewnienia zgodności cen dostaw z art. 7 oraz w stosownych przypadkach przekazywanie ich organom ochrony konkurencji;
- x) zapewnianie niedyskryminacyjnego dostępu do danych dotyczących zużycia energii przez odbiorców, dostarczanie do ewentualnego wykorzystania łatwego do zrozumienia ujednoliconego na poziomie krajowym formatu w odniesieniu do danych dotyczących zużycia oraz szybkiego dostępu wszystkich odbiorców do tego rodzaju danych zgodnie z art. 23 i 24;

- y) monitorowanie wdrażania zasad dotyczących funkcji i zakresu odpowiedzialności operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, operatorów sieci wodorowych, dostawców i odbiorców oraz innych uczestników rynku zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1789;
- z) monitorowanie właściwego stosowania kryteriów określających, czy dana instalacja magazynowa gazu ziemnego objęta jest zakresem art. 33 ust. 3 lub 4;
- aa) monitorowanie wdrażania środków zabezpieczających, o których mowa w art. 83;
- bb) przyczynianie się do zgodności procesów wymiany danych dla najważniejszych procesów rynkowych na poziomie regionalnym;
- cc) wdrażanie kodeksów sieci i wytycznych przyjętych na podstawie art. 70–74 rozporządzenia (UE) 2024/1789 za pomocą środków krajowych lub, jeżeli jest to wymagane, skoordynowanych środków regionalnych lub ogólnounijnych;
- dd) zapewnienie otwartego, przejrzystego, efektywnego i inkluzywnego procesu sporządzania krajowego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci zgodnie z wymogami określonymi w art. 55, rozbudowa planu dystrybucyjnej sieci wodorowej zgodnie z wymogami określonymi w art. 56 i, w stosownych przypadkach, planu wycofania sieci z eksploatacji zgodnie z wymogami określonymi w art. 57;
- ee) zatwierdzanie i zmiana planu rozwoju sieci, o którym mowa w art. 55 oraz, w stosownych przypadkach, w art. 57;
- ff) dokonywanie analizy i, w stosownych przypadkach, wymaganie wprowadzenia zmian w planie rozwoju dystrybucyjnej sieci wodorowej, zgodnie z art. 56 ust. 4, w przypadku, gdy takie zadanie jest przewidziane przez państwo członkowskie na podstawie ust. 6 tego artykułu
- gg) ustanawianie wytycznych, o których mowa w art. 57 ust. 6, zapewniających kryteria i metodologię na potrzeby strukturalnego podejścia do wycofywania z eksploatacji części dystrybucyjnej sieci gazu ziemnego z uwzględnieniem kosztów takiego wycofania z eksploatacji i szczególnego przypadku aktywów, które mogą wymagać wycofania z eksploatacji przed końcem ich pierwotnie przewidzianego cyklu życia, oraz zapewnianie wytycznych w zakresie ustalania taryf w takich w takich przypadkach;
- hh) monitorowanie dostępności porównywarek internetowych, w tym narzędzi porównawczych, spełniających kryteria określone w art. 14;
- ii) monitorowanie usuwania nieuzasadnionych przeszkód i ograniczeń dla rozwoju zużycia odnawialnego gazu ziemnego własnej produkcji.
- jj) wykonywanie wszelkich innych obowiązków powierzonych organowi regulacyjnemu na podstawie niniejszej dyrektywy i rozporządzenia (UE) 2024/1789.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło, obowiązki monitorowania określone w ust. 1 mogą być wykonywane przez organy inne niż organ regulacyjny. W takim przypadku informacje będące wynikiem takiego monitorowania są jak najszybciej udostępniane organowi regulacyjnemu.

Bez uszczerbku dla swoich szczególnych kompetencji oraz zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa, organy regulacyjne – zachowując jednocześnie swoją niezależność – konsultują się, w stosownych przypadkach, z operatorami systemów przesyłowych gazu ziemnego i sieci wodorowych oraz, w stosownych przypadkach, ściśle współpracują z innymi właściwymi organami krajowymi, podczas wykonywania obowiązków określonych w ust. 1.

Wszelkie zatwierdzenia wydawane przez organ regulacyjny lub ACER na mocy niniejszej dyrektywy pozostają bez uszczerbku dla jakiegokolwiek należycie uzasadnionego przyszłego użycia swoich uprawnień przez organ regulacyjny zgodnie z niniejszym artykułem oraz dla jakichkolwiek sankcji nałożonych przez inne właściwe organy lub przez Komisję.

3. Oprócz obowiązków powierzonych mu na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, w przypadku gdy zgodnie z art. 61 lub art. 68 wyznaczony został niezależny operator systemu lub niezależny operator sieci przesyłowej wodorowej, organ regulacyjny:

- a) monitoruje wypełnianie przez właściciela systemu przesyłowego, niezależnego operatora systemu lub właściciela sieci przesyłowej wodorowej i niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej ich obowiązków na podstawie niniejszej dyrektywy oraz nakłada sankcje za niewypełnianie tych obowiązków zgodnie z ust. 4 lit. d);

- b) monitoruje powiązania i przepływ informacji między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego lub między właścicielem sieci przesyłowej wodorowej a niezależnym operatorem sieci przesyłowej wodorowej, aby zapewnić wypełnianie przez niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej jego obowiązków, a w szczególności zatwierdza umowy oraz pełni funkcję organu rozstrzygającego spory między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego lub między właścicielem sieci przesyłowej wodorowej i niezależnym operatorem sieci przesyłowej wodorowej w przypadku jakiegokolwiek skargi złożonej przez którąkolwiek ze stron zgodnie z ust. 11;
- c) bez uszczerbku dla procedury ustanowionej w art. 61 ust. 2 lit. c) zatwierdza, dla pierwszego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, plany inwestycyjne oraz wieloletni plan rozbudowy sieci, przedkładane co roku przez niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej;
- d) zapewnia, aby taryfy za dostęp do sieci, pobierane przez niezależnych operatorów systemów lub niezależnych operatorów sieci wodorowej, obejmowały wynagrodzenie dla właściciela sieci lub właścicieli sieci, zapewniające odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z aktywów sieci oraz wszelkich nowych inwestycji w sieci, pod warunkiem że są one przeprowadzane w warunkach opłacalności ekonomicznej i skutecznie;
- e) jest uprawniony do przeprowadzania inspekcji, w tym niezapowiedzianych inspekcji, w obiektach właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu lub właściciela sieci przesyłowej wodorowej i niezależnego operatora sieci przesyłowej wodorowej.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy regulacyjne otrzymały uprawnienia umożliwiające im wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1, 3 i 6, w sposób skuteczny i szybki. W tym celu organ regulacyjny ma co najmniej następujące uprawnienia:

- a) do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem;
- b) do prowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania rynków gazu ziemnego i wodoru oraz do podejmowania decyzji i nakładania wszelkich niezbędnych i proporcjonalnych środków na rzecz wspierania skutecznej konkurencji oraz zapewniania właściwego funkcjonowania rynków gazu ziemnego i wodoru oraz, w stosownych przypadkach, do współpracy z krajowym organem ochrony konkurencji oraz z organami regulacyjnymi rynków finansowych lub z Komisją przy prowadzeniu dochodzeń w zakresie prawa konkurencji;
- c) do wymagania od przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem wszelkich informacji istotnych do wykonania jego zadań, w tym uzasadnienia każdej odmowy udzielenia dostępu stronom trzecim, oraz wszelkich informacji dotyczących środków niezbędnych do wzmocnienia sieci;
- d) do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszących sankcji na przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa wodorowe, które nie spełniają swoich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą lub ze wszelkimi właściwymi prawnie wiążącymi decyzjami organów regulacyjnych lub ACER, lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji, z uwzględnieniem uprawnienia do nakładania lub do zaproponowania nałożenia na operatora systemu przesyłowego grzywny w wysokości do 10 % rocznych obrotów operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci wodorowej lub, w stosownych przypadkach, na przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo w wysokości do 10 % rocznych obrotów przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub na operatora systemu przesyłowego, lub operatora sieci wodorowej odpowiednio, za nieprzestrzeganie ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- e) stosowne prawa do prowadzenia dochodzeń oraz odpowiednie uprawnienia do wydawania instrukcji w zakresie rozstrzygnięcia sporów zgodnie z ust. 11 i 12.

5. Organ regulacyjny w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę ENTSO gazu, ENNOH lub organizacja OSD UE, jest uprawniony do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszących sankcji na te podmioty, jeżeli nie wykonują one obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, rozporządzenia (UE) 2024/1789 lub wszelkich właściwych prawnie wiążących decyzji organów regulacyjnych lub ACER, lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji.

6. Oprócz obowiązków i uprawnień przyznanych mu zgodnie z ust. 1 i 4 niniejszego artykułu, w przypadku gdy niezależny operator przesyłu lub zintegrowany operator sieci przesyłowej wodorowej został wyznaczony zgodnie z rozdziałem IX sekcja 3, organowi regulacyjnemu zostają przyznane co najmniej następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) do nakładania sankcji zgodnie z ust. 4 lit. d) za praktyki dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- b) do monitorowania przepływu informacji między operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci przesyłowej wodorowej a przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo w celu zapewnienia przestrzegania obowiązków przez operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora przesyłowej sieci wodorowej;

- c) do występowania jako organ rozstrzygający spory między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci przesyłowej wodorowej w odniesieniu do jakichkolwiek skarg wniesionych zgodnie z ust. 11;
- d) do monitorowania powiązań handlowych i finansowych, w tym również pożyczek, między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci przesyłowej wodorowej;
- e) do zatwierdzania wszelkich umów handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci przesyłowej wodorowej, pod warunkiem że są one zgodne z warunkami rynkowymi;
- f) do żądania od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w przypadku powiadomienia przez inspektora do spraw zgodności zgodnie z art. 67 ust. 4, uzasadnienia zawierającego w szczególności dowody, że nie miało miejsca żadne zachowanie dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- g) do przeprowadzania inspekcji, w tym inspekcji niezapowiedzianych, w obiektach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo i operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej;
- h) do przekazywania wszystkich lub poszczególnych zadań operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci przesyłowej wodorowej niezależnemu operatorowi systemu przesyłowego lub niezależnemu operatorowi sieci przesyłowej wodorowej wyznaczonym zgodnie z art. 68 w przypadku ciągłego naruszania przez operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci wodorowej jego obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, w szczególności w przypadku powtarzającego się zachowania dyskryminacyjnego na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

7. Organy regulacyjne są odpowiedzialne za ustalanie lub zatwierdzanie, z odpowiednim wyprzedzeniem przed ich wejściem w życie, co najmniej metodologii stosowanych do kalkulacji lub ustanawiania warunków:

- a) przyłączenia i dostępu do sieci krajowych gazu ziemnego, w tym również taryf przesyłowych i dystrybucyjnych, a także zasad, warunków i taryf za dostęp do instalacji LNG, które to taryfy lub metodologie umożliwiają realizację niezbędnych inwestycji w sieci i instalacje LNG w sposób umożliwiający tym inwestycjom zapewnienie wykonalności sieci oraz instalacji LNG;
- b) przyłączenia i dostępu do krajowych sieci wodorowych, w tym taryf sieci wodorowych, w stosownych przypadkach, warunków i taryf za dostęp do magazynów wodoru i terminali wodorowych;
- c) zapewniania usług bilansowania systemu świadczonych w sposób najbardziej opłacalny, tak by tworzyć odpowiednie zachęty dla użytkowników sieci do bilansowania ich wkładu i poborów w sposób sprawiedliwy i niedyskryminacyjny oraz w oparciu o obiektywne kryteria;
- d) zatwierdzania i monitorowania opłat specjalnych zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1789;
- e) dostępu do infrastruktury transgranicznej, łącznie z procedurami w zakresie alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami.

8. Metodologie lub warunki, o których mowa w ust. 7, są publikowane.

9. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf lub metodologii i usług bilansowania systemu, o których mowa w ust. 7, organy regulacyjne zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, oraz – bez uszczerbku dla decyzji danego państwa członkowskiego na podstawie art. 35 ust. 4 – operatorzy sieci wodorowych otrzymywali stosowne zachęty – zarówno krótko-, jak i długoterminowe – do zwiększania wydajności, zwiększania integracji rynku i bezpieczeństwa dostaw oraz do wspierania odnośnej działalności badawczej.

10. Organy regulacyjne monitorują zarządzanie ograniczeniami krajowych sieci przesyłowych i sieci przesyłowych wodorowych, w tym połączeń wzajemnych oraz wodorowych połączeń wzajemnych, oraz wdrażanie zasad zarządzania ograniczeniami przesyłowymi. W tym celu operatorzy systemów przesyłowych, operatorzy sieci przesyłowych wodorowych lub podmioty rynkowe przedstawiają organom regulacyjnym swoje zasady zarządzania ograniczeniami przesyłowymi, w tym mechanizmy alokacji zdolności. Organy regulacyjne mogą zwrócić się o zmianę tych zasad.

*Artykuł 79***Decyzje i skargi**

1. Organy regulacyjne są upoważnione do zobowiązania operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego, magazynowania gazu ziemnego, LNG i dystrybucyjnych oraz operatorów magazynowania wodoru i terminali wodorowych, a także w razie konieczności operatorów sieci wodorowych do zmiany warunków, w tym również taryf lub metodologii, o których mowa w niniejszym artykule, w celu zapewnienia, aby były one proporcjonalne i stosowane w sposób niedyskryminacyjny. W przypadku gdy system dostępu do magazynowania gazu ziemnego jest określony zgodnie z art. 33 ust. 3, z zadania tego wyłączone jest dokonywanie zmiany taryf. W przypadku gdy system dostępu do sieci wodorowych, instalacji wodorowych lub magazynowania wodoru opiera się na negocjowanym dostępie stron trzecich zgodnie z art. 35 ust. 4, art. 36 ust. 1 lub art. 37 ust. 2, z zadania tego wyłączone jest dokonywanie zmiany taryf. W przypadku opóźnienia w ustaleniu taryf przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego, i, w stosownych przypadkach, taryf dla sieci wodorowych, krajowe organy regulacyjne są uprawnione do ustalenia lub zatwierdzenia tymczasowych taryf przesyłowych i dystrybucyjnych lub metodologii i taryf lub metodologii dla sieci wodorowych oraz do podjęcia decyzji w sprawie odpowiednich środków wyrównawczych jeżeli ostateczne taryfy lub metodologie odbiegają od tych taryf lub metodologii tymczasowych.
2. Każda ze stron zgłaszających skargę na operatora systemu przesyłowego gazu ziemnego, magazynowego gazu ziemnego, LNG lub dystrybucyjnego lub operatora sieci, magazynów lub terminali wodorowych, odnoszącą się do obowiązków tego operatora na mocy niniejszej dyrektywy, może przekazać skargę do organu regulacyjnego, który, działając jako organ rozstrzygający spory, wydaje decyzję w terminie dwóch miesięcy od otrzymania skargi. Termin ten może zostać przedłużony o dwa miesiące, jeżeli organ regulacyjny zwróci się o przekazanie dodatkowych informacji. Ten przedłużony termin może zostać ponownie przedłużony za zgodą wnoszącego skargę. Decyzja organu regulacyjnego jest wiążąca, jeżeli nie zostanie unieważniona w wyniku odwołania.
3. Każda ze stron, której to dotyczy i która ma prawo do składania skargi dotyczącej decyzji w sprawie metodologii przyjętych zgodnie z niniejszym artykułem lub, w przypadku gdy organ regulacyjny ma obowiązek konsultować się w sprawie proponowanych taryf lub metodologii, może w terminie dwóch miesięcy od opublikowania decyzji lub propozycji decyzji lub w krótszym terminie określonym przez państwa członkowskie, złożyć skargę do rozpatrzenia. Taka skarga nie ma skutku zawieszającego.
4. Państwa członkowskie tworzą odpowiednie i skuteczne mechanizmy regulowania, kontroli i przejrzystości, aby nie dopuścić do nadużywania pozycji dominującej, w szczególności na szkodę odbiorców, oraz wszelkich wrogich zachowań. Mechanizmy te uwzględniają postanowienia TFUE, w szczególności jego art. 102.
5. Państwa członkowskie zapewniają podjęcie właściwych środków, w tym również wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego zgodnie z ich prawem krajowym, przeciwko osobom fizycznym lub prawnym odpowiedzialnym za nieprzestrzeganie zasad dotyczących poufności nałożonych niniejszą dyrektywą.
6. Skargi, o których mowa w ust. 2 oraz 3 pozostają bez uszczerbku dla możliwości wykonywania praw do odwołania zgodnie z prawem unijnym lub z prawem krajowym.
7. Decyzje podjęte przez organy regulacyjne są w pełni umotywowane i uzasadnione, tak, aby możliwa była kontrola sądowa. Decyzje są publicznie dostępne przy jednoczesnym zachowaniu poufności szczególnie chronionych informacji handlowych.
8. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie na poziomie krajowym odpowiednich mechanizmów przewidujących, że strona, której dotyczy decyzja krajowego organu regulacyjnego, ma prawo do odwołania się do organu niezależnego od zaangażowanych stron oraz od jakiegokolwiek rządu.

*Artykuł 80***Współpraca regionalna między organami regulacyjnymi w kwestiach transgranicznych**

1. Organy regulacyjne ściśle ze sobą współpracują i wzajemnie się konsultują, w szczególności w ramach ACER, oraz dostarczają sobie nawzajem i ACER wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania swoich zadań zgodnie z niniejszą dyrektywą. W odniesieniu do wymienionych informacji organ otrzymujący zapewnia taki sam stopień poufności, jaki jest wymagany od organu udostępniającego informacje.
2. Organy regulacyjne współpracują co najmniej na poziomie regionalnym, aby:

- a) wspierać tworzenie ustaleń operacyjnych w celu umożliwienia optymalnego zarządzania siecią, promowania wspólnych giełd gazu ziemnego i wodoru oraz alokacji zdolności transgranicznej, jak również umożliwienia właściwego poziomu zdolności połączeń wzajemnych – w tym również nowych połączeń wzajemnych – w obrębie regionu i między regionami, tak, aby umożliwić rozwój skutecznej konkurencji i poprawę bezpieczeństwa dostaw, bez dyskryminacji między przedsiębiorstwami dostarczającymi gaz w różnych państwach członkowskich;
 - b) koordynować rozwój wszystkich kodeksów sieci dla właściwych operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci wodorowych i innych uczestników rynku;
 - c) koordynować opracowywanie zasad regulujących zarządzanie ograniczeniami;
 - d) zapewniać zgodność regulacyjną podmiotów prawnych wykonujących zadania operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci na szczeblu transgranicznym lub regionalnym.
3. Organy regulacyjne mają prawo do zawierania między sobą umów o współpracę w celu zacieśniania współpracy w zakresie regulacji.
4. Działania, o których mowa w ust. 2, wykonywane są, w stosownych przypadkach, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi i bez uszczerbku dla ich kompetencji szczególnych.
5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 90 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie wytycznych dotyczących zakresu obowiązków organów regulacyjnych w ramach współpracy wzajemnej oraz współpracy z ACER.
6. Organy regulacyjne lub, w stosownych przypadkach, inne właściwe organy mogą konsultować się i współpracować z odpowiednimi organami państw trzecich, z uwzględnieniem umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej, w odniesieniu do eksploatacji infrastruktury gazu ziemnego i infrastruktury wodoru do i z państw trzecich w celu zapewnienia spójnego stosowania na terytorium i na morzu terytorialnym danego państwa członkowskiego niniejszej dyrektywy w odniesieniu do danej infrastruktury.

Artykuł 81

Zgodność z kodeksami sieci i wytycznymi

1. Każdy organ regulacyjny oraz Komisja mogą zwrócić się do ACER o opinię w sprawie zgodności decyzji podjętej przez organ regulacyjny z kodeksami sieci i wytycznymi przyjętymi na podstawie niniejszej dyrektywy lub rozporządzenia (UE) 2024/1789.
2. ACER przekazuje swoją opinię, odpowiednio, organowi regulacyjnemu, który się o nią zwrócił, lub Komisji, a także organowi regulacyjnemu, który podjął daną decyzję, w terminie trzech miesięcy od daty otrzymania wniosku.
3. W przypadku gdy organ regulacyjny, który podjął decyzję, nie zastosuje się do opinii ACER w terminie czterech miesięcy od daty otrzymania tej opinii, ACER informuje odpowiednio Komisję.
4. Każdy z organów regulacyjnych może poinformować Komisję, jeżeli uważa, że decyzja dotycząca handlu transgranicznego podjęta przez inny organ regulacyjny nie jest zgodna z kodeksami sieci i wytycznymi przyjętymi na podstawie niniejszej dyrektywy lub rozporządzenia (UE) 2024/1789, w terminie dwóch miesięcy od daty tej decyzji.
5. W przypadku gdy Komisja – w terminie dwóch miesięcy od poinformowania jej przez ACER zgodnie z ust. 3, lub przez organ regulacyjny zgodnie z ust. 4, lub z własnej inicjatywy, w terminie trzech miesięcy od daty decyzji – stwierdza, że decyzja organu regulacyjnego budzi poważne wątpliwości co do jej zgodności z kodeksami sieci i wytycznymi przyjętymi na podstawie niniejszej dyrektywy lub rozporządzenia (UE) 2024/1789, Komisja może podjąć decyzję o dalszym badaniu tej sprawy. W takim przypadku Komisja wzywa organ regulacyjny oraz strony postępowania przed organem regulacyjnym do przedłożenia uwag.
6. W przypadku podjęcia przez Komisję decyzji o dalszym badaniu tej sprawy zgodnie z ust. 5, wydaje ona w terminie czterech miesięcy od daty takiej decyzji ostateczną decyzję:
 - a) o niezgłoszeniu zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego; lub

- b) o zażądaniu od właściwego organu regulacyjnego cofnięcia jego decyzji z uwagi na to, że nie zachowano zgodności z kodeksami sieci i wytycznymi.
7. W przypadku gdy Komisja nie podejmie decyzji o dalszym badaniu sprawy ani ostatecznej decyzji w terminach określonych w ust. 5 i ust. 6, uważa się, że Komisja nie zgłosiła zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.
8. Organ regulacyjny stosuje się do decyzji Komisji o cofnięciu jego decyzji w terminie dwóch miesięcy i informuje o tym Komisję.
9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 90 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez określenie wytycznych ustalających szczegółowe zasady procedury, która ma być realizowana do celów stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 82

Prowadzenie dokumentacji

1. Państwa członkowskie wymagają, aby przedsiębiorstwa dostarczające gaz przechowywały przez okres co najmniej pięciu lat do dyspozycji organów krajowych, w tym również organu regulacyjnego i krajowych organów ochrony konkurencji oraz Komisji, na potrzeby wykonywania ich zadań, stosowne dane dotyczące wszelkich transakcji w ramach umów na dostawy gazu ziemnego i wodoru oraz derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru z odbiorcami hurtowymi i z operatorami systemów przesyłowych, z operatorami systemów magazynowania gazu ziemnego i LNG, jak również z operatorami sieci, magazynów i terminali wodorowych.
2. Dane te obejmują szczegółowe informacje dotyczące charakterystyki odpowiednich transakcji, takie jak czas trwania i zasady dostarczania oraz rozliczania, ilości, terminy i czas realizacji, a także ceny transakcji oraz środki identyfikacji danego odbiorcy hurtowego, jak również określone informacje dotyczące wszystkich nierozliczonych umów na dostawy gazu ziemnego i wodoru oraz derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru.
3. Organ regulacyjny może podejmować decyzje o udostępnieniu uczestnikom rynku niektórych elementów tych informacji, pod warunkiem że nie zostaną ujawnione informacje handlowe podlegające szczególnej ochronie dotyczące poszczególnych uczestników rynku lub poszczególnych transakcji. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do informacji dotyczących instrumentów finansowych, które są objęte zakresem dyrektywy 2014/65/UE.
4. Komisja jest upoważniona do przyjmowania aktów delegowanych w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 90 poprzez ustanowienie wytycznych określających metodologię i uzgodnienia w zakresie prowadzenia dokumentacji, jak również formę i treść danych, które należy przechowywać.
5. W odniesieniu do transakcji w ramach derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru, zawieranych przez przedsiębiorstwa dostarczające gaz z odbiorcami hurtowymi i operatorami systemów przesyłowych gazu ziemnego, operatorami systemów magazynowania gazu ziemnego i LNG, a także z operatorami sieci, magazynów i terminali wodorowych, niniejszy artykuł stosuje się dopiero po przyjęciu przez Komisję wytycznych, o których mowa w ust. 4.
6. Niniejszy artykuł nie ustanawia dodatkowych obowiązków względem organów, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, dla podmiotów objętych zakresem dyrektywy 2014/65/UE.
7. W przypadku gdy organy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, potrzebują dostępu do danych przechowywanych przez podmioty objęte zakresem dyrektywy 2014/65/UE, organy odpowiedzialne zgodnie z tą dyrektywą przekazują im wymagane dane.

ROZDZIAŁ XI

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 83

Środki zabezpieczające

W przypadku nagłego kryzysu na rynku energetycznym lub zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego lub bezpieczeństwa osób, urządzeń, instalacji lub integralności systemu, państwo członkowskie może wprowadzić środki przewidziane w krajowym planie na wypadek sytuacji nadzwyczajnej oraz, w stosownych przypadkach, ogłosić jeden z poziomów kryzysowych zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2017/1938.

*Artykuł 84***Równe warunki działania**

1. Środki, które państwa członkowskie mogą stosować zgodnie z niniejszą dyrektywą w celu zapewnienia równych warunków działania, muszą być zgodne z TFUE, w szczególności z jego art. 36, oraz z innym prawem Unii.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne i przejrzyste. Środki te mogą być wprowadzane w życie jedynie po powiadomieniu Komisji i uzyskaniu jej zgody.
3. Komisja podejmuje działania w odniesieniu do powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, w terminie dwóch miesięcy od daty jego otrzymania. Termin ten rozpoczyna się w dniu następującym po otrzymaniu pełnej informacji. W wypadku, gdy Komisja nie podejmie działań w tym dwumiesięcznym terminie, uważa się, że nie zgłasza ona zastrzeżeń do zgłoszonych środków.

*Artykuł 85***Porozumienia techniczne dotyczące eksploatacji rurociągów gazu ziemnego i wodoru z państwami trzecimi**

Niniejsza dyrektywa nie narusza swobody operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci wodorowych lub innych podmiotów gospodarczych do zachowania w mocy lub zawierania porozumień technicznych w kwestiach dotyczących eksploatacji gazociągów między państwem członkowskim a państwem trzecim w zakresie, w jakim porozumienia te są zgodne z prawem Unii i odpowiednimi decyzjami organów regulacyjnych państw członkowskich, których to dotyczy. Organy regulacyjne państw członkowskich, których to dotyczy, są powiadamiane o takich porozumieniach.

*Artykuł 86***Odstępstwa dla systemu gazu ziemnego**

1. Państwa członkowskie, które nie są bezpośrednio podłączone do systemu wzajemnie połączonego żadnego innego państwa członkowskiego, mogą skorzystać z odstępstwa od art. 3, 8, 34 lub 60 lub od art. 31 ust. 1. Każde takie odstępstwo przestaje obowiązywać z chwilą ukończenia pierwszego połączenia wzajemnego z państwem członkowskim. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.
2. Państwa członkowskie mogą wystąpić do Komisji z wnioskiem o przyznanie odstępstwa od stosowania art. 3, 8, 60 lub 31 w odniesieniu do regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE lub innych obszarów odizolowanych geograficznie. Każde takie odstępstwo przestaje obowiązywać z chwilą ukończenia połączenia danego regionu lub obszaru z państwem członkowskim za pomocą systemu wzajemnie połączonego.
3. Luksemburg może korzystać z odstępstwa od art. 60. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.
4. Przed podjęciem decyzji Komisja informuje państwa członkowskie o wnioskach o przyznanie odstępstwa, na mocy ust. 2, uwzględniając uzasadnione wnioski o zachowanie poufności informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.
5. Odstępstwa przyznawane przez Komisję zgodnie z ust. 2 są ograniczone w czasie i podlegają warunkom, które mają na celu zwiększenie konkurencji i integracji rynku wewnętrznego oraz zapewnienie, aby odstępstwa te nie utrudniały przejścia na energię ze źródeł odnawialnych lub stosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.
6. Odstępstwa przyznane na podstawie dyrektywy 2009/73/WE bez daty wygaśnięcia lub bez zdefiniowanego okresu stosowania wygasają z dniem 31 grudnia 2025 r. Państwa członkowskie, które w dniu 4 sierpnia 2024 r. nadal korzystają z tych odstępstw, mogą zdecydować o zastosowaniu nowego odstępstwa zgodnie z ust. 1 lub 7 niniejszego artykułu lub mogą wystąpić z wnioskiem do Komisji o przyznanie nowego odstępstwa na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu.
7. Państwa członkowskie, które otrzymają pierwszą handlową dostawę w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawę gazu ziemnego po dniu 4 sierpnia 2024 r., mogą skorzystać z odstępstwa od art. 3 ust. 1–4, art. 4 ust. 1, art. 8, art. 31 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 34, art. 39 ust. 1–5, art. 43, art. 44 ust. 6 i art. 46, 60, 61 i 75. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji. Odstępstwo wygasa 10 lat od daty otrzymania pierwszej handlowej dostawy w ramach tej pierwszej umowy długoterminowej na dostawę gazu ziemnego.
8. Powiadomienia o przyznanych przez państwa członkowskie odstępstwach, na mocy ust. 1, 3 lub 7, oraz decyzje Komisji o przyznaniu odstępstw, na mocy ust. 2, 5 i 6, są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 87

Sieci wodorowe w regionach odizolowanych

1. Państwa członkowskie mogą przyznać odstępstwo lub odstępstwa od stosowania art. 46, 68 lub 71 w odniesieniu do sieci wodorowych znajdujących w regionach najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE oraz w regionach odizolowanych o następujących kodach NUTS 2 i NUTS 3 klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) ustanowionej rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (⁶²):

(i) Cypr (NUT2 CY00)

(ii) Kainuu (NUTS 3 FI1D8)

(iii) Laponia (NUTS 3 FI1D7)

(iv) Malta (NUTS 2 MT00)

(v) Ostrobotnia Północna (NUTS 3 FI1D9)

(vi) Övre Norrland (NUTS 2 SE33)

2. Wszelkie odstępstwa przyznane na podstawie ust. 1 są podawane do wiadomości publicznej i zgłaszane Komisji.

3. Odstępstwa przyznane na podstawie ust. 1 wygasają po upływie 15 lat od daty ich przyznania, a w każdym razie nie później niż dnia 31 grudnia 2044 r. Odstępstwa takie nie podlegają przedłużeniu. Państwa członkowskie wycofują odstępstwo przyznane na podstawie ust. 1, w przypadku gdy sieć wodorowa korzystająca z takiego odstępstwa zostanie rozszerzona poza region odizolowany lub zostanie przyłączona do sieci wodorowych zlokalizowanych poza takim regionem.

4. Co siedem lat od daty przyznania odstępstwa na podstawie ust. 1 lub na uzasadniony wniosek Komisji organ regulacyjny państwa członkowskiego, które przyznało to odstępstwo, publikuje ocenę wpływu tego odstępstwa na konkurencję, rozwój infrastruktury i funkcjonowanie rynku. Jeżeli organ regulacyjny stwierdzi w wyniku tej oceny, że dalsze stosowanie odstępstwa wiązałoby się z ryzykiem zakłócenia konkurencji lub ryzykiem negatywnego wpływu na efektywność rozmieszczania infrastruktury wodoru lub rozwój i funkcjonowanie rynku wodoru w danym państwie członkowskim lub w Unii, odnośne państwo członkowskie wycofuje przedmiotowe odstępstwo.

Artykuł 88

Odstępstwa w odniesieniu do linii przesyłowych gazu ziemnego do i z państw trzecich

1. W odniesieniu do linii przesyłowych gazu ziemnego między państwem członkowskim a państwem trzecim wybudowanych przed dniem 23 maja 2019 r. państwo członkowskie, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia takiej linii przesyłowej z siecią państwa członkowskiego, może podjąć decyzję o zastosowaniu odstępstwa od art. 31, 60, 71 i 72, art. 78 ust. 7 i 9 oraz art. 79 ust. 1 w odniesieniu do odcinków takiej linii przesyłowej gazu ziemnego znajdujących się na jego terytorium lub morzu terytorialnym z powodów obiektywnych, takich jak umożliwienie odzyskania poczynionej inwestycji lub ze względów bezpieczeństwa dostaw, pod warunkiem że odstępstwo to nie ma szkodliwego wpływu na konkurencję na rynku wewnętrznym gazu ziemnego lub na skuteczne funkcjonowanie tego rynku ani na bezpieczeństwo dostaw w Unii.

Odstępstwo to jest ograniczone w czasie do 20 lat na podstawie obiektywnego uzasadnienia, jest odnawialne w uzasadnionym przypadku i może być warunkowane wymaganiami, które przyczyniają się do spełnienia warunków wymienionych w akapicie pierwszym.

Takie odstępstwa nie mają zastosowania do linii przesyłowych między państwem członkowskim a państwem trzecim, które ma obowiązek transpozycji niniejszej dyrektywy i które w sposób skuteczny wdraża tę dyrektywę do swojego porządku prawnego na mocy umowy zawartej z Unią.

2. W przypadku gdy dana linia przesyłowa znajduje się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, decyzję o przyznaniu odstępstwa w odniesieniu do tej linii przesyłowej podejmuje – po konsultacji ze wszystkimi państwami członkowskimi, których to dotyczy – to państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się pierwszy punkt połączenia z siecią państw członkowskich.

(⁶²) Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

Na wniosek państw członkowskich, których to dotyczy, Komisja może podjąć decyzję o występowaniu w charakterze obserwatora w konsultacjach prowadzonych między państwem członkowskim, na którego terytorium znajduje się pierwszy punkt połączenia, a państwem trzecim, które dotyczą spójnego stosowania niniejszej dyrektywy na terytorium i na morzu terytorialnym państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego, z uwzględnieniem przyznawania odstępstw dla takich linii przesyłowych.

3. Decyzje na podstawie ust. 1 i 2 przyjmuje się do dnia 24 maja 2020 r. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszystkich takich decyzjach i publikują je.

4. Do dnia 5 sierpnia 2026 r. Komisja złoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat odstępstw przyznanych na podstawie niniejszego artykułu. Sprawozdanie będzie zawierało w szczególności ocenę wpływu takich odstępstw na skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego gazu ziemnego, a także na bezpieczeństwo dostaw energii i podstawowe interesy bezpieczeństwa Unii i państw członkowskich

Artykuł 89

Procedura upoważnienia

1. Bez uszczerbku dla innych zobowiązań wynikających z prawa Unii i dla podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi istniejące umowy między państwem członkowskim a państwem trzecim w sprawie eksploatacji linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych mogą zostać zachowane w mocy do czasu wejścia w życie kolejnej umowy między Unią a tym samym państwem trzecim lub do czasu zastosowania procedury przewidzianej w ust. 2–15.

2. Bez uszczerbku dla podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi, w przypadku gdy państwo członkowskie zamierza rozpocząć negocjacje z państwem trzecim w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia z państwem trzecim umowy w sprawie eksploatacji linii przesyłowej lub wodowego połączenia wzajemnego z państwem trzecim w odniesieniu do kwestii wchodzących – całkowicie lub częściowo – w zakres stosowania niniejszej dyrektywy lub rozporządzenia (UE) 2024/1789, powiadamia ono pisemnie Komisję o tym zamiarze.

Takie powiadomienie zawiera odpowiednią dokumentację i wskazanie przepisów, które mają być przedmiotem negocjacji lub re negocjacji, cele negocjacji i wszelkie inne odpowiednie informacje; musi ono zostać przekazane Komisji co najmniej pięć miesięcy przed planowanym rozpoczęciem negocjacji.

3. W następstwie powiadomienia na podstawie ust. 2 Komisja upoważnia państwo członkowskie, którego to dotyczy, do rozpoczęcia formalnych negocjacji z państwem trzecim w odniesieniu do tych części, które mogą mieć wpływ na wspólne zasady Unii, chyba że uzna, że rozpoczęcie takich negocjacji:

- a) byłoby sprzeczne z prawem Unii w zakresie innym niż niezgodności wynikające z podziału kompetencji między Unią a państwami członkowskimi;
- b) byłoby szkodliwe dla funkcjonowania rynków wewnętrznych gazu ziemnego lub wodoru, konkurencji lub bezpieczeństwa dostaw w jednym z państw członkowskich lub w Unii, przy uwzględnieniu zasady solidarności między państwami członkowskimi na podstawie art. 194 ust. 1 TFUE;
- c) podważyłoby cele negocjacji umów międzynarodowych prowadzonych przez Unię z państwem trzecim;
- d) byłoby dyskryminujące.

4. Dokonując oceny na podstawie ust. 3, Komisja bierze pod uwagę, czy planowana umowa dotyczy linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych, które dzięki nowym źródłom gazu ziemnego przyczyniają się do dywersyfikacji dostaw i dostawców gazu ziemnego.

5. W terminie 90 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, Komisja przyjmuje decyzję o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim. W przypadku gdy do przyjęcia decyzji niezbędne są dodatkowe informacje, bieg 90-dniowego terminu rozpoczyna się w dniu otrzymania takich dodatkowych informacji.

6. W przypadku przyjęcia przez Komisję decyzji o odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim, Komisja informuje o tym odpowiednio państwo członkowskie, którego to dotyczy, i podaje uzasadnienie swojej decyzji.

7. Decyzje o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim przyjmuje się, w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 90 ust. 2.
8. Komisja może zapewnić wskazówki i może zwrócić się o włączenie do proponowanej umowy określonych klauzul w celu zapewnienia spójności z prawem Unii zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/684⁽⁵³⁾.
9. Komisja jest na poszczególnych etapach negocjacji informowana na bieżąco o postępach i wynikach negocjacji w sprawie zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy i może zwrócić się o włączenie jej w takie negocjacje między państwem członkowskim a państwem trzecim zgodnie z decyzją (UE) 2017/684.
10. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o decyzjach przyjętych na podstawie ust. 5.
11. Przed podpisaniem umowy z państwem trzecim państwo członkowskie, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o wyniku negocjacji i przekazuje Komisji tekst wynegocjowanej umowy.
12. Po powiadomieniu na podstawie ust. 11 Komisja dokonuje oceny wynegocjowanej umowy na podstawie ust. 3. W przypadku gdy Komisja uzna, że wynikiem negocjacji jest umowa, która jest zgodna z ust. 3, upoważnia państwo członkowskie do podpisania i zawarcia takiej umowy.
13. W terminie 90 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 11, Komisja przyjmuje decyzję o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim. W przypadku gdy do przyjęcia decyzji niezbędne są dodatkowe informacje, bieg 90-dniowego terminu rozpoczyna się w dniu otrzymania takich dodatkowych informacji.
14. W przypadku przyjęcia przez Komisję na podstawie ust. 13 decyzji o upoważnieniu państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim, państwo członkowskie, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o zawarciu i wejściu w życie umowy oraz o wszelkich dalszych zmianach statusu tej umowy.
15. W przypadku przyjęcia przez Komisję na podstawie ust. 13 decyzji o odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim, Komisja informuje o tym odpowiednio państwo członkowskie, którego to dotyczy, i podaje uzasadnienie swojej decyzji.

Artykuł 90

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 9, 62, 72, 80, 81 i 82, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia 4 sierpnia 2024 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 9, 62, 72, 80, 81 i 82, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.

⁽⁵³⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/684 z dnia 5 kwietnia 2017 r. ustanawiająca mechanizm wymiany informacji w odniesieniu do umów międzyrządowych i instrumentów niewiążących w dziedzinie energii między państwami członkowskimi a państwami trzecimi i uchylająca decyzję nr 994/2012/UE (Dz.U. L 99 z 12.4.2017, s. 1).

5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 9, 62, 72, 80, 81 lub 82 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 91

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 92

Przegląd i sprawozdawczość

1. Do dnia 31 grudnia 2030 r. Komisja przeprowadzi przegląd niniejszej dyrektywy i przedłoży sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, któremu w miarę potrzeby będą towarzyszyły odpowiednie wnioski ustawodawcze. W ramach przeglądu analizuje się w szczególności stosowanie art. 9 i powiązanych definicji zawartych w art. 2, aby ocenić, czy instalacje, których eksploatacja rozpocznie się od dnia 1 stycznia 2031 r., wykazują większe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych wynikające ze stosowania paliw niskoemisyjnych i wodoru niskoemisyjnego, aby otrzymać certyfikację zgodnie z tym artykułem.

2. Do dnia 5 sierpnia 2035 r. Komisja opublikuje komunikat oceniający wdrożenie art. 46 w odniesieniu do operatorów dystrybucyjnych sieci wodorowych oraz wdrożenie art. 68 i 69 w odniesieniu do operatorów sieci przesyłowych wodorowych.

3. Do dnia 5 sierpnia 2034 r. ACER opublikuje, z myślą o komunikacie Komisji przygotowywanym zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu, sprawozdanie na temat wpływu art. 46, 68 i 69 na funkcjonowanie, konkurencję, płynność, rozwój infrastruktury wodorowej i przejrzystość rynku wodoru. Sprawozdanie ACER obejmuje konsultacje z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

Artykuł 93

Zmiany w dyrektywie (UE) 2023/1791

W dyrektywie (UE) 2023/1791 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) skreśla się art. 17 i 19;
- 2) art. 39 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Artykuły 13-16, 18 i 20 oraz załączniki II, IX, XII, XIII i XIV stosuje się od dnia 12 października 2025 r.”;

- 3) skreśla się załącznik VIII.

*Artykuł 94***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 2–6, art. 8–31, art. 33, art. 35–38, art. 39 ust. 1, lit. a), art. 39 ust. 3, 4, 7, 8 i 9, art. 40 ust. 1, art. 41, 42 i 43, art. 44 ust. 1, 2, 7 i 8, art. 45, art. 46 ust. 2 i 3, art. 50–59, art. 62, art. 64 ust. 11, art. 68–75, art. 76 ust. 5, art. 78 i 79, art. 81 ust. 1 i 6, art. 82 i 83 oraz załącznika I i załącznika II w terminie do dnia 5 sierpnia 2026 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 95***Uchylenie**

Dyrektywa 2009/73/WE, zmieniona aktami wymienionymi w części A załącznika III do niniejszej dyrektywy, traci moc ze skutkiem od dnia 4 sierpnia 2024 r., bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w załączniku III część B niniejszej dyrektywy.

Odesłania do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku IV.

*Artykuł 96***Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 93 stosuje się od dnia 5 sierpnia 2026 r.

*Artykuł 97***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 13 czerwca 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

H. LAHBIB

ZAŁĄCZNIK I

Minimalne wymagania dotyczące rozliczeń oraz informacji o rozliczeniach za gaz ziemny i wodór

1. Minimum informacji, jakie należy zawrzeć w rachunku i w informacjach o rozliczeniach za gaz ziemny i wodór
 - 1.1. Na rachunkach przekazywanych odbiorcom końcowym zamieszcza się w dobrze widocznym miejscu następujące kluczowe informacje, wyraźnie wyodrębnione od innych części rachunku:
 - a) cenę do zapłaty oraz – w miarę możliwości – elementy składowe ceny oraz wyraźne zaznaczenie, że wszystkie źródła energii mogą oprócz tego korzystać z zachęt, które nie są finansowane z opłat wskazanych w elementach składowych ceny;
 - b) termin płatności.
 - 1.2. Na rachunkach i w informacjach o rozliczeniach przekazywanych odbiorcom końcowym zamieszcza się w dobrze widocznym miejscu następujące kluczowe informacje, wyraźnie wyodrębnione od innych części rachunku i informacji o rozliczeniach:
 - a) zużycie gazu ziemnego i wodoru w danym okresie rozliczeniowym;
 - b) nazwę i dane kontaktowe dostawcy, w tym numer telefonu i adres e-mail, pod którymi konsumenci mogą uzyskać wsparcie;
 - c) nazwę taryfy;
 - d) w stosownych przypadkach – termin wygaśnięcia umowy;
 - e) informacje na temat dostępności i korzyści płynących ze zmiany dostawcy;
 - f) kod odbiorcy końcowego do celów zmiany dostawcy lub niepowtarzalny kod identyfikacyjny punktu dostawy energii danego odbiorcy końcowego;
 - g) informacje na temat praw odbiorców końcowych w odniesieniu do pozasądowego rozstrzygnięcia sporów, w tym dane kontaktowe podmiotu odpowiedzialnego, zgodnie z art. 25;
 - h) kompleksowy punkt kontaktowy, o którym mowa w art. 24;
 - i) jedynie w przypadku gazu ziemnego – link lub odniesienie informujące, gdzie można znaleźć narzędzia porównywania ofert zgodnie z art. 14.
 - 1.3. Jeżeli rachunki oparte są na rzeczywistym zużyciu lub zdalnym odczycie przez operatora, na rachunkach i w rozliczeniach okresowych odbiorców końcowych należy udostępnić lub dostarczyć wraz z takimi rachunkami i rozliczeniami następujące informacje, lub zamieścić w tych rachunkach i rozliczeniach informację, gdzie można te informacje znaleźć:
 - a) porównania bieżącego zużycia gazu ziemnego i wodoru przez odbiorcę końcowego ze zużyciem w takim samym okresie w roku poprzednim, przedstawione w formie graficznej;
 - b) informacje kontaktowe organów ochrony konsumentów, agencji ds. energii lub podobnych podmiotów, w tym adresy stron internetowych, na których można uzyskać informacje o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej urządzeń pobierających energię;
 - c) porównanie z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym odbiorcą końcowym z tej samej kategorii użytkowników.
2. Częstotliwość rozliczeń i dostarczanie informacji o rozliczeniach:
 - a) rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia dokonuje się co najmniej raz w roku;
 - b) w przypadku gdy odbiorca końcowy nie posiada licznika umożliwiającego zdalny odczyt przez operatora lub gdy odbiorca końcowy aktywnie postanowił wyłączyć zdalny odczyt zgodnie z prawem krajowym, dokładne informacje o rozliczeniach oparte na rzeczywistym zużyciu są udostępniane odbiorcy końcowemu co najmniej co sześć miesięcy lub co trzy miesiące, na żądanie lub gdy odbiorca końcowy wybrał opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń;

- c) w przypadku gdy odbiorca końcowy nie posiada licznika umożliwiającego zdalny odczyt przez operatora lub gdy odbiorca końcowy aktywnie postanowił wyłączyć zdalny odczyt zgodnie z prawem krajowym, wymogi lit. a) i b) mogą zostać spełnione za pomocą systemu wykonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych, w przypadku którego odbiorca końcowy przekazuje odczyty licznika operatorowi; rozliczenia lub informacje o rozliczeniach mogą być oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej jedynie w przypadku, gdy odbiorca końcowy nie przekaze odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy. Zużycie szacunkowe opiera się na zużyciu odbiorcy końcowego w poprzednim roku lub na zużyciu porównywalnego odbiorcy końcowego;
- d) jeżeli odbiorca końcowy posiada licznik umożliwiający zdalny odczyt przez operatora, dokładne informacje o rozliczeniach oparte na rzeczywistym zużyciu odczytuje się co najmniej raz w miesiącu; informacje te mogą być również udostępniane w internecie i są aktualizowane tak często, jak na to pozwalają stosowane urządzenia i systemy.

3. Cena dla odbiorcy końcowego w podziale na składniki

Cena końcowa dla odbiorcy końcowego jest sumą trzech następujących składników: składnika „energia i dostawa”, składnika „sieć” (przesył, dystrybucja, transport) oraz składnika obejmującego podatki, opłaty, obciążenia i należności.

Jeżeli na rachunkach przedstawia się cenę dla odbiorcy końcowego w podziale na składniki, w całej Unii należy stosować wspólne definicje tych trzech składników, zapisane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1952⁽¹⁾.

4. Dostęp do informacji uzupełniających dotyczących zużycia w przeszłości

Państwa członkowskie wprowadzają wymóg, aby w zakresie, w jakim dodatkowe informacje o zużyciu w przeszłości są dostępne, informacje te były na żądanie odbiorcy końcowego udostępniane dostawcy energii elektrycznej lub dostawcy usług elektroenergetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego.

Jeżeli odbiorca końcowy posiada zainstalowany licznik umożliwiający zdalny odczyt przez operatora, odbiorcy temu zapewnia się łatwy dostęp do informacji uzupełniających dotyczących zużycia w przeszłości, umożliwiających szczegółową samokontrolę.

Informacje uzupełniające dotyczące zużycia w przeszłości obejmują:

- a) dane zbiorcze za co najmniej trzy poprzedzające lata lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawy gazu, jeżeli okres ten jest krótszy. Dane te muszą odpowiadać okresom, za które podawano informacje dotyczące poszczególnych rozliczeń; oraz
- b) szczegółowe dane według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku, które udostępnia się odbiorcy końcowemu niezwłocznie przez internet lub interfejs licznika co najmniej za okres poprzedzających 24 miesięcy lub za okres od rozpoczęcia obowiązywania umowy na dostawy gazu, jeżeli okres ten jest krótszy.

5. Podawanie informacji o źródłach energii

Dostawcy podają na rachunkach informacje o udziale gazu odnawialnego i oddzielnie – gazu niskoemisyjnego zakupionego przez odbiorcę końcowego zgodnie z umową o dostawy gazu ziemnego i wodoru (podawanie informacji na poziomie produktu). W przypadku domieszkania dostawca przedstawia te same informacje oddzielnie dla poszczególnych kategorii gazu, w tym gazu odnawialnego lub gazu niskoemisyjnego.

Następujące informacje udostępnia się odbiorcy końcowemu na rachunkach i w rozliczeniach okresowych lub wskazuje w tych rachunkach i rozliczeniach okresowych, gdzie można je znaleźć:

- a) informacje o udziale gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego w koszyku energetycznym dostawcy (na poziomie krajowym, to znaczy w państwie członkowskim, w którym została zawarta umowa na dostawy gazu, jak również na poziomie dostawcy, jeśli dostawca prowadzi działalność w kilku państwach członkowskich) w poprzednim roku, przedstawione w sposób zrozumiały i umożliwiający łatwe porównanie;
- b) informacje dotyczące oddziaływania na środowisko, co najmniej pod względem emisji dwutlenku węgla powstałych w związku z gazem ziemnym i wodorem dostarczonymi przez dostawcę w poprzednim roku.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1952 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie europejskiej statystyki dotyczącej cen gazu ziemnego i energii elektrycznej oraz uchylające dyrektywę 2008/92/WE (Dz.U. L 311 z 17.11.2016, s. 1).

W odniesieniu do akapitu drugiego lit. a) w przypadku gazu ziemnego i wodoru otrzymanych za pośrednictwem giełdy gazów lub importowanych z przedsiębiorstwa znajdującego się poza Unią można wykorzystywać zbiorcze dane za poprzedni rok dostarczone przez giełdę lub przez dane przedsiębiorstwo.

Informacje na temat udziału gazu odnawialnego zakupionego przez odbiorców końcowych ujawnia się z wykorzystaniem gwarancji pochodzenia na podstawie dyrektywy (UE) 2018/2001. W przypadku gdy odbiorca zużywa gaz ziemny lub wodór z sieci wodorowej lub sieci gazu ziemnego, w tym gazowe paliwa odnawialne pochodzenia niebiologicznego i biometan, jak wykazano w ofercie handlowej dostawcy, państwa członkowskie zapewniają, aby anulowane gwarancje pochodzenia odpowiadały odpowiednim cechom sieci.

Organ regulacyjny lub inny właściwy organ krajowy podejmują niezbędne działania w celu zapewnienia rzetelności informacji dostarczanych odbiorcom końcowym przez dostawców zgodnie z niniejszym punktem i przedstawiania ich w sposób umożliwiający łatwe porównanie na poziomie krajowym.

ZAŁĄCZNIK II

Inteligentne systemy pomiarowe gazu ziemnego i wodoru

1. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzanie na swoich terytoriach inteligentnych systemów pomiarowych dopiero po przeprowadzeniu ekonomicznej oceny wszystkich długoterminowych kosztów i korzyści dla rynku oraz indywidualnego konsumenta lub od oceny, która forma inteligentnego pomiaru jest uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia i najbardziej opłacalna oraz w jakim czasie ich dystrybucja jest wykonalna.
2. W takiej ocenie ekonomicznej uwzględnia się plany rozwoju sieci, o których mowa w art. 55, a w szczególności w ust. 2 lit. c) tego artykułu dotyczącym wycofywania sieci z eksploatacji.
3. W ocenie tej uwzględnia się metodologie analizy kosztów i korzyści oraz minimalny zestaw funkcji inteligentnych systemów pomiarowych, przewidziany w zaleceniu Komisji 2012/148/UE⁽¹⁾, w zakresie, w jakim mają one zastosowanie do gazu ziemnego i wodoru, jak również najlepsze dostępne techniki służące zapewnieniu najwyższego poziomu cyberbezpieczeństwa i ochrony danych.
W ocenie tej należy uwzględnić również potencjalne synergie z już wprowadzoną inteligentną infrastrukturą pomiarową energii elektrycznej lub opcje selektywnego wprowadzania w przypadkach, które mogą szybko przynieść korzyści netto w celu utrzymywania kosztów pod kontrolą.
4. Z zastrzeżeniem tej oceny, państwa członkowskie przygotowują harmonogram z terminem docelowym do dziesięciu lat wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych. W przypadku gdy wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostanie ocenione pozytywnie, w ciągu 7 lat od daty uzyskania takiej oceny co najmniej 80 % odbiorców końcowych wyposaża się w inteligentne liczniki.

⁽¹⁾ Zalecenie Komisji 2012/148/UE z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych (Dz.U. L 73 z 13.3.2012, s. 9).

ZAŁĄCZNIK III

Część A

Uchylona dyrektywa wraz z wykazem jej kolejnych zmian (o których mowa w art. 95)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE (Dz. U. L 211 z 14.8.2009, s. 94)	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).	Tylko art. 51
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/692 (Dz. U. L 117 z 3.5.2019, s. 1)	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45)	Tylko art. 41 ust. 1 lit. v)

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego i data rozpoczęcia stosowania (o których mowa w art. 95)

Dyrektywa	Termin transpozycji	Data rozpoczęcia stosowania
Dyrektywa 2009/73/WE	3 marca 2011 r.	3 marca 2011 r., z wyjątkiem art. 11, 3 marca 2013 r. w odniesieniu do art. 11
Dyrektywa (UE) 2019/692	24 lutego 2020 r.	

ZAŁĄCZNIK IV

Tabela korelacji

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 1 ust. 1
art. 1 ust. 1	art. 1 ust. 2
art. 1 ust. 2	—
—	art. 1 ust. 3
—	art. 1 ust. 4
—	art. 1 ust. 5
art. 2 formuła wprowadzająca	art. 2 formuła wprowadzająca
—	art. 2 pkt 1–14
art. 2 pkt 1	art. 2 pkt 15
art. 2 pkt 2	art. 2 pkt 16
art. 2 pkt 3	art. 2 pkt 17
art. 2 pkt 4	art. 2 pkt 18
art. 2 pkt 5	art. 2 pkt 19
art. 2 pkt 6	art. 2 pkt 20
—	art. 2 pkt 21–27
art. 2 pkt 7	art. 2 pkt 28
art. 2 pkt 8	art. 2 pkt 29
—	art. 2 pkt 30
art. 2 pkt 9	art. 2 pkt 31
art. 2 pkt 10	art. 2 pkt 32
art. 2 pkt 11	art. 2 pkt 33
art. 2 pkt 12	art. 2 pkt 34
art. 2 pkt 13	art. 2 pkt 35
art. 2 pkt 14	art. 2 pkt 36
art. 2 pkt 15	art. 2 pkt 37
art. 2 pkt 16	art. 2 pkt 38
art. 2 pkt 17	art. 2 pkt 39
—	art. 2 pkt 40
art. 2 pkt 18	art. 2 pkt 41
art. 2 pkt 19	art. 2 pkt 42
art. 2 pkt 20	art. 2 pkt 43
art. 2 pkt 21	art. 2 pkt 44
art. 2 pkt 22	art. 2 pkt 45
art. 2 pkt 23	art. 2 pkt 46
art. 2 pkt 24	art. 2 pkt 47

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 2 pkt 25	art. 2 pkt 48
art. 2 pkt 26	art. 2 pkt 49
art. 2 pkt 27	art. 2 pkt 50
art. 2 pkt 29	art. 2 pkt 51
—	art. 2 pkt 52
art. 2 pkt 34	art. 2 pkt 53
art. 2 pkt 35	art. 2 pkt 54
art. 2 pkt 36	art. 2 pkt 55
—	art. 2 pkt 56–77
art. 37	art. 3 ust. 1
—	art. 3 ust. 2–7
art. 3 ust. 2	art. 4
—	art. 5
art. 3 ust. 1 i 2	art. 6 ust. 1 i 2
—	art. 6 ust. 3 i 4
art. 5 ust. 11	art. 6 ust. 5
—	art. 6 ust. 6
art. 7 ust. 1 i 2	art. 7 ust. 1 i 2
art. 7 ust. 3	—
art. 7 ust. 4	art. 7 ust. 3
art. 4 ust. 1 i 2	art. 8 ust. 1 i 2
—	art. 8 ust. 3–11
art. 4 ust. 3 i 4	art. 8 ust. 12 i 13
—	art. 8 ust. 14 i 15
—	art. 9
art. 8	art. 10
art. 3 ust. 3 i 12 oraz załącznik I ust. 1 lit. a), b), c), d), e), f), g) i j)	art. 11
—	art. 12
—	art. 13
—	art. 14
—	art. 15
załącznik I, ust. 1 lit. i)	art. 16 i 19
załącznik I, ust. 2	art. 17
—	art. 18
—	art. 20
—	art. 21
załącznik I, ust. 1 lit. h)	art. 22

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 23
art. 3 ust. 9	art. 24
art. 3 ust. 9 oraz załącznik I ust. 1 lit. f)	art. 25
art. 3 ust. 3	art. 26
—	art. 27
—	art. 28
—	art. 29
—	art. 30
art. 32	art. 31
art. 34	art. 32
art. 33	art. 33
art. 38	art. 34
—	art. 35
—	art. 36
—	art. 37
art. 35	art. 38 ust. 1 i 2
—	art. 38 ust. 3 i 6
art. 13 ust. 1 i 2	art. 39 ust. 1 i 2
—	art. 39 ust. 3 i 4
art. 13 ust. 3 i 4	art. 39 ust. 5 i 6
—	art. 39 ust. 7, 8 i 9
art. 13 ust. 5	art. 39 ust. 10
art. 16	art. 40
—	art. 41
art. 23	art. 42
art. 24	art. 43
art. 25 ust. 1	art. 44 ust. 1
—	art. 44 ust. 2
art. 25 ust. 2–5	art. 44 ust. 3–6
—	art. 44 ust. 7 i 8
—	art. 45
art. 26	art. 46
art. 27	art. 47
art. 28 ust. 1–4	art. 48 ust. 1–4
—	art. 48 ust. 5
art. 29	art. 49 ust. 1
—	art. 49 ust. 2 i 3
—	art. 50

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 51
—	art. 52
—	art. 53
—	art. 54
art. 22 ust. 1	art. 55 ust. 1 akapit pierwszy
—	art. 55 ust. 1 akapity drugi do piątego
art. 22 ust. 2	art. 55 ust. 2
—	art. 55 ust. 3
art. 22 ust. 4–8	art. 55 ust. 4–8
—	art. 56
—	art. 57
—	art. 58
—	art. 59
art. 9	art. 60
art. 14	art. 61
art. 15	art. 62
art. 17	art. 63
art. 18 ust. 1–10	art. 64 ust. 1–10
—	art. 64 ust. 11
art. 19	art. 65
art. 20	art. 66
art. 21	art. 67
—	art. 68
—	art. 69
—	art. 70
art. 10	art. 71
art. 11	art. 72
art. 12	art. 73
art. 30	art. 74
art. 31	art. 75
art. 39	art. 76 ust. 1–5
—	art. 76 ust. 6
art. 40	art. 77
art. 41 ust. 1–4	art. 78 ust. 1–4
—	art. 78 ust. 5
art. 41 ust. 5–9	art. 78 ust. 6–10
art. 41 ust. 10–17	art. 79 ust. 1–8
art. 42	art. 80

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 43	art. 81
art. 44	art. 82
art. 46 ust. 1	art. 83
art. 46 ust. 2 i 3	—
art. 47	art. 84
art. 48a	art. 85
—	art. 86
—	art. 87
art. 49a	art. 88 ust. 1, 2 i 3
—	art. 88 ust. 4
art. 49b	art. 89
—	art. 90
—	art. 91
—	art. 92
—	art. 93
art. 54	art. 94
art. 53	art. 95
art. 55	art. 96
art. 56	art. 97
—	załącznik I
—	załącznik II
—	załącznik III
załącznik II	załącznik IV